

Γεώργιος Παπούλας

ΓΕΡΜΑΝΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ

Ἐπομνημονεύματά τινα τῆς κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Ἑλλήνων
ὀπλοφορίας, καὶ τινῶν πολιτικῶν συμβεβηκότων ἐν
Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν πρώτην τῆς διοικήσεως
περίοδον

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΥΠΟ

Γ. Ι. ΠΑΠΟΥΛΑ

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Γεώργ. Ι. Παπούλας
Συμβολαιογράφος
14-᾽Ὄθρος Ἐντυπιδίου-14
←→

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις ἐγένετο ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸ ἐν τῷ τμήματι τῶν
χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἀποκείμενον αὐτόγραφον
τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητοῦ κ.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΤΣΑΓΓΑΡΗ

1900

ΓΕΡΜΑΝΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ

**Ἀπομνημονεύματά τινα τῆς κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Ἑλλήνων
ὀπλοφορίας, καὶ τινῶν πολιτικῶν συμβεβηκότων ἐν
Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν πρώτῃν τῆς διοικήσεως
περίοδον**

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΥΠΟ

Γ. Ι. ΠΑΠΟΥΛΑ

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

*Ἡ παρῶσα ἔκδοσις ἐγένετο ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸ ἐν τῷ τμήματι τῶν
χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἀποκείμενον αὐτῆς γραφῆς
τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητοῦ κ.*

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σπύρου Τσαγγάρη

1900

Κωνσταντίνος Περικλής Περικλής

*Ἡ ὑπογραφή αὐτὴ ἐλήφθη ἐξ ἐπιστολῆς γραφείου τὴν 15
Μαΐου 1826, ἣτις καταχωρήσεται ἐν τέλει μετ' ἄλλων.*

125201

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἡ Δημητσάνα, ὄρεινὴ κωμόπολις τῆς Γορτυνίας, ἐφημιζέτο κατὰ τοὺς ἐπὶ Τουρκοκρατίας χρόνους, διὰ τε τὸ εὐάνδρον αὐτῆς, τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν παιδείαν τῶν κατοίκων, τὸν πλοῦτον ἕκ τε τῆς ἐγγχωρίου βιομηχανίας, ἰδίως τῆς κατασκευῆς νίτρου καὶ πυρίτιδος, καὶ ἕκ τῶν εἰσφορῶν τῶν ἀποδήμων, τὰ πρὸνόμια, τὰ ὅποια εἶχε διὰ Σουλτανικῶν φερμανίων καὶ τὴν συνεπὼς σχετικὴν ἐλευθερίαν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν θρησκείαν. Ὡς ἕκ τῆς θέσεώς της καὶ τῆς παγερότητος τοῦ κλίματος, μὴ παρέχοντος εὐκολίαν πρὸς ἄνετον βίον, δὲν κατωκλήθη ὑπὸ τῶν Ὁθωμανῶν, ὅθεν ἐπανῆλθον οἱ εἰς διάφορα μέρη οἰκοῦντες ἐμπορευόμενοι καὶ ἄλλοι ἀπόδημοι, βαθμηδὸν δ' ὁ πληθυσμὸς ἐπολλαπλασιαζέτο, συνετέλεσε πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ χρῆμα, ὅπως αἱ περίξ μοναὶ μὴ ἐνοχληθῶσι καὶ ἡ πόλις ἀπαλλαγῆ τῆς ὀχληρᾶς παρουσίας στρατιωτικοῦ ἢ ἄλλου διοικητοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1534 καὶ ἐφεξῆς, ὅτε ἀνεδείκνυντο πατριάρχαι Ἱεροσολύμων Δημητσανῖται¹ καὶ κατεσκευάσθη τὸ κούβουκλιον τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν ᾧ κατέρχεται τὸ ἀνέσπερον φῶς τὴν νύκτα ἐκάστου μεγάλου Σαββάτου, ἡ Δημητσάνα κατέστη περίβλεπτος, τὸ ἅγιον ὄρος τῆς Πελοποννήσου, ἡ χώρα τῶν εὐγενῶν προσφύγων, ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ ἐκκλησίαι, ἐπλεόναζον οἱ ἱερωμένοι, ἐδιδάσκοντο ἀκωλύτως τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ οἱ μὲν Ὁθωμα-

(1) Πρότερον δ' ἦσαν Πατριάρχαι Ἀραβες, πενέστατοι δὲ περιεβάλλοντο σινδῶνας ἀντὶ ἱερατικῶν ἀμφίων. Περὶ τούτων ἀξιεπαίνως ἔγραψεν ὁ κ. Κανδηλῶρος, δικηγόρος ἐν Πύργῳ, ἐν τῇ ἱστορίᾳ Γορτυνίας, παραλαβῶν καὶ ἕκ τῆς Ἱεροσολυμιάδος (ὄρα καὶ ἀπομν. Ὑψηλάντου).

νοί ἐθεώρουν αὐτήν ὡς ἱερὰν πόλιν, οἱ δὲ πιστοὶ ὡς νέαν Ἱερουσαλήμ. Οἱ κάτοικοι ἐπολλαπλασιάσθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1678 καὶ ἐφεξῆς, ἐγκαταστάθεισῶν πολλῶν Ἀθηναϊκῶν οἰκογενειῶν ¹

Εἰς ταύτην καὶ τοιαύτην πόλιν ἐγεννήθη ὁ ἱεράρχης Γερμκνός τὴν 25ην Μαρτίου 1771, συνέπιπτε δὲ τότε πρὸς τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, ἐξ ἑνὸς χαρᾶς Εὐαγγελία, ἐτέρωθεν ὁ Θεάνθρωπος κρεμάται ἐπὶ ξύλου, ἡμέρα πένθους, μᾶλλον συνάδουσα πρὸς τὰς περιστάσεις. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ Τουρκαλθανοὶ ἐδῆουν τὴν Χερσόνησον, ἥτις ἔκτοτε μετωνομάσθη *κατακαυμένος Μωριάς*. Ἡ Δημητσάνα ὑπέστη τὴν μεγαλύτεραν καταστροφὴν· πρῶτον θῦμα ὑπῆρξεν ἡ σφαγὴ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς Ἀνανίου, οἱ κάτοικοι ἦσαν μεμυημένοι τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου κινήματός, τὸ σχολεῖον κατεδαφίσθη, οἱ διδάσκαλοι καὶ πάντες οἱ ἐξέχοντες καὶ δυνάμενοι ἀπεδήμησαν, οἱ μὲν εἰς Ζάκυνθον, οἱ δὲ εἰς Ἀθήνας εὐρόντες προστασίαν παρὰ τῷ συμπολίτῃ αὐτῶν ἱεροδιδασκάλῳ Ἀθανασίῳ Μπουσιοπούλῳ καὶ οὐχὶ Ρουσοπούλῳ ὅπως ἄλλοι ἔγραψαν, καὶ τῇ οἰκογενείᾳ Πετράκη, καὶ οἱ πλείστοι εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, οἱ δ' ἀπομείναντες τρόμῳ συσχεθέντες καὶ φόβῳ, κατηρῶντο τὸν ὡς πρωταίτιον θεωρούμενον τοῦ κινήματος συμπολίτην αὐτῶν Κύριλλον τὸν Ε' Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Τοιοῦτόν τι παρελάβομεν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων

Τὰ δὲ κατὰ τὸν Ἱεράρχην τοῦτον, ἀκριβῶς βιογραφοῦνται ὑπὸ Σάθα ² παραλαβόντος ἐκ τοῦ ἀπαθέστερον ἱστοροῦντος Σεργίου τοῦ Μασκράιου. Ἡ οἰκογένεια Καρκαλλῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων ἐπροστατεύετο ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως, Καρκαλλὸς δὲ τις ἀδελφὸς τοῦ Κυρίλλου, τότε Νι-

1) Ἐνεκα τοῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἐπανελθόντων καὶ Δημητσανιτῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις διὰ τοῦ Πέτρου υἱοῦ Παπασταμάτη, κρίσαντος τὴν νῦν μονὴν Πετράκη, καὶ τοῦ συγχρόνου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Ἀνθίμου τοῦ Δ' (ἔτους 1655—1679) Δημητσανιτῶν.

2) Σελ. 486 (βιογραφίαι).

κοιμηθείας ἐν ἔτει 1742 προμηθευτῆς ἐν τῷ Σουλτανιτῷ χαρεμίῳ καὶ ἰσχύων παρὰ τῷ ἀρχιεπινούχῳ ¹⁾ προεκάλεσε Σουλτανικὸν Διάταγμα, δι' οὗ ἡ χώρα ἐθεωρήθη ὡς βακουφίον τῆς Βασιλομήτορος καὶ ἀπηλλάγη τῶν τε φόρων καὶ τῆς παρουσίας τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλ' ὁ Κύριλλος, συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τῶν Φράγκων, δις καθηρέθη. Μετὰ τὴν τελευταίαν δ' αὐτοῦ καθαίρεισιν ἐξορισθεὶς εἰς Σίναϊον καὶ δραπετεύσας ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ περιῆλθεν εἰτα πατριαρχικῇ ἀδείᾳ τὴν Πελοπόννησον ἐν ἔτει 1762· ἐπανελθὼν δὲ καὶ εἰς Δημητσάναν, διέδιδε τὴν ἐξ Ἄρκτου ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους, συγχρόνως δὲ συνίστα τὴν ἀνιδρυσὶν Σχολῶν κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συσταθείσης καὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ ὑφισταμένης τοιαύτης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1635, παρὰ τὸν ἀναγκαινοσθέντα τότε ναὸν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ καὶ πρότερον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Περί τοῦ μεσαιωνικοῦ τούτου ναοῦ, ἐνοριακοῦ τῶν Γαβραίων, ὧν εἰς διετέλεσε Μέγας διερμηνεὺς παρανομασθεὶς Μπουγιουκλῆς, οὐδεὶς ἔγραψεν ὅπως οὐδὲ περὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ παναρχαίων τειχῶν. Ἡ δ' ἐν ἔτει 1690 ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοσόφου Σχολῆ, ἐγένετο διὰ τὴν συρροὴν τῶν μοναχῶν ἐξ Ἀθηνῶν ἰδίως, ἐνεκεν τῶν περιστάσεων. Αὐτὸς οὗτος ὁ ἱεράρχης παρεκίνησε τὸν Γεράσιμον Γούναν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας Σχολῆς, ἀλλὰ τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τῶν συμπολιτῶν του ἦτο τοιοῦτον, ὥστε οὐδὲ μνείας αὐτοῦ ὡς πατριάρχου ἤξιώθη ὑπὸ τῶν Καστόρχη καὶ Μιχαὴλ Οἰκονόμου.

Ἐκτραγέντος δὲ τοῦ ἀτυχοῦς κινήματος, ὁ Κύριλλος ἠσύχαζεν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μετὰ δύο ἄλλων Πατριαρχῶν, ἐπιστέλλων εἰς τὸν Ἄνθιμον, ἐπίσκοπον Μεθώνης καὶ τοῦτον ἐκ τῶν Καρκαλάλων, ὅστις ἀπέδρα εἰς Τεργέστην, λαβὼν δ' ἐκεῖ σύνταξιν παρὰ τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως, εἰ καὶ ἔζη μετὰ τῶν πλουσιῶν συγγενῶν του, ἐμισήθη παρὰ τῶν συμπολιτῶν του· ἐλέγετο δ' ὅτι

1) Ἄποιν. Ὑψηλάντου.

Ρωσικά χρήματα έφαγαν οι κοκκαλοχαυτίδες, σπαταλήσαντες τὰ πατριαρχικά.

Ὁ πατήρ τοῦ ιεράρχου, χρυσοχός τὸ ἐπάγγελμα, ὠνομάζετο Ἰωάννης Γκόζιας ἢ Γκοζιόπουλος, κατὰ τὴν ἐγχώριον συνθήειν, ἔλκων πιθανῶς τὸ γένος αὐτὸς ἢ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου τοῦ δήμου Μαλευρίου τῆς Λακωνίας. Περιέργον δ' ὅτι ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ δήμου χωρίων σώζονται καὶ ἄλλα ἐπώνυμα ὅπως Πανίτσας, Πηλάλας, Κουλούκης, Καρβελάς κλπ. Ἐκ παραδόσεως γινώσκομεν ὅτι μετὰ προηγηθεῖσαν καταστροφὴν τῆς χώρας, αὕτη συνωκίσθη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ Μανιατῶν. Τοιοῦτοι συνοικισμοὶ μετ' Ἀλβανῶν ἐν Γορτυνίᾳ ἐγένοντο πιθανῶς ἐν ἔτει 1320 ὅτε ἐξεδιώχθησαν ἐκεῖθεν οἱ Φράγκοι ὑπὸ Ἀνδρονικοῦ Ἀσάν, ¹⁾ ὅτε οἱ ἐναπομείναντες Φράγκοι ἠσπάσθησαν τὸ Χριστιανικὸν δόγμα, ὁ δὲ δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ πλείοτερα ἡμῶν Μ. Οἰκονόμος, ἀναφέρει ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσῃ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτι πρὸς κατασκευὴν νίτρου (βερτζιλί) διὰ τὴν ἐκεῖ κατασκευαζομένην πυρίτιδα, οἱ βιομηχανοὶ μετέβαινον εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Μονεμβασίας, καὶ τῆς Ἀττικῆς, ²⁾ οὕτως εὐρίσκομεν σωζόμενα, καὶ ἄλλα ἐπώνυμα τῶν Τούλα, Δημητσανιτῶν, Κάλλα, Βέροιοι, Κόσυβα, Κούμανη, Κουρτάκη, Ἀλευρᾶ καὶ εἰ τινος ἄλλου ἐκλιπόντος, ὅπως τὸ τοῦ Γκόζια· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν παράδοσιν, ἐξηγεῖται καὶ ἡ ὀνομασία τῶν ἐν Δημητσάνῃ θέσεων Πλάτσα, Σχμοῦρη, Πολιάνα, Δαφνί, Κακαβούλα, Μπαλῆ, Κάμπος κλπ. συνωνύμων χωρίων τῆς Λακωνίας· ἐν τούτοις δὲ τοῖς χωρίοις καὶ θέσιν λεγομένην *Δημητσανεῖκα*. Ἄλλ' ὁ συνοικισμὸς τοῦ περίξ τῆς Νικομηδείας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἑλλησπόντου χωριδίου ὀνομαζομένου Κουρῆ ἐκπλήσσει τὸν παρατηρητὴν διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν ἠθῶν, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς κατασκευῆς ἀφρίτων καὶ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιωμάκ-

1) Παπαρ. Τομ. Β', σελ. 217 καὶ 471, καὶ Κρηθ. 89.

2) Σελ. 137.

τος πρὸς τὴν τῶν ἐν Δημητσάνῃ ἐπωνυμουμένων Κουρῆς. Ἐτέρωθεν δὲ παρατηροῦμεν ἐπώνυμα τινὰ, σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ὅπως τοῦ Θεοφιλίτη, πλουσίου μεγιστάνου ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Α΄, Λαμπάρδη, πρωτοσηκρήτου ἐπὶ Νικηφόρου Φωκῆ, ἐπιλεγομένου φιλοσόφου, οὗτινος μνημεῖον σώζεται ἡ ὀμώνυμος μονή, ¹⁾ τοῦ Βώβου μαγίστρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ Μαγκραῶ ἐξ ὧν ὁ Θεόδωρος ὁ αὐτοχειροτονηθεὶς αὐτοκράτωρ Φιλαδελφείας, ἕτερος δὲ ἠκολούθησε τὸν Θωμᾶν Παλαιολόγον εἰς Ἰταλίαν, προτρέψας τὸν υἱὸν τούτου Μανουὴλ ὅπως ζητήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Γρίτσα Παλαιολόγου προμάχου τοῦ Μουχλίου, τοῦ Γαβροῦ, Βασιλικῆς τοπάρχου ἐν Ἀμεσῶ²⁾. Καὶ τὰ μὲν τυχοδιωκτικὰ καὶ ἐκπολιτιστικὰ ἦθη τῶν παλαιῶν Ἀρκαδῶν δὲν ἐξέλιπον ἐκ τῆς χώρας, ἀλλ' εἶνε τολμηρὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν πασῶν τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεων, μόνῃ ἡ Δημητσάνα διεσώθη καὶ ὅτι οἱ νῦν κάτοικοι αὐτῆς εἰσὶν οἱ κατὰ Παυσανίαν Προσέληνοι, ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων πικραρχαίων μνημείων. Ἡ ὀνομασία τῆς πόλεως δεικνύει ὅτι αὕτη κατέστη στανοτόπιον τοῦ Δήμου, ἐξ οὗ Ἀλβανιστὶ ἡ Δήμιζα. Οἱ κάτοικοι ὀνομάζονται Τσόπελοι, ποιούμενοι κατὰ χρῆσιν τοῦ τσέ, πρὸς διάκρισιν τῶν χωρικῶν ποιμένων καὶ γεωργῶν, οἵτινες καλοῦνται Βλάχοι. Ἡ ἀμπάριζα, ἡ γούβιζα, ἡ στάγκα καὶ τόσα ἄλλα παίγνια καὶ λέξεις ὁμοιάζουσι μὲ τὰς τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ ἐπαρχία ἀγῆκεν εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν. Πάντα ὅμως ταῦτα ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μελέτης χρῆζουσιν ἐπιτηδαιότερου παρατηρητοῦ. Εἰθισμένοι εἰς τοὺς συμβολαιογραφικούς τύπους, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα, ἀνεῦ ἀξιώσεων, πᾶν ὅ,τι ἐν ὧραις σχολῆς ἐγνωρίσαμεν ἐξ ἀναγνώσεων καὶ παρατηρήσεων.

Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Ἱεράρχου ὀνομάζετο Κανέλλα ἐκ τοῦ γένους Κουκουζοπούλου. Ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφὴ του εἶχε σύζυγον

1) Ἐκ τῶν τοῦ Καστόρχη.

2) Παπαρ. Τόμ. Δ' 561, 629 καὶ 611 κλπ.

τὸν Βελισσάριον Διογενίδην, πρωθιερέα,¹⁾ ἡ δὲ νεωτέρα, ἣν ἐγνωρίσαμεν, τὸν Χρυσοθέργην, εὐπόρους οἰκογενείας. Ἡ οἰκία τοῦ Γκόζια εἶνε οὐχὶ ἐκείνη τοῦ Χρυσοθέργη, ὅπως ἐπιπολαίως ἱστορήθη, ἀλλὰ εὑρίσκεται ἀνωθεν τῆς τοῦ γαμβροῦ τοῦ Παππαβελισσαρίου, κάτωθεν τοῦ νοῦ τοῦ Σωτήρος καὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ τῆς οἰκίας ταύτης ἀφῆκαν ποτὲ τὸν Γερμανὸν μόνον, Γεώργιον ὀνομασθέντα ἐν τῷ ἱερῷ βαπτίσματι, νήπιον ὄντα, ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς *Ληοτριδας*, μεγάλου λίθου κυλινδρικοῦ, ὅστις ὅτε μὲν ἐχρησίμευεν εἰς θλίψιν ἐλαίων, κομιζομένων ἀλλαχόθεν, ὅτε δὲ εἰς προπαρασκευὴν τῆς πυρίτιδος. Μετά τινα δὲ χρόνον ἔντρομος ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐκ τῶν κραυγῶν τοῦ νηπίου, παρετήρησεν ὅτι τοῦτο ἔθλιβε διὰ τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ παλάμης τὴν κεφαλὴν ὄφως· εἰς τὰς φωνὰς δὲ τῆς μητρὸς προσέτρεξαν οἱ γείτονες, οἵτινες διὰ σιδηροῦ ὄργανου ἀπεμάκρυναν τὸν ὄφιν τεθνηκότα ἤδη. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο, ὁ φόνος δηλαδὴ οἰκιακοῦ ὄφως, ὃν ὀνόμαζον Κονάτσι, ἱστοροῦμενον καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Γούδα, κατ' ἄλλον ὁμῶς τρόπον, οἱ γονεῖς ἐθεώρησαν ὡς κακὸν οἰωνόν, ὅτε δὲ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀλβανῶν οἱ κάτοικοι ἐπανέλαβον θαρραλέως τὰς ἐργασίας των, ἐπανῆλθον πολλοὶ ἀπόδημοι, ἐν οἷς καὶ ὁ διδάσκαλος Ἀγάπιος Λεωνάρδος, ὅστις ἐκαυχᾶτο ἐπιλεγόμενος Δημητσανιώτης, καὶ ὅστις διευθύνας ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἐν Ρουσίφ τῆς Βιθυνίας Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ συκοφαντηθεὶς, ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τρεῖς μῆνας, εἶτα δὲ λαθῶν παρὰ μίαν τεσσαράκοντα καὶ ἀποφυλακισθεὶς²⁾ ἐδίδαξεν ἐν Ζακύνθῳ, Πάργῃ, καὶ τελευταῖον ἐν Σμύρνῃ, ἔνθα κατέλιπε χειρόγραφον γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σωζομένην ἐν τῇ αὐτόθι βιβλιοθήκῃ, ἐπανῆλθε δὲ πλῆρες μὲν τῶ βαλάντιον ἔχων, πληρέστερος δὲ σοφίας καὶ συνέσεως. Ἐξογκωθέντος δὲ τοῦ βαλάντιου καὶ δι' εἰσφορῶν ἀνίδρυσε τὴν κατὰ

1) Οἶκον. Σελ. 350.

2) Σάθῃ ἀπέπειραι. Σελ. 459.

τοὺς μετέπειτα χρόνους περιώνυμον καταστάσαν σχολὴν τῆς Δημητσάνης, εἰς ἣν ἐδιδάχθησαν πάντες οἱ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δικάσημοι ὅπωςδήποτε καταστάντες Πελοποννήσιοι. Εἰς τοῦτον τὸν διδάσκαλον διηγήθησαν τὰ περὶ τοῦ ὄφρεως οἱ γονεῖς τοῦ Γερμανοῦ, εἰσαγαγόντες τοῦτον εἰς τὸ σχολεῖον, ὃ δὲ θαυμάσας τὴν καθαρῖότητα καὶ τὸ παράστημα τοῦ παιδὸς, παρεμύθησε τὸν πατέρα προειπὼν ὅτι ὁ παῖς ἐγεννήθη ἵνα συντρίψῃ τὸν ἐχθρὸν, ὅπως τὴν τοῦ ὄφρεως κεφαλὴν· ἔκτοτε δὲ παρέλαβε τὸν παῖδα ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ καὶ ἐδίδαξεν μετὰ τοῦ ἐτέρου Ἀγαπίου τοῦ Παπαντωνοπούλου τὴν τε ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν.

Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ ὅτι ἱερωμένοι τυγχάνοντες οἱ διδάσκαλοι, ἐδίδασκον τὴν φιλαυτίαν ἐν τῷ καλογερικῷ βίῳ καὶ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἐγχοσμίων. Ὁ Δημητσανιώτης γενόμενος εἶτα ἱεροκῆρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, περιήρχετο τὴν Πελοπόννησον συλλέγων ὄχι μόνον χρήματα διὰ τὴν φιλόστοργον αὐτοῦ θυγατέρα, τὴν Σχολὴν, παρὰ τῶν ἀποδήμων συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἀπεθησαύριζε καὶ πᾶν χρησιμὸν βιβλίον. Ἐκ τῶν παθημάτων δ' ὀδηγούμενος ἀνέπτυσσε τὸ τοῦ Δαυὶδ, «μὴ πεποιθήατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων», ἀπηγόρευε τὴν ἀναγνώρισιν νέων ἀγίων, εἰ καὶ ἠδύναντο ν' ἀναδείξωσι πολλοὺς τοιοῦτους οἱ συμπολιταὶ του. Καὶ ἦτο συγκινητικὴ ἡ στιγμή, ὡς διηγούντο οἱ πρεσβύτεροι, καθ' ἣν ἱερουργῶν, ἐμνημόνευε τὰ ὀνόματα τῶν ἀποθανόντων συμπολιτῶν του, Πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἱερέων, διδασκάλων καὶ μοναχῶν τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγωνισαμένων καὶ πεσόντων ¹⁾.

Τοιοῦτων τυχῶν διδασκάλων ὁ Γερμανὸς καὶ ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του, ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τῶν ἀνεπτυγμένων συμπολιτῶν του, δι' ὃ μετέβη παρὰ τῷ προστάτῃ αὐτοῦ Δημητσανιώτῃ, διαμένοντι ἐν Ἀργεῖ. Ἐκεῖ γενόμενος γραμματεὺς τοῦ Ναυπλιακοῦ Ἰακώβου, ἐξέμαθε τὴν γαλλικὴν, καὶ χειροτονηθεὶς διάκονος μετέβη εἰς Σμύρνην ἔνθα ἔτυχε προστασίας παρὰ τῷ

1) Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν προσετέθη καὶ τὸ ὑπὲρ Πατρίδος.

συμπολίτη αὐτοῦ Γρηγορίῳ τότε Σμύρνης, ἀναπτύσσων τὰς γνώσεις του· ἐκείθεν ἠκολούθησε τὸν Γρηγόριον Πατριαρχεὺσαντα, καὶ τὸ 1806 ἔτος ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἔτος 1811, ὅπως διηγείτο ὁ ἀείμνηστος ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος ἡμῶν Δημήτριος υἱὸς Γεωργίου ἱερέως τοῦ Καρατζᾶ, ἦλθεν ὁ εὐσεβὴς ἱεράρχης εἰς τὴν Δημητσάναν· πρώτη δὲ φροντίς τούτου ἦτο ὅπως ἱερουργήσῃ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Πλάτσας, προσφέρον συνάμα πολύτιμα δῶρα εἰς τὸν Ἅγιον καὶ προστάτην αὐτοῦ, σώσαντα αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄφους. Ἐπεδείκνυε δ' ἡμῖν ὁ σεβάσμιος πρεσβύτες, μαθητὴς τῶν Ἀγαπίων, παρούσης καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἱεράρχου, τὸ ὠραῖον ἐπάργυρον Εὐαγγέλιον, φέρον χρονολογίαν τοῦ ἔτους τούτου, τὰ κανδύλια καὶ λοιπὰ ἀργυρᾶ σκεύη, ὡς καὶ ἱερατικὰ ἄμφια, διατηρούμενα καὶ νῦν ἐν τῷ Ταξιάρχῃ, ἀνήκοντα ὁμοῦ εἰς τὸν ἄλλοτε ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπιγραφῶν, προσέτι καὶ κιβώτιον πλήρες ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ἐκδόσεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας μετὰ τινων χειρογράφων ἐπὶ περιγύμνου, ἐπιμελῶς δεδεμένα ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀναγνώστου Καρατζᾶ, δῶρα, ὡς ἔλεγε, τοῦ Πατριαρχου Γρηγορίου, διότι Γεώργιος ἐλέγετο καὶ οὗτος ἐν τοῖς κοσμικοῖς. Ταῦτα πάντα διεσώθησαν εὐτυχῶς, ἐκ τῆς ἀρπαγῆς, οὐχὶ βεβαίως τῶν Τούρκων, διότι τοιοῦτοι δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμοφύλων, φυλαχθέντα καὶ ταφέντα παρὰ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν. Εἰσὶ καταφανῆ τὰ ἴχνη ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐκταφῆς αὐτῶν, γενομένης μετέπειτα¹. Κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ἔτος ηὐξήθη καὶ ὁ ναὸς πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ἀνευ ἀλλοιώσεως τοῦ ἀρχαιοτέρου καθολικοῦ, τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ παρεκκλησίου, ἀνηρτήθη κώδων σωζόμενος καὶ φέρων χρονολογίαν τοῦ ἔτους τούτου, καταδαφισθῆσαν ὡς ἄχρηστα τὰ ἐν τῷ περιβόλῳ κελία· ἐν δὲ τῷ εὐ-

1) Τὰ ὑπὸ τὸν Κωλέτην μισθοφορικὰ στρατεύματα ἀγοῦντα ἐν ἔτει 1824 τὴν Πελοπόννησον, ἤρπάζον καὶ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη τῶν Ἐκκλησιῶν.

ρυνθέντι τούτῳ περιβόλῳ συνερχόμενοι πάντες, οἱ κάτοικοι τῆς κώμης μετὰ τῶν ἐξ ἔθους κατὰ πᾶν ἔτος ἐπανερχομένων ἀποδήμων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πάνηγυρεως τοῦ ἀγίου καὶ τὰς τοῦ Πάσχα, ἄλλοι μὲν ἐπαιζον ἀμάδες, ἄλλοι ἐχόρευον καὶ τότε αἱ κόραι ἐδείκνυον τὴν λιγυρότητα αὐτῶν, καὶ ὁ ἦχος τῶν ἁσμάτων ἀνεμιγνύετο ἐνίοτε μὲ τὸν τοῦ κώδωνος καὶ τῶν συγχρόνως κρουομένων σημάτων. Οἱ δὲ παῖδες κατέλιπον τότε τὰς σφενδάνας καὶ ἐπάλαιον διὰ τεχνημάτων κατεσκευασμένων ἐκ πυρίτιδος, κλοπιμαίας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἐπιτροπομένης τῆς τοιαύτης κλοπῆς πλὴν τῆς ἐπ' αὐτοφῶρῳ καὶ ἐὰν τις τῶν ἀτάκτων ἠνόχλει τοὺς πρεσβυτέρους, οὗτοι ὕψουν μὲν τὴν βακτηρίαν ἀλλ' ὅταν ἤκουον καὶ τοῦ χρόνου Δέσποτα, ἀμὴν, ἀπήντων, καλὴ λευθεριά καὶ ἐφαιδρύνετο τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σύνοφρου μέτωπον αὐτῶν πρὸς τί; μήτοι ἤξιουν πλέον τούτων; Ἡ σκέπουσα τὸν ναὸν παμμεγέθους φηγὸς καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ λείψανα ἀρχαίων μνημείων, ἐνέπνεον εἰς τοὺς μύστας ἐκείνους τῆς ἀρχαίας καὶ νέας θεότητος, τὴν ἀνάστασιν τῆς μεγάλης πατρίδος, ὡσπερ δὲ τὸ πάλαι οἱ θεοὶ ἐκ τῆς κνίσσης, οὕτω καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, εὐφραίνόμενοι ἐκ τῆς ὁσμῆς τῆς πυρίτιδος καὶ συγχινοῦμενοὶ ἐκ τῶν ἐκρηγνυμένων κροτίδων, ἐψάλλον γηθοσύνως «Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου Σιών, ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε» περιπτυσσόμενοι δ' ἀλλήλους ἠσπάζοντο φιλήματι ἀγίῳ τῷ τῆς ἀγάπης. Ἐνταῦθα ἐνεπνεύσθη ὁ Π. Ἀνδρόνικος, ποιήσας τὸ «ὦ παιδιὰ μου ὄρφανά μου σκῶρπισμένα ἴδω καὶ κεί». ¹⁾

Ἦν δ' ὁ Γερμανὸς τριεγαλοπρεπεὺς μὲν καὶ ἐπιβάλλοντος ἤθους μετὰ τῶν Ὁθωμανῶν, προσηναῖς δὲ καὶ ἀρεσκομένου εἰς τὰ ἀστεία μετὰ τῶν οἰκείων. Ἐγράφη ὅτι ἐπώνυμοίτο Κοτζιάς, ἀλλὰ τὸ τουρκόφωνον τοῦτο ἐπώνυμον ἔφερε τότε μόνος Δημήτριός τις, ὅστις εἶχε σύζυγον τὴν πρώτην ἐκ μητρὸς ἐξαδέλ-

1) Ἐσφαλμένως τινὲς λέγουσιν ὅτι τοῦτο ἐποιήθη ὑπὸ Ρήγγ.

οην. τοῦ Ἱεράρχου καὶ ὅστις ἐφημιζέτο ὅτι ἔτρεφε μεγαλειτέρην
στοργὴν εἰς τοὺς ἡμίονους ἢ τὰ τέκνα του· καὶ ὅτε ποτὲ ἠρώ-
τησεν αὐτὸν ὁ Ἱεράρχης, τί κάνεις κύρ Δημήτρη;—καλὰ ἀφέντη
Δεσπότη·—τί κάνουν τὰ μουλάρια σου;—σὲ προσκυνοῦν, φιλοῦν
τὸ χέρι σου. Συγκινητικὴ δὲ καὶ περιέργος ἦτο ἡ συνάντησις των
μετὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἀγαπίου τοῦ νεωτέρου. Λέγεται
καὶ ἐγράφη; ὅτι ὁ Ἱεράρχης ἀπέστειλέ ποτε πρὸς τοῦτον ἐκ Πα-
τρῶν φορτίον καφὲ μετὰ ζαχαρέως, ἀλλ' ὁ ὀλιγαρκῆς ιερομόνα-
χος ἐπέστρεψε τὸ φορτίον, παραγγείλας ὅτι δὲν ἐδίδαξε δι' ἑαυτὸν,
ἀλλὰ διὰ τὴν πατρίδα· τότε δὲ, κατὰ τὴν συνάντησιν, ὁ ἀντι-
θέτου χαρκατῆρος καὶ συνήθως εὐόργητος διδάσκαλος, ἀφοῦ
ἠσπάσθη εὐλαβῶς τὴν χεῖρα τοῦ ἱεράρχου, ἔμενε· σιγῶν, ὁ δὲ
ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν οικειῶς εἶπεν: ἐγνώριζον ὅτι ἡ εὐχή
μου θὰ σ' ἐπιανε διὰ τὰ ζήσης πολλὰ χρόνια, ὥστε νὰ ἐξοδεν-
σης τὸν καφὲ καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπιστρέψης. Ἐνθάρρυνθεις
δ' ἐκ τούτου ὁ διδάσκαλος ἀπήντησε μετὰ προσποιητικῆς ἀπειλῆς,
ὅτι θὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸν Φάλαγκα, εἰὰν δὲν ἐκτελέσῃ τὰς παραγ-
γελλίας του· ἦσαν δ' αὗται, ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἐπὶ τοῦ Λου-
σίου ποταμοῦ, ἀνακαινωθεῖσης βραδύτερον, ἣς σώζεται καὶ ἐτι
ἢ ἐπὶ τοῦ βράχου προσαρμωσθεῖσα ἐπιγραφὴ, ἡ μεταφορὰ πο-
σίμου ὕδατος εἰς τὴν τότε ἀνυδρον κώμην καὶ ἄλλαι ἠγεμο-
νικαὶ πρὸς τὴν πατρίδα εἰσφοραὶ. Οὕτως ἀπετυπώθη ἡ μνήμη
τοῦ ἱεράρχου ἡμῖν τοῖς ἐπιγενομένοις καὶ τοιοῦτοι διδάσκαλοι
προπαρσκευάσαν τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος, διὰ τῶν γραμ-
μάτων καὶ τοὺς θερμοουργοὺς μὲν Ἡρωικῆς τῆς ἐπαναστάσεως ὡς
τὸν Παπαφλέσσαν, συνετοὺς δὲ καὶ ἔχοντας αὐτοπεποιθησιν ὅπως
τοὺς λοιποὺς μαθητὰς αὐτῶν, οἵτινες προπαρσκευάσαντες μεγά-
λην ποσότητα πυρίτιδος, διένειμον ταύτην δωρεάν, μὴ κατα-
δεχθέντες νὰ ζητήσωσι τὰ ἀντίτιμον αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀπε-
λευθέρωσιν τοῦ γένους. Καὶ κατέστρεψαν τὴν περίφημον ἐκείνην
βιβλιοθήκην διὰ τὴν ἔλλειψιν χάρτου πρὸς κατασκευὴν φυσιγγίων
καὶ ἔρριπτον ὡς ἄχρηστα τὰ ἐπὶ μεμβρανῶν χειρόγραφα καὶ εἰρ-

γάζοντο ὡς εἰς ἐλευθέραν πόλιν διὰ τὸν στρατὸν οἱ βυρσοδέψαι καὶ οἱ ὑποδηματοποιοὶ, ἐζύμωνον καὶ ἐψηνον αἱ γυναῖκες τοὺς ἄρτους, ἐδέοντο οἱ ἱερεῖς, ἐκήρυττον οἱ διδάσκαλοι, ἐστιχοῦργει ὁ Τσιοπανάκος, ἅγιός ἐνθουσιασμός ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ μῖσος κατὰ τοῦ Τυράννου. Δὲν ἐσκέφθησαν οἱ ἀπομειναντες ἱεράρχαι ὅπως ἀναδείξωσιν ἁγίους τοὺς ἀπαγχονισθέντας ὑπὸ τοῦ τυράννου, Ἰωσήφ τὸν Θεσσαλονίκης καὶ Γρηγόριον τὸν Πατριάρχην, συμπολίτας των, ἀλλ' ἠλόγησαν τὸν ἀγῶνα καὶ ἐνῶ ὁ Γερμανὸς ἀνεβόησε *Γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου*, ἀνυψῶν τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας, Διονύσιος ὁ Ἀθηνῶν Μητροπολίτης, ἀνεψιὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Γρηγορίου¹ περιβάλλει τὴν σπάθην εἰς τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδρουῦτσον δι' ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς. Οὕτως ἡ Δημητσάνα τῆς ὁποίας ἕκαστος λίθος τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς ἔχει ἱστορίαν ἐκ παναρχαίων χρόνων, ἐνίσχυσε τὸν ἱερὸν τῆς ἐπαναστάσεως ἀγῶνα διὰ τῆς αὐτοθυσίας καὶ ἐπιτηδειότητος τῶν πανταχοῦ κατεσπαρμένων τέκνων τῆς καὶ μαθητῶν τῶν Ἀγαπίων.

Τὰς δ' ἀρετὰς καὶ τὸν βίον τοῦ Ἱεράρχου Γερμανοῦ περιέγραψαν καὶ ἐπήνεσαν πάντες ἀνεξαιρέτως ἡμέτεροί τε καὶ ξένοι συγγραφεῖς, ἰδίως δὲ ὁ φίλος αὐτοῦ Πουκεβίλ ἐξῆρε τὸν χαρακτῆρα, παραμοιάσας αὐτὸν πρὸς τὸν Σωκράτην. Ἡμεῖς ἐπροσπαθήσαμεν ὅπως καταδείξωμεν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὁ Ἱεράρχης οὗτος, ὡς καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ἦσαν μᾶλλον φίλοι τῶν Γάλλων καὶ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὰ ἡμαρτημένα. Ἐκδίδοντες δὲ ἤδη τὸ τρίτον τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ πρωταθλήτου τούτου τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, εἰς τιμὴν καὶ μνήμην αὐτοῦ, ἀνήκοντος εἰς τὸ Πανελλήνιον καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀνευ προσθηκῶν, παρατηρήσεων ἢ ἀλλοιώσεων τοῦ αὐτογράφου, κειμένου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, παρακαλέσαμεν τὸν Ἐπιμελητὴν τῶν χειρογράφων κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου, ὅστις πάνυ εὐγενῶς προσεφέρθη, ἵνα παραβάλλῃ καὶ διορθώσῃ συμφῶνως πρὸς τὸ αὐτόγραφον. Οὕτω δὲ ἐπιμελῶς ἐξεργασμένα,

1) Κατάλογος Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Π. Κωνσταντινίδου.

παραδίδομεν εἰς κοινὴν ἀνάγνωσιν, μετ' ἄλλων αὐτογράφων ἐν οἷς καὶ ἡ τελευταία αὐτοῦ θέλησις, ἐπισταλείσα πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ Δημητσανίτας, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τὴν 27 Μαΐου 1826, ὡς ὀρθῶς ἱστορεῖ ὁ Μ. Οἰκονόμος, γραμματεὺς τοῦ Κολοκοτρῶνη, εὕρισκόμενος τότε εἰς Ναύπλιον καὶ ὅστις παρέλαβε πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ λοιπὰ αὐτογράφα, καθὰ σημειοῖ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (σελ. 663—664).¹⁾

Ἐκτελοῦμεν ἄλλως καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Ἱεράρχου ἐκ συγγενικοῦ καθήκοντος. Ὅτε οὗτος ἐν ἔτει 1824 ἐγυμνώθη καὶ ἐκακοποιήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Γκούρα, εἶπε κατὰ τὸν αὐτὸν Οἰκονόμον (σελ. 80) περὶ ἑαυτοῦ. «Ἐὰν ἐπὶ τέλους ἡ Ἐπανάστασις μας ἐπιτύχη, καὶ φέρῃ κέρδος τι, τὸ Ἔθνος πρέπει τότε νὰ μᾶς κρίνῃ καὶ διὰ τὸν κίνδυνον εἰς ὃ τὸ ἐξεθέσαμεν νὰ μᾶς καταδικάσῃ εἰς θάνατον, διὰ δὲ τὴν ἐπιτυχίαν νὰ βάλῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν νεκρῶν, στέφανον ἐκ χόρτων». Καὶ ὁ μὲν Ἱεράρχης ἀπέβησε πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἀγῶνος, τὸ Ἔθνος δὲ μὴ ἐλευθερωθὲν ὀφείλει νὰ τιμῆσῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἀπομνημονευμάτων του. Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν Ἀπομνημονευμάτων προῖον θέλει διατεθῆ εἰς τὴν ἀνέγερσιν μνημείου ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω ἐκκλησίας καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ τεθῶσι τὰ ὀστά, ἐπιμελῶς ἡδὴ φυλαττόμενα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης, μετακομισθέντα ἐκ ταῦ ἐν Ναυπλίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐνθα ἐτάφη. Τότε δὲ τὸ ἔθνος ἄς καταθέσῃ ἐπὶ ταῦ τάφου καὶ τὸν ἐκ χόρτου στέφανον, στρέφον τὸ βλέμμα πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ Ἰανουάριον 1900.

Γ. Ι. Παπαδόπουλος.

1) Ὅρα καὶ Σπηλιάδου Β', 542.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

Τίνα τῆς κατὰ τοῦ Τυράννου τῶν Ἑλλήνων Ὀπλοφορίας, καὶ
τινῶν Πολιτικῶν Συμβεβηκότων ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ
τὴν πρώτην τῆς Διοικήσεως Περίουδου

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀφ' οὗ ὑπέκυψεν εἰς τὸν βάρβαρον καὶ
σκληρότατον ζυγὸν τῆς Ὀθωμανικῆς τυραννίας, ὑστερήθη ὄχι μό-
νον τὴν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἶδος μαθήσεως, καὶ κα-
τήντησε νὰ μὴ γνωρίζῃ οὐδὲ τὴν πάτριόν του γλῶσσαν, ἐκτὸς ὀλί-
γων τινῶν πεπαιδευμένων, ὅπου κατὰ καιροὺς ἤκμασαν, τῶν
ὁποίων τὰ συγγράμματα μαρτυροῦσι τὴν εἰς τὰς μαθήσεις πρόο-
δὸν τους. Καὶ ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ ἐκλείψῃ διόλου ἀπὸ τὸ Ἔθνος
ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, ἰὰν δὲν τὴν διέσωζεν ¹⁾ ἡ Ἐκκλησία πρὸς
ἣν ὀφείλεται καὶ κατὰ τοῦτο εὐγνωμοσύνη.

Περὶ δὲ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἄρχησαν οἱ Ἕλληνας νὰ ἀνακύπτωσι,
καὶ νὰ ἀνακαλῶσι τὰς προγονικὰς Μούσας, ὥστε βαθμηδὸν ἐξη-
πλώθη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ παράδοσις τῶν ἐγκυκλίων
Μαθημάτων, καὶ τὰ φῶτα τῆς μαθήσεως διεδόθησαν εἰς πολλοὺς,
ὅτε οἱ Ἕλληνας, πεφωτισμένοι ὅπως οὖν, ἠσθάνθησαν βαρύτερον
τὸν ζυγὸν, καὶ ἐνθυμούμενοι τὴν προπατορικὴν εὐγένειάν, ἐστένα-
ζον βαθέως μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν ἀποτεινᾶξωσι· διότι αἱ Μοναρχίαι
τῆς Εὐρώπης, ὠφελούμεναι εἰς τὰ συμφέροντά τους ἐκ τῆς
βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας τῆς Ὀθωμανικῆς Δυναστείας, ὑπερ-
σπίζοντο τὴν ὑπαρξιν τοῦ Κράτους τούτου καὶ δὲν ἐσυγχώρουν νὰ
ἐνοχληθῇ ἡ ἀκεραιότης του.

1) Διαγεγραμμένη ἡ λέξις «ὀπωσοῦν».

Ἡ Πελοπόννησος ἐπανεστῆ ἀπαξ, ἐλπίζουσα εἰς τὴν ὑποσχομένην ὑπεράσπισιν τῆς Ῥωσίας, ἣτις τότε ἐπολέμει τὴν Ὀθωμανικὴν δύναμιν· ἀλλ' ἀφ' οὗ τὰ ἴδια συμφέροντα τῆς Ῥωσίας ἐμορφώθησαν κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς, καὶ εἰρήνευσε μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ Πελοποννήσιοι ἐγκαταλίφθησαν μὲ τὰς κενὰς καὶ ἀνυπάρκτους λέξεις τῆς ἀμνηστίας εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τυράννων τους, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἠχμαλώτισαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, τοὺς λοιποὺς καθυπέβαλον εἰς ζυγὸν βαρύτερον τοῦ πρώτου· ἐκτὸς τινῶν κατὰ μέρος καπιταναίων, οἵτινες μὲ ὀλιγίστους ἀνθρώπους περιφερόμενοι εἰς τὰ ὄρη ὡς λησταί, καὶ ἀκαταπαύστως σχεδὸν πολεμούμενοι καὶ πολεμοῦντες τοὺς Τούρκους, οὐδέποτε ὑπετάγησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους. Τοιοῦτοι Καπιταναῖοι περιεφέροντο καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἠπείρου, τῆς Ἀκαρνανίας, τῆς Βοιωτίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, οἵτινες πολλὰς κατὰ καιροὺς ἔδειξαν ἀξιεπίκαιρον ἀνδρείαν ἐναντίον τῶν καταδιωκόντων αὐτοὺς Ὀθωμανῶν.

Μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' Αἰῶνος ἀνεφάνη εἰς τολμηρὸς ἀνὴρ, Ῥήγας ὀνομαζόμενος, ἀπὸ τὸ Βελεστίνον τῆς Θεσσαλίας, ὅστις ἐστοχάσθη νὰ ἐνσπείρῃ γενικῶς εἰς τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐφελκύσῃ πολλοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συμφώνους εἰς τὸ σχέδιον, τὸ ὅποιον ἐσύνηθε περὶ τῆς κατὰ τοῦ τυράννου ἐπαναστάσεως, καὶ περιφερόμενος εἰς τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ἐφαντάζετο νὰ κατορθώσῃ τὴν εἰς τοῦτο ὑπεράσπισιν μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἀνακαλύψασα τὸ τοιοῦτον ἡ Ἀουστριακὴ διοίκησις, παρέδωκεν αὐτόν τε καὶ ἄλλους τινὰς ὁπαδούς του εἰς τὰς τυραννικὰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες τοὺς κατέσφαξαν.

Καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ζείμηστοι ἀπέθανον· ὁ δὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας σπινθὴρ δὲν ἐσβέσθη εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μετὰ καιρὸν τινα τὸν ἀνεζωπύρησαν Ἕλληνές τινες¹⁾ εἰς τὴν Ῥωσίαν

6) Διαγεγραμμέναί αἱ λέξεις «διάφοροι φυγάδες».

διατρίβοντες,¹⁾ οἵτινες ἐσύνθεσαν ἐν εἶδος Ἐταιρείας, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσήγαγον, ὅσους ἐγνώρισαν ἔχοντας πνεῦμα φιλελεύθερον, καὶ διὰ μέσου ἀπεσταλλένων εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος συνήνωσαν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαντας σχεδὸν τοὺς προκρίτους καὶ ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων· καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πελοπόννησον οὐδεις τῶν ἐπιστῆμων Ἀρχιερέων, καὶ Προεστώτων, καὶ λοιπῶν Προκρίτων, ἔμεινεν ἀμύητος.

Ἡ δὲ περὶ τοῦτου Κατήχησις ἦν τοιαύτη. Εἶχον τετραμί- νους τρεῖς Βαθμοὺς, τὸν μὲν ὀνομάζοντες τῶν Συστημένων, τὸν δὲ τῶν Ἱερέων, τὸν δὲ τῶν Ποιμένων· καὶ ἕκαστος τούτων εἶχεν ἰδιαιτέρον τρόπον Κατηχήσεως, ἐροδικαστικῶν Γραμμάτων, καὶ Σημείων, διὰ τε χειρονομιῶν καὶ διὰ λέξεων τιῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον Βαθμὸν εἰσήγαγον τοὺς χυδαίους καὶ ἀπαιδεύτους· εἰς δὲ τὸν β' τοὺς ἐπισημοτέρους καὶ πείραν ἔχοντας πραγμάτων· εἰς δὲ τὸν γ' ὀλίγοι κινῆς εἰσήχθησαν οἱ ἐκλεκτότεροι, καὶ οἱ ἀνεκαθεν εἰσχωρήσαντες εἰς τὰ τῆς Ἐταιρείας πράγματα. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλους δύο Βαθμοὺς διὰ τοὺς Καπιτανάκτους καὶ ὑπαλλήλους των· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ὀνομάζοντο Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀφιερωμένων, οἱ δὲ, Ἀφιερωμένοι. Τὰ δὲ σημεῖα τῶν κατωτέρω Βαθμῶν ἐγνώριζον οἱ τῶν ἀνωτέρω, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς ἕνα ἕκαστον τούτων τῶν Βαθμῶν ἐγένετο διὰ πολλῆς ἐξετάσεως,²⁾ ὥστε εἰς τὸν β' καὶ γ' Βαθμὸν ἦσαν ἱκαναὶ ἡμέραι διωρισμέναι διὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ δοκιμὴν τοῦ εἰσχομένου, ὅστις μετὰ τὴν εἰσχωγῆν ἠδύνατο νὰ εἰσάξῃ καὶ αὐτὸς ἄλλον κατὰ

1) Ἐν τῇ ᾧα ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς: «ὁ Α. Β: ὁ Α. Γ: ὁ Α. Δ: ὁ Α. (Ε) ὁ Α. Ζ: ὁ Α. Η: ὁ Α. Θ: ὁ Α. Ι: ὁ Α. Κ: καὶ ὁ Καλός». Ἐπίσης ἄνωθεν τοῦ σημειώματος τούτου ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς ἰκανῶς δυσανάγνωστα: «Τζάκ Φ. ΣπκοῦΦ. ΓΛ. ΚομιΖ. ΓαΖ. Αθιν. ΣεΚερης ΞανS. ΑναΓνωξόπουλος, Παναγ. ΣεΚερης». Δηλαδή: Τσακάλωφ, Σκουφῆς, Γαλάτης, Κομιζόπουλος, Γαζῆς, Ἀθανάσιος Σέκερης, Ξάνθος, Ἀναγνωστόπουλος, Παναγιώτης Σέκερης.

2) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ φράσις «καὶ δοκιμῆς».

τὸν ἐφεξῆς τρόπον. Ὁ Κατηχῶν, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἑνωρκὸν τὴν ὑπόσχεσιν παρὰ τοῦ Κατηχομένου περὶ τῆς διαφυλάξεως τοῦ μυστηρίου τούτου, τὸ ὁποῖον ἦτον ἡ Ἐλευθερία τῆς Πατρίδος, ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὸ τε Ἐφοδιακτικὸν ἔγγραφον, τὴν Κατήχησιν, καὶ τὰ Σημεῖα διὰ χαρκατῆρων τινῶν ἀγνωστων εἰς τοὺς ἀμυήτους, Ἱερῶν λεγομένων, καὶ ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Κατηχομένου ἐπιγεγραμμένην εἰς ἓν ὁποιοῦνδήποτε ὄνομα, ἐν ἧ ἰδηλοποιεῖ τὴν πατρίδα, ἡλικίαν καὶ ἐπάγγελμά του, καὶ τὴν χρηματικὴν ποσότητα, ὅπου προαιρεῖται νὰ συνεισφέρει εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ ἐνεχάραττε δὲ εἰς αὐτὴν καὶ δύο σημεῖα, ὅποιαδήποτε ἐβούλετο, τὸ μὲν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστολῆς, τὸ δὲ εἰς τὸ τέλος, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦτον ἀγνωστον διόλου εἰς ἄλλον τινὰ, τὸ δὲ δεύτερον μετεχειρίζετο εἰς τὴν ἀνταπόκρισιν του μετὰ τῶν Ἀδελφῶν, καὶ οὕτως ἐσφραγισμένην εἶχε χρέος ὁ Κατηχῶν νὰ τὴν ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς διὰ μέσου τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρισμένων Ἐφόρων πρὸς τὴν τῆς Ἀδελφότητος Ἀρχῆν, περὶ ἧς οὐδεὶς ἐγίνωσκεν, ἐκ πόνων καὶ ποίων Μελῶν συνίστατο, καὶ ποῦ εὕρισκετο· καὶ ἐκεῖ ἐλύετο ἡ σφραγὶς τῆς ἐπιστολῆς, καὶ κατεγράφοντο τὸ ὄνομα καὶ τὰ σημεῖα ἐκάστου. Ἡ δὲ ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς ἀπόκρισις δὲν εἶχεν ἄλλην ὑπογραφήν, εἰμὴ τὸ ἀγνωστον σημεῖον ἐκάστου, πρὸς δὲ καὶ μίαν σφραγίδα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστολῆς μετὰ χαρκατῆράς τινος στοιχειῶν κεφκλιωδῶν, τὰ ὅποια ὑπεσῆμαινον τὰ ὀνόματα τῶν συνιστῶντων τὴν Ἀρχήν. Καὶ ταῦτα ἦσαν τὸ βέβαιον γνώρισμα τῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς ἐπιστολῶν.²⁾

Τοιαύτας ἐπιστολάς ἔλαβον καὶ ἄλλοι πολλοί, μάλιστα δὲ οἱ τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι κατὰ τὸ ὡκ' ἔτος περὶ τὸν Φεβρουάριον, ὅτε διωρίζοντο παρὰ τῆς Ἀρχῆς νὰ ἐμβάσωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν τὴν ποσότητα, ὅπου ἕκαστος ὑπεσῆθη.

2) Ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ ὑπάρχουσι πολλαὶ διαγραφαὶ ἐν τῷ κειμένῳ μὴ μεταβάλλουσαι ὅμως τὴν ἔννοιαν.

διὰ τῆς ἐπιστολῆς του. Ἄλλὰ προτροπῇ τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, μὴ ἐγκρίναντος τὸ τοιοῦτον, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἡ πατρίς των εἰς κάθε περίστασιν ἐδέετο καὶ ἄλλοθεν χρημάτων, συσκεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ γράψωσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὴν Ἀρχὴν, ζητοῦντες τὸ νὰ διορισθῶσι ῥητῶς Ἐφόροι τῆς Ἀδελφότητος εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ Ταμίαι διὰ τὴν συλλογὴν τῶν συνεισφορῶν, καὶ νὰ ἐκδοθῶσι σφοδραὶ ἐπιταγαὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι νὰ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἐφόρους καὶ νὰ παύσωσι τῶν καταχρήσεων, ἐπειδὴ τινες τῶν Ἀπεσταλμένων κατήχουν τὸν παρατυχόντα, διὰ νὰ λαμβάνουν χρήματα. Μετὰ τούτων τῶν γραμμάτων ἐνεκρίθη νὰ ἀποσταλῇ ἐπίτηδες ὁ Ἰωάννης Παπαρηγόπουλος, ἀνὴρ πρόθυμος καὶ φιλογενής.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ, κατὰ τὸ ἄνωκ', περὶ τὸν Ἀπρίλιον, συνέβη ἡ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὀργὴ τοῦ Σουλτάν Μαχμούτη, ὅστις ἀπέφασκε νὰ τὸν καταπολεμήσῃ ὅλας δυνάμεις καὶ νὰ τὸν ἐξολοθρεύσῃ. Ὁ δὲ παμπόνηρος Ἀλῆ Πασᾶς, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀνακαλύψει ἐντελῶς τὰ τῆς Ἐταιρείας πράγματα, διὰ τῆς προδοσίας καὶ ἄλλων τιῶν, μάλιστα δὲ ἐνὸς Ζακυνθίου, Διόγου λεγομένου, ὅστις ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς Ἐταιρείας, ἐδοχάσθη νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τούτου εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν. Καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους αὐτός τε καὶ οἱ υἱοὶ του ἐσύναξαν πολλοὺς τῶν Καπιταναίων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἐδειξάν τὰ σημεῖα τῆς Ἐταιρείας, ὑπεκρίθησαν ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ Μέλη τῆς Ἐταιρείας πρὸ καιροῦ καὶ ὅτι ἔχουν μυστικὴν ἀνταπόκρισιν μὲ τὴν Ἀρχὴν, καὶ ἰδιαίτερος μὲ τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσίας Ἀλέξανδρον, τοὺς ὑπεσχέθησαν χρήματα καὶ εἴτι ἄλλο ἀναγκαῖον, τοὺς ἔδωσαν τὴν ἀδειαν νὰ στρατολογήσουν ἕκαστος εἰς τὰ μέρη του, νὰ ὑψώσουν τὴν Σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, καὶ συμφώνως νὰ κινήθωσι κατὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἐναντίον τῶν Ὄθωμανῶν. Οἱ δὲ Καπιταναῖοι καὶ οἱ ἔχοντες ιδεάν τῆς Ἐταιρείας, καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ κατανοήσωσι τὰς μηχανουργίας τοῦ Ἀλῆ

Πασσά επέισθησαν, και υπεσχεθήσαν ν' ακολουθήσωσι τήν προσταγήν του. Ἀρ' ἑτέρου δὲ μέρους ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς εἰδουποίησε και ἑμέσως και ἑμμέσως τήν Πόρταν περὶ τῆς Ἑταιρίας και τοῦ σκοποῦ τῶν Ἑλλήνων, στοχαζόμενος, ὅτι ἕνεκα τούτου ἡ Πόρτα θέλει βιάσθῃ νὰ περικιτηθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν πολεμήσῃ, και νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Σουλτάνος. Ταῦτα μαθόντες ἐν Πάτραις, ὅ, τε Π. Π(ατρῶν) και ὁ Ῥωσσικὸς Κόνσολος Ἰ. Βλασσόπουλος, ἀνὴρ φιλογενέστατος, εὐθὺς ἀπέστειλαν ἐπίτηδες ἀνθρώπους νὰ ἀνταμωθῶσι μετὰ τῶν Καπιταναίων, νὰ τοὺς ἀνακαλύψωσι τοὺς δολίους σκοποὺς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, και νὰ τοὺς παρακινήσωσι νὰ μείνωσιν ἡσυχαι, διὰ νὰ μὴν ὑποβάλλωσι τὸ Ἔθνος εἰς κίνδυνον, οἵτινες ἐπέισθησαν και ἡσύχασαν.

Ἡ δὲ Ὀθωμανικὴ Πόρτα ἀπὸ μὲν τὸν κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ πόλεμον δὲν παρητήθη, ὑπόπτειε δὲ και τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα· ὅθεν διώρισε Πινᾶ Ἐμίνην εἰς τήν Πελοπόννησον νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ φρούρια, και νὰ τὰ ἐφοδιάσῃ· διώρισε δὲ και τὸν τότε ἡγεμονεύοντα ἐκεῖ Ἰμπραχὴμ Πασσᾶ νὰ περιέλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν ὄλων τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ ἰδῇ, ἐὰν καλῶς ἐπισκευάσθησαν και ἐφοδιάσθησαν· και μετὰ τήν περιήγησίν του, ἐκείνον μὲν διώρισεν εἰς ἄλλην ἡγεμονίαν, εἰς δὲ τήν τῆς Πελοποννήσου διωρίσθη ὁ Χουρσὴτ Πασσᾶς.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος μόλις τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπανῆλθε και ἔφερε τὰ ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς γράμματα, κατὰ τήν ζήτησιν τῶν Πελοποννησίων. Καὶ Ἔφοροι μὲν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ διωρίζοντο ὁ Π. Π(ατρῶν) Γερμανός ὁ Μομεθασίας Χρυσάνθος, ὁ Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Ἀσημάκης Ζαήρης, ὁ Σωτήριος Χαρκλάμπης και ὁ Θεοχαράκης Ῥέντης· Ταμίχι δὲ ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος και ὁ Παναγιώτης Ἀρθάλης. Εἰς δὲ τήν Ζάκυνθον διωρίζοντο Ἔφοροι ὁ Κόντε Ῥῶμς, ἀνὴρ ἔμπειρος και φιλογενής, και ὁ Κόντε Φλαμπουρίρης. Διελάμβανον δὲ τὰ γράμματα ταῦτα, και ὅτι Γενικὸς Πληρεξούσιος Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς διωρίσθη ὁ Πρίγκιψ Ἀλέ-

ξανδρος Ὑψηλάντης, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν φωνὴν νὰ πείθωνται οἱ πάντες.

Μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν γραμμάτων τούτων, κατεγίνοντο οἱ Ἔφοροι νὰ εὐτακτῆσωσιν ὅπως οὖν τὰ πράγματα, ἐπειδὴ κατήντησαν εἰς καταχρήσεις τοιαύτας, ὥστε ἐκινδύνευε νὰ ἀνακαλυφθῆ σαφῶς εἰς τὴν Διοίκησιν ἢ Ἐταιρεία, καὶ νὰ ἀνατραπῶσιν ὅλα μὲ μεγίστην βλάβην τοῦ Γένους· ἀλλ' ἐδυσκολεύοντο· ἐπειδὴ τινὲς τῶν Προεστώτων ἐδυσσαρεστήθησαν μὴ διορισθέντες καὶ αὐτοὶ Ἔφοροι· πλὴν, ἐν ᾧ κατεγίνοντο νὰ θεραπεύσωσι καὶ τὴν ἐκείνων δυσἀρέσκειαν, καὶ ἐκ συμφώνου ἅπαντες νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς εὐταξίας τοῦ πράγματος, ἔφθασεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Χουρσίτ Πασᾶς, περὶ τοῦ ὁποίου οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφοὶ εἰδοποίησαν, ὅτι ἔχει μυστικὰς ἐπιταγὰς νὰ παρατήρησῃ προσεπτικῶς τὰ κινήματα τῶν Πελοποννησίων, καὶ, ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλῆ, νὰ ἐμβάσῃ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ῥούμελην πρὸς ἀσφάλειαν. Ὅθεν ἔμειναν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου συνεσταλμένοι, ὑποπτέοντες μᾶλλον ἀπὸ τὸν Δραγουμάνον, Σταυράκην Ἰωβίκην, Κωνσταντινουπολίτην, ὅστις λάτρης ὦν τοῦ Ὄθωμανικοῦ γένους, παρετῆρει νὰ ἀνακαλύψῃ τί, διὰ νὰ προδώσῃ τοὺς Ὀμογενεῖς.

Ὁ Χουρσίτ Πασᾶς λοιπὸν, ἀφ' οὗ παρετήρησε μὲ ὄμμα Ὄθωμανικὸν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πελοποννήσου, καὶ δὲν εἶδε τι ψηλαφητὸν πρᾶγμα ἐναντίον τῆς Διοικήσεως, ἠμέλησε τὴν ἀπὸ τῆς Ῥούμελης εἰσοδὸν τῶν Στρατευμάτων, καὶ ἐπροσπάθει νὰ ἀναπαύσῃ καὶ τὴν Πόρταν. Ἀλλ' ἡ Ὄθωμανικὴ Πόρτα, ἀφ' οὗ ἀνκάλυψε καλῶς τὰ τῆς Ἐταιρίας καὶ διὰ διαφόρων προδοσιῶν καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων, ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὸν Ἀριστείδην καὶ Ἰππατρον, εἰτινες συνελήφθησαν ὁ μὲν εἰς τὴν Σερβίαν, ὁ δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔλαβε μέτρα δραστηριώτερα κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους· καὶ τὸν μὲν Χουρσίτ Πασᾶν διώρισεν Ἀρχιστρατήγον ἐναντίον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐκείνου ὑπόθεσις δὲν ἐπρόβλεπε κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Σουλτάνου, ἔδωσε δὲ τὰ

Τούγια καὶ τὴν ἡγεμονείαν τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸν Κεχαγιάν του Μεχμέτ Πασᾶν, διορίζοντας νὰ ἐκστρατεύσῃ καὶ ἐκεῖνος κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἄνδρα ἔμπειρον, τὸν ὁποῖον νὰ ἐνδυναμώσουσι μὲ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ρούμελην, καὶ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν ζυγὸν, ὥστε νὰ ματαιώσωσι τοὺς σκοποὺς τῶν Ἑλλήνων· καὶ τέλος πάντων, ἐπ' εὐλόγῳ προφάσει, νὰ ἔχωσι εἰς τὴν Τριπολιτζάν συναγμένους τοὺς τε Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, ὥστε, δοθείσης μικρᾶς αἰτίας, νὰ τοὺς φονεύσωσι, καὶ νὰ μηδενισθῶσιν οἱ σκοποὶ τοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, μὴ ὄντος ὁδηγοῦ τινος, ἄνευ τοῦ ὁποίου οἱ Λαοὶ μένουσιν εἰς ἀμηχανίαν. Τὰς αὐτὰς ἐπιταγὰς ἐξέδωκεν ἡ Πόρτα, καὶ τὰ αὐτὰ μετεχειρίσθη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη, ὅπου εὕρισκονται πολλοὶ Ἕλληνες.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς λοιπὸν τοῦ ἰωκα' ἀνεχώρησεν ὁ Χουρσίτ Πασσᾶς καὶ Μεχμέτ Πασᾶς, καὶ ἄφησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπίτροπον τὸν Μεχμέτ Σαλήχ Ἀγάν νέον Κεχαγιάν τοῦ Χουρσίτ Πασσᾶ· ἐκεῖνοι δὲ διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ ἐξῆλθον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅθεν διώρισαν νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ ἀπέκεινα τῶν χιλίων στρατιωτῶν, μὲ σκοπὸν νὰ ἀποστείλωσι καὶ ἄλλους μετὰ ταῦτα.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐνησχολοῦντο νὰ θεραπεύσωσι τινὰς καταχρήσεις, αἰτινες ἐπροξένουν ὑπονοίαν εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἐσκέπτοντο περὶ τῆς συλλογῆς τῶν συνεισφορῶν, ἔφθασεν εἰς τὴν νῆσον Σπετσῶν Γρηγόριός τις, Δικαῖος λεγόμενος, καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον, συνεπιφέρων γράμματα ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, διαλαμβάνοντα, ὅτι ἡ μηχανὴ εἶναι ἐτοίμη, καὶ ὅτι οὐδενὸς ἄλλου δεῖται, ἢ τοῦ κινήσοντος αὐτὴν μοχλοῦ, καὶ ὅτι μία ἰσχυρὰ δύναμις εἶναι σύμμαχος, καὶ ὅτι νὰ εἶναι οἱ πάντες ἐτοιμοὶ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει φθάσει καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἀκούσωσι καὶ νὰ πιστεύσωσιν, ὅσα ἤθελε τοὺς εἰπεῖ ὁ Δικαῖος, ὡς ἄνθρωπος φιλαλήθης. Ὅθεν οἱ μὲν Πελοποννή-

στοι ἔμειναν ἐν ἀμηχανίᾳ· περὶ τοῦ πρακτέου, βλέποντες τὸ παράκκιστον καὶ ἀνέτοιμον· ὁ δὲ Δικαίος, ἄνθρωπος ἀπαταιῶν καὶ ἐξωλέστατος¹⁾, περὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζων εἰμὴ τίνι τρόπῳ νὰ ἐρεθίσῃ τὴν παραχρῆν τοῦ Ἐθνους, διὰ νὰ πλουτήσῃ ἐκ τῶν ἀρπαγῶν, τοὺς ἐβεβόκωνεν, ὅτι εἶναι τὰ πάντα ἔτοιμα, πλάττων μελιούνια ἄπειρα κατατεθειμένα ἕνεκα τούτου εἰς διάφορα Ταμεία, ἐφόδια πολεμικά, καὶ πυροβόλα ὄργανα ἀνκρίθημενα ἐναπολείμενα εἰς διαφόρους τόπους, δυνάμεις στρατιωτικὰς διωρισμένας ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσίας πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, πλοῖα πολλὰ καλῶς ὀπλισμένα καὶ ἐφοδιασμένα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα παίγνια τῆς φαντασίας, τὰ ὅποια οἱ μὲν φρόνιμοι καὶ πείραν ἔχοντες τῶν πραγμάτων εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο, οἱ δὲ ἄπειρονομιζόντες τὰ τοιαῦτα πλάσματα ὡς ἀληθῆ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστατικοῦ ὅπου ἐπέφερον ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑψηλάντη, κατήντησαν εἰς ἀχαλίνωτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀρχήσαν νὰ κοινολογῶσι τὸ πρᾶγμα ἀναφανδὸν εἰς πολλοὺς, καὶ νὰ καταγράφωσι στρατιώτας καὶ νὰ κάμνουν τοιαῦτα κινήματα, ὥστε ἡ Διοίκησις ἔλαθε πολλὰ διδόμενα νὰ βεβαιώσῃ τὰς ὑπονοίας τῆς περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ Πρίκριτοι λοιπὸν τῆς Ἡελοποννήσου βλέποντες, ὅτι τὸ πρᾶγμα κακῶς ἔμελλε ν' ἀποβῆ, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκινουῦντο εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀπερισκέπτως, ἄλλοι δὲ ἐναντιοῦντο εἰς ἓν τοιοῦτον κίνημα, συνεννοήθησαν διὰ γραμμάτων, καὶ ἀπέφασιν νὰ γίνῃ μία συνέλευσις ἐκ τινῶν Μελῶν τῆς Ἀδελφότητος διὰ νὰ συσκεφθῶσι καλῶς περὶ τοῦ πρακτέου· καὶ εἰ μὲν στοχασθῶσι τὸν καιρὸν ἀρμόδιον, καὶ τὰ πρᾶγματα σύμφωνα μὲ τὸν σκοπὸν, νὰ εἰδοποιήσωσι καὶ τοὺς λοιποὺς, ὥστε ἐκ συμφῶνου νὰ ἐπιχειρηθῶσιν ἓν τοιοῦτον μέγα καὶ τολμηρὸν ἔργον· εἰδὲ τὸν κεντῆριον, νὰ προσπαθῆσωσιν ἐκ συμφῶνου νὰ θεραπεύσωσι τὰς ὑπονοίας τῆς Διοικήσεως, καὶ νὰ βαδίσωσι μίαν ἄλλην γραμμὴν πολιτικῆς. Ὅθεν τὰ διωρισμένα Μέλη, ὅ,τε Π. Π, Γερμανός, ὁ

1) Σ. Ἐκδ. Ἡ γνώμη αὐτῆ τοῦ κοιδίμου Γερμανοῦ δὲν εἶναι δικαία.

Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Κερνίκης Προκόπιος, ὁ Ἀσημάκης καὶ Ἀνδρέας Ζαίμηδες, ὁ Σωτήριος Χυχράλαμπης, ὁ Ἀσημάκης Φωτῆλας, ὁ Ἰωάννης Παπαδόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος καὶ ἄλλοι τινὲς τῆς δευτέρας τάξεως μετέβησαν εἰς τὴν Βοστίτζαν· συνελεύσεως δὲ γενομένης, ὁ Π. Π. πρότεινε νὰ γίνῃ σκέψις ἀκριβοῦς εἰς τὰ ἐξῆς οὐσιώδη κεφάλαια. α') Ἄν εἶναι σύμφωνον ὅλον τὸ Ἔθνος εἰς τοιοῦτον ἐπιχείρημα, ἢ μόνη ἡ Πελοπόννησος θέλει τὸ ἐπιχειρισθῆ. β') Ἄν ὁ καιρὸς εἶναι ἀρμόδιος, ἐν ᾧ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη γαληνιῇ. γ') Πῶς ἄρα θέλει διατεθῶσι εἰς τοῦτο αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις καὶ μάλιστα αἱ γειτονικαί. δ') Ἄν τῶντι ἡ Ρωσσία θέλει λάβει μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, καὶ θέλει τὸ συνδράμει, καὶ τίνι τρόπῳ, ἐν ᾧ εἰρηνεῦει μὲ τὴν Ὀθωμανικὴν Πύρταν. ε') Ἄν εἶναι προετοιμασία τῶν ἀναγκαίων ἐνὸς πολέμου, καὶ πόθεν, καὶ πῶς θέλει οἰκονομηθῶσι αἱ ἀφευκτοὶ μεγάλοι δαπάναι.

Συσκεφθέντες λοιπὸν μετ' ἐπιστασίας εἰς ἕνα ἕνα τούτων τῶν κεφαλαίων, καὶ ἰδόντες, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἑλλάδος μῆτε ἰδέαν περὶ τοιοῦτου πράγματος εἶχε, καὶ ὅτι τὸ νὰ ἐπιχειρισθῆ μόνη καὶ πρώτη ἡ Πελοπόννησος εἶναι μωρία, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἐπιχειρηθεῖσα ἔπαθε τὰ πάνδεινα, ἐγκαταλειφθεῖσα παρὰ πάντων, καὶ ὅτι ἡ διάθεσις τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδιαίτερος ὁ τῆς Ῥωσσίας σκοπὸς εἶναι ἀγνωστος, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἐλλείπουσι· ἐξετάσαντες δὲ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ Ἔθνους, ἐνέκριναν ἅπαντες ἐκ συμφώνου τὸν καιρὸν οὐχ ἀρμόδιον, καὶ ἐνέκριναν νὰ καταπαύσωσι μὲν τὰς καταχρήσεις, νὰ προσπαθῶσι δὲ νὰ θεραπεύσωσι τὰς προγεγενημένας καὶ νὰ οἰκονομήσωσι τὸ πᾶν, ὥστε, εἰ δυνατόν, νὰ μείνῃ ἡ Διοίκησις ἡσυχος, καὶ ἐκτὸς ὑπονομιῶν· καὶ ἐν τοσούτῳ νὰ ἀποσταλῶσιν ἄνθρωποι εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ πληροφορηθῶσι, ἂν τῶ ὄντι ἡ Ῥωσσία ἔχῃ ἀπόφασιν τοιαύτην περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ποῖα ἢ διάθεσις τῶν ἄλλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, καὶ οὕτως ὀδηγηθέντες νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὸ

πράγμα ἀσφαλέστερον καὶ τακτικώτερον. Ἄν ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ δὲν δυναθῶσι νὰ οικονομήσωσι τὰς ὑπονοίας τῆς Διοικήσεως, καὶ ζητήσῃ ἐκείνη νὰ συνάξῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τοὺς τε Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, τότε ἐκ συμφώνου ὅλοι νὰ ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου μὲ πρόφασιν εὐλογοφανῆ, καὶ νὰ κοινολογήσωσιν, ὅτι πηγαίνουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ παραστήσουν εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν δυστυχίαν καὶ ἀθλιότητα τῶν ὑπηκόων του Πελοποννησίων, καὶ οὕτω νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους, μέχρις ὅτου νὰ ἰδῶσιν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, τί πρέπει ν' ἀκολουθήσουν, καὶ νὰ τοὺς ὑπαγορεύσουν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς τὸ ποιητέον.

Τούτων οὕτως ἀποφασισθέντων, ἐπειδὴ ἔγγραφος εἰδοποιήσις δὲν ἦτον δυνατόν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς λοιποὺς Προκρίτους, μὲ τὸ νὰ κατεσχόπευεν ἡ Διοίκησις νὰ συλλάβῃ ἔγγραφα πρὸς πληροφορίαν τῆς, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε διωρισμένους ἀνθρώπους κατὰ τόπους, καὶ παρεφύλαττον, διωρίσθη ὁ μὲν Χριστιανουπόλεως εἰς τὴν διάβασιν τῆς ἐπιστροφῆς του νὰ ἐνταμωθῇ μετὰ τῶν Προεστῶτων τῶν ἐπαρχιῶν Καρυταίνης, Φαναρίου, Μηστρός, Καλαμάτας καὶ Ἀρκαδίας, καὶ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως· ὁ δὲ Μονεμβασίας νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Πετρόμπετην Μαυρομιχάλην· οἱ δὲ λοιποὶ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς Προκρίτας τῶν λοιπῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Καὶ ὁ μὲν Π. Π. εὐθὺς ἀπέστειλεν ἀνθρώπους διὰ τὴν Ῥωσίαν καὶ διὰ τὸν πρῶτον Ἄρτης Ἰγνάτιον μὲ γράμματα περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως· ὁ δὲ Χριστιανουπόλεως νομίσας ἴσως τὸ πρᾶγμα οὐ κατεπεῖγον, μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἢ ἀποκρέω, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὰς σχέψεις καὶ ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως εἰς τοὺς Προκρίτους, ὅπου διωρίσθη.

Ἐν τούτῳ ἔμβαιον εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ ὀλίγα Ὄθωμανικὰ Στρατεύματα, καὶ ὁ Καϊμακάμης ἀπεφάσισε νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι ἀνγκυκαῖαι ὑποθέσεις νὰ θεωρηθῶσι.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐπροσκάλεσε τοὺς Προεστῶτας, οἱ ὅποιοι εὐθὺς ἄρχισαν νὰ ἐμβαίνουν εἰς τὴν Τριπολιτζάν· ἐζητήθη καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Πετρόμπετη ἕνας ἄνθρωπος, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν του Ἀναστάσιον. Ἐπειτα ἔγινε πρόσκλησις καὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ πρῶτος ὁ Χριστιανουπόλεως εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, κατόπιν καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς σχεδὸν ἅπαντες, μὴ ἔχοντες ἰδέαν περὶ τῶν ἐν Βοστίτζῃ ἀποφασισθέντων· μάλιστα ἐνόμιζον, ὅτι τοιαύτη ἦτον ἡ ἀπόφασις, μὲ τὸ νὰ εἶδον πρῶτον τὸν Χριστιανουπόλεως νὰ εἰσέλθῃ παρόντα εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐμειναν δὲ ἔξω ὁ Π. Π., ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Κερνίκης, οἱ Προεστῶτες τῶν Καλαβρυτῶν καὶ τῆς Βοστίτζης, αἵτινες καθ' ἡμέραν ἐβιάζοντο μὲ προσταγὰς τῆς Διοικήσεως καὶ γράμματα τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀρχιερέων καὶ Προεστῶτων, νὰ ταχύνωσι τὴν ἐκεῖσε ἀφίξιν τους.

Ὅθεν ὁ Π. Πατρῶν, καὶ τοὶ προβλέπων τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῆς Διοικήσεως, καὶ ὅτι ἡ εἰς Τριπολιτζάν συνέλευσις εἶναι ὀλεθρία διὰ τοὺς Προκρίτους, πλὴν βλέπων καὶ τοὺς ἐν Πάτραις Τούρκους ὑπόπτους καὶ ἐξηγριωμένους, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν τῇ κζ' Φεβρουαρίου, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐπὶ λόγῳ διὰ τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἀνέβη εἰς τὰ Καλάβρυτα, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ τῆς Βοστίτζης Προεστῶς Ἀνδρέας Λόντος. Διὰ νὰ ἔχουν δὲ καιρὸν νὰ σκεφθῶσι καλῶς περὶ τοῦ πράγματος, ὑπεκρίθη ὁ Π. Π., ὅτι πάσχει ἀπὸ ρευματισμοὺς εἰς τοὺς πόδας καὶ ἔμενεν εἰς τὸ κρεβάτι. Συσκεπτόμενοι δὲ, καὶ βλέποντες προφανῆ καὶ ἀφευκτον τὸν κίνδυνον εἰς ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας καὶ λοιποὺς Προκρίτους, ἐὰν συνέλθωσιν ὅλοι εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ἀπεφάσισαν νὰ μὴν ὑπάγουν, καὶ οὕτω νὰ διασώσωσιν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ἑαυτοὺς, ἴσως καὶ τοὺς προεισελθόντας. Διὰ νὰ ὑποκρύψωσι δὲ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς παραχωρήσεώς των, καὶ νὰ μὴ τὴν ἐκλάβῃ ἡ Διοίκησις, ὡς ἀρχὴν Ἐπαναστάσεως, ἔπλασαν γράμματά τινα, γεγραμμένα τάχα ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς πρὸς αὐτοὺς παρὰ τινος φίλου των Τούρκου, ἐν οἷς ἐδηλοποιεῖ, ὅτι Μερικοὶ τῶν προκρίτων Ἀγάδων τῆς Πελοποννήσου, ἔχοντες

πάθη πολιτικά, ἕκαμην λαβὴν τοὺς λόγους, ὅπου διεσπάρησαν περὶ Ἐπαναστάσεως, καὶ ἔπεισαν τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ θανατώσῃ παραλόγως τοὺς σημαντικωτέρους τῆς Πελοποννήσου Ἑλλήνας· ἔθεν, ὡς φίλος καὶ θεοφοβούμενος, τοὺς δίδει τὴν εἰδησιν νὰ παραχωρήσουν, διότι ἀφεύκτως θανατώνονται, ἐὰν ἔμβωσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν· τὰ ὅποια γράμματα ἐνεχείρισαν εἰς ἕνα ἄνθρωπον τους, παραγγέλλοντές τον νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ πλησίον εἰς ταῖς Κατζάναις ὡς πεζοδρόμος ἐνδεδυμένος. Καὶ τοῦτο ἐμεθοδεύθησαν, διὰ νὰ ἀποδείξουν εἰς τὴν Διοίκησιν πῦθαν καὶ εὐλογον τὴν παραχώρησίν τους διὰ τῆς μαρτυρίας δύο Τούρκων, ὅπου τοὺς ἦτον συνοδοιπόροι.

Τῇ θ' λοιπὸν Μαρτίου ἐκίνησαν ὅλοι ὁμοῦ ἐκ τῶν Καλαβρύτων, ἀψάμενοι τῆς διὰ Τριπολιτζάν ὁδοῦ· εἰς δὲ τὸν διωρισμένον τόπον ἀπήντησαν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ γράμματα, ἐστάθησαν ἐκεῖ, τὰ ἀνέγνωσαν, ἐκοινολόγησαν εἰς ὅλους τοὺς συνοδοιπόρους μὲ ἀγανάκτησιν καὶ λύπην τὰ γραφόμενα, καὶ ἀμέσως ἄλλαξαν τὸν δρόμον, καὶ ὑπῆγαν εἰς ἕν χωρίον λεγόμενον Καρνέσι, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν εἰς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀγάδες καὶ Προεστῶτας μὲ ἐπίτηδες ταχυδρόμον, ὅτι διευθυνόμενοι διὰ τὰ ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τῆς Διοικήσεως, ἀπήντησαν καθ' ὁδὸν τὰ εἰρημένα γράμματα, καὶ φοβηθέντες ἐμποδίσθησαν· ἐπαρπονοῦντο δὲ εἰς τοὺς Ἀγάδες, δικτὶ ζητοῦν ἀδίκως νὰ τοὺς βλάψουν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τοὺς παρεκάλουν νὰ τοὺς συγχωρήσωσι νὰ μειώσωσι εἰς τὰ ἴδια, καὶ εἶνε ἱκανοὶ οἱ εἰς Τριπολιτζάν νὰ θεωρήσωσι κάθε ὑπόθεσιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ταχυδρόμου ἔμειναν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν μετέβησαν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Ἀγίας Λαύρας. Ἐκεῖ συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δώσωσιν αἰτίαν τινα, ἀλλὰ νὰ μείνωσι παραμερισμένοι, ἕως οὗ νὰ ἰδῶσι τὰ πράγματα· καὶ εἰ μὲν ἡ Διοίκησις θελήσῃ νὰ βιάσῃ αὐτοὺς ἰδικιτέρως, καὶ νὰ τοὺς κατατρέξῃ μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον, νὰ ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ παρατηρήσωσιν τὸν καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις, διὰ

νά μή βάλουν εἰς κίνδυνον τοὺς λοιποὺς Ὅμογενεῖς παρακκίρως. εἶδε καὶ καθολικεύσει τὸ πρᾶγμα ἢ Διοίκησις, καὶ μεταχειρισθῆ τὰ ὄπλα καὶ τὴν βίαν γενικῶς ἐναντίον τῶν ὁμογενῶν, τότε ἐξ ἀνάγκης νὰ λάβωσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὄπλα, καὶ νὰ κινήσωσι καὶ τοὺς λοιποὺς ὁμογενεῖς εἰς ὑπερέσπισιν ἑαυτῶν.

Ἄφου δὲ ἐφθάσεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν ὁ ταχυδρόμος, ἔγεινε μεγίστη ταραχὴ καὶ γενικαὶ συνελεύσεις περὶ τούτου καὶ ἀμφισθητήσεις, καὶ ὑπόνοιαι μεταξύ τῶν Ἀγάδων, ποῖος νὰ εἶναι τάχα ἐξ αὐτῶν, ὅστις ἔγραψεν εἰς αὐτοὺς τὸν σκοπὸν τῆς Διοικήσεως· καὶ τέλος πάντων ἀπεφάσισαν καὶ ἔστειλαν πρέσβυν εἰς αὐτοὺς τὸν Ἀνδρέαν Καλαμογδάρτην μὲ γράμματα φιλικὰ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀγάδων καὶ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχιερέων καὶ Προεστώτων, ὁμνύοντες, ὅτι τοιοῦτον σκοπὸν δὲν ἔχει ἡ Διοίκησις, καὶ ὅτι τοὺς ἠπάτησεν, ὅστις τοὺς ἔγραψεν ἐν τοιοῦτον, καὶ ὅτι ἀφόβως νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Τριπολιτζάν. Ὁ δὲ Καλαμογδάρτης μὴ ἔχων ἰδέαν τιὰ τοῦ πράγματος, ἐπροσπάθει νὰ τοὺς πείσῃ εἰς τοῦτο· πλὴν, ἀφου εἶπον εἰς αὐτὸν τινὰς προφάσεις, τοῦ ἔδοσαν ἀποκρίσεις, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάγουν, μὲ τὸ νὰ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, οἱ δὲ συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δώσωσιν αἰτίαν τιὰ, ἀλλὰ ὡς πεφοβισμένοι νὰ παραμερίσωσιν εἰς ἀσφαλῆ μέρη· ὅθεν μερισθέντες ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Λαύρας, ὁ μὲν Π. Π., ὁ Κερνίκης καὶ Ἀνδρέας Ζαήμης διὰ τὰ Νεζερά· ὁ δὲ Ἀσημάκης Ζαήμης καὶ Φωτῆλας διὰ τὴν Κερπινήν· ὁ δὲ Σωτήριος Χαραλάμπης καὶ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος διὰ Ζαροῦχλιν. Ἐν τοσοῦτῳ ἔγραψαν εἰς τὸν Πετρόμπεϊν¹⁾ καὶ εἰς τοὺς Δελιγιανναίους καὶ εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ ἰδοῦν, τί σκοπὸν ἔχου· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔχοντες εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς συγγενεῖς των, δὲν ἐτόλμων μὴδὲ νὰ ἀναφέρωσι περὶ τοιούτων πραγμάτων. Ἀπέστειλαν δὲ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄνθρωπον, διὰ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἐκεῖ

1) Ἀρχικῶς ἐγράφη «Μανιάτπειν».

Ἐφόρους περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ ἐκείθεν εἰδήσεις καὶ ὁδηγίας.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Καλαμογδάροτη εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς ἐγράψαν ἄλλα γράμματα οἱ Ἀγάδες καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτες, γινόμενοι ἐγγυηταὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας των, καὶ νὰ ὑπάγουν ἀφόβως, τὰ ὅποια ἀπέστειλαν διὰ τοῦ Νικολάου Μοθωνιοῦ· πλὴν ἐκεῖνος δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὴν Τριπολιτζάν, βλέπων, ὅτι τὰ πράγματα ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐπρόβαινον εἰς περισοτέραν ταραχήν· ἐπειδὴ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας συνέπεσε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Καλαβρύτων διὰ τὴν Τριπολιτζάν ἕνας Τοῦρκος Λακλιώτης, Σειδῆς λεγόμενος, ὁμοῦ καὶ ὁ Νικόλαος Ταμπακόπουλος· τοὺτους παραφυλάττοντες μερικοὶ στρατιῶται Καλαβρυτινοὶ εἰς ταῖς Κατζάναις, τοὺς ἐκτόπησαν, καὶ οἱ μὲν ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, τὸ δὲ πρᾶγμα τοὺς ὅλο τὸ ἐκυρίουσαν οἱ στρατιῶται. Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐκίνησε καὶ ὁ Ἀρναούτογλου, Βοεβόδας τῶν Καλαβρύτων, διὰ τὴν Τριπολιτζάν· ἠκολούθησε καὶ εἰς αὐτὸν τὸ ἴδιον· καὶ ὁ μὲν φεύγων ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Καλαβρυτά, τοῦ ἐφόρευσαν δὲ δύο ἀνθρώπους του καὶ ἐπῆραν ὅλον τὸ πρᾶγμα του. Συγχρόνως ἄλλοι Καλαβρυτινοὶ ἐφόρευσαν δύο Σπαχίδες Τριπολιτζιωῖτες εἰς τὰ χωρία τοῦ Λιβαρτζιοῦ, καὶ πάλιν ἄλλοι εἰς τὸν Φενεὸν τοὺς γυφτοχαρατζίδες.

Ἐκ τοιούτων λοιπὸν συμβεβηκότων φοβηθέντες οἱ ἐν Καλαβρύτοις Τοῦρκοι, ἐκλείσθησαν ὅλοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς δύο πύργους, καὶ ἐκεῖ ἐστοχάζοντο νὰ διαφυλαχθοῦν, ἕως ὅτου νὰ τοὺς προφθάσῃ ἄλλοθεν βοήθεια. Εἰς δὲ τὴν Τριπολιτζάν, γνωστῶν γενομένων τῶν τοιούτων, εὐθὺς ἐφυλάκωσαν τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτας, καὶ ἐξηγριώθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἐπαπειλοῦντες γενικὸν ὄλεθρον. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἐν Πάτραις Τοῦρκοι, μαθόντες τὰ τοιαῦτα, ἔμβασαν εὐθὺς τὰς φραμιλίας τω· εἰς τὸ Κάστρον· εἶτα τῇ κα' Μαρτίου ἐξῆλθον ἑνοπλοὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, καὶ περιεκύκλωσαν πρῶτον τὸ ὁσπῆτιον τοῦ Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, ὅπου ὑπώπτευον

ὅτι εὐρίσκονται ἐναποθευμένα ἄρματα· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ εὕρουν κεκλεισμένας τὰς πόρτας, ἄρχησαν τὸν πόλεμον ἔξωθεν, καὶ τοῦ ἐφόνευσαν εἰς τὸ παράθυρον ἓνα ἄνθρωπον· ἔπειτα ἔβαλον πυρκαϊάν εἰς τὰ περίξ ὀσπήτια. Εἰς δὲ τὴν Μητρόπολιν δὲν ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσουν, νομίζοντες, ὅτι εὐρίσκονται μέσα Ἑλληνες κεκρυμμένοι· ἐκτυποῦσαν ὁμοῦ ἀπὸ τὸ Κάστρον μὲ τὰ κανόνια τόσον τὴν Μητρόπολιν, ὅσον καὶ ἄλλα ὀσπήτια· ἡ δὲ πυρκαϊὰ ἐκτανθεῖσα κατέκαυσεν ἱκανὰ ὀσπήτια· ὅτε τινὲς τῶν Ἑλλήνων ὀπλισθέντες ἐξῆλθον εἰς τοὺς δρόμους, οἱ δὲ Τούρκοι εὐθὺς ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Κάστρον.

Βλέποντες δὲ οἱ Πατράιοι Ἑλληνες, ὅτι πλέον δὲν ἐπιδέχεται θεραπείαν τὸ πρᾶγμα, τὰς μὲν φαμίλιας τῶν εὐγαλόν ἔξω τῆς πόλεως, ἔγραψαν δὲ εἰς τὰ Νεζερὰ πρὸς τὸν Π. Π., ὁ, τε Νικόλαος Λόντος, ὁ Ἰωάννης Παπαδ. καὶ ἄλλοι τινὲς, νὰ προφθάσῃ εἰς βοήθειαν, ὅτι κινδυνεύει ὅλη ἡ πόλις. Ὁθεν ἀμέσως ὁ Π. Π. καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμες ἔγραψαν πρὸς τοὺς Καπιταναίους Κουμανιώτας νὰ τρέξουν, μὲ ὄσους ἀνθρώπους ἔχουν· τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν ἐκίνησαν καὶ αὐτοί, ἔχοντες περίπου πεντακοσίους στρατιώτας, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὰς Πάτρας· καὶ εὐθὺς ἔγινε στενοτάτη πολιορκία τῶν Τουρκῶν εἰς τὸ φρούριον. Κατὰ δὲ τὰς πρώτας προσβολὰς ἐφονεύθησαν τινὲς τῶν ἑθρῶν, ὅτε ἠρίστευεν ὁ, τε Παναγιώτης Καραντζᾶς καὶ ὁ Σταμάτης Κουμανιώτης, ὅστις ἐφονεύθη, κακῆ τύχῃ, τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εἰσόδου του.

Καὶ, ἐπειδὴ πλέον ἡ σκηνὴ ἠνεώχθη, ἔγραψαν εὐθὺς οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς τῶν Πατρῶν πολιορκίας ἀποστείλαντες καὶ ἀνθρώπους εἰς τὸν Πετρόμπεϊν, εἰς τοὺς Δελιγιανναίους, εἰς τὴν Γαστούνην καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Πελοποννήσου, δίδοντες τὴν εἰδησιν τῶν συμβεβηκότων, καὶ παρκαينوῦντές τους νὰ μὴν ἀναβάλλουν τὸν καιρὸν, ὅτι πλέον ἄλλη θεραπεία δὲν εἶναι· ὅτε πρῶτοι οἱ Μακραιῶται μετὰ τοῦ Πετρόμπεϊν ἐμβῆκαν εἰς τὴν Καλαμάταν, καὶ ἠχμαλώτισαν τὸν ἐκεῖ Βοεβόδαν Ἀρκαούτογλου καὶ ἄλλους

τινάς Τούρκους εύρεθέντας εκεί¹⁾. Είς δὲ τὰ Καλλάβρυτα ἐπολιόρ-
κησαν εἰς τοὺς πύργους τοὺς ἐκεῖ Τούρκους, οἵτινες μετὰ ὀλίγων
ἡμερῶν ἀντίστασιν παρεδόθησαν μὲ συνθήκας. Εἰς δὲ τὴν Καρύ-
ταιναν μετέβη ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐκ τῆς Μάνης, καὶ
ἐνωθεὶς μετὰ τῶν Δελιγιανναίων ἔλαβον τὰ ὅπλα· Ὅμοίως καὶ εἰς
τὴν Γαστούνην καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας διεδόθη τὸ πνεῦμα τῆς
Ἐπαναστάσεως, καὶ ὠπλίζοντο οἱ Ἕλληνες.

Ὅθεν οἱ Τούρκοι τῆς Πελοποννήσου, μαθόντες τὰ τοιαῦτα,
ἐκυριεύθησαν ἀπὸ μέγαν φόβον, καὶ οἱ μὲν Μπαρδουλιῶται, καὶ
Μηστριῶται καὶ Λεονταρίται, καὶ Ἀνδρουσιανοὶ Τούρκοι μετέβησαν
ἄπαντες εἰς τὴν Τριπολιτζάν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀνεπηρέαστοι·
ὁμοίως καὶ οἱ Ἀργεῖοι εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ οἱ Ἀρκαδινοὶ εἰς τὴν
Μοθώνην καὶ Κορώνην· οἱ δὲ Βοσστιτζιάνοι μετέβησαν εἰς τὸν Σά-
λωνα· οἱ δὲ Γαστουναῖοι ἐστογάσχησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὸ
Λάλα, πλὴν μὲ τὸ νὰ τοὺς ἐκτύπησαν καθ' ὁδὸν τινὲς στρα-
τιῶται Ἕλληνες, ἐπέστρεψαν καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ παλαιόκα-
στρον Χλουμουτζι, ὅπου ὑστερημένοι τροφῶν ἤθελε παραδοθῆναι,
πλὴν μαθόντες τοῦτο οἱ Παλαῖοι ἐστράτευσαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ
μέρος, τοὺς ἀπήλλαξαν τῆς πολιορκίας, καὶ τοὺς μετέφερον εἰς
τὸ Λάλα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις· οἱ δὲ Φαναρίται Τούρκοι ἐκί-
νησαν διὰ τὴν Τριπολιτζάν, πλὴν καθ' ὁδὸν τοὺς παρεφύλατταν
ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἐκτύπησε καὶ ἐφόνευσε πολ-
λοὺς ἐξ αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ βικσθέντες ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Παλαιό-
καστρον τῆς Καρυταίνης, ὅπου ἦσαν καὶ οἱ Καρυτινοί. Ἐκεῖ
λοιπὸν συνήχθησαν τὰ στρατεύματα τῆς Καρυταίνης, ἱκανοὶ Μα-
νιαῖται μετὰ τοῦ Ἠλία, υἱοῦ τοῦ Πετρόμπεϊ, οἱ Λεονταρίται
μετὰ τῶν Καπιταναίων Νικῆτα Σταματελοπούλου καὶ Ἀναγνω-

1) Ἐν τῇ ᾧφ ὑπάρχει τὸ ἐξῆς σμῆμα γεγραμμένον δι' ἄλλης χειρός·
«Ἐδῶ πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ ἀπὸ 25 Μαρτίου προκήρυξις τοῦ Πετρόμπεϊ
ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ἔθνους πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς μονάρχας, δι' ἧς παρὰ-
στενεύει τὰ αἰτία ὅπου ἐβίασαν τὸ Ἔθνος νὰ πιάσῃ τὰ ὅπλα καὶ ἐζήτηί τὴν
ὑπεράσπισίν των».

σταρᾶ, οἱ Κουτζιουκμανιώται μετὰ τοῦ Κ. Κεφάλα καὶ Παπατζονόπουλου, συμποσοῦμενοι ὅλοι μέχρι τῶν πέντε χιλιάδων, καὶ ἐπολιόρκησαν στενὰ τὸ φρούριον τῆς Καρυταίνης, τὸ ὁποῖον κεῖται μὲν εἰς ὄχυρὰν θέσιν, πλὴν ἀνεφοδιάστον διόλου, καὶ παρημελημένον. Ὅθεν οἱ πολιορκούμενοι ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων ἤθελε παραδοθῆναι, ἐὰν δὲν τοὺς ἐπρόφθανεν ἐν καιρῷ βοήθεια ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς ἐξακόσιοι περίπου ἔφιπποι¹⁾ Τούρκοι, οἵτινες, εὐθύς ὅπου ἐμβήκαν εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρυταίνης, ἔβαλον πυρκαϊὰν εἰς πολλὰ χωρία.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀσυνήθιστοι τότε κατ' ἀρχὰς τὸ νὰ ἀντιπαρατάττωνται εἰς πόλεμον, ἐφυγον ἅπαντες εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη τῆς Καρυταίνης, καὶ ἄφησαν μεμονωμένους τοὺς ἐκεῖ Ἀρχηγούς, ὥστε ἐβιάσθησαν καὶ ἐκεῖνοι νὰ φύγῃσι παραιτήσαντες καὶ τὰ ἄλογά των, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχον· οἱ δὲ ἐκ Τριπολιτζᾶς ἐχθροὶ, παραλαβόντες καὶ τοὺς πολιορκουμένους εἰς τὴν Καρυταίναν σὺν γυναιξὶ καὶ τέχνοις, καὶ πλῆθος ζῶων συνάξαντες ἐκ τοῦ κάμπου, μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν ἀνεπηρέαστοι.

Εἰς δὲ τὰς Πάτραις ἐξηκολούθει καλῶς ἡ πολιορκία, καὶ ἐστενοχωρήθησαν τόσον οἱ ἐχθροὶ, ὥστε δὲν ἐδύναντο οὐδὲ νὰ προκύψουν ἀπὸ τὰ τείχη· συνήχθησαν δὲ ἐκ τῶν χωρίων ἱκανοὶ στρατιῶται εἰς τὰς Πάτραις· ὁμοίως ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος μὲ 200 περίπου στρατιώτας. Διώρασαν δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ ἐργάτας, καὶ ἔσκαπτον λαγοῦμι πλησίον εἰς τὴν πόρταν τοῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον ἐπροχώρει καλῶς· ἐπέτυχον δὲ καὶ πέντε κανόνια ἀπὸ τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα πλοῖα, καὶ ἕκαμαν μπαταρίαν πλησίον τοῦ τείχους, καὶ τὰ πάντα ἐπρόβαινον καλῶς. Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἀρχηγοὶ ἔγραψαν ἐπιστολάς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων Κονσώλων, παριστῶντες τὰ δίκαια, ἅτινα τοὺς ἐβίασαν νὰ λάβουν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων, καὶ ὅτι σέβονται τὰς Διοικήσεις των, καὶ ὅτι ἐλπίζουν τὴν παρὰ τῶν Βα-

1) Ἡ πρώτη γραφή φέρει «καβαλαραῖοι».

σιλέων των φιλόκθρωπων και χριστιανικήν υπεράσπιτιν, και τούς παρεκάλουν νά κάμουν γνωστά τά δίκαια τῶν Ἑλλήνων· οἱ δὲ Κόνστολοι ἀπεκρίθησαν ἕκαστος, ὅτι θέλει κάμουν τὸ χρέος των. Ἐξέδωκαν δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ και προκηρύξεις εἰς τοὺς Ἑλληνας προτροπτικὰς, δι' ὧν τοὺς ἐνθούμιζον τὴν προπατορικὴν εὐγένειαν και ἀνδρείαν.

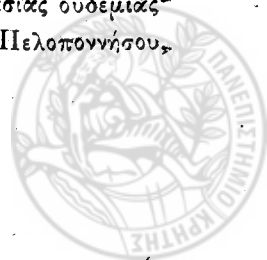
Τούτων οὕτως ἐχόντων ἔμαθον οἱ ἐν Πάτραις Ἀρχηγοί, ὅτι ὁ ἐκ Σεβέρων Ἰσοῦφ Πασᾶς ἤρχετο ἐξ Ἰωαννίνων μὲ ὀλίγας δυνάμεις, και ἐπλησίαζεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον· ὅθεν εὐθὺς ἀπέστειλαν γράμματα πρὸς τε τοὺς Μεσολογγίτας και Γαλαξιδιώτας γράφοντές τους, ὅτι, ἂν δὲν τοὺς τὸ συγχωρῇ ἡ κατάστασις των νά λάβωσι τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, κἄν νά στείλωσιν ὅλα τους τὰ πλοία εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, διὰ νά μὴ εὗρουν οἱ ἐχθροὶ εὐκολον τὴν διάβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, και εὐκόλως ἠμποροῦν νά προφασισθῶν, ὅτι, μὲ τὸ νά ἔτυχον τὰ πλοία τους εἰς τὴν Πελοπόννησον δι' ὑποθέσεις ἐμπορικὰς, οἱ Πελοποννήσιοι ἐπαναστάντες τὰ ἐκράτησαν βιαίως· τὰ δὲ ἐξῆρα τῶν πλοίων τους θέλει τὰ πληρωθῶν. Ὅθεν οἱ μὲν καλοὶ Γαλαξιδιώται εὐθὺς ἔλαβον τὰ ὄπλα, και ἠτοίμασαν τὰ πλοία των ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν· οἱ δὲ Μεσολογγίται οὐδέτερον τούτων ἐπραξάν, ἀλλ' ὑπεδέχθησαν τὸν Ἰσοῦφ Πασᾶ, τὸν ὠδήγησαν και μετεβίβασαν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στρατευμάτων του διὰ τῶν πλοίων τους εἰς τὸ Καστέλι τῆς Ρούμελης· ἐκεῖνος δὲ μετέβη ἐκεῖ διὰ ξηρὰς. Ἀπεφάσισαν οἱ ἐν Πάτραις Ἀρχηγοὶ νά ἀποστείλωσι στρατιώτας νά προκαταλάβουν τὰ στενὰ τῆς Κακῆς Σκάλας, διὰ νά κτυπήσουν τὸν Ἰσοῦφ Πασᾶ· πλὴν μηδὲ τοῦτο τοὺς τὸ ἐσυγχώρησαν οἱ Ρουμελιῶται. Ὅθεν, εὐθὺς ὁποῦ ἔφθασεν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς εἰς τὸ πέρα Καστέλι, ἀπέστειλεν ἕνα ἀνθρώπον του μὲ γράμμα φιλικὸν πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐν ᾧ τοὺς ἠρώτα, ποῖον αἴτιον τοὺς ἐβίασε νά κάμουν ἐν τοιοῦτον κίνημα, και, ἂν εἶναι ἡ αἰτία ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νά παύσῃσι μὲν τῶν τοιούτων κινήματων, νά γράψωσι δὲ πρὸς

αὐτὸν τοὺς αἰτίους, καὶ ἐκεῖνος θέλει τοὺς παιδεύσει, καὶ θέλει διορθώσει τὰ πράγματα, καὶ υπέσχετο ἐνόρκως ἀμνηστίαν καὶ ἄφεσιν τῶν προγεγενημένων. Οἱ δὲ Ἄρχηγοὶ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἡ μὲν αἰτία εἶναι βέβαια ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πλὴν αὐτοὶ, ἀφ' οὗ ἀπαξ ἔλαβον τὰ ὄπλα, ἀπεφάσιον ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσι τῆς τυρκνίας τῶν Τουρκῶν, ἢ νὰ ἀποθάνωσι.

Τοιαύτην ἀπόκρισιν λαβὼν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς, ἄρχησε νὰ περᾶ εἰς τὸ Καστέλι τῆς Πελοποννήσου μετὰ τοὺς στρατιώτας του. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ ἐν Πάτρας Ἕλληνες, διώρισαν τετρακοσίους περίπου στρατιώτας νὰ φυλάττωσι τὸν δρόμον τὸν μεταξὺ Πάτρας καὶ Καστελίου· καὶ ἂν δοκιμάσῃ ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς νὰ μεταβῇ εἰς Πάτρας, νὰ δώσωσιν εἰδήσιν εἰς τοὺς Ἄρχηγους, διὰ νὰ ἀποστείλουν καὶ ἄλλην ἱκανὴν δύναμιν νὰ τὸν ἐμποδίσουν. Ἀλλὰ οἱ διωρισμένοι εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ δρόμου ἐστάθησαν ἐκεῖ μίαν μόνην ἡμέραν, καὶ ἔπειτα λειποτακτῆσαντες ἐπέστρεψαν εἰς Πάτρας, χωρὶς νὰ δώσῃ τις ἐξ αὐτῶν εἰδήσιν εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διὰ νὰ ἀποστείλουν ἄλλους εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ δρόμου· ἡ δὲ αἰτία τῆς λειποταξίας τῶν ἦτον ἡ λαφυρχωγία, ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι μόνον τὰ ἐλαφρὰ πράγματα ἔμβασαν εἰς τὸ Κάστρον, τὰ δὲ λοιπὰ ἄφησαν εἰς τὰ ὀσπητιά τους· ὅθεν ὁ ἐκ τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Καλαθρυτῶν, καὶ Πάτρας, καὶ Βοστίτζης συνηθροισμένος ὄχλος, ὅστις συνεκρότει τὸ στράτευμα, ἄνθρωποι πτωχοὶ καὶ ποταποὶ, ἐδόθησαν εἰς τὴν ἀρπαγὴν, χωρὶς νὰ φροντίζουν δι' ἄλλο τι· οἱ δὲ ἀρχηγοὶ δὲν εἰσηκούοντο, ἐπειδὴ μηδὲ τάξις ἦτον ἀκόμη καμμία εἰς τὰ πράγματα, μηδὲ ἐνθουσιασμός ἐθνικός.

Ἐντοσοῦτω ἔλαβον καὶ οἱ Σαλωνίται τὰ ὄπλα, ὁμοίως καὶ οἱ Λεβαδίται, καὶ ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα παλαιόκαστρα· καὶ ἀπέστειλαν εἰς Πάτρας ζητοῦντες ἐφόδιν πολεμικὰ, ἐπειδὴ πικνυχόθεν ἦτον ἔλλειψις τούτου τοῦ εἶδους, ὡσπν ὅπου ἐκινήθη τὸ πρᾶγμα ἀνευ προτομασίας οὐδεμιᾶς· καὶ ἐὰν εὑρίσκοντο ὀλίγα εἰς τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου,

ἐκυριεύθησαν πρότερον παρὰ τῶν Τουρκῶν· ἐκ δὲ τῶν τῶν Ἴονικῶν νήσων δὲν ἦτον εὐκολον νὰ μεταφέρουν, διότι τὰ ἐμπόδιζεν ἡ ἐκεῖ Διοίκησις σφοδρῶς. Εἶχον φθάσει εἰς τὸν Πόρον πρὸ καιροῦ τινος ὀγδοήκοντα περίπου βαρέλια μπαρουτι ἀπὸ συνεισφοράς τῶν ἐν Σμύρνῃ Ἀδελφῶν, ἡ πρώτη καὶ μόνη συνδρομὴ ὅπου ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τῶν Ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρείας· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἰς μάτην, ἐπειδὴ, μὲ τὸ νὰ ἦτον διωρισμένη εἰς τὴν παραλαβὴν τοῦ Δικαίου Παπᾶ Φλέσια, αὐτὸς ὁ ἀλιτῆριος καὶ ἀσυνειδητος τὴν παρέλαβε καὶ τὴν ἐπώλησεν, ὅθεν ἤθελε, καὶ ἐχρηματολόγει, ἐνῶ ἡ Παιρις ἐκινδύνευεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦτου τοῦ εἶδους, ὅθεν κατήντησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴσιν στενοχωρίαν, ὥστε ἐσύναζον ἐκ τῶν χωρίων τὰ ἐκ μολυβδοῦ ἀγγεῖα, διὰ νὰ κάμουν βόλια¹⁾. « Ἄλλ' εἰς τοῦτο κατ' ἐξαιρέσειν συνεισέφερον ἡ Δημητσάνα, ὅπου εὑρέθη ἀρκετὴ ὕλη εἰς κατασκευὴν μπαρουτῆς· καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατασκευάστησαν 14 μπαρουτῦμοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξήρχοντο τὸ ἡμερονύκτιον 300 σχεδὸν ὀκάδες μπαρουτῆς²⁾. Οἱ δὲ ἐν Πάτραις εὐκολύνθησαν κατὰ τοῦτο, μὲ τὸ νὰ ἔτυχον ἐκεῖ ἐν τζαμί μολυβδοσκεπασμένον, καὶ ὅλοι ἐκειθεν ἐζήτουν.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ μπαρταρία ἐνήργει εὐτυχῶς, καὶ τὸ λαγοῦμι ἐπλησίασεν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν, καὶ ἐγίνετο ἐτοιμασία διὰ νὰ κρημνίσουν μέρος τοῦ τείχους, καὶ νὰ εἰσπηδῆσούν οἱ Ἕλληνες μέσῃ, βλέπων ὁ τῆς Ἀγγλίας Κόνσολος, Φίλιππος Γκρίν ὀνομαζόμενος, ὅτι κινδυνεύει νὰ κυριευθῇ τὸ φρούριον, ἀπέστειλε διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Καστέλι τὸν ἀδελφόν του καὶ δραγουμάνον του Βάρθολδον μὲ ἓν πλοῖον, μηνύων εἰς τὸν Ἰσούρ Πασᾶν τὸν κίνδυνον τοῦ φρουρίου, ἂν δὲν προφθάσῃ εἰς

1) Σ. Ε. Καὶ ταῦτα ὑποθέτομεν ὅτι εἶνε προϊόντα πλάνης τοῦ ἱεράρχου.

2) Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν περικοπῆ δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ. Ἐν τῇ ᾧα ὅμως ὑπάρχουσι διὰ τῆς χειρὸς, δι' ἧς πολλαχῶ τῶν ἀπομνημονευμάτων παρατηροῦνται προσθήκαι καὶ διορθώσεις, λεπτομέρειαι τινες σχετικαὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τῆς πυρίτιδος ἐν Δημητσάνα, διαγεγραμμένα κατόπι.

βοήθειαν, καὶ ἰδηγῶντάς τον, τίνι τρόπῳ νὰ ἔλθῃ καὶ πληροφορῶντάς τον, ὅτι ὁ δρόμος εἶνε ἐλεύθερος, τὸ ὁποῖον ἤξευρε μὲ τὸ νὰ κατεσκόπευε τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀπέστειλε δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ σημεῖα δίχροα ὁμοια μὲ ἐκεῖνα ὅπου ἐφόρουν οἱ Ἕλληνες, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῆ εἰς τοὺς ἐδικούς του πρὸς ἀπάτην τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς χωρὶς ἀναβολὴν τὴν ἰδίαν νύκτα ἐκίνησε μὲ ὀκτακοσίους περίπου στρατιῶτας, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν, ἐνῶ ἐξημέρανον ἡ Κυριακὴ τῶν Βαίων τῇ γ' Ἀπριλίου καὶ κατέλαβεν αἰφνης τοὺς Ἕλληνας μὴ λαβόντας οὐδεμίαν προὔπαρχουσαν εἰδησιν παρὰ τινος, οἵτινες ὄντες καὶ ἄλλως ἄτακτοι, καὶ πεφοβισμένοι ἐκ τῶν εἰδήσεων ὅπου διέσπειρεν ὁ Κόνσολος Γκρίν, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν 15 χιλιάδες Ἄλβανοι, καὶ πλησιάζει ὁ Τουρκικὸς στόλος μὲ ἄλλας δυνάμεις, ἐταράχθησαν μὲ ὑπερβολὴν καὶ κατεπλάγησαν, καὶ ἄρχησαν νὰ φεύγουν ἔξω τῆς πόλεως, παραιτήσαντες ὅλας τὰς θέσεις των καὶ τὴν μπαταρίαν ἔρημον. Οἱ δὲ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ στρατιῶται, ἐνωθέντες μετὰ τῶν ἐν Πάτραις πολιορκουμένων, εἰς μὲν τὸ μέσον τῆς πόλεως δὲν ἐτόλμησαν νὰ εἰσχωρήσουν, ὤρμησαν δὲ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ ἔβαλον πυρκαϊὰς εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἐπροχώρησαν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔξω τῆς πόλεως μέχρι τοῦ Μοναστηρίου Γηροκομείου, καὶ τοῦ χωρίου Ἐγλυκάδος, ἐλπίζοντες νὰ εὔρουν ἐκεῖ ἱκανὸν πρᾶγμα καὶ φαμιλίας, διὰ νὰ αἰχμαλωτίσουν, πλὴν οὐδὲν εὔρον. Οἱ δὲ Ἀρχηγοὶ βλέποντες, ὅτι ἄφησαν τὴν πόλιν ἔρημον οἱ στρατιῶται, καὶ αὐτοὺς μεμονωμένους μὲ ἐζήκοντα περίπου μόνον σωματοφύλακας, καὶ ὅτι ἐκινδύνευον ἀφεύκτως, ἐὰν ἔμεινον μέσα, εὐγῆκαν εἰς τὰ ἄκρα τῆς πόλεως, προσπαθοῦντες διὰ νὰ συνάξουν μέρος τῶν διεσκορπισμένων στρατιωτῶν, καὶ νὰ προκαταλάβουν τὰ ὄχυρά ὀσπήτια τῆς πόλεως· ἀλλ' εἰς μάτην ἐφώναζον, παρεκάλουν, παρεκύνουν, ἠπειλοῦν· ὅθεν ἐμβῆκαν πάλιν εἰς ἐν ὀσπήτιον πλησίον τῆς Ὀδηγητρίας, καὶ ἀπέστειλαν ἀνθρώπους ἔξω, ἴσως ἀνακαλέσουν τινὰς, πλὴν οἱ πάντες ἔφευγον, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὅπου ἔμειναν κεκλεισμένοι

πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀλεξιοτίσης καὶ Ἀγίας Παρασκευῆς, οἵτινες πολεμοῦντες ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Τούρκους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφάνησαν τὰ σημεῖα, ὅπου τοὺς ἔστειλεν ὁ Γκρίν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι, μὴ βλέποντες ποθὲν βοήθειαν τινὰ, ἐξῆλθον τῆς πόλεως περὶ τὸ δειλινόν· ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἔμειναν μέσα ἕως τὸ δειλινόν, ὅτε ἀπελπισθέντες, καὶ βιασθέντες ἀπὸ τὰς πέριξ πυρκαϊῶν, ἐξῆλθον τῆς πόλεως ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν, καὶ ἐδοκίμαζον πάλιν νὰ συνάξωσι μίαν δύναμιν, καὶ νὰ ἔμβωσι διὰ νυκτὸς μέσα εἰς τὴν πόλιν· πλὴν ματαιῶς ἠγωνίζοντο, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῶν χωρίων συνηθροισμένοι στρατιῶται· οἱ περισσότεροι σχεδὸν ἄοπλοι καὶ ἀσυνήθιστοι διόλου νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν εἰς πόλεμον, καὶ γεννημένοι, καὶ ἀνατεθραμμένοι εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας καὶ τῆς τυραννίας τῶν Τουρκῶν, ὄχι μόνον τὸ ὄνομα Τούρκος ἀκούοντες ἔφριττον, ἀλλ' οὐδὲ αἴσθημα εἶχον ἐλευθερίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐφρευγον ἀγεληδόν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐφρόντιζε πῶς νὰ φυλάξῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν βεβουλισμένοι εἰς τὴν λύπην, καὶ μὲ μόνους τοὺς ὀλίγους σωματοφύλακὰς των· καὶ ὁ μὲν Ἀνδρέας Λόντος μετέβη πρὸς τὸ μέρος τῆς Βοστίτζης, ὁ δὲ Κερνίκης εἰς τὰ Καλάβρυτα, οἱ δὲ Π. Π. καὶ Ἀνδρέας Ζαήμης εἰς τὰ Νεζερά, χωρὶς νὰ ἔχουν μηδὲ ἐφόδια πολεμικὰ, μηδὲ κἀνὲν ἄλλο ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ἔμειναν ὅλα μέσα εἰς τὴν πόλιν.

Οἱ δὲ Τούρκοι μετὰ τὸ δειλινόν τῆς Κυριακῆς ἐκλεισθήσαν πάλιν εἰς τὸ φρούριον, ὑποπτεύοντες, μήπως οἱ Ἕλληνες διὰ νυκτὸς εἰσελθῶσι πάλιν εἰς τὴν πόλιν· πλὴν, ἀφοῦ εἶδον τὴν ἐπιούσαν δευτέραν, ὅτι διεσκορπίσθησαν ἅπαντες, εὐγῆκαν καὶ ἐπυρπόλησαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως, συνάμα καὶ τὸ Ρωσικὸν Κονσολάτον· ὁ δὲ Κόνσολος Γκρίν, καὶ οἱ ὑπάλληλοί του, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰσπανικὸς Κόνσολος, Ἐνρίκος Σέλην, οἵτινες ἐκ πρώτης ἀρχῆς μετεχειρίσθησαν μυρίας ἐπιβουλὰς καὶ προδοσίας κατὰ τῶν Ἑλλήνων, εὐρόντες καιρὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐγύμνωσαν πολλὰ ὀσπήτια καὶ ἐργαστήρια, τὰ ὅποια ἦτον γεμάτα

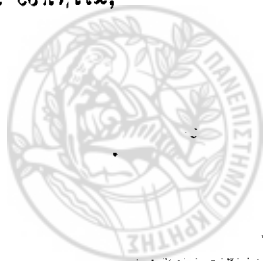
ἀπὸ διάφορον πρᾶγμα, καὶ ἕνεκα τούτου καὶ διὰ τὴν φυσικὴν του πρὸς τοὺς Ἑλληνας κακίαν, ὁ Γερὴν ἔδειξε πᾶν εἶδος ἀπανθρωπίας εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν, ἐπειδὴ ἐζήτησάν τινες γυναικες ἀδύνατοι μὲ ἀνήλικα βρέφη νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ Κονσολάτον του, καὶ τὰς ἐδίωξε, καὶ τὰς ἔκλεισεν ἔξω· ἀπ' ἐναντίας ὁ Γαλλικὸς Κόνσολος Μπουκοβίλ ἐφέρθη φιλανθρώπως, καὶ ἐφύλαξε πολλοὺς ἀδυνάτους μὲ τὸ πρᾶγμα των. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸν Κόλπον τῆς Κορίνθου καὶ ἐξ πλοία ἐχθρικά ἐκ Πρεβεζῆς, καὶ περιέπλεον ἐκεῖ· οἱ δὲ πολιορκούμενοι Τούρκοι εἰς τὸ παλαιόκαστρον τῶν Σκλώνων, μετὰ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ οἱ ἐκ Βοστίτζης, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τῆ θ' Ἀπριλίου, εἴτα ἐξηπλώθη ἡ ἐπανάστασις καὶ εἰς τὰς πλησίον ἐκεῖ ἐπαρχίας, καὶ εἰς τὰς Θήβας, καὶ Ἀθήνας, καὶ ἐπολιορκήσαν τοὺς ἐχθροὺς οἱ Ἕλληνες.

Οἱ δὲ δικασκορπισθέντες ἐκ τῆς Καρυταίνης Ἀρχηγοὶ καὶ Καπιταναῖοι ἠκούσθησαν μετὰξὺ των καὶ ἀπεφάσισαν νὰ πολιορκήσουν τὴν Τριπολιτζάν, πλὴν μακρόθεν τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας· ὅθεν ἐσύνχζον πάλιν τοὺς Ἑλληνας, καὶ κατέλαβον τὰ στενά τῶν δρόμων ὅπου διευθύνονται εἰς τὴν Καρύταιναν, Μηστράν, Λεοντάρι, καὶ Ἅγιον Πέτρον, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς ἐξόδους τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐξήρχοντο εἰς τὰ περίξ τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ κατέκαιον τὰ χωρία. Εἰς δὲ τὸ χωρίον Κεράσιαῖς, θέσιν ὄχυράν, ἦτον στρατοπεδευμένοι ὁ Καπετὰν Κυριακούλης μὲ μερικοὺς Μκνιατάς, οἱ Μπαρμπιτζιώται, οἱ Μπασαρύται καὶ Νικολαῖοι. Ἐκεῖ ἐπῆγαν τὴν 1ην Ἀπριλίου, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς 600 περίπου τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ μὲν Κ. Κυριακούλης μετὰ τῶν Μκνιατῶν, ἰδόντες αὐτούς, ἀνεχώρησαν, καὶ κατέλαβον οἱ ἐχθροὶ τὰς θέσεις των καὶ ἐκυρίευσαν, ὅτι εὖρον ἐκεῖ· οἱ δὲ Μπαρμπιτζιώται, οἱ Μπασαρύται καὶ Νικολαῖοι ἐπολέμησαν, καὶ ἐφόνευσαν ὀλίγους ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὕτω τοὺς ἐδίωξαν ἐκεῖθεν.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ σημαία, καὶ

εις τὰς νήσους Ὑδρον, Σπέτζας, καὶ Ψαρά, ἐπειδὴ πρότερον δὲν ἦτον σύμφωνοι ὅλοι εἰς τοῦτο· ἀλλ' οἱ μὲν Σπετζιώται καὶ Ψαρικνοὶ ἦσαν ἔτοιμοι, οἱ δὲ Πρόκριτοι Ὑδραῖοι ἐδυσκολεύοντο ἐξ αἰτιῶν τινῶν, πλὴν τέλος πάντων ἀπεφάσιον καὶ ἐκείνοι ἐκόντες ἄκοντες, ἐπειδὴ ὁ λαὸς κινούμενος καὶ ὀδηγούμενος ἀπὸ τῶν Καπετᾶν Ἀντώνιον ἠγέρθη ἐναντίον τῶν Προκρίτων, καὶ τοὺς ἐβίασε νὰ καταβάλωσι μίαν ἰκανὴν ποσότητα χρηματικὴν διὰ μισθοῦς, καὶ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ πλοῖα, ὥστε ἐκ συμφώνου αἱ τρεῖς Νῆσοι ἐξεκίνησαν ἰκανὰ πλοῖα διὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Καὶ πρῶτοι οἱ Σπετζιώται ἐκυρίευσαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Μύλου τρία ἐχθρικὰ πλοῖα, μίαν Κορβέταν, ἓν Πρίκι, καὶ ἓν Τρασπόρτον. Ὅμοίως καὶ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὰ ἐπέτυχον τότε πολλὰ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν καὶ βασιλικὰ καὶ ἐμπορικὰ περιπλέοντα ἀπροφυλάκτως, καὶ τὰ ἐκυρίευσαν· καὶ λάφυρα πολλὰ ἔλαβον, καὶ ἐπροξένησαν μέγαν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθροὺς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαῖα πλοῖα τινα διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν παραλίων φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, ἔγραψαν πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν νήσων καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Πατρῶν ἀποστείλαντες τὸν Ἦβον Ρήγαν, καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτζᾶς, ἀποστείλαντες τὸν Ἐπίσκοπον Αἰλίου, παρακινουῦντές τους νὰ στείλουν μερικὰ πλοῖα εἰς πολιορκίαν τῶν μεσημβρινῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ὅπου ἡ ἀνάγκη ἦτον μεγάλη, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἐπαπειλεῖτο ἡ Πελοπόννησος ἀπὸ τὰς ἐν Ἠπείρῳ ἐχθρικὰς δυνάμεις· πλὴν δὲν εἰσηκούσθησαν. Οἱ δὲ ἐν Τριπολιτζᾷ ἐχθροὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἀπριλίου μαθόντες, ὅτι ἐστρατοπέδευον εἰς τὸ χωρίον Λεβίδι, τε Σωτήριος Χαρχλάμπης καὶ ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος μετὰ 500 περίπου Κκαλαβρυτινῶν στρατιωτῶν, καὶ ὁ Παναγιώτης Ἀρβάλης μετὰ τινῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτζᾶς, ἐξῆλθον περίπου δύο χιλιάδες ἑφιπποὶ, καὶ ἔρθασαν ἐκεῖ· καὶ οἱ μὲν ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπρόλαβον, καὶ κατέφυγον εἰς τὰ πλησίον ὄρεινὰ μέρη, παραιτήσαντες ὅλα τὰ πράγματα· ὀλίγοι δὲ τῶν στρατιωτῶν ἔμειναν κεκλεισμένοι εἰς τινὰ ἰσπότηα,

καὶ συνεκρότησαν μάχην μετὰ τῶν ἔχθρῶν, οἵτινες ὤρμησαν μέσα εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἐπροσπάθουν νὰ κατακαύσωσι τοὺς κεκλεισμένους Ἑλληνας· πλὴν ἐκείνοι πολεμοῦντες ἀνδρείως ἐφόνευσαν ἑκατὸν περίπου τῶν ἔχθρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον κατησχυμένοι· ἤριστευσε δὲ εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Κουλὸς Πετιμεζᾶς, ὁ Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας, ὅστις καὶ ἐφονεύθη, καὶ ὁ Σπύρος Νεζερίτης.

Ὁ δὲ Πετρόμπεις ἐστοχάσθη νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀνταλλαγὴν τῶν αἰχμαλώτων Τούρκων μετὰ τῶν φυλακωμένων Ἀρχιερέων καὶ Προεστώτων, καὶ διωρίσθη ὁ Γεράσιμος διδάσκαλος ἐκ Καλαμάτας, ὅστις καὶ ἀπῆλθε τῇ 16 Ἀπριλίου μὲ γράμματα περὶ τούτου εἰς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀγάδες· ἔγραψε δὲ καὶ εἰς ὄλα τὰ μέρη, ὅπου ἦτον αἰχμάλωτοι Τούρκοι, ὅτι νὰ δοθῶσιν, ἂν συμφωνηθῇ ἡ ἀνταλλαγὴ· πλὴν οὐδὲν κατωρθώθη, μὲ τὸ νὰ μὴ συγκατένευσεν εἰς τοῦτο ἡ Διοίκησις ἢ ἐν Τριπολιτζᾷ. Συγχρόνως τότε κατὰ τὴν 17 Ἀπριλίου εὕρισκόμενος εἰς τὸν λιμένα τῆς Ζακύνθου ὁ Καπιτάν Ὁρλόφ μὲ τὸ πλοῖόν του, εἶδε νὰ περνᾷ ἐκεῖθεν ἐν Ἰμπρίκι Τούρκικον ὄθεν παρακινήθει ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς, καὶ φιλοτιμηθεῖς, ἐκινήθη ἐναντίον του πρὸς ναυμαχίαν, τὸ ἔφθασε, καὶ τὸ ἠκολούθησεν ἕως εἰς τὰς νήσους Ὁξείας πολεμῶν, ὥστε τοῦ ἐπροξένησε πολλὴν ζημίαν, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς ἐκ τῶν ἔχθρῶν.

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου ἔφθασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ ὁ Μουσταφάμπεις, Κεχαγιᾶς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Πελοποννήσου Μεχμέτ Πασᾶ, μετὰ τριῶν χιλιάδ. καὶ πεντακοσίων περίπου Ἀλβανῶν· τοὺς μετεβίβασαν εὐθὺς μὲ τὰ πλοῖα των οἱ Μεσολογγίται εἰς τὸ Καστέλι τῶν Πατρῶν, καὶ χωρὶς ἀναβολὴν ἐστράτευσαν διὰ τὴν Βοστίτζαν, τὴν ἁποῖαν καὶ κατέλαβον διόλου ἀπροφύλακτον καὶ τὴν κατεπυρπόλησαν· οἱ δὲ ἐκείσε Ἕλληνες, προλαβόντες κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Ἐστάθησαν ἐκεῖ σχεδὸν μίαν ἐβδομάδα, μὲ τὸ νὰ εὗρον τροφὰς ἱκανὰς, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέδωκεν ὁ Κεχαγιᾶς γράμματα ἀφέσεως, προσκαλῶν τοὺς τε Βοστίτζιάνους καὶ Καλαβρυτινοὺς Ἑλληνας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ

προσκυνήσουν και, επειδή ἦτον ἄδηλον, παίρν ὁδὸν θέλει ἐξακο-
λουθήσουν οἱ ἐχθροὶ, τὴν διὰ Κόρινθον, ἢ τὴν διὰ Καλαβρυτα,
ἔγραψαν οἱ Καλαβρυτινοὶ πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν νὰ προφθά-
ση, μὲ ὄσους στρατιώτας ἔχει, διὰ νὰ προκαταλάβουν τὰ στενὰ
τοῦ δρόμου τῶν Καλαβρυτῶν, ὅστις εὐθὺς ἔτρεξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ
μέρος, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Ταξιάρχων. Κατέ-
λαβον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ Καλαβρυτινοὶ τὰς ἀναγκαίαις θέσεις, καὶ
παρετήρουν τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν. Ἐκ δὲ τῶν Βοσσιτιζιάνων
οὐδὲ ψυχὴ ἐφαίνετο, ἐπειδὴ διεσκορπίσθησαν ἅπαντες, ἔνθεν κα-
κειθεν. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν πεντακόσιοι περίπου τῶν ἐχθρῶν
ὤρμησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ μοναστηρίου τῶν Ταξιάρχων, καὶ
ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Βόβοδα, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ
Ἀνδρέας Ζαήμες, τοῦ ὁποῦ οἱ στρατιῶται μὲ τὸ νὰ ἐλειποτά-
κησαν, καὶ ἔμεινε μὲ ὀλίγους, περιεκυκλώθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καὶ
ἐκινδύνευσεν· μ' ὄλον τοῦτο ἐκεῖνοι οἱ ὀλίγοι ἀντέστησαν εἰς τὴν
ὄρμην τῶν ἐχθρῶν, καὶ πολεμοῦντες ἐτραβήχθησαν εἰς ἀσφαλέστε-
ρον μέρος. Ἐφανεύθησαν δὲ εἰς ἐκείνην τὴν μάχην δύο τρεῖς τῶν
ἐχθρῶν, καὶ ἄλλοι τόσοι τῶν Ἑλλήνων.

Κατὰ δὲ τὴν 20 Ἀπριλίου ἐστράτευσαν αἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν
Κόρινθον, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἰκκνὸν ἀριθμὸν ζῶων ὅπου
ἐκυρίευσαν εἰς τὸ πεδῖον τῆς Βοσιτίτζης καὶ, ἀφοῦ ἐπέρασαν ὅλα
τὰ στενὰ τοῦ δρόμου ἀνεπηρέαστοι, ἔφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον· οἱ
δὲ πολιορκοῦντες ἐκείνην τὴν Ἀκρόπολιν Κορίνθιοι, Δερβενοχω-
ρίται καὶ Πορῶται, ἰδόντες μακρόθεν τοὺς ἐχθροὺς, ἔφυγον, καὶ
ἄφησαν τὴν πόλιν τῆς Κορίνθου ἔρημον. Ὁ δὲ Γρηγόριος Δικαῖος,
ὅστις τότε εὐρέθη ἐκεῖ, κατέκαυσε τὸ ὠραῖον Παλάτι τοῦ Κικ-
μίλμπεϊ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ χωρίον Σοφικόν, ὅπου ἔκαμεν ἔφο-
δον εἰς ἓνα πύργον, ἐν ᾧ εἶχον πεφυλαγμένον τὸ πρᾶγμα τῶν ὁ
τε Θεοδωράκης Βλασόπουλος, ὁ Θεοχαράκης Ρέντης, καὶ ἄλλοι
Ἕλληνες, καὶ ἐλαφυρχώγησαν ἱκανά. Τότε ἡ μήτηρ τοῦ Κικ-
μίλμπεϊ, βλέπουσα τὸ πάλαι καϊόμενον, ἐφόνευσε τὸν Ἀνδρέαν
Νοταρᾶν, εὐρισκόμενον ἐνέχυρον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ δὲ Κεχαγιαῖς, ἐροδιάσας τὸ φρουρίον τῆς Κορίνθου μὲ προφῆς καὶ μὲ στρατιώτας, ἐστράτευτε διὰ τὸ Ἄργος, ὅπου οἱ ἐκεῖ εὐρισκόμενοι Ἕλληνας, τὸσον ἐντόπιοι, ὅσον καὶ Κορινθιδῶται, καὶ τινες Σπετζιώται, ἀπεράσισαν νὰ πρόσμεινούν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ ἔξωθεν τοῦ Ἄργους τείχος, καὶ νὰ τοὺς πολεμήσουν, νομίζοντες, ὅτι εἶναι ὀλίγοι· ἀλλ', ἀφ' οὗ τοὺς εἶδον μακρόθεν πολλοὺς, κατέφυγον εἰς τὸ ὄρος καὶ ἄρρησαν τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους ἔρημον· καὶ μέρος μὲν τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων ἔμειναν κεκλεισμένοι εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Κεττακεχυμένης μὲ ὀλιγίστους στρατιώτας, μέρος δὲ εἰς τὸ παλαιόκαστρον τοῦ Ἄργους. Οἱ δὲ ἐχθροὶ καταδιώξαντες τοὺς Ἕλληνας, καὶ φονεύσαντες τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ υἱὸς τῆς Πουπουλίνας, ἐκυρέυσαν τὴν πόλιν, καὶ ἐπολιόρκησαν τὸ τε μοναστήριον καὶ τὸ φρούριον· καὶ οἱ μὲν τοῦ μοναστηρίου ὑστερημένοι διόλου τῶν ἀναγκαίων, καὶ μὴ ἔχοντες τὸν νὰ φύγουν περεδόθησαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς· οἱ δὲ τοῦ φρουρίου ἔφυγον διὰ νυκτὸς καὶ ἐσώθησαν. Ἐφθασαν κατόπιν ἐκεῖ οἱ Κεπιταναῖοι Πετιμεζᾶς, καὶ Σκαλτζᾶς, καὶ ἄλλοι, μὲ χιλίους περίπου στρατιώτας Ἕλληνας· ἀλλ', ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθασαν ἐν καιρῷ πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἄργους, διωρίσθησαν νὰ προκκαλέθουν τὰ στενὰ τὰ μεταξὺ Ἄργους καὶ Τριπολιτζᾶς, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τῶν ἐχθρῶν· πλὴν δὲν τὸ ἠκολούθησαν προβάλλοντες, ὅτι τοὺς ἔλειπον τὰ ἀναγκαῖα. Ὅθεν ὁ Κεχαγιαῖς, ἀφ' οὗ διέταξε τὰ τοῦ Ἄργους, καὶ ἐσύστησεν ἐκεῖ ἕνα Προεστῶτα, καὶ ἔδοσε γράμματα ἀφέσεως εἰς τοὺς παρεδοθέντας, κατέκλυσε τὰ καλὰ ὀσπήτια τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὕτως ἐστράτευσε διὰ τὴν Τριπολιτζᾶν συνωδευμένος καὶ μετὰ 800 περίπου ἐντοπίων Τούρκων, οἵτινες ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς μετέβησαν εἰς τὸ Ἄργος ἐπίτηδες, διὰ νὰ τὸν προῦπαντήσουν καὶ νὰ τὸν συνοδεύσουν· διέβησαν δὲ ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Τουρνεικιοῦ ἀνεπηρέαστοι, καὶ ἐπέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν περὶ τῆς ἀρχῆς Μαΐου, φέροντες μεθ' ἐκυτῶν πληθὺς λαφύρων ἐκ τῆς Βοστίτζης, Κορίνθου καὶ Ἄργους.

Ἐν τοσοῦτῳ κατὰ τῆς 20 τοῦ Ἀπριλίου τινὲς τῶν Ἑλλή-

νων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Καρυτινῶν, τοποθετημένου εἰς τὴν Πιάνκν, ὑπῆλθον εἰς τοὺς Μύλους τῆς Δαβίζς, ὅπου εὐρόντες τινὰς τῶν Τούρκων ἀλέθοντας, τοὺς ἐρόνευσαν καὶ ἐγάλασαν τοὺς μύλους. Τοῦτο μαθόντες οἱ ἐν τῇ Τριπολιτζᾷ ἔχθροὶ, ὠρμησαν πανατρατιᾷ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων· τοὺς ἐπρόσμεναν οἱ Ἕλληνες μὲ γενναϊότητα, καὶ συνεκροτήθη ὁ πόλεμος εἰς τὸ χωρίον Σηλύμνον· μὴ δυνηθέντες δὲ οἱ ἔχθροὶ νὰ διώξουν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰς θέσεις των, καὶ φρονεθέντες ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 20, ἐτραπήσαν εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν οἱ Ἕλληνες μέχρι τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ δὲ τὴν 26 ἐξῆλθον πάλιν οἱ ἔχθροὶ εἰς τὸ Βαλτέτζι, ὅπου ἦσαν ὁ Καπιτάν Κυριακούλης μετὰ μερικῶν Μανιατῶν, καὶ τινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας τῆς Τριπολιτζᾶς στρατιῶται, οἵτινες δὲν ὑπέμειναν τὴν ὁρμὴν τῶν ἔχθρῶν, ἀλλ' ἄρρησαν τὰς θέσεις των. Μετ' ὀλίγον δὲ ἔφθασεν εἰς βοήθειάν των ἓν σῶμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς Καρυταίνης, ἐκτύπησαν τοὺς ἔχθρους καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.

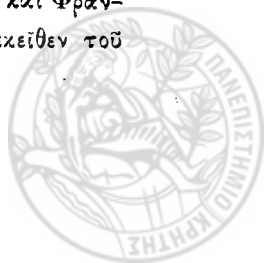
Συγχρόνως περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ ἐπροχώρησεν ἐκ Θεσσαλίας πρὸς τὸ μέρος τῶν Θερμοφυλῶν ἓν σῶμα ἔχθρικοῦ στρατεύματος, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ Καπιτάν Διάκος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Σόλωνος μὲ στρατιώτας Λεθαδίτας, καὶ Σαλωνίτας, ἐκεῖ συνεκροτήθη μάχη πεισματώδης· καὶ, ἐπειδὴ ὁ, τε Σόλωνος καὶ ὁ Καπιτάν Διάκος εὐρέθησαν μὲ ὀλίγους στρατιώτας εἰς μίαν θέσιν ἀνίσχυρον, περικυκλώθησαν ἀπὸ τοὺς ἔχθρους· καὶ ὁ μὲν Σόλωνος ἐφρονεῦθη εὐθύς, ὁ δὲ Καπιτάν Διάκος ἐπολέμησεν ἥρωικῶς πολλὰς ὥρας, καὶ ἐρόνευσε πολλοὺς τῶν ἔχθρῶν, ἀλλὰ τέλος πάντων, μὲ τὸ νὰ ἔσκαψε τὸ τουφεκί του καὶ τόπον δὲν εἶχε νὰ φύγῃ, συνελήφθη ζῶν καὶ ἐθανατώθη· οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες διεφυλάχθησαν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη.

Κατὰ δὲ τὴν ἑλκασσαν ἀφοῦ ἐξῆλθον τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ Κυκλάδες καὶ Σπαραδες νῆσοι, ὅσαι δὲν ἔχουν κατοίκους Τούρ-

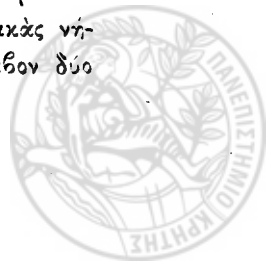
κους, και πρό πάντων ἡ Σάμος, ἥ ις ὀδηγουμένη ἀπὸ τὸν Λογοθέτην Λυκοῦργον κατώρθωσε μίαν δύναμιν στρατιωτικὴν ἀξιόλογον· και, με τὸ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔκαμιν ἐφόδους συνεχεῖς εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀσίας, και ἐλεηλάτουν ἐκεῖσε τὰ Τουρκοχώρια και ἐφόνεουν πολλούς, και ἤχμαλῶτιζον, και ἐλάμβανον ἱκανὰ λάφυρα. Ὅμοίως και οἱ Κασσιῶται και Καστελοριζιῶται με τὰ μικρά των πλοῖα ἐπροξένησαν φρίκην και τρόμον εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας, και πολλά ἐκ τῶν Τουρκικῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἐκυρίευσαν. Ὅμοίως και οἱ Κρήτες, ὑψώσαντες τὴν σημασίαν τῆς ἐλευθερίας, ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὰ φρούρια, και ἐπροχώρουν κελῶς, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Ἀφεντούλην. Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα περιφερόμενα εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐπέτυχον τινὰ ἐχθρικά Τρασπόρτια, μετακομίζοντα στρατιώτας, τὰ ὁποῖα ἐβύθισαν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς μετέφερον εἰς τὰς νήσους των και τοὺς ἐθανάτωσαν. Εἰς δὲ τὴν πόλιν τῶν Κυδωνιῶν εἰσῆλθεν ἕνας Πασᾶς με τέσσαρας χιλιάδας περίπου στρατιώτας, και οἱ μὲν Πρόκριτοι τῶν Χριστιανῶν ὑπεσχέθησαν ὑποταγὴν εἰς τὸν Σουλτάνον, οἱ δὲ βάρβαροι Τοῦρκοι τοὺς μετεχειρίσθησαν ἀπανθρώπως και ἐχθρικῶς, φονεύοντες και αἰχμαλῶτιζοντες πολλούς ἐξ αὐτῶν, ὅτε βιασθέντες ἔλαβον και αὐτοὶ τὰ ὄπλα πρὸς ὑπερσπισίν τους· πλὴν, με τὸ νὰ μὴν εἶχον κάμμειαν προετοιμασίαν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξουν· και, ἀφοῦ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν και ἤχμαλῶτίσθησαν, οἱ λοιποὶ διεσώθησαν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων παραπλεόντων ἐκεῖ, και κατέφυγον εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους και πολλοὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἐν δὲ ταῖς Πάτραις ἐφυλάττετο ἡ πολιορκία παρὰ μόνων τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας Ἑλλήνων, πλὴν μακρόθεν· ἐπειδὴ ὁ Π. Π. ὑστερεῖτο και τροφῶν διὰ τοὺς στρατιώτας και ἐφοδίων πολεμικῶν· ἀλλ' ἀφοῦ οἰκονόμησε τροφὰς ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, και τὸν ἐπρόφθασαν ἐφόδια πολεμικά οἱ ἐκ Ζακύνθου Ἰωάννης Στέφανος, Λεονταρίτης, Νικόλαος Καλύβας, και Φραντζέσκος Καρβελάς, οἵτινες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκείθεν τοῦ

Κόμητος Διονυσίου Δέ Ρώμα και τοῦ Φλαμπουριάκη διωρίσθησαν Ἐφοροί, και ἐσύναζον τὰς συνδρομάς τῶν φιλογενῶν τότε διώρισε τοὺς στρατιώτας και κατέλαβον τὰς θέσεις τοῦ Μοναστηρίου Ὀμπλοῦ, τῆς Ζωητάδας και τῆς Περιβόλας· και εἰς μὲν τὸν Ὀμπλὸν ᾠδήγει τοὺς στρατιώτας ὁ Κ. Δημήτριος Κουμανιώτης, εἰς δὲ τὴν Ζωητάδα ὁ γενναῖος Παναγιώτης Καρρατζᾶς, εἰς δὲ τὰ περίξ τῆς Περιβόλας ὁ Νενέκος Ζουμπατιώτης, και ἄλλοι ἐκ τῶν ὀρεινῶν ἐκείνων χωρίων, οἵτινες συνεκρότου καθ' ἡμέραν σχεδὸν πολέμους εἰς τὰς εἰρημένας θέσεις, ἐξερομένων τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν πεδιάδα, πότε πανστρατιᾷ ἐπίτηδες διὰ νὰ πολεμήσουν, πότε μέρος ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ συνάξουν καρπούς και χόρτα διὰ τὰ ζῶά τους· ἀλλὰ πάντοτε οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον, και ἐφόρευον ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Καρρατζᾶς τοὺς ἐπροξένει φρίκην, ἐπειδὴ ὄχι μόνον εἰς τὸ πεδίον τοῦ πολέμου ἐδείκνυε τὴν ἀνδρείαν του και τὴν ἐπιδεξιότητα τὴν στρατηγικὴν, ἀλλὰ και διὰ νυκτὸς εἰσῆρχετο συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἤρπαζεν αἰχμαλώτους, ἐφόρευεν ἐξ αὐτῶν, ἐχαλοῦσε τοὺς μύλους, και ἐν ἐνὶ λόγῳ τοὺς ἐβλαπτε καιρίως. Καὶ οὕτως ἐξηκολούθει ἡ πολιορκία. Ἀλλὰ περὶ μὲν τροφῶν δυσκόλως οἰκονομοῦντο, ἐφόδιξ δὲ πολεμικὰ εἶχον εἰς ἀφθονίαν, ἐπειδὴ οἱ ἐκ Δημητζίανης Κύριοι Σπηλιοτόπουλοι, Νικόλαος και Σπύρος, οἵτινες ἐπεστάτου τοὺς ἐκεῖ μπαρουτομύλους, και δέινειμον εἰς ὅλα τὰ στρατεύματα μπαρυύτη ἀνευ πληρωμῆς, ἀλλὰ μὲ μόνας ἀποδείξεις διὰ νὰ πληρωθῶσιν ἐν καιρῷ ἀπὸ τὸ Γένος, αὐτοὶ ἀπέστειλαν και πρὸς τὸν Π. Π. ἰκανὴν ποσότητα, ὥστε ἐκείθεν οἰκονομοῦντο και οἱ Καλαθρυτινοὶ στρατιώται· πολλάκις δὲ και οἱ Γαστουναῖοι και οἱ Βοστιτζιάνοι.

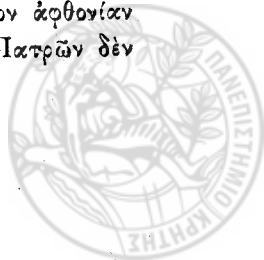
Εἰς δὲ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πάπα μέχρι τῆς Γλαρέντζας περιεφέροντο τέσσαρα Γαλαξιδιώτικα και δύο Κεφαλλονίτικα ὀπλισμένα, ὁμοίως και δύο φελοῦκιες, και ἐμπόδιζον τὴν διὰ θαλάσσης διάβασιν τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰς Ἰωνικὰς νήσους, ἢ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀκχρηνίας· ὅτε συνέλαβον δύο

πλοία με Ἴωνικὴν σημαίαν, ἐν αἷς ἦσαν Ἄλθανοὶ τινὲς ἄνδρες καὶ γυναῖκες μεταβαίνοντες εἰς τὴν Πρέβεζαν, τοὺς ὁποίους ἤχμαλώτισαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ πρᾶγμά των. Τοῦτο καὶ ἄλλα τοιαῦτα μετὰ τὸ νὰ ἐδυσχερῆσθησαν τὴν διοίκησιν τῶν Ἴωνικῶν νήσων, ἀπέστειλεν ἐν Λανζόνι καὶ μίαν Τράταν ἐναντίον μιᾶς φελοῦκας Γαλαξιδιώτικης, ὠπλισμένης καὶ εὐρισκομένης εἰς τὴν Γλαρέντζαν καὶ διὰ νυκτὸς ἐπέπεσον αἴφνης εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν, ἀφοῦ ἐφόνευσαν τρεῖς Γαλαξιδιώτας, καὶ συνέλαβον δύο ἐξ αὐτῶν οἱ δὲ λοιποὶ ἐσώθησαν εἰς τὴν ξηρὰν· ὅθεν τὴν μετέφερον εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὁμοίως καὶ τοὺς συλληφθέντας, τοὺς ὁποίους ἐφυλάκωσαν ὡς πειράτας, περὶ ὧν ἔγραψεν ὁ Π. Π. εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς Ζακύνθου δικαιολογῶν αὐτοὺς, καὶ μόλις μετὰ πολλοὺς μῆνας ἠλευθερώθησαν.

Ὁ δὲ Γερὴν δὲν ἔπαυε νὰ ἐφοδιάζῃ τοὺς ἐν Πάτρας καὶ Καστέλι ἐχθροὺς, μεταφέρον τροφοὺς καὶ εἴ τι ἄλλο ἀναγκαῖον ἐκ Ζακύνθου· ὅτε ὁ Π. Π. ἔγραψεν ἐν πρετέστον κατ' αὐτοῦ περιεκτικὸν τῶν ὄσων κακῶν ἐγένεν αἴτιος εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν καὶ εἰς τοὺς Παπραίους, τὸ ὁποῖον ἀπέστειλεν εἰς χεῖρας τοῦ Γαλλικοῦ Κονσόλου Μπουκοβίλ, εἰς Ζάκυνθον εὐρισκαμένου, νὰ τὸ καταγράψῃ εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ. Ὅμοίως καὶ τινες Μεσολογιῆται, εὐρόντες ἀρμόδιον τῶν καιρῶν νὰ κερδίσωσιν, ἔδιδον τροφὰς εἰς τοὺς ἐν Πάτρας ἐχθροὺς, καὶ εἶχον πολλὴν συγκοινωνίαν μετ' αὐτῶν, ἐμπορευόμενοι καὶ ἀγοράζοντες τὰ λάφυρα δι' ὀλίγης τιμῆς, καὶ ἐντροφῶντες εἰς τὴν δυστυχίαν τῶν ἄλλων.

Οἱ δὲ Λαλαῖοι, ἀπολιόρητοι ὄντες, ἐξήρχοντο συνεχῶς εἰς τὰ πέριξ τῶν ἐπαρχιῶν Γαστούνης καὶ Πύργου, καὶ κατέκαιον τὰ χωρία, καὶ ἐλεηλάτου. Ἐπροχώρησαν καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πύργου· καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἀπότησαν ἀνθίστασιν ἰσχυρὰν, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν καὶ τὴν κατεπυρπόλησαν. Ἐσύναξαν πλῆθος ζῶων ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ γεννήματα ἰκανά, ὥστε εἶχον ἀφθονίαν ἐκ τροφῶν. Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν δὲν

ἐτόλμησαν νὰ εἰσελθουν, ἐπειδὴ ἦτον διωρισμένοι οἱ στρατιῶται ἐκείνων τῶν μερῶν μὲ τοὺς Καπιταναίους, τὸν Πανάγον Σανταμεριάνον, τὸν Ζέρβον, τὸν Στέργιον, τὸν Ἰωάννην Καραλήν, καὶ ἐφύλακτον εἰς θέσεις ὀχυρὰς, μάλιστα ἃ ἐκ Προστοβίτζης Γεώργιος Γιαννόπουλος, μὲ ὀλίγους στρατιώτας ὅπου εἶχαν, ἐπροξένει τρόπον εἰς τοὺς Λαλαίους· πλὴν ὁ νέος οὔτος ἦτο μὲν γενναῖος, ἀλλ' ἄπειρος, καὶ εἰς μίαν ἑξοδὸν τῶν Λαλαίων, εἰς τόπον λεγόμενον Κατζαρωῦ, μὲ τὸ νὰ ἐπρωχώρησεν ὑπὲρ τὸ δέον, ἐπεριεκυκλώθη ἀπὸ τοὺς ἑχθροὺς ὄντας πεντακισσίους περίπου, καὶ τινὲς μὲν τῶν στρατιωτῶν ταῦ ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, ἔμεινε δὲ αὐτὸς μὲ μόνους ὀκτώ, καὶ ἐκεῖ, ἀφ' οὗ ἐπολέμησεν ἰκανὰς ὥρας μὲ ἀνδρείαν, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς τῶν ἑχθρῶν, ἐφρονεύθη καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοὶ του ἡρωικῶς¹⁾.

Ὅθεν συγγέλλον οἱ Ἡρόκριτοι τῶν Πατρῶν, τῶν Καλαβρῶτων καὶ τῆς Βοστίτζης εἰς ἓν χωρίον τῆς Δακιάτας, Μπουμπουκα λεγόμενον, καὶ συσχεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσι πρέσβυν μὲ γράμματα πρὸς τοὺς προκρίτους νησιώτας, τὸν Σωτήρειον Θεοχαρόπουλον, παρακινουντές τοὺς νὰ ἀποστείλουν μερικὰ πλοῖα εἰς τε τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ παρὰ τῆς Πελοποννήσου.

Ὁ δὲ Πετρόμπεης, διατρέθων εἰς Καλαμάτων, ἔγραψεν εἰς ὄλους τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ συν-

1) Ἐπονταὶ τὰ ἐξῆς ἐν τῷ αὐτογράφῳ διαγεγραμμένα: «Οἱ δὲ Ἕλληνες ἀογόνται βαθμῆδόν νὰ συνειθίζωσιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ νὰ μὴ τοὺς προξενεῖ πλεον φρίκην τὸ ὄνομα Τούρκος. Μάλιστα τότε εἶχε κοινολογηθῆ καὶ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου εἰς τὴν Βλαχομυρδακίαν περὶ ἧς ἐλέγοντο τέρατα, πότε δτι ἐκυρίευσεν τὴν Φιλιπούπολιν, πότε τὴν Ἀδριανούπολιν, πότε δτι ἔφθασε καὶ μέχρι Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἐκυρίευσεν μὲ 200 καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας στρατοῦ· αἱ δὲ τοιαῦται εἰδήσεις ἀγχαλὰ καὶ ἀπίθανοι ἐκοινολογοῦντο εἰς τοὺς πολλοὺς διὰ νὰ ἐμφυχώνωνται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες φιλοτιμούμενοι ἀντιπαρετάττοντο εἰς τοὺς ἑχθροὺς ὀλίγοι εἰς πολλοὺς καὶ τοὺς ἔτρεπον εἰς φυγὴν.»

έλθωσιν εἰς ἓν τῶν μεσογείων μερῶν, καὶ νὰ συσκεφθῶσι, τίνι τρόπῳ νὰ βάλωσι τὰ πράγματα εἰς ὅπως οὖν εὐταξίαν, καὶ νὰ οἰκονομηθῶσι χρήματα διὰ μισθοῦς τῶν Μανιατῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐστρατεύσωσιν ἄνευ χρημάτων. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν τινὲς τῶν Προκρίτων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἓν τοσοῦτον εἶχεν ἔμβει ὁ Κεχαγιᾶς εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐχθρῶν ἤξησε, καὶ ἐφαβοῦντο οἱ τὴν Τριπολιτζάν πολιορκοῦντες, μήπως ἐστρατεύσωσιν οἱ ἐχθροὶ πανστρατιᾶ εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας, οἱ δὲ Ἕλληνες, κατέχοντες πολλὰς θέσεις, ἦσαν διεσκορπισμένοι, ὥστε δὲν ἐδύναντο νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, εἰς ὅποιονδήποτε μέρος ἤθελεν ἀρμήσουν, διὰ τοῦτο ἐπροσκάλεσαν ὄλας τὰς δυνάμεις τῆς Πελοποννήσου νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, καὶ νὰ ἐνδυναμώσωσιν τὰς θέσεις. Ὅθεν ἀπῆλθε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμες μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐκεῖ, καὶ ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπους καὶ Σωτηρίου Θεοχαροπούλου, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Καρυτινῶν, ὅτε κατὰ τὰς 12 Μαΐου ἐξῆλθεν ὁ Κεχαγιᾶς καὶ ὁ Κιαμιλίμπεϊς μὲ ἕξ χιλιάδας περίπου στρατιώτας, καὶ διευθύνθη εἰς τὸ Βαλτέτζι, ὅπου ἦτον ἐστρατεπεδευμένοι ὁ Κ. Κυριακούλης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη Ἰωάννης μὲ μερικὸς Μανιάτας, καὶ τινες Καπιταναῖοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτζᾶς καὶ Λεονταρίου μὲ τοὺς στρατιώτας των, συμποσούμενοι ὄλοι περὶ τοὺς χιλιούς. Ἐκεῖ λοιπὸν τοὺς ἐπερικύκλωσαν πανταχόθεν οἱ ἐχθροί· ὁ δὲ Κεχαγιᾶς ἔστησε τὸ τζατῆρί του, καὶ ἐτοποθέτησε τὰ κανόνιά του ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἀπόφασιν νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ, καὶ ἔπειτα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας, νὰ διαλύσῃ ὄλας τὰς πολιορκίας καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Πελοπόννησον. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, καὶ τοὶ πανταχόθεν περικυκλωμένοι, ἀντέστησαν γενναίως, καὶ διήρκεσεν ὁ πόλεμος δύο ἡμέρας καὶ μίαν νύκτα. Ἐπρόφθασεν ἐγκαίρως βοήθεια εἰς τοὺς Ἕλληνας (δ τε Κ. ¹) Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Κ. Δημήτριος Κολιόπου-

1) Σ. Ε. Τὸ Κ. σημαίνει Καπετάν.

λος με τούς Καρυτιούς στρατιώτας, εκτύπησαν πλαγίως τούς έχθρους και τέλος πάντων τούς έτρεψαν εις φυγήν εξαίσιον, ώστε άφησαν εκεί και τὰ τζατήρια, και τὰ κανόνια και δλας των τας άποσκευάς, τὰ όποια έκυρίευσαν οί Έλληνες, οίτινες τούς κατεδιώξαν έως πλησίον τής Τριπολιτζάς, και έφόνευσαν εξ αύτων ύπερ τούς διακοσίους· εκ δέ των Έλλήνων όλίγοι έφρονεύθησαν. Έρίστευσε εις τούτον τόν πόλεμον ό Καπετάν Κυριακούλης, με τò να έδειξε και γεννιχίότητα και έπιδεξιότητα. Ούτος ό πόλεμος έμφύχωσε τούς Έλληνας κατά πολλά, και άπεφάσισαν να πλησιάσουν εις τήν Τριπολιτζάν, και να κάμουν στενωτέραν τήν πολιορκίαν.

Εις δέ τήν Ανατολικήν Ελλάδα μετὰ τόν θάνατον του Κ. Διάκου, έπέρασε εις ό Κ. Όδυσσεύς με όγδοήκοντα περίπου στρατιώτας, δια να όδηγήση τὰ στρατεύματα τής Λεβαδείας. Περί δέ τας αρχάς Μαΐου εύρέθη εις τò Χάνι τής Γραβιάς με τούς 80, όπου έφθασε εν σώμα έχθρικόν περίπου δύο χιλιάδων, όδηγούμενον από τόν Όμέρ Πασά Βριώνη, οίτινες περιεκύκλωσαν τò χάνι και άρχισαν από πρωίας τόν πόλεμον μέχρι του έσπέρας· ώρμησαν πολλάκις οί έχθροι να εισπηδήσωσι εις τò χάνι, πλην δέν έδυνήθησαν, έπειδή πανταχόθεν οί όλίγοι Έλληνες παρεφύλαττον τὰ κινήματα των έχθρων, και άντέκρουον ισχυρώς· έπαυσε εν πόλεμος μαζί με τò φως τής ήμέρας, και, έπειδή οί περικεκλεισμένοι Έλληνες μηδέν τροφάς είχαν μέσα εις τò χάνι, μηδέν πολεμικήν ύλην, ώρμησαν δια νυκτός και έφυγον δια μέσου των πολιορκούντων έχθρων άβλαβώς. Έφρονεύθησαν εις εκείνον τόν πόλεμον ύπερ τούς 150 των έχθρων, εκ δέ των Έλλήνων τρεις.

Εις δέ τò Μεσολόγγι έφθασαν και άλλαι δυνάμεις έχθρικοί, 1500 περίπου Άλβανοί, όδηγούμενοι από τόν Άσλανάκον, και άλλους Μπουλουκπασάδες, τούς όποιους μετέφερον με τὰ πλοία των οί Μεσολογγίται εις τας Πάτρας, και ηύξησε ή εκεί των έχθρων δύναμις αρκετά, ώστε μόνοι οί Πατράιοι στρατιώται δέν ήτον ίκανοί να προκαταλάβωσι δλας τας θέσεις, και να έμποδίσουν ενδεχομένην τινά έξοδον των έχθρων. Όθεν ό Π. Π.

έγραψε πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πρώτην του θέσιν διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν τὰ ἀναγκαῖα μέρη. Ἐν τοσούτῳ ἄρχισαν νὰ μεταβαίνουν καὶ ἐκ τῶν Ἴωνικῶν νήσων εἰς τὴν Πελοπόννησον στρατιῶται· καὶ, μὲ ὄλον ὀποῦ ἡ Διοίκησις τοὺς ἐμπόδιζεν αὐστηρῶς, ἐκείνοι ὁμῶς ζήλω κινούμενοι κατεφρόνου καὶ τὰς προσταγὰς καὶ τὰς ἀπειλὰς τῆς Διοικήσεως. Ὅθεν μετέβησαν ἐκ μὲν τῆς Ζακύνθου μέχρι τῶν 150, αἵτινες ἀμέσως ἐπέρασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πατρῶν καὶ διωρίσθησαν εἰς τὴν θέσιν Ζωητάδα ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καρατζᾶ· ἐκ δὲ τῆς Κεφαλληνίας 300 περίπου, περὶ ὧν διώρισεν ὁ Π. Π. τὸν Γεώργιον Σισίνη νὰ τοὺς βροτάξῃ ἐκεῖ εἰς τὴν Γαστούνην, ὅπου οἰκονομοῦντο εὐκολώτερον αἱ τροφαί. Ἐφερον δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ πικρὰ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ τέσσαρα κανόνια, τὰ ὅποια ἐμελλον νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν μελετωμένην πολιορκίαν τοῦ Λάλα.

Οἱ δὲ Λαλαῖοι εἰς τὰς 10 Μαΐου ἐξῆλθον πανστρατιᾶ διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Λαντζόι, ὅπου ἦσαν τοποθετημένοι οἱ Καμπασαῖοι μὲ ὀλίγους στρατιώτας, τοὺς ἐπερικύκλωσαν καὶ ἄρχισαν τὸν πόλεμον. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τε Πυργιώται Ἕλληνες, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Κ. Χαραλαμπίσκην, καὶ τινες Ἀρχαῖοι ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν τους· συνεκροτήθη πεισματώδης ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπροχώρουσαν καλῶς· πλὴν κακῆ τύχῃ ὁ Κ. Χαραλαμπίσκης (Βιλαίτης) καὶ εἰς Ἀρχαῖος Καπετάνιος (Μέλιος) μὲ ὀλίγους στρατιώτας εὐρισκόμενοι εἰς τὸν κήμπον τοῦ Σμίλα, περιεκυκλώθησαν ἀπὸ τὴν καθβαλαρίαν τῶν ἐχθρῶν, καὶ μὴ ἔχοντες τρόπον νὰ καταφύγωσιν εἰς ὄρεινόν μέρος, ἐπίασαν μερικὰ χαντάκια εἰς τὸν κήμπον καὶ ἐκείθεν ἀντίκρουον εἰς τὰς ὀρμὰς τῶν ἐχθρῶν· ἐπολέμησαν ἐκεῖ ὥρας ἰκανὰς· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον δυνατὸν νὰ τοὺς ὑπάγῃ ἄλλοθεν βοήθεια, καὶ οἱ ἐχθροὶ ὄντες ἰππεῖς καὶ πολλοὶ, τοὺς εἶχον ἀτενὰ περικυκλωμένους, δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ ἀντιέξωσιν, καὶ ἐκεῖ ἐφονεύθησαν καὶ οἱ Καπιταναῖοι καὶ 25 περίπου στρατιῶται, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ γενναῖοι ἐφόνευσαν ἕκαστος δύο, ἢ τρεῖς, τῶν ἐχθρῶν.

Εἰς δὲ τὰς 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξῆλθον ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς δύο χιλιάδες περίπου τῶν ἔχθρῶν, καὶ ὑπῆγον κατ' εὐθείαν εἰς τὸ χωρίον Δολιανὰ, φέροντες δύο κανόνια καὶ ἱκανὰς ἀποσκευάς. Ἐκεῖ εὐρίσκειτο ὁ Καπιτὰν Νικηταρᾶς Σταματελόπουλος μετὰ 150 περίπου στρατιώτας, οἵτινες ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὀσπητῖα, καὶ συνεκροτήθη ἡ μάχη· ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι οἱ ἔχθροί να βλάψωσι τοὺς κεκλεισμένους, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐφονεύοντο, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν· ὁ δὲ Κ. Νικηταρᾶς μετὰ τῶν στρατιωτῶν του τοὺς κατεδίωξεν εἰς ἐκεῖνα τὰ στενά καὶ τοὺς ἐβίασε νὰ ἀφήσωσι καὶ τὰ κανόνια καὶ ὄλας των τὰς ἀποσκευάς, τὰς ἀποίας ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐφόνευσαν 100 περίπου τῶν ἔχθρῶν.

Ὁ δὲ Ἀλῆ Πασᾶς, πολιορκημένος ὢν εἰς τὸ φρούριον τῶν Ἰωαννίνων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγκατελείφθη ἀπὸ ὄλους τοὺς πιστοτέρους καὶ οἰκειοτέρους του ἀξιωματικούς· οἶον τὸν Ἄγιο Μουχοῦρ-δάρη, τὸν Ταῖρ Ἀμπάζη, καὶ ἄλλους Τούρκους καὶ Χριστιανούς· ἔπειτα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δυσαρεστηθέντες ἀπὸ τὸν Ἰσμαήλ Πασᾶ, Πασόμπει λέγόμενον, καὶ ὑποπτευθέντες, ὅτι τοὺς ἐπιβουλευέται, συνεννοήθησαν πάλιν μετὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ ἠκούσθησαν μετὰ τῶν Σουλιωτῶν, ὑποσχόμενοι εἰς αὐτοὺς νὰ τοὺς δώσωσι τὴν πατρίδα τους καὶ τὸ κάστρον Κιάφα, καὶ ἄλλας ἀμοιβάς, ἐὰν ἠνωμένοι μετὰ αὐτοὺς ἐλευθερώσωσι τὸν Ἀλῆ Πασᾶ ἀπὸ τὴν πολιορκίαν. Ὅθεν λαβόντες τὰ πιστὰ οἱ Σουλιῶται ἐξῆλθον μετὰ τὰς φαιδίας των ἀπὸ τὴν Κέρκυραν, ἔλαβον τὴν πατρίδα των καὶ τινα ἐνεχύρα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ ἀρχῆσαν νὰ ἐνεχλοῦν τὰ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ στρατεύματα, συγκροτήσαντες διαφόρους μάχας εἰς τὰ Πέντε Πηγάδια καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Τζαμουριᾶς, καπιτανεύοντων τοῦ τε Νότη Μπότζαρη καὶ τοῦ Μάρκου Μπάτζαρη, καὶ τοῦ Τζαβέλα. Προκατέλαβον καὶ τὸ κάστρον Ρινιάσα, καὶ διώρισαν τὸν Περραιβὸν μετὰ 150 στρατιώτας νὰ τὸ φυλάττη. Ἄλλ' εἰς μὲν τὸ φαινόμενον οἱ Σουλιῶται ἐπολέμουν ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς δὲ τὸ νοούμενον ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. Οἱ δὲ ἐν Τριπολιτζᾷ ἔχθροί, μὴ δυνάμενοι νὰ βλάψωσι τοὺς

πολιορκούντας Ἕλληνας, κατέθλιβον καὶ ἐτυράνουν τοὺς ἔνδον τῆς Τριπολιτζᾶς Χριστιανούς, φυλακωμένους καὶ μὴ, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσον. Κακῆ δὲ τύχῃ τῶν Χριστιανῶν, εὐρίσκετο ἐκεῖ ὁ ποτὲ μὲν Μῆτρος Ροδόπουλος λεγόμενος, Πατραῖος, τότε δὲ Μεχμέτης, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀρνηθῆ τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν καὶ εἶχεν ἐγκολπωθῆ τὴν τοῦ Μωάμεθ· οὗτος λοιπὸν ὁ ἀλιτήριος, διὰ τὰ φαινεται ζηλωτῆς εἰς τοὺς ἄλλους Τούρκους, ἐπροσπάθει νὰ τοὺς ὑπερβῆ εἰς τὴν ὀμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν, καὶ ἐνήργει ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν μυρία ὅσα κακὰ καὶ ὕβρεις, παρακινῶν τοὺς Τούρκους διὰ τὰ ὀρμήσῃ νὰ φονεύσῃ τοὺς φυλακωμένους Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας· πλὴν ἡ Διοίκησις δὲν ἐσυγχῶρει τὸ τοιοῦτον. Ἐβίαζε δὲ τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐξομώσῃ σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις· καὶ, ἐπειδὴ δὲν τὸν ὑπήκουον, τοὺς ἐβασάνιζε τυραννικῶς, καὶ ὑπέφερον οἱ ἄθλιοι τὰ πάνδεινα παρ' αὐτοῦ, ἕως ὅτου ἔφυγεν ἐκεῖθεν, βλέπων, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀνθέξωσιν οἱ πολιορκούμενοι ἐχθροί¹⁾).

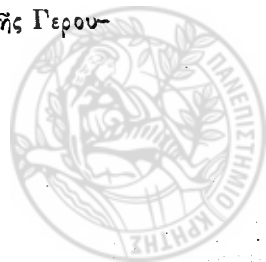
Εἰς δὲ τὰς 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐφθασαν εἰς τὸν Κόλπον τῆς Κορίνθου δεκαπέντε πλοῖα Ἑλληνικὰ μὲ ναυάρχους τὸν τε Ἀνδρέαν Βῶκον, Ὑδραῖον, καὶ τὸν Κ. Μπόττασιν Σπετζιώτην, τὰ ὅποια εὐθὺς, ὅπου ἐφάνησαν, κατετρόμαζαν τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα ἐχθρικά, καὶ κατέφυγον ὑποκάτω τοῦ τείχους Ναυπάκτου πρὸς ἀσφάλειάν τους· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ διέβησαν μεταξὺ τῶν Καστελιῶν, καὶ ἐφθασαν εἰς Ναύπακτον· πλὴν δὲν ἐδύναντο νὰ πλησιάσουν διὰ τὰ πολεμήσουν τὰ ἐχθρικά, ἐπειδὴ ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ Κάστρου· ὅθεν ἀραξᾶν ἐκεῖ πλησίον, καὶ τὰ εἶχον πολιορκημένα. Τότε λοιπὸν, εἰς τὰς 24 τοῦ αὐτοῦ, ἔλαβον τὰ ὄπλα καὶ οἱ Ἀκαρνᾶνες καὶ Αἰτωλοὶ, οἵτινες πρότερον ἐμποδιζόμενοι ἀπὸ τὸν Κ. Βαρνακιώτην καὶ ἀπὸ ἄλλους τινὰς Προκρί-

1) Τὰ τοῦ Ροδοπούλου καὶ τῶν κατόπιν πράξεών του καὶ περιπετειῶν φέρονται λεπτομερέστερον γεγραμμένα ἐν τῷ κειμένῳ καὶ διαγεγραμμένα κατόπιν:

τους τῶν ἐκεῖ μερῶν, ἀδιαφόρουν· καὶ εἰς μὲν τὸ Μεσολόγγι ἐμβῆκεν ὁ Κ. Μακρῆς, πλὴν οἱ ἐκεῖσε εὕρισκόμενοι ὀλίγοι Τούρκοι, συναϊνέσει τῶν Προκρίτων Μεσολογγιτῶν, ἐπρόλαβον καὶ κατέφυγον εἰς τὸ Βραχῶρι. Ὁ δὲ Καπιτὰν Μακρῆς ἄφησε φρουρὰν ἐκεῖ καὶ μετέβη εἰς τὸ Βραχῶρι, ὅπου συνήχθησαν ὄλοι οἱ Καπιταναῖοι καὶ ἐπολιόρησαν τοὺς ἐκεῖ Τούρκους, ὁμοίως καὶ τὸ χωρὶον Ζαπάντι· οἱ δὲ Τούρκοι, κεκλεισμένοι εἰς τὰ ὄχυρά ὀσπήτια, ἀντεπολέμουν· πλὴν τέλος πάντων παρεδόθησαν, ἐκτὸς τοῦ Γοῦρα μπουλούκμπαση, ὅστις διὰ νυκτὸς ἔφυγεν ἐκείθεν μὲ 150 περίπου Ἄλβανούς, καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ Ζητοῦνι. Ἐκ δὲ τῶν παραδοθέντων παρέλαβεν ὁ Κ. Βαρνακιώτης τριακοσίας περίπου ψυχὰς ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, καὶ τοὺς ἐφύλαξεν εἰς τὸ Δραγαμέστον. Μαθόντες τὸ κίνημα τῶν Ἀκαρνάνων καὶ Αἰτωλῶν οἱ Ἀγάδες τῶν Ἄλβανῶν, σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, ἔγραψαν ἔκ συμφώνου συγχαίροντές τους ἔνεκα τούτου, καὶ εἰδοποιούντες τους, ὅτι αὐτοὶ ὤρμησαν εἰς τὴν Τζαμουργιὰν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Φανάρι, καὶ προσκαλοῦντές τους νὰ ἐναντιῶνται τῶν Βασιλικῶν στρατευμάτων πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ Ἄλῃ Πασᾶ· καὶ εὐθὺς ὁ μὲν Κ. Τζόγκας ἐπολιόρησε τὴν Βόνιτζαν, οἱ δὲ Σουλιῶται τὴν Πρέβεζαν, καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν κατέλαβον τὰ Πέντε Πηγὰδια συμφώνως μετὰ τῶν Ἄλβανῶν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, ἀφοῦ εἰδοποιήθη, ὅτι συνήλθον τινες τῶν Προκρίτων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰ περίξ τῆς Τριπολιτζᾶς, μετέβη εἰς τὸ Λεοντάρι μὲ τριακοσίους περίπου Σπαρτιάτας. Ἐκεῖ μετέβησαν καὶ οἱ Πρόκριτοι, καὶ ἐκείθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, Καλτεζιαῖς λεγόμενον, ὅπου συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ συστήσουν Διοίκησιν, τὴν ὁποῖαν ὠνόμασαν Γερουσίαν, καὶ τῇ 26 ἔκαμαν τὴν ἐκλογὴν τῶν Διοικητῶν οἱ ἐκεῖ παρευρεθέντες, καὶ ἐψηφίσαντο τὸν μὲν Πετρόμπεϊν Πρόεδρον, τὸν δὲ Βρησθένας Θεοδώρητον, τὸν Ἀθανάσιον Κανακάρην, ἐκ Πατρῶν, τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην, τὸν Ἀναγνώστην Δελιγιαννόπουλον, τὸν Θεοχαράκην Ρέντην καὶ τὸν Νικόλαον Πονηρόπουλον Μέλη τῆς Γερου-

τίας, οίτινες εὐθὺς ἐξέδωκαν τὴν εἰδησίην καὶ διαταγὰς τινὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου· πλὴν εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν, διότι ἡ ἐκλογὴ τῶν ὑποκειμένων δὲν ἔγινε μὲ κοινὴν γνώμην. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Στεμνίτζαν, ὅτι ἐκείνον τὸν τόπον ἐστοχάσθησαν ἀσφαλῆ καὶ ἀρμόδιον διὰ τὴν Διοίκησιν. Συγχρόνως ἐπανῆλθε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης εἰς τὸν Ὀμπλὸν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, καὶ ἐνεδυνάμωσαν τὰς ἐκεῖ θέσεις, διὰ νὰ ἐμποδίσουν ἐνδεχομένην τινὰ ἐκστρατεיאὴ τῶν ἐχθρῶν.

Μέρος δὲ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου περιεφέρετο εἰς τὸ Αἰγαίον. Πέλαγος· καὶ, ἐπειδὴ ἔν Δελίνι εὐρίσκειτο ἀραμένον εἰς τὸν Ἐρισσὸν, λιμένα τῆς Μυτιλήνης καλῶς ὠπλισμένον, τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἠτοίμασαν δύο μπουρλότα, καὶ μὲ ἄνεμον ἀρμόδιον ἐπλησίασαν· καὶ πρῶτον μὲν ἀρχησαν νὰ τὸ πολεμοῦν, πλὴν μακρόθεν καὶ χωρὶς βλάβην του· εἶτα μὲ ἐπιτηδειότητα ἐπλησίασαν τῇ 27 τὰ δύο μπουρλότα, ἐξ ὧν τὸ ἐν ἐπέτυχε καὶ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ Δελίνι, τὸ ὅποιον ἀναψεν εὐθὺς, καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας κατεκρή· ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῷ ἐχθρῶν, ὑπὲρ τοὺς 1000 ὄντων, μόλις ἐσώθησαν 50 Ἀρμένιοι, πλείοντες εἰς τὴν ξηράν. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς κατετρόμαξε τὰ λοιπὰ ἐχθρικά, καὶ εὐθὺς ὅπου ἔβλεπον μακρόθεν τὰ Ἑλληνικά, ἔφευγον, μὴ τολμῶντα νὰ παραταχθῶσιν εἰς πόλεμον.

Τὸ δὲ φρούριον τοῦ Ναυπλίου ἐπολιόρκειτο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν Ναυπλίου καὶ Ἄργους, καὶ ἀπὸ τοὺς Κρανιδιώτας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καπιτάν Νικηῆτα, ¹⁾ ἐστρατοπεδευμένου εἰς τὸ χωρίον Ἄριαν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐξήρχοντο συνεχῶς εἰς τὰ περίξ, συμπαραλαμβάνοντες καὶ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ εὐρισκομένους Χριστιανούς ἀνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ ἐθέριζον καὶ ἐσυναζον καρπούς ἐκ τῶν ἐσπαρμένων χωραφιών· ἐπλησίαζον δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ συνακρότου ἀκροβολισμούς. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ

1) Διεγράφησαν αἱ φράσεις «πλὴν μακρόθεν καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐχθροὶ ἐξήρχοντο».

Μαίου δις οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐπολέμησαν γενναίως, καὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῶν τειχῶν πλησίον· ὅτε οἱ ἔχθροί, φεύγοντες ἔμφοβοι, ἄφησαν ὀπίσω ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ὅπου εἶχαν μεθ' ἑαυτῶν, τοὺς ὁποίους παρελάβον οἱ Ἕλληνες καὶ τοὺς ἠλευθέρωσαν.

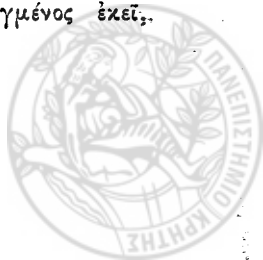
Ἐκ δὲ τῶν Πατρῶν τῇ β' Ἰουνίου ἐξῆλθον καὶ ἔχθροὶ πανστρατιᾶ, καὶ ὤρμησαν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀντέστησαν γενναίως καὶ ἀντέκρουσαν εἰς τὰς ὀρμάς. Ἐν σῶμα δὲ τῶν ἔχθρῶν ἐπρόχώρησεν εἰς τὸν Ριγανόκαμπον, ὅπου οἱ κατέχοντες τὴν θέσιν ἐκείνην Ἕλληνες, καίτοι ὀλίγοι, τοὺς ὤθησαν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖ συνέτρεξαν καὶ ἄλλα σώματα ἔχθρικά· ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες ἔτρεξαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὥστε ἔγινεν ἐκεῖ τὸ κέντρον τοῦ πολέμου· ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ὥρῶν μάχην ἐτράπησαν εἰς φυγὴν οἱ ἔχθροί, οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 20.

Οἱ δὲ Καπιταναῖοι τῶν ἐν τῷ Κορινθιακῷ Κόλπῳ Ἑλληνηκῶν πλοίων, μὴ δυνάμενοι ἄλλως πως νὰ βλάψωσι τοὺς ἔχθρους, ἠτοίμασαν ἐν μπουρλότον διὰ νὰ τὰ καύσωσι· πλὴν δὲν ἐπέτυχεν, ἐπειδὴ καὶ ἀναψε μακρόθεν. Ἐγγράψαν δὲ εἰς τοὺς Καπιταναῖους τῆς ξηρᾶς νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ φρούριον Ναυπάκτου καὶ Καστελιού, διὰ νὰ γίνῃ στενωτέρα ἢ πολιορκία· εὐχαλαν καὶ τέσσαρα κανόνια εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἐπυροβάλου τὸ φρούριον τῆς Ναυπάκτου, πλὴν ὀλίγον ἐβλάπτοντο οἱ ἔχθροί. Τῇ δὲ ε' ἀπεφάσιον οἱ Καπιταναῖοι τῶν πλοίων καὶ οἱ τῆς ξηρᾶς, ὅτε Σκαλτζοδῆμος, ὁ Μακρῆς, ὁ Κῶνστας καὶ Διαμαντῆς Χορμοβίται, νὰ κάμουν ἔφοδον εἰς τὸ Καστέλι τῆς Ναυπάκτου διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, καὶ ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦτο διὰ ξηρᾶς, τὸ νὰ εἰσπηδήσῃ δηλονότι εἰς τὸ Καστέλι, ὁ Κ. Διαμαντῆς Χορμοβίτης μετὰ 400 περίπου στρατιωτῶν, οἵτινες οἰκιοθελῶς κατεγράφησαν. Καὶ τὰ μὲν πλοῖα ἐπλησίασαν ἐκεῖ καὶ ἐπυροβάλου τὸ φρούριον· ὁ δὲ Κ. Διαμαντῆς ὤρμησε διὰ ξηρᾶς· ἀλλ' οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται ἀποδειλιάσαντες ἔμειναν ὀπίσω, ἐκεῖνος δὲ ἐπλησίασε μὲ ὀλίγους· οἱ δὲ ἐντὸς τοῦ Καστελιού Ἄλβανοὶ τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἐφόνευ-

σαν τὸν Κ. Διακάντην καὶ ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πολιορκίαν.

Εἰς δὲ τοῦ Λάλα ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ πολιορκία στενω-
νωτέρα, καὶ νὰ πλησιάσουν οἱ Ἕλληνες, ὥστε νὰ μὴ δύνανται
οἱ ἐχθροὶ νὰ ἐξέρχονται καὶ νὰ λεηλατῶσι τὰ περίξ χωρία. Ὅθεν
διωρίσθη ἀπὸ μὲν τὴν Καρύταιναν ὁ Δημήτριος Δελιγιαννόπου-
λος καὶ ὁ Κ. Δημήτριος Κολιόπουλος μετὰ πεντακοσίων περίπου
στρατιωτῶν, ἀπὸ δὲ τὰ Καλῆβρυτα ὁ Ἀσημάκης Φωτίλας με-
τὰ ἄλλους τόσους σχεδὸν, ἀπὸ δὲ τὴν Γαστούνην ὁ Γεώργιος Σισίνης
μετὰ τοὺς στρατιώτας τῆς Γαστούνης καὶ Πύργου, μετὰ τῶν ὁποίων
συνεστράτευον καὶ οἱ Κεφαληναῖοι, τριακόσιοι περίπου, μετὰ τέσσαρα
κανόνια ἦσαν δὲ καὶ ὀλίγοι Φαναρίται. Οὗτοι πάντες ἐκ συμφῶ-
νου ἐπλησίασαν καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαίας θέσεις, ὥστε οἱ
Λάλαῖοι δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ ἀπομακρυνθῶσιν· ὅθεν, μετὰ τὸ νὰ
ἐστενοχωρήθησαν πολιορκούμενοι, ἀπέστειλαν διὰ νυκτὸς ἄνθρω-
πον μετὰ γράμματα πρὸς τὸν ἐν Πάτρας Ἰσοῦφ Πασᾶν, παρακα-
λοῦντές τον νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, διὰ νὰ μεταβῶτιν με-
τὰς φαμίλιας των εἰς Πάτρας, ὅπου ἔχοντες ἐν ἀσφαλείᾳ τὰς φα-
μίλιας των, νὰ ἐξέρχονται ἐλευθέρως νὰ πολεμῶσι τοὺς Ἕλλη-
νας. Ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ μετὰ χιλίων περί-
που στρατιωτῶν· ἐνῶ δὲ ἐτοίμαζετο, ἔμαθον τὴν ἀπόφασίν
του ὅτε Π. Π. καὶ Ἀνδρέας Ζαήμης ἀπὸ ἑνα αἰχμάλωτον·
ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐδύναντο νὰ τὸν ἐμποδίσουν, διότι ὁ μὲν δρόμος
τῶν ἐχθρῶν ἦτον ἀπὸ τὸ παράλιον μέρος, καὶ ἔπρεπεν οἱ Ἕλ-
ληνες νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὰς θέσεις των μιᾶς ἡμέρας διά-
στημα, διὰ νὰ εὗρουν ἄλλην θέσιν ἐπιτηδεῖαν νὰ ἐμποδίσουν τὸν
δρόμον τῶν ἐχθρῶν, αἱ δὲ θέσεις, ὅπου κατεῖχον περίξ τῶν Πα-
τρῶν, ἦσαν ἀναγκαιόταται, καὶ διὰ τοῦτο ἐφοβοῦντο νὰ τὰς ἀφή-
σουν, μήπως οἱ ἐχθροὶ μεταχειρισθοῦν στρατήγημα, καὶ τὰς κυ-
ριεύσουν, ἔγραψαν εἰς τοὺς Ἀρχηγούς τῆς πολιορκίας τοῦ Λάλα
δίδοντές των τὴν εἶδησιν διὰ νὰ προκαταλάβουν τὰς ἐκεῖ θέσεις,
μετὰ τὸ νὰ ἦτον ἱκανὸς ἀριθμὸς στρατευμάτων συνηγμένους ἐκεῖ.

καὶ νὰ εἶναι προσεκτικοί, καὶ ὅτι θέλει τοὺς στείλουν καὶ αὐτοὶ κατόπιν μίαν βοήθειαν στρατιωτικὴν, καὶ εὐθὺς διώρισαν τὸν Ἰωάννην Καραλή μετὰ 200 περίπου στρατιωτῶν νὰ προφθάσῃ ἐκεῖ. Ἐκίνησε λοιπὸν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς καὶ ἔφθασεν εἰς τοῦ Λάλα τῆς ἰαΐ Ἰουνίου ἀνεπηρέαστος, ἐπειδὴ δὲν προκατέλαβον οἱ πολιορκηταὶ Ἕλληνας τὰς ἔμπροσθεν θέσεις. Τῇ δὲ ἰγ' ἐστράτευσε μὲ ὄλους τοὺς Λαλαίους ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν, οἵτινες συσσωματωθέντες εἰς τόπον λεγόμενον Πούσι, ὠχυρώθησαν, καὶ ἄρχησεν ὁ πόλεμος πεισματώδης καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἀπὸ πρῶτας μέχρι τῆς ἐσπέρας· πολλάκις ὤρμησε τὸ ἱππικὸν τῶν ἔχθρῶν πανταχόθεν διὰ νὰ βάλῃ εἰς ταραχὴν τοὺς Ἕλληνας, πλὴν ἀντέκρουσαν γενναίως· μόνοι οἱ Φαναρίται ἄφησαν τὴν θέσιν τοὺς, καὶ ἔφυγον, καὶ διὰ τοῦτο ἐφονεύθησαν φεύγοντες ὑπὲρ τοὺς 20· οἱ δὲ λοιποὶ ἔδειξαν ἀνδρείαν ἀξίαν λόγου, καὶ μάλιστα οἱ Κεφαλληναῖοι μὲ τὰ κανόνια ἐπροξένησαν τρόμον εἰς τοὺς ἔχθρους, οἵτινες ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Λάλα κατησχυμένοι, μὲ τὸ νὰ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγιστοι. Ἐφθασεν αὐθημερὸν εἰς τὸν Ὀμπλὸν ἡ εἰδησις τοῦ φρικτοῦ τούτου πολέμου εἰς τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Πατρῶν, καὶ μὲ τὸ νὰ ὑπέθεσαν, ὅτι θέλει ἐξακολουθήσει ὁ πόλεμος, ἐκίνησαν ἀμέσως ὁ Ἄνδρέας Ζαχήμες καὶ ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος, εὐρεθεὶς τότε ἐκεῖ, καὶ ἐπήγαγον εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων μετὰ 400 περίπου στρατιωτῶν, πλὴν δὲν ἐπρόφθασαν· ἐπειδὴ ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς καὶ οἱ Λαλαῖοι, ἰδόντες τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἐδοκίμασαν ἄλλην προσβολὴν, ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔφυγον ἄπαντες σὺν γυναίξϊ καὶ τέκνοις διὰ τοῦ πεδινοῦ δρόμου Πύργου καὶ Γαστούνης, ὅθεν δὲν ὑπώπτεον προσβολὰς ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Πάτρας ἀνεπηρέαστοι, κατακαύσαντες καθ' ὁδὸν πολλὰ ἐκ τῶν χωρίων, καὶ πολλὰ γεννήματα ὄντα εἰς ὦραν θερτισμοῦ. Ὅμοίως καὶ οἱ Ἕλληνας μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου ἄφησαν τὰς θέσεις των, καὶ διὰ νυκτὸς ἐτραβήχθησαν ἕκαστον μέρος εἰς τὰ σύνορά των, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἰς τὰς θέ-

σεις εκείνας δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ τοὺς ἔλθουν τροφαὶ καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα, καὶ εἰς μίαν δευτέραν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν ἐκινδύνευον ἕνεκα τούτου. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν μαθόντες, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔφυγον, ἐμβῆκαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πόλιν τοῦ Λάλα, καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν καὶ τὴν κατεपुरπόλησαν. Καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐλεύθερον.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπροχώρησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λεβαδείας ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ Μεχμέτ Πασᾶ καὶ Ὁμέρ Πασᾶ, καὶ μὴ εὐρέντες ἀντίστασιν ἐμβῆκαν εἰς τὴν πόλιν, τὴν ὅποιαν ἐλεηλάτησαν καὶ κατεपुरπόλησαν. Ἐκ δὲ τῶν Λεβαδειτῶν οἱ μὲν ἐπράλαβον καὶ ἔφυγον εἰς τὰ μέρη τοῦ Σάλωνος καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον· αἱ δὲ δύο χιλιάδες περίπου ψυχαὶ ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παιδιῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὸ ἐκεῖ παλαιόκαστρον, τοὺς ὁποίους ἐπολιόρκησαν οἱ ἐχθροὶ· πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴ εἶχον τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες ἔδωσαν ἀφέσεως γράμματα εἰς τὰ χωρία τῶν πέριξ μερῶν, διὰ νὰ ἡσυχάσουν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐσύστησαν ἐκεῖ Βοεβόδα καὶ Κριτὴν, καὶ ἐπροσπάθουν παντὶ τρόπῳ νὰ καταπαύσουν τὸ πῦρ τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὰ ἐκεῖ μέρη. Ὄθεν ἐπροχώρησαν ὁ μὲν Μεχμέτ Πασᾶς εἰς τὰς Θήβας καὶ ἐλεηλάτησε τὰ ἐκεῖ μέρη· ὁ δὲ Ὁμέρ Πασᾶς εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἔλυσε τὴν πολιτείαν τοῦ φρουρίου, καὶ τὸ ἐφωδίασε κατὰ πάντα, καὶ περιεφέροντο ἐκεῖ ἐπαπειλοῦντες νὰ διαβῶσι τὸν Ἴσθμὸν, καὶ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον· πλὴν δὲν ἐτόλμων νὰ ἐπιχειρησθῶσι τὸ τοιοῦτον, ὑποπτεύοντες, ὅτι αἱ θέσεις τοῦ Ἴσθμοῦ εἶναι καλῶς ὠχυρωμέναι.

Οἱ δὲ Καπιτάνοι τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων μαθόντες, ὅτι ἐτοιμάζετο ὁ ἐχθρικός Στόλος νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ Δαρδανέλια καὶ νὰ ἐνωθῇ μὲ ἐκείνον ὁποῦ εὑρίσκετο εἰς τὴν Πρέβεζαν, ἀπεφασίσαν νὰ ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ἐπὶ προφάσει ὅτι δὲν εἶχον τὰς ἀναγκαῖας τροφάς· ὅθεν τῇ 15 ἔφυγον, καὶ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ Κόλπου δύο Σπετζιώτικα καὶ τρία Γαλαξιδιώ-

τικα ὠπλισμένα καὶ περιέπλεον εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἡ φυγὴ τῶν πλοίων ἐτάραξε πολὺ τοὺς εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου Ἕλληνας, καὶ μάλιστα τοὺς Γαλαξιδιώτας, οἵτινες ἐροβέριζον νὰ ἔμβουν εἰς τὰ πλοῖά τους σὺν γυναίξιν καὶ τέκναις, καὶ νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδύναντο μόνοι τοὺς νὰ ἀνθέξουν εἰς ἐνδεχομένας προσβολὰς τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου· πλὴν ἢ πρὸς τὴν πατρίδα τοὺς ἀγάπη δὲν τοὺς ἐσυγχώρησε νὰ ἀκολουθήσουν ἐν τοιοῦτον.

Ὁ δὲ Χουρσὴτ Πασᾶς, μαθὼν τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἀχαρνάνων καὶ Αἰτωλῶν καὶ τὴν κυρίευσιν τοῦ Βραχωρίου, ἀπέστειλε τὸν Ἰσμαὴλ Πασᾶν Πλιάσα καὶ ἄλλους Μπουλουκπασάδες μὲ 2,000 περίπου Ἀλβανούς, διὰ νὰ ἔμβουν εἰς τὴν Ἀχαρνανίαν καὶ νὰ ὑποτάξουν τὰ ἐκεῖ μέρη. Ὅθεν τῇ 17 ἔφθασαν εἰς τὸ Μακρυνόρος· ἀλλ' ἐκείνην τὴν ὄχυράν θέσιν εἶχον προκαταλάβει οἱ Καπιτάνοι Γῶγος Μπακόλας καὶ Ἀνδρέας Καραίσκου μὲ 150 περίπου στρατιώτας Ἕλληνας. Ἐκεῖ συνεκροτήθη λοιπὸν μάχη πεισματώδης, τῶν μὲν ἐχθρῶν ἐπιμενόντων εἰς τὸ νὰ κυριεύσουν τὴν διάδασιν, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἐναντιουμένων, ὥστε τέλος πάντων, ἀφοῦ ἐφονεύθησαν 100 περίπου τῶν ἐχθρῶν, ἐβίβθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες τροπαιοῦχοι τοὺς κατεδίωξαν εἰς ἰκανὸν διάστημα. Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ, ἔχοντες σφοδρὰν ἐπιταγὴν νὰ ἔμβωσιν εἰς τὴν Ἀχαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν, ἀφοῦ ἔγιναν ἰκανὸς ἀριθμὸς, ἐδοκίμαζον καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν νὰ εἰσέλθουν. Ὅθεν συγχρόνως τότε ἐν σώμα ἐχθρικῶν ἐφθασεν εἰς τὸ χωρίον λεγόμενον Ἀφτί, ὅπου εὕρισκετο ὁ Κ. Γιαννάκης Ράγκος μὲ ὀλίγους στρατιώτας· ἐκεῖ συνεκροτήθη πόλεμος, καὶ οἱ Ἕλληνες πολεμήσαντες γενναίως, ἐφόνευσάν τινὰς τῶν ἐχθρῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐτρέψαν εἰς φυγὴν. Τότε συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ ὁ Καπιτάν. Πουλῆς, συμμαχῶν μετὰ τῶν ἐχθρῶν. Ταύτοχρόνως ἔλαβον τὰ ὄπλα καὶ τὰ χωρία τῶν Τζουμέρκων, καὶ τὰ Κατζανοχώρια· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον ἄλλοθεν ποθεν βοήθειαν, καὶ μὲ τὸ νὰ τοὺς ἔλειπον πολλὰ ἀναγκαῖα, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ

ἀνθέξουν· καὶ οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἔφυγον ἐκείθεν· ἐμβῆκαν δὲ οἱ ἐχθροὶ καὶ τὰ ἐλεηλάτησαν καὶ τὰ κατέκαυσαν. Οἱ δὲ Σουλιῶται μετὰ τῶν λοιπῶν Καπιταναίων τῆς Ρούμελης ἀπεφάσισαν νὰ προκαταλάβουν ὅλας τὰς στενάς θέσεις, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη· καὶ ὁ μὲν Κ. Μάρκος Μπότζαρης κατέλαβε τὸν Ἅγιον Δημήτριον, οἱ δὲ Καπιτὰν Γῶγος, Μῆτρος Κοτολίδας καὶ Κωνσταντῆς Ράγκος κατέλαβον τὴν Πλάκα· ὁ δὲ Κ. Γιαννάκης Ράγκος τὸ Διπόταμον εἰς τοῦ Παπαστάθη.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, διεδόθη ἡ εἰδησις τῆς ἐλεύσεως τοῦ Πρίγκιπος Δημητρίου Ὑψηλάντη εἰς τὴν Ὑδραν, καὶ οἱ Γερουσιασταὶ ἔγραψαν ἐγκύκλια γράμματα εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Ἐπαρχιῶν, εἰδοποιοῦντες τὴν ἔλευσίν του εἰς τὰς 12 Ἰουνίου, καὶ περικλείοντες μίαν προκήρυξίν του ἐν τύποις ἐκδεδομένην, καὶ προσκαλοῦντες τοὺς Προκρίτους νὰ ὑπάγουν νὰ τὸν ὑποδεχθῶν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ νὰ συσχεφθῶν περὶ τῆς τῶν πραγμάτων εὐταξίας. Καὶ οἱ μὲν Γερουσιασταὶ καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν πέριξ ἐκεῖ ἐπαρχιῶν μετέβησαν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ τὸν ὑπεδέχθησαν· οἱ δὲ μακρὰν ὄντες, οἷον Πατραῖοι, οἱ Καλαβρυτινοὶ, Βοστιζιάνοι καὶ ἄλλοι, μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Βέρβενα, ὅπου εἶχε φθάσει καὶ ὁ Ὑψηλάντης πρὸ δύο ἡμερῶν. Ἐχάρη δὲ ἅπας ὁ Λαὸς διὰ τὴν ἔλευσίν του, ἐλπίζοντες πολλὰ καὶ μεγάλα. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης εἶχεν εἰς τὴν συνοδείαν του τὸν Ἀλέξανδρον Κατακουζηνόν, τὸν Γεώργιον Τυπάλδον, τὸν Ἀνχωνιστόπουλον καὶ τὸν Κανδιώτην, ὡς Μηνίστρος· εἶχε δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ὑπαλλήλους δεκαπέντε περίπου τὸν ἀριθμόν. Ὅθεν κατὰ πρῶτον μὲν συνεκρότησαν συνέλευσιν ἔξω τοῦ χωρίου, εἰς ἓν λοφίδιον, καὶ ἐπροσκάλεσαν ὅλους τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς Καπιταναίους καὶ Στρατιώτας, ὅπου συνήχθησαν τότε ἐκεῖ δύο χιλιάδες σχεδόν, καὶ ἐν ἐπηκόῳ πάντων ἀνέγνωσεν ὁ Νεόφυτος Βάμβας ἐν γράμμα τοῦ Πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη, μετὰ τὸ ὅποιον ἐσύστηνε τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἀπεκαθίστα Πληρε-

ζούσιον τοῦ Γενικοῦ Πληρεξουσίου Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐδημηγόρησε καὶ ὁ Βάμβας, ὅσα ἡ περίστασις ἀπήτει ἔγι- νεν ὁ χαιρετισμὸς διὰ τοῦ κρότου τῶν πυροβόλων, καὶ ἐλύθη ἡ συνέλευσις. Εἶτα δὲ ἐζήτησαν νὰ ἀνατραπῇ ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συστηθεῖσα Γερουσία, καὶ διοργανισθῇ ἄλλως πῶς ἐν Σύστημα μὲ ἄλλο ὄνομα· ἀλλ' οἱ Γερουσιασταί, οἵτινες ἤλιζον νὰ ἐφελευσῶσι τὸν Ὑψηλάντην, καὶ νὰ τὸν κάμουν Μέλος τῆς Γερουσίας, ἀντέ- στησαν εἰς τὰ προβλήματα του, καὶ εὐθὺς ἠγέρθησαν ἔριδες καὶ διαφωνίαι, καὶ λόγοι διάφοροι ἐξ ἑκατέρου μέρους· ἀλλ' οἱ λοι- ποὶ Πρόκριτοι συνεβίβασαν ὅπως οὖν τὰς ἔριδας, καὶ συνεσκέφη- σαν, εἰς ποῖον μέρος νὰ μείνῃ μία Προσωρινὴ Διοίκησις, ἐπειδὴ τὸ χωρίον Βέρβενα ἦτον τόπος ξηρὸς, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ οἰκονο- μηθοῦν τὰ ἀναγκαῖα καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων, καὶ ἀπε- φασίσθη εἰς τὰ Καλάβρυτα, συναίνεσει καὶ τῶν Προκρίτων Καλα- βρυτινῶν.

Ἐν τοσοῦτῳ ἦλθεν ἐκεῖ γράμμα ἀπὸ μέρους τῶν πολιορκούν- των τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασιάς, διαλαμβάνον, ὅτι οἱ πολιορ- κούμενοι ζητοῦν νὰ παραδοθοῦν, πλὴν θέλουν τὸν Ἀρχηγὸν τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ ἐμπιστευθοῦν, ὅτι εἰς τοὺς Μανιάτας δὲν ἐμπι- στεύονται. Ὅθεν, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἐσυγχώρει ἡ περίστασις νὰ ἀπο- μακρυνθῇ εὐθὺς ὁ Ὑψηλάντης ἐκείθεν, διωρίσθη ὁ Ἀλέξανδρος Κατακουζηνὸς νὰ ἀπέλθῃ μὲ γράμμα πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ φρούριον, καὶ νὰ διατάξῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα, ὅστις καὶ ἀπῆλθε.

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐκλεξάν ἐκεῖ ὡς Μέλη τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας καὶ τὸν Π. Π., καὶ τὸν Ἀσημά- κην Ζαήμην, καὶ τοὺς παρεκίνησαν νὰ συμπαραερίσκωνται εἰς τὰ Καλάβρυτα μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, καὶ νὰ συνιστῶσι μίαν Προ- σωρινὴν Διοίκησιν· καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ ἀποφάσει, διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν καθ' ὁδὸν ἀναγκαίων, ἐκίνησαν πρότερον διὰ τὰ Καλάβρυτα οἱ Πατραῖοι, οἱ Καλαβρυτινοὶ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐμελλε νὰ κινήσῃ ὁ Ὑψηλάντης·

ἀλλ' ἀναχωρησάντων ἐκείνων, εὐθὺς ἀνεκαινίσθη ἡ ἔρις μεταξὺ Ὑψηλάντη καὶ Γερουσιαστῶν, μὲ τὸ νὰ ἐπρόβαλε καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος κεφάλαιά τινα Διοργανισμοῦ Διοικήσεως ἀντιφάσκοντα, ὧν τὸ κυριώτερον ἦτον ἡ Πληρεξούσιος Ἀρχιστρατηγία, ἣν ἐζήτηε ὁ Ὑψηλάντης, τὴν ὁποίαν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδέχοντο οἱ Γερουσιασταί, κατήντησαν τὰ μεταξὺ αὐτῶν εἰς ἀκμὴν ἀηδεστάτην, ὥστε τινὲς στρατιῶται ἐρεθισθέντες ὤρμησαν μίαν τῶν ἡμερῶν ἐγκντίον τῶν Γερουσιαστῶν, πλὴν ὠκονομήθη τὸ πρᾶγμα, καὶ δὲν ἠκολούθησέ τι ἄτοπον. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, παροξυνθεὶς ἐκ τῶν καθαρπτικῶν λόγων τῶν Γερουσιαστῶν, οἵτινες τὸν ἐμήνυσαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Καλαμάταν, ἐπὶ προσχῆματι μὲν νὰ ἀναχωρήσῃ, ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ ἦτον νὰ προσκαλέσῃ ἐκεῖ συνέλευσιν ἄλλων ὑποκειμένων, καὶ νὰ συγκροτηθῇ Σύστημα μὲ τὸν Διοργανισμὸν ὅπου ἐστοχάζετο συμπερῶτερον· ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Λεοντάρι. Ἀλλ' οἱ Γερουσιασταί, βλέποντες, ὅτι τὸ τοιοῦτον θέλει ἐπιφέρει κίνδυνον εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, ἀπέστειλαν παρακαλοῦντες τὸν Ὑψηλάντην νὰ ἐπιστρέψῃ, ὅστις καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Τρίκορφα, ὅπου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ πολιορκοῦντες τὴν Τριπολιτζάν Ἕλληνας. Οἱ δὲ Π. Π. καὶ Καλαβρυτινοί, καθ' ὁδὸν ὄντες, ἔμαθον τὰς εἰς τὰ Βέρβена ἔριδας· φθάσαντες δὲ εἰς Καλάβρυτα ἔλαβον καὶ γράμματα ἀπὸ μέρους τῶν Γερουσιαστῶν δικαιολογουμένων ἐναντίον τοῦ Ὑψηλάντη, ἐν οἷς παρεκάλουν τὸν τε Π. Π. καὶ ἕνα τῶν Προκρίτων Καλαβρυτινῶν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰ Τρίκορφα, διὰ νὰ παρευρίσκωνται μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη. Ἐγραψε δὲ καὶ ὁ Ὑψηλάντης δικαιολογούμενος ἐναντίον τῶν Γερουσιαστῶν, καὶ παρακινῶν τὸν Π. Π. νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Τρίκορφα. Ὅθεν συσπεφθέντες εἰς τὰ Καλάβρυτα ἀπεφάσισαν, οἱ μὲν Ἡράκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρυτινῶν, Πατρῶν, Ραστούνης καὶ Βοστίτζης, νὰ συνάξωσι τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν· ὁ δὲ Π. Π. νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ Τρίκορφα, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔδω-

καν άπαντες έγγραφον πληρεξουσιότητος από μέρους τών ειρήμέ-
νων έπαρχιών.

Μετά δέ τήν φυγήν τών Έλληνικών πλοίων εκ του Κορινθια-
κού Κόλπου και τήν είσοδον τών Αακίων εις Πάτρας, έμεινε λε-
λυμένη σχεδόν ή πολιορκία τών Πατρών, επειδή ό μόν Άνδρέας
Ζαήμης μετά τών στρατιωτών του, μη δυνάμενος με όλίγας δυ-
νάμεις να πλησίκη εκεί, εφύλαττεν εις τά σύνορα τής έπαρχίας
Καλαβρύτων, εις τά χωρία Δομίστινα, διά να έμποδίση ενδεχο-
μένην τινα έστρατείαν τών έχθρών κατά τών Καλαβρύτων· οι
δέ Πατραίοι στρατιώται μετά του Θάνου και Νικολάου Λόντου
εύρισκοντο εις τά χωρία Νεζερών και εις τό Κούμαν· ό δέ Άν-
δρέας Λόντος και Γεώργιος Ροδόπουλος με τους εκ Βοστίτζης στρα-
τιώτας και μερικους Πατραίους εύρισκοντο εις τά χωρία Σελά και
εις τό Δερβένι. Εύθύς δέ τότε τά Τουρκικά πλοία, τά εις τήν Ναύ-
πακτον, μετέβησαν εις τήν Ζάκυνθον, συνωδευμένα με πέντε Άγ-
γλικά πλοία, τά όποια ύπήγαν εις τό Γαλαξίδι τάχα, διά να
τους παραγγείλουν να μη τολμήσουν να ένογήσουν Ίωνικήν ση-
μαίαν· άφ' ου δέ εφωδιάστησαν με όλα τά αναγκαία εις τήν Ζά-
κυνθον, επέστρεψαν εις τόν Κορινθιακόν Κόλπον και περιέπλεον εκεί.

Οί δέ εν Πάτρας έχθροι, έλεύθεροι όντες, εξήρχοντο καθ' ήμέ-
ραν σχεδόν, ποτε από τό Καστέλι εις τά εκεί περίξ χωρία, ποτε
από τας Πάτρας, και έσύναζον τροφάς· δέν έτόλμων όμως να
άπομακρυσθύν, φοβούμενοι μήπως οι Έλληνες έχουν ένεδραν εις
κανέν μέρος. Τη δέ 28 Ιουνίου εξήλθον με παρατήρησιν πολλήν,
και μη εύροντες άνθίστασιν έπροχώρησαν εις τά χωρία Βαλατουόνα
και Μπαρδικώστα, και εκείθεν έστράφησαν εις τό Μοναστήριον
Όμπλόν και τό κατεπυρόλησαν. Τη δέ 3 Ιουλίου εξήλθεν ό
Ίσούφ Πασάς με 800 περίπου και έπροχώρησεν έως εις τό Με-
τέχι τό Σπηλαιώτικον, έχων μαζί του και δύο κανόνια του κάμ-
που· ό δέ Σπηλαιώτης Καλόγηρος, έπιστάτης εκείνου του Μετο-
χείου, εκλείσθη μέσα εις τόν πύργον του χωρίου με 40 περίπου
στρατιώτας· όθεν περιεκύλωσαν οι έχθροι τό χωρίον, και άρχισαν

νά πολεμοῦν τὸν πύργον μὲ τὰ κανόνια· διήρκεσεν ὁ πόλεμος ὥρας πολλὰς· πλὴν οἱ κεκλεισμένοι ἀντείχον γενναίως, καὶ ἀντεπολέμουσαν τοὺς ἐχθρούς· ἐφθάσεν ἡ εἰδησις τοῦ πολέμου τούτου εἰς τὸ Μοναστήριον Φιλοκάλι καὶ χωρίον Ρόλον, ὅπου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι τινὲς στρατιῶται Γαστουναῖοι μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Πετιμεζᾶ, οἵτινες ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν τῶν κεκλεισμένων· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἰδόντες αὐτοὺς μακρόθεν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐπανῆλθον εἰς Πάτρας ἀπρακτοί, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ ὅσα πρόβατα καὶ ἄλλα ζῶα εὐρον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐφονεύθησαν δὲ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τοὺς δέκα, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων οὐδεὶς.

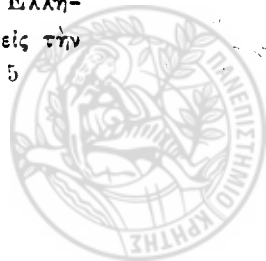
Βλέποντες δὲ οἱ Πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Πατρῶν καὶ Γαστούνης, ὅτι ἐκ τῆς μακρόθεν πολιορκίας μᾶλλον βλάβη προξενεῖται, ἢ ὄφελος, εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἀπεφάσισαν νὰ πλησιάσουν καὶ νὰ κάμουν στενοτέραν τὴν πολιορκίαν. Καὶ οἱ μὲν Καλαβρυτινοὶ, ὅτε Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Παναγιωτάκης Φωτῆλας καὶ ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν τοῦ χωρίου Πριναροκάστρου· οἱ δὲ Πατραῖοι, ὅ, τε Θάναος καὶ Νικόλαος Λόντος, συνάμα καὶ ὁ Σωτήριος Χαραλάμπης μετὰ τῶν Πετιμεζαίων, τὴν θέσιν τοῦ χωρίου Σαραβαλίου· ὁ δὲ Γαστουναῖος Γεώργιος Σισίνης τὴν θέσιν τοῦ Μετοχίου τοῦ Ὀμπλοῦ. Ὅθεν πρῶτοι ἐφθάσαν εἰς τὸ Πριναροκάστρον τῇ 16' Ἰουλίου οἱ ἐκεῖ διωρισμένοι, καὶ αὐθημερὸν συνεκροτήθη πόλεμος ἐκεῖ, ἐπειδὴ τινὲς τῶν Ἑλλήνων, μὲ τὸ νὰ εἶδον ὀλίγους τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ ἄκρα τῆς πεδιάδος συνάζοντας καρπούς, ὤρμησαν ἐναντίον τους καὶ τοὺς κατεδίωξαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐχθροὶ, ἰδόντες τοῦτοἕξῆλθον ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὸ μέρος τοῦ Πριναροκάστρου, ὅπου συνεκροτήθη ἡ μάχη καὶ διήρκεσεν ὥρας ἑπτὰ· ὤρμησαν πολλάκις οἱ ἐχθροὶ, πλὴν οἱ Ἕλληνες, σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, τοὺς ἀντῴθησαν, καὶ τέλος πάντων τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὰς σταφίδας, καὶ ἐφόνευσαν 25 περίπου τοῦ ἐχθροῦ· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπληγώθη ὁ Χρῆστος Κομπιανίτης, ὅστις ἐπολέμησεν ἀνδρείως εἰς ἐκείνην τὴν μάχην.

Μετὰ ταῦτα ἐφθασαν καὶ οἱ λοιποὶ εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἑστρατοπέδευσαν. Τῇ δὲ 1 Ἰουλίου ἐξῆλθεν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς πανστρατιά μὲ τέσσαρα κανόνια, μὲ τζαδῆρια καὶ ἄλλας ἀποσκευάς, καὶ ἑστρατοπέδευσε εἰς τὸν ποταμὸν Λεύκαν ἄντικρυ τοῦ Σαραβαλιού, καὶ ἐποθεύθησε τὰ κανόνια εἰς μίαν παλαιὰν Ἐκκλησίαν πλησίον τοῦ Σαραβαλιού· καὶ οἱ μὲν τῶν ἔχθρῶν ὤρμησαν ἐναντίον τούτου τοῦ χωρίου, μέρος δὲ ἐξ αὐτῶν προκατέλαβον τὸν Ριγανόκαμπον, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Πριναρόκαστρου βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀρχησεν ὁ πόλεμος πεισματώδης εἰς τὸ Σαραβάλι, καὶ τοὺς περιεκύκλωσεν ἡ καθοβαλαρία τῶν ἔχθρῶν· πλὴν οἱ Ἕλληνες ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἀντέκρουον εἰς τοὺς ἔχθρούς· ἔτρεξαν εὐθύς οἱ εἰς τὸ Πριναρόκαστρον Ἕλληνες, καὶ συνεκροτήθη ἄλλη μάχη εἰς τὸν Ριγανόκαμπον, ἐπλησίασαν δὲ καὶ οἱ Γαστουναῖοι, καὶ ἀπακατέστη ἡ μάχη γενική· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες πολεμῶντες ἀνδρείως ἔτρεψαν τέλος πάντων τοὺς ἔχθρούς εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὸν Δινὸν τοῦ Νικολάου Λόντου. Ἐφρονεύθησαν εἰς αὐτὴν τὴν μάχην καὶ ἐπληρώθησαν πολλοὶ τῶν ἔχθρῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγιστοι.

Ὁ δὲ Παλαιῶν Π. ἐπανελθὼν εἰς τὰ Τρίκαρφα, εὔρε μεγίστην ἀνωμαλίαν εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὴν Γερουσίαν διόλου διαλελυμένην, καὶ φερόμενον ἕκαστον, ὅπως ἔτυχεν. Ὅθεν συνωμίλησε μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, συνενοήθη καὶ μετὰ τινῶν Προκρίτων Πελοποννησίων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ προσκαλέσων ὅλους τοὺς Προκρίτους τῶν Ἐπαρχιῶν, διὰ νὰ ὀργανίσουν ἓν Πολιτικὸν Σύστημα, ἐπειδὴ ἔβλεπον, ὅτι χωρὶς τούτου καὶ τὸ ἑσπερικὸν εἰς κακὸν ἔτρεχε, καὶ τὰ εὐνομούμενα Ἔθνη ἐκάλουν τὴν δικαίαν ταύτην κατὰ τοῦ τυράννου Ἐπανάστασιν ληστρικὴν ἀποστασίαν· ὅθεν ἔγραψαν ἐγκυκλίους ἐπιστολάς πρὸς ἅπαντας.

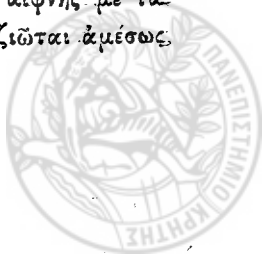
Εἰς δὲ τὴν Μονεμβασίαν μεθ' ἡμέρας τινάς, ἀφοῦ ἐφθασεν ὁ Κατακουζηνός, ἐσυμφώνησαν μὲ συνθήκας, καὶ παρεδόθησαν οἱ πολιορκούμενοι περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ Ἰουλίου, καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία· καὶ μέρος μὲν ἐξ αὐτῶν τοὺς μετεβίβασαν εἰς τὴν

Ἀσίαν, μέρος δὲ ἔμειναν θεληματικῶς ἐκεῖ. Ὁ δὲ Κατακουζηνὸς θέλων νὰ φυλαχθῇ τάξις εἰς τὰ πράγματα, ἐμπόδιζε τὴν διαρπαγὴν τῶν λαφύρων, καὶ ἐζήτηε νὰ δοθῇ ἐν μέρος εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ ἐν μέρος εἰς τὸ Κοινὸν Ταμεῖον· ἀλλ' οἱ Μανιάται, οἵτινες τὰ οἰκειοποιοῦνται ὅλα, ἀντίστησαν εἰς τὸν Κατακουζηνόν, καὶ ἠγέρθη ἀμφισβήτησις μεταξύ αὐτῶν, καὶ τέλος πάντων ὤρμησαν μίαν τῶν ἡμερῶν καὶ κατεκυρίευσαν ὅλα τὰ λάφυρα καὶ τὸ Φρούριον· ὁ δὲ Κατακουζηνὸς ἔφυγεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς τὰς Σπετζίας ἠγανακτισμένος.

Συγχρόνως τότε καὶ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐπλευσε ἐναντίον τῆς Σάμου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ κάμῃ ἀπόβασιν ἐκεῖ στρατευμάτων, καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον· ὅθεν τὰ μὲν μεγάλα πλοῖα ἄραξαν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, δεκατρία δὲ Ἰμπρίκια μετέβησαν εἰς ἓνα παράλιον τῆς Ἀσίας, Τζαλδί λεγόμενον, διὰ νὰ μεταβιβάσουν εἰς τὴν νῆσον τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα ἐχθρικά στρατεύματα· ὁ δὲ Ἕλληνικός Στόλος, περιπλέων ἐκεῖ, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράλιον τῆς Ἀσίας, καὶ εὐθὺς οἱ ἐχθροὶ ἄφησαν ἔρημα τὰ πλοῖα, καὶ κατέφυγον εἰς τὴν ξηρὰν· οἱ δὲ Ἕλληνες μὲ τὰ Μπουρλότα κατέκαυσαν καὶ τὰ δεκατρία Ἰμπρίκια. Τοῦτο μάθων ὁ Ναύαρχος τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἀμέσως ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Σάμον, φοβούμενος, μήπως πάθῃ τὸ ἴδιον, καὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῆς Κώου.

Ἐπνεε δὲ τὰ λείψια καὶ τὸ Φρούριον τοῦ Νεοκάστρου, τὸ ὅποιον μαθόντες οἱ ἐν Μοθώνῃ καὶ Κορώνῃ ἐχθροὶ ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς προφθάσουν τρῶφας διὰ θαλάσσης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδυσκολεύοντο, μὲ τὸ νὰ ἐπολιορκεῖτο τὸ Φρούριον τοῦτο ἀπὸ δύο πλοῖα Σπετζιώτικα τοῦ Καπιτὰν Μπόττση, ἐμεθοδεύθησαν, διὰ νὰ ἀπατήσουν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὕψωσαν εἰς τὸ πλοῖόν τους οἱ ἐχθροὶ Σημαίαν Ἑλληνικὴν· οἱ δὲ Σπετζιώται, μὴ υποθέτοντες τοιαύτην ἀπάτην, τοὺς ἄφησαν καὶ ἐπλησίασαν, τῇ α' Ἰουλίου, καὶ ἀπροσέκτως ἐπαρρησιάζθησαν πρὸς αὐτοὺς, ὅτε οἱ ἐχθροὶ αἴφνης μὲ τὰ πυροβόλα ἐφόνευσαν δεκαεπτὰ ναύτας, οἱ δὲ Σπετζιώται ἀμέσως

ὤρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐφόνευσάν τινας ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐμπόδισαν τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ Νεόκαστρον, καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτον. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, ὑστερηθέντες διόλου τροφῶν οἱ πολιορκούμενοι εἰς τὸ Νεόκαστρον, παρέδωκαν τὸ Φρούριον μετὰ συνθηκῶν εἰς τοὺς πολιορκοῦντας Νεοκαστρίτας καὶ Ἀρκαδίους ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ Μοθῶνης Γρηγορίου, εἰς τινὰς Μανιάτας, καὶ εἰς τοὺς διὰ θαλάσσης πολιορκοῦντας Σπετζιώτας, καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Περὶ δὲ λαφύρων εἶχον συμφωνήσει μετὰξὺ τῶν οἱ πολιορκοῦντες νὰ τὰ κάμουν τριμοιρίαν, ἐν δὲ τὸ Κοινὸν Ταμίειον, ἐν δὲ τὸς πολιορκοῦντας διὰ ξηρᾶς, καὶ ἐν δὲ τὸς θαλασσίους· πλὴν, ἀφοῦ εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ φρούριον, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ τι ἄτακτον ἐκρίθη παρὰ τῶν ἐκεῖ Προκρίτων εὐλογον, καὶ ἔβαλον ὅλα τὰ λαφύρα μέσα εἰς τὰ πλοῖα τοῦ Μπότᾶση, διὰ νὰ τὰ μερίσουν ὑστερον ἡσυχῶς· ἀλλὰ τὰ πλοῖα συμπαραλαβόντα καὶ τὸν Μοθῶνης καὶ τὸν Πρωτοσύγκελλον τοῦ Χριστιανουπόλεως Ἀμβρόσιον, ἐφυγον ἐκεῖθεν, καὶ μετέβησαν εἰς ἓνα λιμένα τῆς Μάνης, ὅπου ἀνοίξαντες τὰ σεντούκια τῶν Τουρκῶν εὗρον μέσα πράγματα μηδαμινά. Τότε ἠγέρθη ἕρις μετὰξὺ τῶν πολιορκητῶν, καὶ οἱ μὲν στρατιῶται τῆς ξηρᾶς κατηγοροῦν τὸν Μοθῶνης καὶ Πρωτοσύγκελλον, ὅτι συμφωνήσαντες μετὰ τῶν θαλασσίων, ἔκλεψαν ὅλα τὰ πολύτιμα πράγματα καὶ τοὺς ἐφοβέριζον, καὶ μόλις ἐσώθησαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Μανικτῶν· οἱ δὲ Μοθῶνης καὶ Πρωτοσύγκελλος κατηγοροῦν τοὺς θαλασσίους, ὅτι μόνοι ἐκείνοι τὰ ἔκλεψαν, καὶ τέλος πάντων οἱ τῆς ξηρᾶς στρατιῶται, καὶ μάλιστα οἱ Ἀρκαδιοὶ, ἔμειναν διόλου σχεδὸν ὑστερημένοι λαφύρων, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβουν μηδὲ τὰ ὀλίγα ὅπου ἐφανερώθησαν.

Ἡ δὲ ἐν Πάτρας πολιορκία ἐξηκολούθει, καὶ κατὰ τὴν κς' Ἰουλίου τινὲς τῶν Ἑλλήνων προχωρήσαντες εἰς τὴν πεδιάδα, ἐδόσαν αἰτίαν εἰς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, καὶ εὐθὺς ὤρμησεν ὄλος ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς πανταχόθεν, καὶ κατέβησαν εἰς τὸν κάμπον· οἱ δὲ ἐχθροὶ, αἰφνης ἰδόντες μίαν τοιαύτην ὄρμην, ἐξεπλάγησαν, καὶ

υποπεύσαντες, μήπως οι Έλληνες όρμήσωσι μέσα εις την πόλιν, κατέλαβον τὰ άκρα τής πολεις δια να αντιπαραταχθώσιν· αλλά βλέποντες, ότι δέν προχωρούν οι Έλληνες, ανέβησαν οι έχθροι, περί τας 10 ώρας τής ήμέρας, εις τὸ Μοναστήριον Γηροκομείου. και εκεί συνεκροτήθη ή μάχη έως τας δύο ώρας τής νυκτός, ότε οι έχθροι έτράπησαν εις φυγήν, άφου έφονεύθησαν και έπληγώθησαν τινες έξ αυτών. Και, έπειδή οι Έλληνες δια την έλλειψιν των αναγκαίων δέν έδύναντο να μείνωσιν εις εκείνην την θέσιν του Γηροκομείου, την κατέλαβον οι έχθροι μετ' ολίγας ήμέρας, και είχαν φρουράν εκεί.

Ό δέ Άλέξανδρος Μαυροκορδάτος, όστις κατά την κα' Ιουλίου ειχε φθάσει εις τὸ Μεσολόγγι με μερικά έφοδια πολεμικά και μερικά τουφέκια, προσκληθείς από τους Πελοποννησίους μετέβη εις τὸ στρατόπεδον των Πατρών, τή λα' του αυτού, με τὸ πλοϊον όπου ειχε νκυλωμένον, άφου έξεφόρτωσεν εις τὸ Μεσολόγγι όλα τὰ έφοδια· έφερε δέ μεθ' έαυτου και τὸν Κ. Θεόδωρον Γρίβου με εκατόν στρατιώτας. Τή δέ α' Αυγούστου, όντων έστρατοπεδευμένων των Έλλήνων εις τὸ χωρίον Έγλυκάδα, έσυμφώνησαν ό Καπ. Παναγιώτης Καρατζάς μετὰ του Κ. Γρίβα να υπάγουν δια νυκτός να κτυπήσουν την εν τῷ Γηροκομείῳ έχθρικὴν φρουράν· όθεν περί τὸ μεσονύκτιον έφθασαν εκεί και άρχησαν να πολεμοῦν τους έχθρους· έλαβον ειδησιν οι εν Πατραις έχθροι, και, έως να έξημερώση ή β' του Αυγούστου, έξήλθον άπαντες, και κατέλαβον τας περί τὸ Γηροκομείον θέσεις· όμοίως και οι Έλληνες ώρμησαν άπαντες πρὸς εκείνο τὸ μέρος, και από πρωίας συνεκροτήθη γενική μάχη, ήτις διήρκεσεν έως τὸ έσπέρας· έπολέμησαν εκατέρωθεν με πείσμα, αλλά τέλος πάντων οι Έλληνες έβίασαν τους έχθρους να τραπῶσιν εις φυγήν άτακτον, και τους κατεδίωξαν έως εις τας άκρας τής πολεις τὰ Κανδριάνικα. Έφονεύθησαν εις ταύτην την μάχην εκ μὲν των έχθρων υπέρ τους 100, εκ δέ των Έλλήνων 20, και τινες έπληγώθησαν, μετὰ των ό-

ποιών και ὁ Μπενιζέλος Καλαβρυτινός, ὅστις εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ἔδειξεν ἀνδρείαν ἀξιεπαινον.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ μὲν Ἕλληνες ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὸ χωρίον Ρωμανοῦ, καὶ εἰς τὸν Λινὸν τοῦ Χουσεϊναγα, καὶ εἰς τοὺς περίξ λόφους· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐτοιμάσθησαν ἅπαντες καὶ ἐξῆλθον τῇ 5' Αὐγούστου ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ μὲ μίαν βομβάρδα καὶ τέσσαρα κανόνια μεγάλα καὶ ἐστρατοπέδευσαν περὶ τὸ Γηροκομεῖον, μὲ ἀπόφασιν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ πολυμοῦντες, ἕως ὅτου νὰ διώξωσι τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ ἐκείνας τὰς θέσεις· ὅθεν ἄρχησεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐπροσπάθουν οἱ ἐχθροὶ νὰ ἐκφοβίσωσι τοὺς Ἕλληνας μὲ τὰς βόμβας καὶ κανόνια, καὶ νὰ τοὺς εὐγάλουν ἀπὸ τὰς θέσεις των, καὶ διὰ τοῦτο ἀδιακόπως ἐβομβαρδιαρίζον τὸν Λινὸν τοῦ Χουσεϊναγα, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ὁ Κ. Καρατζᾶς· πλὴν οἱ Ἕλληνες ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των ὠρμησαν πολλάκις οἱ ἐχθροὶ, καὶ μάλιστα ἡ καθβαλαρία τους, πλὴν τοὺς ἐπρόσμεναν ἀνδρείως οἱ Ἕλληνες, καὶ τοὺς ἀντῶθησαν· ἐδοκίμασαν πολυτρόπως νὰ ἐκτοπίσωσι τοὺς Ἕλληνας, πλὴν δὲν ἐδυνήθησαν. Διήρκεσεν ὁ πόλεμος τρεῖς ἡμερόνυχτα, καὶ καθ' ἡμέραν ἐφονεύοντο ἱκανοὶ τῶν ἐχθρῶν· καὶ τέλος πάντων βλέποντες τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνδρείαν, καὶ ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὸ νὰ κατορθώωσι τὸν σκοπὸν τους, ὀπισθώρμησαν κατῆσχυμένοι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ φρούριον, παραιτήσαντες καὶ τὴν θέσιν τοῦ Γηροκομεῖου, τὴν ὁποίαν κατέλαβον οἱ Ἕλληνες. Ἠρίστευσε δὲ εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Κ. Καρατζᾶς.

Μὴ ὄντες δὲ καὶ διὰ θαλάσσης πολιορκημένοι οἱ ἐχθροὶ, δὲν ἐδοκίμαζον στενοχωρίαν ἀπὸ τροφᾶς, μάλιστα μὲ τὸ νὰ μὴ ἦτον γνωρισμένη ἀπὸ καμμίαν Διοίκησιν ἢ διὰ θαλάσσης πολιορκία τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐὰν τυχὸν ἐμποδίζετο κανένα ἐμπορικὸν πλοῖον μὲ σημαίαν ὁποιασδήποτε Δυνάμεως, ὅπου ἐπήγαγεν εἰς τὰ πολιορκούμενα φρούρια μὲ τροφᾶς, ἢ Δύναμις ἐκείνη ὑπερασπίζετο τὴν Σημαίαν της, καὶ τὴν ἤθελεν ἐλευθέραν καὶ ἀνεμπόδιστον νὰ ὑπάγῃ, ὅπου θέλει. Καθὼς συνέβη καὶ τότε συγχρόνως

νά ἐμποδισθῆ ἀπὸ τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὅποῖον ἤθελεν ὁ Μαυροκορδάτος, ἐν πλοῖον μὲ Ἀουστριακὴν σημαίαν, τὸ ὅποῖον διευθύνετο εἰς Πάτρας· ἀλλ' αὐθημερὸν ἐφάνησαν μία Φεογάδα καὶ μία Γολέτα Ἀουστριακὰ, τὰ ὅποια συνώδευσαν τὸ ἐμπορικὸν καὶ τὸ ἐμβόσσαν εἰς Πάτρας μὲ τὰς τροφάς.

Συγχρόνως τότε εἰς τὰς ζ' ἔφθασε καὶ ὁ Πρίγκιψ Κωνσταντίνος Καρατζᾶς εἰς τὸ Μεσολόγγι, ὅστις πρὸ ἡμερῶν τιῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ Νεόκαστρον, ἀλλὰ δυσαρεστηθεὶς τὸ νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖ, συμπαρέλαθε καὶ τὸν Νέγρην Θεόδωρον, διατρίβοντα ἐκεῖ καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Μεσολόγγι νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐφερε δὲ καὶ ὁ Καρατζᾶς μέρος πολεμικῆς ὕλης, καὶ μερικὰ τουφέκια. Μεθ' ἡμέρας δέ τινος ἔφθασε καὶ ὁ Ἄγγλος Γόρδων εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ ἔφερε τέσσαρα κανόνια τοῦ κάμπου, μέρος μολύβδου καὶ 250 τουφέκια. Εἰς δὲ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτζᾶς ἐγίνοντο συνεχεῖς ἀκροβολισμοί, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἐπλησίαζον πρὸς τὸ μέρος τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἑλλήνων· εἰς δὲ τὸν κάμπον ἐλευθέρως ἐξήρχοντο καθ' ἡμέραν σχεδὸν ἐφιπποὶ καὶ πεζοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν γυναῖκας, καὶ παιδιὰ καὶ φορτηγὰ ζῶα, διὰ νὰ συνάξωσι τι βρώσιμον· πλὴν οἱ Ἕλληνες δὲν ἐδύναντο εἰς τὸν κάμπον νὰ τοὺς βλάψωσι, διὰ νὰ τοὺς περιορίσωσιν ὅπως οὖν· ὁμοῦς ἔσκαψαν δύο Γράνας εἰς ἀρκετὸν μῆκος, μίαν πρὸς τὸ μέρος τῆς θέσεως τοῦ Στενοῦ, καὶ μίαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κάψια, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἰστάμενοι ἐμπόδιζον τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτείνωνται περὶτέρω εἰς τὴν πεδιάδα. Μίαν δὲ νύκτα ἐξῆλθεν ὁ Κεχαγιᾶς πανστρατιᾶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κάψια, καὶ διαβάς τὴν Γράναν ἔφθασε πλησίον τοῦ χωρίου Λοῦκα· ἐκεῖ εὗρε τινὰς στρατιώτας τοῦ Καπιτὰν Δαχγρὲ κοιμημένους, καὶ ἐφόνευσέ τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον· ἐμβῆκε δὲ εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἐφόνευσεν ἕνα Ἱερέα καὶ τινὰς ἄλλους ἀδυνάτους εὐρισκομένους ἐκεῖ· ἐσύναξε δὲ, ὅσους καρπούς εὗρε καὶ δεμάτια, καὶ τὰ ἐφόρτωσαν καὶ ἐπέστρεφον. Ἐλάβον δὲ τὴν εἰδησιν ἐγκαίρως οἱ Ἕλληνες καὶ ἀμέσως ὤρμησαν οἱ στρατιῶται Καρυτινοὶ μετὰ τοῦ Κωλοκοτρῶνη

καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων στρατοπέδων, καὶ προλαβόντες ἐπίασαν τὴν Γράναν· ἐρχομένων δὲ τῶν ἐχθρῶν νὰ περάσσουν ἐκεῖθεν, συνεκροτήθη πόλεμος φρικτός· καὶ, ἐπειδὴ ἄλλοθεν δὲν ἐδύναντο νὰ περάσσουν, μὲ τὸ νὰ εἶχον ὅλα τοὺς τὰ ἄλογα μαζῆ. ὤρμησαν εἰς τὴν Γράναν πολλὰκις, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐφρόνουον ἐξ αὐτῶν, ὥστε τέλος πάντων ἔμειναν ἐκεῖ φονευμένοι ὑπὲρ τοὺς διακόσιους· οἱ δὲ λοιποὶ, ἄφου ἄφησαν πλῆθος φαρτηγῶν ζῶων ἐκεῖ, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Τριπολιτῆζην κατησχυμένοι· μόλις διεσώθη καὶ ὁ Κεχαγιᾶς ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου. Κεὶ πολεμικῶς μὲν τὰ πράγματα, ἀγκαλὰ καὶ ἄτακτα, ἐπροχώρουον καλῶς· σύστασις δὲ πολιτικὴ οὐδεμίᾳ ὑπῆρχε, οὐδὲ κοινῶς οὐδὲ κατὰ μέρος. Ὅθεν ἔγραψαν καὶ ἐκ δευτέρου ἐκ Τρικόρφων πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Νήσων, νὰ συνέλθωσι· καὶ ἄρχησαν νὰ ἔρχονται τινες ἐξ αὐτῶν.

Ἐν τσοσούτῃ ἦλθε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὰ Τρίκορφα, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Καρπυζᾶς μετὰ τῶν ὑπαλλήλων του ἔμεινε εἰς τὴν Βυτίαν. Μετέβησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετζῶν Πληρεξούσιοι εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν πρὸς τοὺς εἰς Τρίκορφα Προκρίτους, ὅτι θέλει ἀνέβουν εἰς τὸ χωρίον Ἄγιον Ἰωάννην, ὅπου ἐπάναχες νὰ συναχθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ εἰς διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ νὰ συνομιλήσωσι. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου δὲν ἦσαν συνήγμένοι, τοὺς ἀπεκρίθησαν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσι εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ ἐκεῖ νὰ περιμείνωσι καὶ τῶν λοιπῶν τὴν συνάθροισιν· ἐκεῖνοι ὅμως ἀποφασιστικῶς ἀπεκρίθησαν, ὅτι μῆτε νὰ προχωρήσωσι δύνανται, μῆτε νὰ περιμείνωσι, ἀλλὰ νὰ διορισθῶσι δύο ἄνθρωποι Πληρεξούσιοι νὰ ὑπάγουν νὰ συνομιλήσωσι. Προὔβληθῃ λοιπὸν εἰς τινὰς τῶν Προκρίτων Πελοποννησίων νὰ μεταβῶσι ἐκεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδυσκολεύοντο, ἀνέλαβεν εὐχαρίστως ὁ Μαυροκορδάτος τὴν εἰς τὰ ἐκεῖ μετάβασίν του, ἐπειδὴ πρώτην φορὰν ἔμελλε νὰ γνωρισθῇ καὶ νὰ σχετισθῇ μετὰ τῶν Νησιωτῶν, καὶ διορίσθη μετὰ τοῦ Νεοφύτου Βάμβρα καὶ Νικολάου Δελιγιαννοπούλου, νὰ

ὕπαγωσιν ὡς ἀπλῶς ἀπεσταλμένοι, νὰ ἀκούσωσι τὰ προβλήματα τῶν Νησιωτῶν, τὰ ὁπρῖα ἀπέβλεπον, εἰς τὸ νὰ οἰκονομηθῶσι χρῆμα ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ σταλθῶσι, διὰ νὰ ἐτοιμασῶσι τὰ πλοῖα τῶν καὶ νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν εἰς τὸν ἔχθρικόν Στόλον, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχον εἶδῃσιν ὅτι ἐπλησίασε, καὶ ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἕνεκα τούτου αὐτοὶ βιάζονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς νήσους τῶν, καὶ κατόπιν, γενομένης κοινῆς Συνελεύσεως, θέλει ἐπανέλθουν.

Ἡ δὲ εἶδησις τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὑψηλάντου ἀφοῦ διεδόθη εἰς ὅλα τὰ μέρη, ἔτρεχον πανταχόθεν, καὶ ἤρχοντο εἰς τὰ Τρίκορφα ζητοῦντες ἕκαστος συνδρομὴν, εἰς ὅ, τι ἐχρειάζετο· αἱ μὲν ἐζήτουν στρατεύματα, οἱ δὲ πολεμικὰς ὕλας, οἱ δὲ κανόνια, οἱ δὲ τουφέκια, οἱ δὲ σπαθιά, νομίζοντες ἴσως, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἔφραζε πλῆθος ὁ Ὑψηλάντης νὰ τὰ διανέμη δωρεάν. Τότε ἦλθον ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὁ Ταλαντίου καὶ τινες Λεβαδίται καὶ Σαλωνῖται ζητοῦντες στρατεύματα καὶ ἐφόδια πολεμικὰ, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὴν Βοιωτίαν. Τότε ἦλθον Κρήτες ζητοῦντες κανόνια, καὶ τουφέκια, καὶ πολεμικὰς ὕλας. Τότε ὁ Καρύστου ζητῶν στρατεύματα καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, διὰ νὰ ὑποτάξουν τὴν Κάρυστον. Τότε οἱ Ἀγιορίται ζητοῦντες τροφὰς καὶ πολεμικὰ ἐφόδια· πλὴν πόθεν νὰ τοὺς δοθῶσιν, ἐνῶ καὶ ἡ Πελοπόννησος ὑστερεῖτο τῶν τοιούτων;

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπλησίασαν καὶ ἄλλαι ἐχθρικαὶ δυνάμεις ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Μπεγράμ Πασᾶ, ὅστις, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ εἰσβάλῃ ἐντὸς τῶν Θερμοπυλῶν, ἀπέστειλε τῇ 23 Αὐγούστου τριακοσίους ἰππεῖς, νὰ παρατηρήσουν τὰ στενὰ τῆς Φουντάνας, ἐὰν εἶναι ἐλεύθερα· οἱ δὲ ἐκεῖ εὕρισκόμενοι Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ ἐφόνευσαν τοὺς περισσοτέρους ἐξ αὐτῶν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν, καὶ ἔδωσαν τὴν εἶδησιν εἰς τὸν Πασᾶν, ὅστις καταφρονήσας τὴν ὀλιγότητα τῶν Ἑλλήνων, ἀπέφασκε νὰ προχωρήσῃ πανστρατιχῶς, καὶ νὰ βιάσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ παραχωρήσουν, διὰ νὰ διέλθῃ ἐκεῖνα τὰ στενά. Τῇ 25-λασιπὸν

εκίνησε με τέσσερα χιλιάδες περίπου στρατιώτας, και έπλησίασεν εις τὰ στενά, και ώρμησαν οι έχθροι εις τὰ ταμπούρια τών 'Ελλήνων· οι δέ 'Ελληνες 800 περίπου τόν αριθμόν, οδηγούμενοι από τόν Κ. 'Οδυσσία και Καπιτάν Γκοῦραν, άντέστησαν γενναίως, και μετά τριών ώρων πεισματώδη μάχην έτράπησαν εις φυγήν οι έχθροι· οι δέ 'Ελληνες ξιφήρεις τούς κατεδίωκον και έφόνευον έξ αυτών, και τόσοσν έβίασαν τούς έχθρους, ώστε αφήσαν όλας τας άποσκευάς και όλα τὰ φορτηγά ζώα, και άτάκτως διεσπάρησαν εις τὰ δάση. Έκυρίευσαν οι 'Ελληνες 400 άμάξια με τροφάς, πλήθος άλόγων, πλήθος βοών, τὰ κανόνιά τους, τὰ μπαράκια και τουμπλέκιά τους, και πολλές άλλας άποσκευάς, έφόνευτάν 750 περίπου, και έλαβον αιχμαλώτους 250. 'Ο δέ Μπρεχάμ Πασάς με άλλους διεσώθη εις τὸ Ζητοῦν, όπου διεσώθησαν ύστερον και οι λοιποί διεσπαρμένοι εις τὰ δάση. Εις αυτήν τήν μάχην έδειξεν ήρωικήν άνδρείαν ο Καπιτάν Γκοῦρας, όστις με τὸ ξίφος εις χειρας διέσπειρε τήν φρίκην και τόν όλεθρον εις τούς έχθρούς·

Οί δέ Πρόκριτοι τών έπαρχιῶν τής Πελοποννήσου συνήχθησαν άπαντες εις τὸ χωρίον Ζαράκωβαν, όπου άπεφασίσθη ο τόπος τής Συνελεύσεως, με τὸ νά ήθελον ό,τε ο 'Υψηλάντης και οι Καπιταναίοι νά γίνη πλησίον τους. Έπροκάλεσαν δέ εις τήν Συνέλευσιν και τόν 'Αλέξ. Μαυροκορδάτον και τόν Κωνστ. Καρατζάν· πλην ο Μαυροκορδάτος, βλέπων τήν τών πραγμάτων άνωμαλίαν, και ότι ήτο άδύνατον νά λάβη τότε τήν ύπεροχην από τόν 'Υψηλάντην, συνεφώνησε μετά τών άπεσταλμένων παρά τής 'Ανατολικής 'Ελλάδος νά μεταβή εκεί, διά νά διοργανίση και νά οδηγήσῃ τὰ πράγματα· και διά νά εύκολυνθῇ εις τόν σκοπόν του, έλαβε γράμμα Πληρεξουσιότητος παρά του 'Υψηλάντου, πρὸς τόν όποσον ήμαζεν έτι τότε ή κοινή του Λαοῦ ύπόληψις. Συμπαρέλαβε δέ και τόν 'Αλέξανδρον Κατακουζηνόν δυσαρес ημένον όντα από τόν 'Υψηλάντη, και άνεχώρησεν από τὰ Τρίκορφα τῇ 28 Αύγουστου, και μετά του Κωνσταντίνου Καρατζά διευθύθησαν

διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Μαθοῦσα δὲ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀναχώρησίν των, ἔστειλε κατόπιν τὸν Ἀναστάσιον Λόντον καὶ τὸν Χαράλαμπην Περούσαν μὲ γράμμα πρὸς αὐτούς, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Συνέλευσιν· πλὴν ἐκεῖνοί δὲν ἠθέλησαν ἀλλ' ἀπεκρίθησαν, ὅτι πηγαίνουσι νὰ βάλουν εἰς τάξιν τὰ τῆς Ρούμελης πράγματα, καὶ ἔπειτα, ὅταν ἀποφασισθῇ Γενικὴ τῆς Ἑλλάδος Συνέλευσις, θέλει ἐπανέλθουν.

Συσκεφθέντων δὲ τῶν Μελῶν τῆς Συνελεύσεως περὶ ἐνὸς Συστήματος ἀναλόγου μὲ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐσχεδιάσθη εἰς Ὀργανισμὸς τῆς τοπικῆς Διοικήσεως τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐνεκρίθη παρὰ πάντων. Ἐγένετο δὲ ἐκλογή καὶ τῶν Μελῶν διὰ τὴν Ἐθνικὴν Βουλὴν, καὶ μετὰ τῶν ἐντοπίων ἐκλέχθησαν ὡς Μέλη τῆς Βουλῆς, Παράστατικά τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Καρατζᾶς, καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, καὶ ἐστάλτησαν πρὸς αὐτοὺς ἔγγραφα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ἔπρεπε νὰ ἐγκριθῶσι καὶ παρὰ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιταναίων, ἀποφασίσθη νὰ ὑπάγῃ ὁ Π. Πατρῶν εἰς τὰ Τρίκορφα μὲ τὸ σχέδιον τοῦ Ὀργανισμοῦ νὰ τὸ πρρησιάσῃ εἰς αὐτούς, καὶ, ἂν τὸ ἐγκριθῶσι, νὰ ὑπογραφῇ κατὰ τὴν τάξιν. Πλὴν ὁ Ὑψηλάντης, ὀδηγούμενος ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ μερικοὺς Καπιταναίους, ἐπρόβαλεν, ὅτι τὰ Μέλη τῆς Συνελεύσεως δὲν ἔχουσι γράμματα Πληρεξουσιότητος ἀπὸ τὰς Ἐπαρχίας· καὶ ὅτι τὰ μὲν λοιπὰ κεφάλαια τοῦ Διοργανισμοῦ δέχεται, τὰ δὲ περὶ Στρατιωτικοῦ οὐδόλως, ἀλλὰ θέλει ὑπογραφῇ Πληρεξούσιος Ἀρχιστράτηγος, χωρὶς νὰ ἔχουσιν οἱ λοιποὶ Πρόκριτοι ἐπιρροήν τινα. Ἄλλ' ὁ Π. Πατρῶν περὶ μὲν τῶν γραμμάτων τῆς Πληρεξουσιότητος τὸν ἐπληροφόρησεν, ὅτι δὲν εἶναι κάμμία δυσκολία, ἐπειδὴ ἀμέσως, ὅπου τὰ ζητήσωσιν οἱ Πρόκριτοι, τὰ λαμβάνουν· περὶ δὲ τῆς Πληρεξουσιότητος Ἀρχιστρατηγίας ὅπου ἐζήτηι, καλῶς γινώσκων, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ τὰ δεχθῶσιν οἱ Πρόκριτοι διὰ τὰς ὑποφίας των, καὶ ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ὑψηλάντη κατὰ τοῦτο θέλει γεννήσει νέας ταραχὰς, τὸν παρεκίνηει νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν κοινὴν ἀπόφασιν,

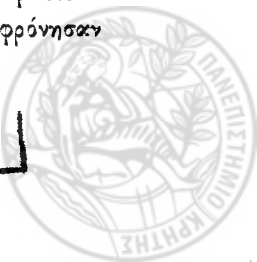

καὶ νὰ μὴ γίνῃ αἰτίος διακλύσεως τῆς Συνελεύσεως καὶ ἀνατροπῆς τοῦ Συστήματος· πλὴν δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ, καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος. Ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῶν Ἐπαρχιῶν, οἵτινες εἶχον μάθῃ τότε καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη, καὶ τὴν φυγὴν του. εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἀουστρίας, δυσαρεστηθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσουν καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ ἕκαστος τὸ στρατιωτικόν του. Παρεκίνησαν δὲ τὸν τε Π. Πατρῶν, τὸν Πετρόμπεϊν, τὸν Σητήριον Χαραλάμπην, τὸν Ἀναγνώστην Δελιγιαννόπουλον καὶ τὸν Κρεβατᾶν, διὰ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, καὶ νὰ ἐξυκολουθῶσι τὸ σύστημα τῆς ἐν Καλτεζιαῖς γενομένης Γερουσίας, καὶ νὰ συνιστῶσι μίαν Προσωρινὴν Διοίκησιν μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, τὸ ὅποιον ἐφάνη δεκτὸν καὶ εἰς τοὺς Καπιταναίους, καὶ ἔωδσαν ἐγγράφως τὴν περὶ τούτου γνώμην τους.

Ἐξυκολούθουν λοιπὸν οἱ εἰρημέοι νὰ κυβερνώσι τὰ κοινὰ πράγματα συμφώνως μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, ὅσον ἡ περίστασις τοὺς ἐσυγχώρει. Ἀλλὰ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων, οὕσα γενικῆ, ἐπέφερε δυσαρέσκειαν εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐκεῖ χάριν συνδρομῆς καὶ βοήθειας, ἐπειδὴ δὲν εἶχον πόθεν νὰ τοὺς συνδράμωσι, καὶ διὰ τοῦτο ἔφυγον οἱ Ρουμελιῶται δυσάρεστοι, ὁμοίως οἱ Κρήτες, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ λοιποί. Οἱ δὲ Ἀγιορίται, οἵτινες ἐπροφασίζοντο, ὅτι δὲν εἶχον χρήματα, καὶ ἐζήτησαν δωρεὰν τροφᾶς ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ἐπιστρέψουν, καὶ οἱ ἔχθροὶ ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Πασᾶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἀφοῦ κατέστρεψαν καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν Χερσόνησον Κασσάνδραν, εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἐκυρίευσαν διὰ τὰ ἱερὰ Μοναστήρια, κατεπάτησαν τοὺς θείους ναοὺς, ἔλαβον χρήματα πολλὰ καὶ ἄλλα λάφυρα πλῆθος, διήρπασαν ἱερὰ σκεύη, ἐφόνευσαν τοὺς ἐγκριτωτέρους πατέρας, καὶ ἄφησαν φρουρὰν ἐκεῖ. Μέρος δὲ ἱερῶν σκευῶν διέσωσαν τινες τῶν Πατέρων, οἵτινες ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, καὶ διεσπάρησαν εἰς πολλὰ μέρη.

Οἱ δὲ πολιορκοῦντες τὴν Τριπολιτζᾶν Ἕλληνας ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν στενωτέραν τὴν πολιορκίαν, ἐπειδὴ πλέον κατεφρόνησαν

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

τούς Τούρκους, και ἐγνώρισαν, ὅτι ὑπερέχουσιν ἀπὸ αὐτοὺς και κατὰ τὴν ἀνδρείαν και κατὰ τὴν σταθερότητα. Ὅθεν ὁ μὲν Κ. Κεφάλας διωρίσθη νὰ πιάσῃ τὸν Ἅγιον Σώστην μὲ 500 στρατιώτας, ὁ δὲ Δημήτρ. Δελιγιαννόπουλος τὸ χωρίον Μαντζαγραῖ· οἱ δὲ Ἅγιοπετρίται ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Στενοῦ· οἱ δὲ εἰς τὰ Τρίκορφα ἐπλησίασαν μέχρι βολῆς τουφεκίου, ὥστε δὲν ἔμεινε μέρος ἐλεύθερον νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἐχθροὶ, εἰμὴ τὰ περίξ τοῦ φρουρίου πρὸς τὸ μέρος τοῦ κάμπου· ἀλλὰ και ἐκεῖ ἔβαλλον πῦρ οἱ Ἕλληνες, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκωσι χόρτον. Και ἐκεῖ μὲν καλῶς ἐπροχώρουν.

Ὁ δὲ Ἴσθμὸς ἐπαπειλεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐχθροὶ ἔγιναν ἱκανοὶ εἰς τὰ μέρη τῶν Θηβῶν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἔφευγον ἐκεῖθεν, και ἤρχοντο εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν, μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἡ πτωσίς της. Ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῶν Ἑλλήνων, προβλέποντες ἐκ τούτου ἐνδεχόμενον κίνδυνον, ὡσὰν ὁποῦ οἱ Δερβενοχωρίται δὲν ἐφρόντιζον ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἀσφαλίσωσι τὰς φαμηλίας των εἰς τὰς πλησίον νήσους, διὰ τοῦτο ἐστοχάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τρόπον, ὥστε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἓν μέρος στρατιωτικῶν, και νὰ ἐμμεῖνη ἐκεῖ. Διεκήρυξαν λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν, ὅτι, ὅσοι ὑπάγουν εἰς τὸν Ἴσθμὸν, θέλει ἔχουν τὸν μηνιαῖον μισθὸν τους και τὸ μέρος τους ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Τριπολιτζᾶς, καθὼς και ἐκεῖνοι, ὅπου εἶνε παρόντες, και ἔγεινε γράμμα περὶ τούτου ὑπογεγραμμένον παρά τε τῶν Προκρίτων και τῶν Καπιταναίων, διαλαμβάνον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸ ἓν τρίτον τῶν λαφύρων νὰ μείνη διὰ τὸ Κοινὸν Ταμεῖον. Ὅθεν ὑπῆγαν εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἱκανοὶ στρατιῶται, και ἐνεδυναμώθη τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Οἱ δὲ Ἀγάδες Ἀλβανοὶ, σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, ἠνώθησαν και μετὰ τῶν λοιπῶν Καπιταναίων τῆς Ἀκαρνανίας, και θέλοντες νὰ κάμουν γενικωτέραν τὴν συμμαχίαν ἀπέστειλαν ἐκ συμφώνου Πρόσβεις εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐνεκα τούτου, διὰ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς ἐν Τριπολιτζᾶ Ἀλβανούς περὶ τῆς συμμαχίας ταύτης, και ἐκείνους μὲν νὰ παρακινήσωσι νὰ ἐξέλθουν τῆς Τριπο-

λιτζής, τούς δ' Ἕλληνας νά μὴ τοὺς ἐνοχλήσουν, ἀλλὰ νά τοὺς ἀφήσουν ἐλευθέρους νά περάσουν εἰς τὴν Ρούμελην μὲ ὄλον τὸ πρᾶγμα τους, τὸ ὁποῖον ἐδέχθησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἄρχησαν νά πραγματεύωνται οἱ Πρέσβεις μὲ τοὺς Ἀλβανούς· καὶ τῶν μὲν Ἀλβανῶν ὁ σκοπὸς ἦτον νά εὐγάλουν τὸν Ἀλῆ Πασᾶ ἔξω διὰ τῆς συμμαχίας τῶν Ἑλλήνων, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἦτον νά ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτου εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν, καὶ νά παίζωσι τὴν ὑπόθεσιν παρατείνοντες τὴν πολιορκίαν τοῦ, ἐπειδὴ ἔβλεπον ἀσύμφορον τὴν ἐλευθερίαν του ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοιουτοτρόπως ἐπολέμου καὶ τὰ δύο μέρη τοὺς Βασιλικούς ἐκ συμφώνου. Τότε ἐπροχώρησεν εἰς τὰ Πέντε Πηγὰδια ὁ Σιλιχτάρης τοῦ Χουσήρ Πασᾶ μὲ 1500 περίπου ἐναντίον τῶν Σουλιωτῶν, οἵτινες κατεῖχον ἐκείνην τὴν θέσιν· τοὺς ἐπρόσμειναν ἀνδρείως, ἐφόνευσαν, καὶ ἠχμαλώτισαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, τρὺς δὲ λοιποὺς κατεδίωξαν. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐστράτευσαν διὰ τὰ ἐκεῖ δύο Πασάδες μὲ 2000 περίπου, καὶ τούτους ἐπολέμησαν γενναίως οἱ ἀνδρεῖοι Σουλιῶται καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον κατησχυμένοι.

Ἡ δὲ τῶν Πατρῶν πολιορκία ἦτον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἐπειδὴ διεφέροντο καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρῶτων μὲ τοὺς Πετιμεζαίους καὶ οἱ Πατραῖοι μὲ τοὺς Κουμανιώτας. Μάλιστα ἠύξησαν αἱ ἐκεῖ ταραχαί, ἀφ' οὗ οἱ Κουμανιώται ἐδολοφόνησαν εἰς τὸν Ὀμπλὸν τὸν γενναῖον Κ. Παναγιώτην Καρατζᾶν, τῇ 4 Σεπτεμβρίου, ὅτε οἱ Πρόκριτοι τῶν Πατρῶν ἔφυγον ἐκείθεν δυσχεστετημένοι καὶ πεφοβισμένοι, καὶ διελύθη τὸ στρατόπεδόν τους. Ἔμεινε δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης μὲ μερικὸς στρατιώτας, τοποθετημένος εἰς τὸ Πριναρόκαστρον, καὶ ὁ Γεώργιος Σισίνης μὲ τοὺς Γαττουναίους, τοποθετημένος εἰς τὸ Μετόχι τοῦ Ὀμπλοῦ· οἱ δὲ Πετιμεζαῖοι καὶ Κουμανιώται μὲ ὀλίγους στρατιώτας εὗρισκοντο εἰς τὸ Σαραβάλι.

Εἰς δὲ τὰς ἑπτὰ Σεπτεμβρίου ἔφθασεν ὁ ἑχθρικός Στόλος εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, συνιστάμενος ἀπὸ τρία Δελίνια, ἑπτὰ

Φεργάδας, Κορβέτας και μπρίκια, όλα τριάκοντα πέντε, ναυαρχοῦντος εἰς αὐτὰ τοῦ Καραλή λεγομένου. Ἐξ αὐτῶν δὲ τινα ἦσαν Αἰγυπτιακὰ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Τζιμπιράλτα, ἐν οἷς ἦσαν καὶ 2,000 περίπου Ἄλβανοί. Εἰς δὲ τὰς 8 τὸ ἐσπέρας διὰ νυκτὸς ἐφυγον ἀπὸ τὸ Σαραβάλι οἱ Πετιμεζαῖοι καὶ Κουμανιώται, καὶ εἰς τὰς 9 ἡμερώνοντας ἐφάνησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Σαραβαλίου, ἠνωμένοι οἱ τῆς ξηρᾶς μὲ ἐκείνους τοῦ στόλου, καὶ ὤρμησαν ἐναντίου τοῦ στρατοπέδου τῶν Γαστουναίων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν ὄρμην, ἄφησαν τὰς θέσεις των, καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευὰς των, καὶ δύο κανόνια, καὶ ἐφυγον διασκορπισμένοι, τοὺς ὁποίους κατεδίωξαν οἱ ἐχθροὶ μέχρι τῶν ὄρεινῶν μερῶν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸν Σισίην φεύγοντα. Ἐτρεξαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, οἱ ἐν Πιρναροκάστρῳ Καλαβρυτινοί, ἀλλ' εἰς μάτην, ἐπεὶ οἱ ἐχθροὶ κατέλαβον ὅλας ἐκείνας τὰς θέσεις· ὅθεν ἐβιάσθησαν καὶ οἱ Καλαβρυτινοὶ μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαήμη νὰ ἀφήσουν τὴν θέσιν τους, καὶ νὰ ἀνέβουν εἰς τὸ χωρίον Σοῦλι, καὶ οὕτως ἔμεινε διόλου ἀπολιόρητον τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν. Διεδόθη δὲ λόγος, ὅτι οἱ ἐν Σαραβαλίῳ Καπιταναῖοι, ἐπεὶ ἄφησαν τὴν θέσιν τους ὀλίγας ὥρας πρὶν τῆς ἐξόδου τῶν ἐχθρῶν, νὰ ἐμεταχειρίσθησαν προδοσίαν· πλὴν τοῦτο εἶναι ἀδύνατον.

Συγχρόνως ἐφθάσεν εἰς Πάτρας καὶ ὁ ἄλλος ἐχθρικός Στόλος, εὐρισκόμενος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μούρτου καὶ συνιστάμενος ἀπὸ 25 πλοίων, τὰ ὁποῖα ἄφ' οὗ ἠνώθησαν μὲ τὰ λοιπὰ, ὀλίγα μὲν ἐξ αὐτῶν ἔμειναν εἰς Πάτρας, τὰ δὲ λοιπὰ μετέβησαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Βοστίτζης, καὶ εὐθὺς ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν οἱ ἐχθροὶ, εἰσῆλθον εἰς τὴν Βοστίτζαν μὲ τὸ νὰ μὴ εὐρον καμμίαν ἀντίστασιν, καὶ κατέκαυσαν εἰ τι λείψανον ἐκ τῆς προτέρας πυρκαϊᾶς· ἔπειτα διεσπάρησαν εἰς τὰ χωρία τοῦ κάμπου καὶ ἐκυρίευσαν, ὅσα ζῶα ἐπρόφθασαν. Ταῦτα μαθόντες εἰς τὰ Τρίκορφα οἱ Γερουσιασταί, διώρισαν εὐθὺς τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην, νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰ Καλαβρυτὰ διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὰ ἐκεῖ μέρη, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ ἐνδεχομένην τινὰ προχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ. Μὲ τὸ νὰ ὑπώ-

πτευσαν δέ, ὅτι ἴσως οἱ ἐχθροὶ σκοπεύουν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκείθεν εἰς τὸν Ἴσθμόν, διὰ νὰ εὐκολύνουν τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἀπεφασίσθη κατόπιν καὶ ὁ Ὑψηλάντης νὰ λάβῃ μέρος στρατιωτῶν ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν Τριπολιτζάν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ μία δύναμις ἰσχυρὰ, διὰ νὰ κινήθῃ πρὸς ὅποιονδήποτε μέρος οἱ ἐχθροὶ ἤθελε προχωρήσουν· ὅστις καὶ ἀπῆλθε μετὰ 500 περίπου στρατιωτῶν, καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν Καλαβρυτινῶν κατέβησαν εἰς τὰ Τρυπιά, καὶ παρετήρουν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ἀφοῦ διέτριψεν ἐκεῖ δέκα σχεδὸν ἡμέρας, καὶ οἱ ἐχθροὶ περιεφέροντο εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, τῇ 21 Σεπτεμβρίου ἐμβῆκαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀνεχώρησαν ἐκείθεν καί, ἐπειδὴ διευθύνοντο πρὸς τὸ μέρος τῆς Βιτρινιτζας, ὁ μὲν Ὑψηλάντης νομίσας, ὅτι σκοπεύουν διὰ τὸν Ἴσθμόν, ἐκίνησεν εὐθὺς διὰ τὴν Κόρινθον· ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ἀφοῦ ὑπῆγεν ἀντικρὺ τῆς Βιτρινιτζας, καὶ ἔρριψεν ἀρκεταῖς κανονιαῖς, διευθύνθη εἰς τὸ Γαλαξίδι· οἱ δὲ Γαλαξιδιώται, ὑποπτεύοντες τὸ τοιοῦτον, τὰ μὲν πλοῖά των πρὸ ἡμερῶν ἔσυραν πρὸς τὸ ἐνδότερον τοῦ λιμένος, εὐγαλαν δὲ τὰ κανονία τους εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἐτοίμασαν μπαταρίας εἰς τὸν λιμένα, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδὸν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἔκαμαν ἀπόβασιν στρατευμάτων εἰς τὰ πλησίον μέρη τῆς ξηρᾶς, καὶ ἀρχησαν τὸν πόλεμον καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· οἱ δὲ Γαλαξιδιώται ἀντεπολέμουν ἀνδρείως δύο ἡμερονύκτια, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ τέλος πάντων, μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἐπρόφθασε βοήθεια ἀπὸ κανέν μέρους, μὴ δυνηθέντες νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις, καὶ ἄφησαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖά τους εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν, ὅτε οἱ ἐχθροὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ Γαλαξίδι, κατέκαυσαν πολλὰ ὀσπήτια, ἤρπασαν εἴτι εὖρον, καὶ ἐφόνευσαν τρεῖς γέροντας καὶ δύο γραίας εὐρεθέντας ἐκεῖ· ἔλαβον δὲ καὶ τὰ πλοῖά τους ἐκεῖ ἀρασμένα, ὑπὲρ

τὰ εἴκοσι, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς Πάτρας, καὶ ἐκείθεν ὄλα ὀμοῦ, συμποσούμενα μετὰ τῶν Γαλαξιδιώτικων 85 περίπτου, μετέβησαν εἰς Ζάκυνθον, καὶ ἐκεῖ ἄραξαν.

Ἐν τοσοῦτῳ οἱ ἔχθροὶ εἰς τὴν Τριπολιτζάν ὑστερημένοι τροφῶν, καὶ στενοχωρημένοι πανταχόθεν, ἄρχησαν νὰ προβάλλουν περὶ παραδόσεως, καὶ τῇ 12 Σεπτεμβρίου ἔγραψεν ὁ Καίμακᾶμης πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν πολιορκητῶν ζήτην νὰ διορισθῶσι πληρεξούσιοι ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ πραγματοποιῶσι μετὰ τῶν Πληρεξουσίων, ὁποῦ καὶ οἱ πολιορκούμενοι θέλει διορίσουν. Διορίσθησαν λοιπὸν μὲ κοινὴν γνώμην ὁ Π. Πατρῶν, ὁ Πετρόμπεις, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος, ὁ Παναγιώτης Κρεβατᾶς, ὁ Κωλοκοτρώνης, ὁ Γιατράκος Παναγιώτης, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, καὶ ἓνας ἄνθρωπος τοῦ Ὑψηλάντου. Ὅτε δὲ διορίσθη ἡ ἡμέρα τῆς συνελεύσεως, ἐξῆλθον ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς οἱ διορισμένοι Πληρεξούσιοι, δύο ἀπὸ μέρους τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τοῦ Ἑλμαζ Μπέι, δύο ἀπὸ μέρους τοῦ Καίμακᾶμη, καὶ ὁ Σεχνετζίπης μὲ ἄλλους δύο ἀπὸ μέρους τῶν ἑνταπίων, καὶ συνῆλθον ἅπαντες πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἑντευξιν, μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους ὀμιλίαις, οὐδὲν κατῳρῶσαν, ἐπειδὴ ὑποκρινόμενοι οἱ Τοῦρκοὶ τάχα, ὅτι δὲν ἔχουν στενοχωρίαν, ἐζήτησαν παράλογα πράγματα, δηλονότι νὰ εὐγῶσιν ἑνοπλοὶ ἅπαντες, νὰ τοὺς δοθῶσι ζῶα νὰ μετακομίσωσι τὰς φαμηλίαις των καὶ ὄλον τὸ πρᾶγμα των, νὰ τοὺς δοθῶσι τροφαὶ μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεώς των εἰς ἄλλον τόπον, καὶ νὰ τοὺς πληρωθῶσιν ὄλα τους τὰ χρειαζόμενα ἔξοδα καθ' ὀδόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τοιοῦτους παραλογισμοὺς μηδὲ ἀκρόασιν μηδὲ ἀπόκρισιν ἔδωσαν οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων, ἐξεναντίας δὲ τοὺς ἐζήτησαν τὰ ὄπλα καὶ ὄλον τους τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, διελύθη ἡ συνέλευσις, καὶ ἔμεινε νὰ ἐξέλθουν ἄλλην ἡμέραν. Ἐξῆλθον πάλιν λοιπὸν μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸν ἴδιον τύπον· πλὴν καὶ τότε οὐδὲν κατῳρῶθη, μὲ τὸ νὰ ἐπέμενον οἱ Τοῦρκοὶ εἰς τὸ περὶ ἀρμάτων κεφάλαιον, ζητοῦντες νὰ ἐξέλθωσιν

ἔνοπλοι, τὸ ὅποιον ἦτον ἀπαράδεκτον εἰς τοὺς πληρεξουσίους τῶν Ἑλλήνων.

Ὅθεν οἱ Ἀλβανοὶ, βλέποντες τοὺς ἔνοπίους ὅτι ἀναβάλλουσι τὸν καιρὸν μὲ παράλογα ζητήματα, ἐν ᾧ ἀπέθνησκον πλῆθος ἀνθρώπων καθ' ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης ἐπιδημικῆς ἀσθενείας, ὄντες δὲ προδιατεθειμένοι καὶ ἐκ τῶν ἐξ Ἀκαρνανίας σταλέντων Πρέσβειων, καὶ ἠξέουροντες τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἄρχησαν νὰ πραγματεύωνται ἰδιαιτέρως περὶ ἐαυτῶν καὶ περὶ τῶν χαρμιῶν τῶν Πασάδων, καὶ ἐξήρχετο καθ' ἡμέραν σχεδὸν ὁ Ἐλμάζμπεϊς καὶ ἄλλοι Μπουλουκπασάδες, καὶ ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς ἐξόδου των. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, ἀφοῦ ἀπελιπίσθησαν πλέον καὶ εἶδον, ὅτι ἀφεύκτως πρέπει νὰ παραδοθῶν, ἄρχησαν νὰ κολλακεύουν τοὺς φυλακωμένους Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, τοὺς ἠλευθέρωσαν ἐκ τῆς φυλακῆς, τοὺς ἀνέβασαν εἰς τὸ Σεράγι, τοὺς ἔδωσαν φορέματα καὶ ἄλλαξαν, καὶ τοὺς ἐπερίποιούοντο τὸ κατὰ δύναμιν· πλην ἐκείνοι εὐθὺς ἐμολύνθησαν ἀπὸ τὴν ἐπιδημικὴν ἀσθένειαν καὶ ἀπέθνον οἱ περισσότεροι· τοὺς δὲ ζῶντας ἐζήτησαν ἐπιμόνωσ οἱ Πληρεξούσοι τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ τοὺς εὐγάλουν ἐξω τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπὸ ἐκείνην τὴν μερολυσμένην ἀτμοσφαιραν, καὶ τοὺς ἔδωσαν οἱ Τοῦρκοὶ πλὴν ὅλα ἦτον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ἐκ τῆς ἀσθενείας καὶ ἐκ τῶν ἐξεληθόντων ὀλίγοι ἐζήσαν.

Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ συνεβιβάσθησαν τέλος πάντων μετὰ τῶν πληρεξουσίων νὰ ἐξέλθωσι μὲ τὰ ὄπλα τους, μὲ ὄλον τους τὸ πρᾶγμα, καὶ μὲ τὰ Χαρέμια τῶν Πασάδων, μὲ τὸν Καϊμακάμην, καὶ Κεχαργάν καὶ Μπινὰ Ἐμίνην καὶ Καδὴν τῆς Τριπολιτζᾶς καὶ ἄλλους τινὰς ξένους ὅπου ἐκεῖ εὐρίσκοντο· τὸ δὲ πρᾶγμα τῶν Πασάδων καὶ Χαρμιῶν, νὰ γίνῃ τριμοιρία, τὸ ἐν διὰ τοὺς Ἑλληνας, τὸ ἄλλο διὰ τοὺς Ἀλβανούς, καὶ τὸ τρίτον νὰ μείνῃ τῶν Χαρμιῶν· νὰ τοὺς δοθῶν δὲ καὶ ζῶα φορτηγὰ τετρακόσια μέχρι τοῦ ἱμβάρκου των, καὶ νὰ δοθῶν ἐνέχυρα ἐναλλάξ πρὸς ἀσφα-

λειαν και τῶν δύο μερῶν. Τούτων συμφωνηθέντων, ἐγένοντο τὰ γράμματα κατὰ τὴν τάξιν, και ἐφρόντιζον οἱ Ἕλληνας διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ φορητὰ ζῶα και τὰς ἀναγκαίαις τροφὰς διὰ τὸν δρόμον. Ἐν τοσούτῳ ἀπελπισθέντες οἱ ἐντόπιοι, διότι τοὺς ἐγκατέλειπον τοιουτοτρόπως οἱ Ἀλβανοί, εὐχαινον πλῆθος ἀνδρῶν, γυναικῶν και παιδιῶν, και παρεδίδοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας και οἱ μὲν Μπαρδουνῶται παρεδίδοντο εἰς τοὺς Μανιάτας, οἱ Μιστριῶται εἰς τοὺς Μιστριῶτας, οἱ Φαναρίται εἰς τοὺς Φαναρίτας, και οἱ Καρυτινοὶ εἰς τοὺς Καρυτινοὺς Ἕλληνας και καθεζῆς.

Πρὶν δὲ ἀλλαγῶσι τὰ γράμματα μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, αἰφνης, ἀνευ τινὸς προμελέτης κοινῆς, ὤρμησε τῇ 23 Σεπτεμβρίου ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Καπιτὰν Κεφάλα, και ἐκυρίευσαν τὴν Πόρταν λεγομένην τοῦ Ἀναπλίου, ὅμοιως και τὰ περίξ ὀσπήτια, και ὑψωσαν τὴν Ἑλληνικὴν Σημαίαν και ἄρχισαν νὰ πολεμοῦν μετὰ τοὺς περίξ Τούρκους. Ἀφοῦ εἶδον τοῦτο τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ σώματα ὤρμησαν πανταχόθεν, και εἰσῆρχοντο εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι ἀπὸ τὰς ἀνοικτάς πόρτας, και ἄλλοι ἀνέβαινον ἀπὸ τὰ τείχη εἰς τὰς Τάπιαις, και εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ ἐκυρίευσαν τὰς περισσοτέρας Τάπιαις. Οἱ δὲ ἐχθροί, ἐντρομοὶ και ἐκπεπληγμένοι, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὀσπήτια, και ἐπροσπάθουν νὰ διακυβεντευθοῦν, πλὴν μετ' ὀλίγας ὥρας παρεδόθησαν ὅλοι εἰς τοὺς στρατιώτας ὅπου ἔμβαινον εἰς τὰ ὀσπήτια, ἐκτὸς ἑκατὸν περίπου ὅπου ἐκλείσθησαν εἰς τὴν Μεγάλην Τάπιαν, οἱ ὅποιοι ἐστάθησαν ἐκεῖ δύο ἡμέρας, πλὴν τέλος πάντων παρεδόθησαν και αὐτοί, και ὑψώθη πανταχόθεν ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐφόδου ἰδόντες τὸ αἰφνίδιον τοῦτο ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου και συνήχθησαν ἅπαντες εἰς τὸ Σεράγι πλὴν οἱ Ἕλληνας διὰ τε τὰς προλαβοῦσας συμφωνίας και τὴν διατρέχουσαν συμμαχίαν μεταξὺ Ἀλβανῶν και Ἑλλήνων, τοὺς ὑπεσχέθησαν τὴν ἀσφάλειαν, και οὕτως ἐξῆλθον ὅλοι τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν Πόρταν λεγομένην τῶν Καλαβρύτων, μετὰ ἄρματα τοὺς και μετὰ τὸ πρᾶγμα τοὺς, ὄντες περίπου 1800, ἔχοντες.

μεθ' ἑαυτῶν ἐνέχυρον καὶ τὸν Κ. Δημήτριον Κολιόπουλον, ὅστις εὔρεθη μαζύ τους, ὅταν ἔγινεν ἡ ἔφοδος τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς συνάδευσε μὲ 500. στρατιώτας Ἑλληνας μέχρι τῆς Βοστίτζης, ὅπου ἰμβαρκαρίσθησαν διὰ τὴν Ροῦμελην· μὲλλον τοῦτο ἐφονεύθησαν τινες τῶν Ἀλβανῶν περίπου 200, καὶ ἐνῶ ἐξήρχοντο τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ καθ' ὁδὸν ὅσοι ἔμενον ὀπίσω. Μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον τῶν Ἀλβανῶν ἐμβῆκαν εἰς τὸ Σεράγι ἰκανὰ στρατεύματα Ἑλληνικά· ἐμβῆκαν δὲ καὶ ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος καὶ ὁ Κρεβατάς, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν τὸ βράδυ. Ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων τοῦ Σεραγίου, ὅσα ἦτον εἰς τοὺς ἐξωὸντάδες, διηρπάγησαν ἀπὸ τοὺς στρατιώτας· τὰ δὲ πολυτιμότερα ἦσαν εἰς τοὺς ὀντάδες τῶν Χαρεμιῶν, καὶ ἐμποδιζόντο οἱ στρατιῶται νὰ εἰσέλθουν. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον αἰφνης ἐφάνη πυρκαϊὰ εἰς τὸ Σεράγι, καὶ κατεκάη ὅλον καὶ μέρος τῶν περὶ ὄσπητιών· καὶ τὰ μὲν Χαρέμια τῶν Καϊμακάμη καὶ Κεχαγιαῖ μετέφερον εἰς τὸ ὄσπητιον τοῦ Μουσταφάμπεη ὑπὸ τὴν φύλαξιν τῶν Μανιατῶν, τὸ δὲ πρᾶγμα ὅλον ἐχάθη, τίνι τρόπῳ, ἀδηλον. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι Μπαΐδες καὶ ὅλοι οἱ Ἀγάδες καὶ Ἐφέντιδες ἔμειναν αἰχμάλωτοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν Τούρκων ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν ἔφοδον, ἄλλοι δὲ μετὰ ταῦτα· πλῆθος δὲ γυναικῶν καὶ παιδιῶν διεσπάρησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου αἰχμάλωτοι.

Ἡ εἰδησις αὕτη τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, διαδοθεῖσα καὶ εἰς τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου, ἐπροξένησε μέγαν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς, ὥστε, ἐὰν ἤθελεν ὀρμήσουν εὐθὺς τὰ στρατεύματα συμποσούμενα ἐκεῖ τότε ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, εἰς τὰ πολιορκούμενα Φρούρια, ἤθελε καταρθώσουν μεγάλα καὶ ὠφέλιμα πράγματα· πλὴν ἅπαντες ἦσαν ἐνησχολημένοι εἰς τὰ λάφυρα, καὶ οἱ δυνατώτεροι ἤρπαζον τὰ τῶν ἀδυνάτων, χωρὶς νὰ φυλάττεται μηδὲ τάξις μηδὲ δίκαιον. Ἀνέτρεψαν δὲ καὶ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν, τὸ νὰ λάβῃ ἐν μέρος τὸ Κοινὸν Ταμεῖον. Ὅμοίως καὶ οἱ εἰς τὸν Ἰσθμὸν φυλάττοντες στρατιῶται ἠδικήθησαν ὥστε, εἴ τις

ἔτυχε παρών και ἠδυνήθη, ἤρπασε, χωρίς νά ἐξετασθῆ, ἐάν εἶχε δικαίωμα ἐκδουλεύσεως, και ἐκ τούτου συνέβη, πολλοί μὲν προαγωνισθέντες και ἄξιοι ἀμοιβῆς νά μείνωσιν ὑστερημένοι διόλου, ἄλλοι δὲ κηφήνες και ἄχρηστοι νά πλουτίσωσι. Προὔβληθη ἀπαξ και δις ἐπὶ συνελεύσεως τὸ νά μὴν ἀφήσωσιν οἱ Καπιταναῖοι τοὺς στρατιώτας νά διασκορπισθοῦν· πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ τὸ οὐσιώδες ἔργον τότε ἦτον ἡ λαφυραγωγία.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ἀφ' οὗ ἔμεινεν εἰς τὴν Ζακύνθον τέσσαρας ἡμέρας και ἐφωδιάσθη, τῇ 26 ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, και τῇ 28 ἀπαντήθη εἰς τὸ Μεσημβρινὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου μὲ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν· και τὰ μὲν Ἑλληνικὰ διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τῆς νήσου Πρώτης, ἐστράφησαν δὲ και τὰ ἐχθρικά και τὰ ἠκολούθησαν. Τῇ δὲ 29 ἐφάνησαν τὰ Ἑλληνικὰ ἔμπροσθεν τῆς Ζακύνθου, και εὐθὺς ἡ Γολέττα τοῦ Τομπάζη ἐπλησίασεν εἰς τὸν λιμένα, και μὲ τὴν λάντζαν του εὐγῆεν ὁ Καπιτάνιος, και ἔδωκεν ἕν γράμμα τοῦ Ναυάρχου πρὸς τὸν Κουμανδάτε, ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν και εὐθὺς ἀνεχώρησεν, ἠνώθη μὲ τὰ λοιπὰ πλοῖα, και ἀμέσως ἐστράφησαν ἐναντίον τῶν ἐχθρικών. Ἐπλησίασαν οἱ δύο στόλοι μεταξύ Ζακύνθου και Πρώτης εἰς τὰς 30 Σεπτεμβρίου, 3 ὥρας πρὶν ζημερώσει, και ἄρχησαν τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφύσα νότιος ἀνεμος τὸ πρῶτὸ εὐρέθησαν ὑποκάτω τῆς Ζακύνθου, ὅπου δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐμάχοντο· και ὁ Ἑλληνικός Στόλος, μ' ὄλον ὅπου δὲν εἶχε καμμίαν ἀναλογίαν μὲ τὸν ἐχθρικὸν μηδὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν μηδὲ κατὰ τὸ μέγεθος τῶν πλοίων, μ' ὄλον τοῦτο διὰ τῆς ἀνδρείας και ἐπιδειξιότητος τῶν Ἑλλήνων ἔβλαψεν ἰκανὰ τὸν ἐχθρικόν· μάλιστα ἡ μηχανὴ ὅπου μετεχειρίσθησαν οἱ Ἕλληνες, και ἀπέστειλαν μίαν Νάβε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου, ἣτις διεσκόρπισεν ἕνα καπνὸν μηχανικόν, ὥστε δὲν ἐβλεπον οἱ ἐχθροὶ τὰ πλοῖά των, ἐπροξένησε μεγάλην ζημίαν εἰς αὐτούς, ἐπειδὴ μεταξύ των τὰ ἐχθρικά ἐκτυποῦντο μὲ τὰ πυροβόλα. Ἐν δὲ Ἀλτζερίνικον, μὲ τὸ νά ἐκινδύνευε νά κυριευθῆ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἔπεσεν εἰς τὴν ζήραν τῆς

Ζακύνθου και συνεντρίβη. Τὸ δὲ πλοῖον τοῦ Καπετάν Γιάννη Μέξη ἔπεσεν εἰς τὰ ριχὰ πλησίον τοῦ Πύργου, καὶ οἱ μὲν ναῦται Ἕλληνες εὐγῆκαν εἰς τὴν ξηρὰν οἱ δὲ ἐχθροὶ παρατηρήσαντες τὸ τοιοῦτον, ἔτρεξαν μὲ πλῆθος φελοῦκας καὶ τὸ ἐκυρίευσαν. Ὁ δὲ ἔχθρικὸς Στόλος μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἄραξε πάλιν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐδιώρθωσε τὰς ζημίας του, καὶ οὕτως ἐτάπη εἰς φυγὴν, καὶ διευθύνθη εἰς τὰ Δαρδανέλλια. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἕλληνικὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ μαθὼν τὴν πτώσιν τῆς Τριπολιτζᾶς, ἐπέστρεψεν ἐκεῖ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν, ὁμοίως καὶ πολλοὶ ἄλλοι στρατιῶται εὐρισκόμενοι εἰς τὸν Ἴσθμόν, καὶ εὐθὺς ἠγέρθησαν ἔριδες μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐπειδὴ ἐζήτουν μέρος ἐκ τῶν λαφύρων καὶ οἱ ἀπόντες στρατιῶται. Ἐμολύνθησαν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης ἐπιδημίας, καὶ οὕτω διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ὅπου διεθόθη ἡ ἀσθένεια αὕτη, καὶ ἀπέθνησκον πλῆθος ἀνθρώπων. Εἰς δὲ τὴν Τριπολιτζάν διέτρεχε μεγίστη ἀταξία καὶ ἀλληλομαχίαι περὶ λαφύρων. Ἀνεφάνη δὲ καὶ ἕν ἄλλο αἷτιον σκανδάλου· ἐπειδὴ οἱ Προεστώτες τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, βλέποντες ὅτι ἤυξανε βαθμηδὸν ἡ δύναμις τῶν Καπιταναίων, μὲ τὸ νὰ ἔλαβον ἐπιρροὴν εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ φοβούμενοι μήπως τοὺς ἀφαιρεθῆ διόλου τὸ στρατιωτικὸν καὶ ὑποκύβουν εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῶν Καπιταναίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπώπτεον περὶ ἐαυτῶν, ἐστοχάσθησαν νὰ προλάβουν τὸ τοιοῦτον, καὶ νὰ ἐφελύσουν τὸ στρατιωτικόν, διὰ νὰ ἐλαττωθῆ ἡ δύναμις τῶν Καπιταναίων, καὶ ἐπομένως νὰ ματαιωθοῦν καὶ οἱ σκοποὶ τοῦ Ὑψηλάντη, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον σύμφωνον μὲ τοὺς Καπιταναίους. Ὅθεν ἕκαμαν ἀρχὴν οἱ Καλαβρυτινοὶ καὶ οἱ Πατραῖοι· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἀπέβαλον τοὺς Πετιμεζαίους, οἱ δὲ δεῦτεροι τοὺς Κουμανιώτας, καὶ διέτρεχεν εἰς κῦτὰς τὰς ἐπαρχίας ἀμφισβήτησις· καὶ οἱ μὲν εἰρημένοι Πετιμεζαῖοι καὶ Κουμανιώται ἐπρόστρεξαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἐζήτουν νὰ ἐνδυναμωθοῦν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς

πρώτας θέσεις των· οί δὲ πρόκριτοι τῶν Καλαθρῦτων καὶ Πατρῶν κατεγίνοντο νὰ συνάξουν τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν τῶν μὲ ἀπόφασιν ἐκ συμφώνου νὰ πλησιάσωσι πάλιν εἰς τὰς Πάτρας καὶ νὰ πολιορκήσωσι τὸ Φρούριον.¹⁾

Ἄλλ', ἐπειδὴ ἄρχησαν καὶ οἱ Δελιγιανναῖοι νὰ διοργανίζωσιν εἰς τὴν Καρύταιναν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρῶνη, αὐτὸς ἐνοήσας τὸ πρᾶγμα ἀπῆλθεν ἐκεῖ, διωργάνισε τὸ στρατιωτικόν, ἔχων σύμφωνον καὶ τὸν Κ. Δημήτριον Κολιόπουλον, εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ ἐζήτηε ἐπιμόνως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Πάτρας Ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας. Ἄλλὰ μαθόντες τοῦτο οἱ Πρόκριτοι τῶν Καλαθρῦτων καὶ Πατρῶν καὶ, προβλέποντες, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Κολοκοτρῶνη ἀπέβλεπε διὰ νὰ συστήσῃ πάλιν ἐκεῖ τοὺς ἀποβεβλημένους Καπιταναίους, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε σχέσεις, καὶ νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ λάβωσιν ὑπεροχὴν ἐναντίον τῶν Προεστώτων, ἔγραψαν ἐκ συμφώνου ἀναφορὰς εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ὅτι δὲν θέλουσιν κανένα ἄλλον νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ὑστεροῦνται καὶ τροφῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνγκυαίων, καὶ ὅτι εἴνε ἱκανοὶ μόνοι τοὺς μὲ τοὺς στρατιώτας τῶν δύο ἐπαρχιῶν διὰ νὰ φυλάξουν τὴν πολιορκίαν, καὶ, ἂν ὑπάγουν ἄλλα στρατεύματα, θέλει ἀκολουθήσῃ ἐμφύλιος μάχη· ὅθεν οἱ εἰς Τριπολιτζάν Γερουσιασταὶ ἐμπόδισαν τὸν Κολοκοτρῶνη νὰ ὑπάγῃ εἰς Πάτρας. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, μ' ὅλον θοῦ ἠξέσπειρεν ἀκριβῶς τὰ διατρέχοντα μεταξὺ Προκρίτων καὶ Καπιταναίων τῶν δύο Ἐπαρχιῶν Καλαθρῦτων καὶ Πατρῶν, ἔδωκε γράμματα εἰς τοὺς Καπιταναίους νὰ συνάξωσι στρατιώτας καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Τοῦτο ἐτάραξε καὶ ἐδυσάρεστησεν ὅλους σχεδὸν τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐβεβαίωθησεν τρόπον τινὰ ἐκ τούτου, ὅτι συμπράττει μετὰ τῶν Καπιταναίων ὁ Ὑψηλάντης ἐναντίον τῶν Προκρίτων. Ὅθεν οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν

1) Ἐπονται διαγεγραμμένα τὰ ἐξῆς: α) Ὅθεν ἐπλησίασαν καὶ κατέλιθον τὰς πρώτας τῶν θέσεις περὶ τὸν Ὀμπλόν, παρὰ τὸ πουργαρόκαστρον.

πολιορκίαν τῶν Πατρῶν Πρόκριτοι ἔγραψαν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Καρατζᾶν, εἰς τὸ Μεσολόγγι εὐρισκόμενον, προσκαλοῦντες τον νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ διοργανίσουν σύστημα ἀντιβαίνειν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ὑψηλάντη. Ἐγράψαν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Προκρίτους, ζητοῦντες καὶ παρ' ἐκείνων νὰ γράψωσι προσκλητικὸν πρὸς τὸν Καρατζᾶν· ἀλλ' ἐκείνοι δὲν τὸ ἐνέκριναν προβλέποντες, ὅτι ἐκ τούτων θέλει αὐξήσουν ἔτι μᾶλλον αἱ ταραχαὶ καὶ διχόνοιαι, καὶ ἀντὶ θεραπείας θέλει κατακτῆσαι τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ἀνίατον.

Συνέβη δὲ καὶ ἄλλο αἷτιον δυσαρρεσκείας μεταξύ τῶν Προκρίτων καὶ τοῦ Ὑψηλάντη· ἐπειδὴ, ἀφοῦ ὁ Ὑψηλάντης ὠμίλησεν ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ εὐρισκόμενων Προκρίτων, τινὰ μὲν τῶν προλαβόντως ἀκολουθησάντων μεταξύ αὐτῶν διακαιολογῶν, ἄλλα δὲ ἀποδίδων εἰς ἀγνοίαν καὶ λάθος του, καὶ ὑποσχόμενος εἰς τὸ ἐξῆς ἔνωσιν μετ' αὐτῶν, αἴφνης ἐφάνησεν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας περιφερόμενα, μὲ ἐπίτηδες ἀνθρώπους ἔγγραφα τινὰ, δι' ὧν ἠρέθειζε τὸν λαὸν νὰ λάβῃ μέτρα δραστικά ἐναντίον τῶν Τουρκολατρῶν, καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπεσήμενε τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου· ἐπικραπονήθησαν περὶ τούτου οἱ Πρόκριτοι, ἀλλ' ἐπροφασίσθη, ὅτι ἀνευ τῆς ἀδείας του τὰ διεδώσαν οἱ ἄνθρωποι του.

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρυτῶν καὶ Πατρῶν, πληροφορηθέντες, ὅτι ἐμποδίσθη ὁ Κολοκοτρώνης, ἐσύναξαν ὅλους τοὺς στρατιώτας τῶν δύο ἐπαρχιῶν καὶ πλησιάσαντες κατέλαβον τὰς θέσεις τοῦ Γηρακομείου, τῆς Περιβόλας καὶ τοῦ Σαραβαλίου. Κατὰ δὲ τὴν 21 Ὀκτωβρίου εἰσῆλθον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν ἱκανοὶ στρατιῶται Ἕλληνες, καὶ ἐπιτεσσόντες αἴφνης εἰς τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς ἔξω τοῦ Φρουρίου εὐρισκόμενους, ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 50 καὶ ἐκυρίευσαν πολλὰ ὀσπήτια Τούρκικα περὶ τὸ Φρούριον· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἔντρομοι, ἄλλοι μὲν ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Φρούριον μετὰ τῶν λοιπῶν, καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Τζαμί τοῦ Μεχμεμέ καὶ εἰς ἄλλα ἐκεῖ πέραξ

όσπήτια, διὰ τὰ ἔχουν συγκοινωνίαν μὲ τοὺς ἐν τῷ Φρούριῳ· ἐξηκολούθησαν δὲ τὸν πόλεμον δι' ὅλης τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, πλὴν μὲ ὀλίγην βλάβην, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἦσαν κεκλεισμένοι εἰς τὰ ὀσπήτια· τὴν δὲ ἄλλην νύκτα δειλιάσαντες οἱ Ἕλληνες, μήπως σφαλισθοῦν ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τοὺς ἐμποδισθῆ ἡ συγκοινωνία μετὰ τῶν ἔξω, καὶ κινδυνεύωσιν ὑστερημένοι τῶν ἀναγκαίων, ἔβαλον πυρκαϊάν εἰς τὰ Τουρκικὰ ὀσπήτια καὶ ἔφυγον ἔξω τῆς πόλεως. Τοῦτο μαθόντες οἱ Πρόκριται, εὐρισκόμενοι εἰς τὸ Γηροκομεῖον, ὅπου πρὸ ὀλίγων ἡρῶν εἶχε φθάσει καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος μὲ διακοσίους περίπου στρατιῶτας, καὶ ἀγανακτήσαντες ἐναντίον τῶν φυγόντων, ἀπεφάσισαν μὲ τὰς ὀλίγας δυνάμεις ὅπου εἶχον, νὰ ἐμβῶσιν οἱ ἴδιοι εἰς τὴν πόλιν. Ὅθεν τὴν αὐτὴν νύκτα ἐμβῆκαν, καὶ κατέλαβον τὰ ὀσπήτια τοῦ μαχαλὲ Ἀγίου Γεωργίου· τὴν δὲ ἐπιούσαν συνήχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐκεῖ· ἔφθασαν δὲ καὶ ἐκ Γαστούνης 700 περίπου στρατιῶται, καὶ οὕτως ὠχυρώθησαν καλῶς, καὶ ἔκαμνον καθ' ἡμέραν σχεδὸν ἀκροβολισμοὺς μετὰ τῶν πολιορκουμένων εἰς τὸ Φρούριον καὶ εἰς τὰ ὀσπήτια Τουρκῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινὴ ἀπόφασις ἦτον νὰ ἐξακολουθῆ ἡ Διοίκσις τῆς Γερουσίας μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, μετὰ τὴν πτώσιν ἐγιναν γράμματα ἐγκύκλια, προκλητικὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν Νήσων καὶ πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς ἔξω Ἑλλάδος, διὰ νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον Πληρεξούσιοι, καὶ νὰ διοργανισθῆ ἐν Σύστημα Ἐθνικόν. Ἡ δὲ ἐκλογή τῶν Πληρεξουσίων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου διετάχθη τοιοῦτοτρόπως. Κάθε χωρίον νὰ ἐκλέξῃ Πληρεξουσίους, καὶ νὰ συναχθῶσιν ὅλοι εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας, οἵτινες μὲ κοινήν γνώμην, ἢ μὲ φήρους νὰ ἐκλέξωσιν ἕξ Γενικοὺς Ἐφόρους τῆς Ἐπαρχίας, ἕξ ὧν ὁ εἷς, ὅποιοσδήποτε ἤθελεν ἐκλεχθῆ νὰ λάβῃ γράμματα πληρεξουσιότητος καὶ νὰ παρασταθῆ εἰς τὴν Ἐθνικὴν (Γενικὴν) Συνέλευσιν Μέλους Πρακτατικόν τῆς Ἐπαρχίας. Διετάχθησαν δὲ πρὸς τοῦτοις

νά συστήσωσιν εἰς κάθε χωρίον κατ' ἐκλογὴν ἓνα Ὑποφόρον, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, κατὰ ἀναλογίαν τοῦ μεγέθους τοῦ χωρίου, οἵτινες νὰ ἀναφέρωνται εἰς τοὺς πέντε Γενικοὺς Ἐφόρους τῆς Ἐπαρχίας. Καὶ τὰ μὲν τῆς Πελοποννήσου οὕτω διετάχθησαν.

Οἱ δὲ κύριοι Μαυροκορδάτος καὶ Νέγρης διήρθεσαν τὴν ἔξω Ἑλλάδα εἰς δύο μέρη· καὶ τὴν μὲν ὠνόμασαν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὴν δὲ Ἀνατολικὴν· καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀχαρνακίαν καὶ Αἰτωλίαν ἔμεινεν ὁ Μαυροκορδάτος, συνεκρότησε Συνέλευσιν Τοπικὴν, καὶ διωργάνισε μίαν μερικὴν ἐνιαύσιον Διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Γερουσίαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ἧς Πρόεδρος ὁ ἴδιος Μαυροκορδάτος. Ἡ δὲ Γερουσία αὕτη ἐκλεξε τοὺς Πληρεξουσίους διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, μετὰ τῶν ὁποίων διωρίσθη καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, ὡς Μέλος Παραστατικὸν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τὴν Βοιωτίαν, Φωκίδα, Θεσσαλίαν καὶ Ἀττικὴν ὑπῆγεν ὁ Νέγρης καὶ διωργάνισε Τοπικὴν ἐνιαύσιον Διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἄρειον Πάγον τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· Πρόεδρος δὲ ὁ ἴδιος Νέγρης. Ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος ἐκλεξε Πληρεξουσίους διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, μετὰ τῶν ὁποίων διωρίσθη καὶ ὁ Νέγρης, ὡς μέλος Παραστατικὸν τῆς ἐπαρχίας Μενδινίτζης. Ἐκλεξάν' δὲ καὶ Συνηγόρους τῶν Πληρεξουσίων διὰ νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Τούτων γινομένων, οἱ μὲν τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι δὲν ἐνέκρινον νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ὑποπεύοντες μήπως εἶναι καμμία συμφουσία κατ' αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῶν Καπιταναίων καὶ τοῦ Ὑψηλάντη, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέβαλον τὸν καιρὸν. Ἦλθον δὲ εἰς τὴν Τριπολιτζάν πληρεξουσῖοι ἀπὸ μέρους τῶν Νήσων, καὶ ἐζήτησαν νὰ γίνῃ ἡ Συνέλευσις εἰς ἓν παράλιον τῆς Πελοποννήσου πλησίον τῶν νήσων τούτων, καὶ ἀπεφασίσθη τὸ Ἄργος, καὶ εὐθὺς ἐδόθη ἡ εἰδησις εἰς ὅλα τὰ μέρη διὰ νὰ συναχθῶσιν ἐκεῖ, καὶ διώρισαν νὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ πολιορκία τοῦ Ναυπλίου ἔπειδὴ, ἐνῶ πρότερον ἡ πτώσις τοῦ Φρουρίου τούτου ἦτον ἐγγύς, μὲ τὸ νὰ ἐξέλπιον διόλου σχεδὸν αἱ τροφαὶ τῶν ἐν αὐτῷ πολιορκουμένων,

παρ' ἐλπίδα τότε ἔφθασεν ἐκεῖ ἐν πλοῖον με' Ἀγγλικὴν σημαίαν φορτωμένον σιτᾶρι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δέκα χιλιάδες κοιλὰ, καὶ τὰ ἐξεφόρτωσε, καὶ ἕνεκα τούτου ἐμελλε νὰ παραταθῆ ἡ πολιορκία. Τοῦτο δὲ συνέβη ἐξ ἀψηφησίας καὶ ἀμελείας τῶν διὰ θαλάσσης πολιορκούντων δύο πλοίων τῆς Μπουμπουλίας, τὰ ὁποῖα εὕρισκοντο ἀραγμένα εἰς τοὺς Μύλους, χωρὶς τὴν πρέπουσαν παρατήρησιν καὶ προσοχὴν.

Συγχρόνως τότε ἀπεστάλη ἐκ Τριπολιτζᾶς παρὰ τοῦ Ὑψηλάντη εἰς ἀνθρωπὸς του, ὀνομαζόμενος Γρηγ. Σάλας, με' γράμμα πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ κινήσῃ τοὺς Ὀλυμπίους εἰς τὰ ὄπλα, συντροφευμένος με' ἓνα Ὀλύμπιον, ὅστις πρὸ καιροῦ ἦλθεν ἐκεῖ ζητῶν συνδρομὰς διὰ τοὺς Ὀλυμπίους, καὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς τέσσαρα κανόνια, μέρος μπαρούτης καὶ μέρος μολύβδου.

Ἦρξαντο δὲ ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸ Ἄργος οἱ Πρόκριτοι, ὅπου περιέμενον καὶ τοὺς λοιποὺς Πληρεξουσίους· καὶ οἱ μὲν τῶν Νήσων καὶ οἱ τῶν ἄλλων Ἐπαρχίων τῆς Πελοποννήσου συνήχθησαν, οἱ δὲ Καλαβρυτινοὶ καὶ Πατραῖοι ἀνέβαλον τὴν ἔλευσίν τους, διότι ἦσαν ἐνασχολημένοι εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Φρουρίου τῶν Πατρῶν, καὶ διότι περιέμενον τὸν Μαυροκορδάτον καὶ Καρκαζᾶν με' τοὺς Πληρεξουσίους τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τὴν Καρύταιναν διηρέθησαν εἰς δύο φατρίας, ἡ μὲν τοῦ Κολοκοτρῶνη, ἡ δὲ τῶν Δελιγιανναίων, καὶ καθε μίᾳ ἤθελον ἄλλους καὶ ἄλλους Ἐφόρους, καὶ ἄλλον Πληρεξούσιον διὰ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν· ὅθεν ἠγγέρθη μεγίστη ἔρις εἰς ὅλην γενικῶς τὴν Ἐπαρχίαν, καὶ ἀπεστάλησαν διάφοροι ἀναφοραὶ ἐξ ἑκατέρου μέρους εἰς τὸ Ἄργος· ἀλλὰ τέλος πάντων ὑπερίσχυσε ἡ φατρία τοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐκεῖνον ὅπου ἤθελον. Καί, ἐπειδὴ οἱ τῆς φατρίας ἐκείνης ἐπέμενον, ὅτι δὲν θέλουν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀνακατωθῶν οἱ Δελιγιανναῖοι εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος, θέλων νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐπ' εὐλόγῳ αἰτίᾳ, ἔγραψεν ἰδικιτέρως πρὸς τινὰς τῶν Προ-

κρίτων Πελοποννησίων, διὰ τὴν συνεργήσασιν ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος νὰ προσκληθῆ με κοινὸν γράμμα, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ παρευρεθῶσιν ὅλα τὰ Μέλη τῆς προλαβούσης Γερουσίας, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε.

Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Καρκατζᾶς, κατὰ τὸ προσκλητικὸν τῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν Προκρίτων, μετέβη ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖθεν ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἄργος πρὸς τινὰς τῶν Προκρίτων Πελοποννησίων γράμματα τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ἀντίγραφά τινὰ γραμμάτων ὡς ἀπὸ μέρους ἐπισήμων Ὁμογενῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ διατριβόντων, ἐν οἷς καταδικάζοντο οἱ Ὑψηλάντιδες καὶ δι' ἄλλα αἰτία, καὶ διότι ἤθελον νὰ ὑπερέχουσιν εἰς τὸ Ἔθνος μετὰ τὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας, τὸ ὁποῖον ἀπεδείκνυον ὡς ἐπιβλαβὲς εἰς τὸ Ἔθνος, μετὰ τὸ νὰ ἔδιδεν ὑπόνοιαν εἰς τοὺς Μονάρχας τῆς Εὐρώπης τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅτι τὸ Ἔθνος ἔχει σχέσεις μετὰ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς Ἑταιρείας. Ὅθεν συνεβούλευεν ὁ Μαυροκορδάτος νὰ καταργηθῆ διόλου τοῦτο τὸ ὄνομα τῆς ἀνυπάρχτου Ἀρχῆς. Ὁ δὲ Δημήτριος Ὑψηλάντης μετὰ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀντέλεγον εἰς τὰ τοιαῦτα, ὑποπτεύοντες, ὅτι ὁ σκοπὸς δὲν ἦτον ἄλλος, εἰμὴ νὰ μηδενισθῆ ἡ ὑπόληψις τῆς Ἑταιρικῆς Ἀρχῆς, καὶ οὕτως εὐκόλως νὰ τοὺς γυμνώσουν ἀπὸ κάθε ὑπεροχῆς. Διὰ τοῦτο ἠῤῥησαν ἔτι μᾶλλον αἰ μεταξὺ Ὑψηλάντη καὶ Μαυροκορδάτου ἐχθροπάθειαι, καὶ ἕκαστος τούτων ἐπροσπάθει παντοίοις τρόποις νὰ κάμῃ φατρίαν.

Οἱ δὲ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ Ἄργος Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἔκριναν εὐλογον καὶ ὠφέλιμον νὰ γράψωσι πρὸς τὸν Μεχμέτ Πασᾶν, περὶ τὰς Θήβας τότε διατρίβοντα, ὅτι κάμουν ἀνταλλαγὴν τῶν Χαρεμιῶν μετὰ ὄσους Ἕλληνας αἰχμαλώτους ἢ ἐνέχυρα ἔχει αὐτὸς καὶ ὁ Χουρσήτ Πασᾶς, καὶ μετὰ ἐν μιλιούνιον γροσίων. Ἐνῶ δὲ ἐξεκίνησαν τὰ γράμματα, ἔφθασεν εἰδησις ἐκ Ζακύνθου, ὅτι ἀπεστάλησαν ἐκεῖ ἄνθρωποι παρὰ τοῦ Χουρσήτ Πασᾶ ἕνεκ τούτου ὅθεν ἔστειλαν εὐθὺς καὶ ἐπέστρεψαν τὰ πρὸς τὸν Μεχμέτ Πασᾶ γράμματα. Οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Χουρσήτ Πασᾶ ἦσαν συστημένοι μετὰ γράμματά του πρὸς τὸν Μετλάνδ Διοι-

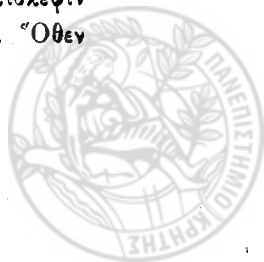
κητὴν τῶν Ἴωνικῶν Νήσων, διὰ τὴν μεσολαβήσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τὴν πληρώσῃ, ὅσα χρήματα χρειασθοῦν. Ἄλλ' ὁ Μετλάνδ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔμβῃ εἰς τοιαύτας πραγματείας μετ' αὐτῆς. Ὅσα δὲ χρήματα τὸν διορίσῃ ὁ Χουρσὴτ Πασσάς, θέλει τὰ μετρήσει. Ὅθεν οἱ ἀπεσταλμένοι μετέβησαν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας ἰκανὰς, μετὰ τὸ νὰ τοὺς ἐφοβήζοντινες ὅτι δὲν εἶνε ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐὰν μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Περιφερομένης δὲ τῆς ὑποθέσεως τοιοιουτρόπως ἐκεῖ, ὁ Παναγ. Στέφανος, ἰατρός, κάτοικος εἰς Ζάκυνθον καὶ σχετικὸς μετὰ τὸν Διοικητὴν, ἤρπασε τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπεσταλμένων, καὶ δυνάμει ἐνὸς γράμματός τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ζακύνθου ἀποτεινομένου πρὸς τὸν ἴδιον Στέφανον, ἐν ᾧ τὸν διώριζε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, μετέβη ἐκεῖ συνωδευμένος καὶ μετὰ τὸν Μπενιζέλον Ρουφον, καὶ ἐφθάσεν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰς 10 τοῦ Νοεμβρίου, καὶ εὐθὺς ἀρχήσεν ἡ διαπραγματεύσις τῆς ὑποθέσεως, καὶ, μετὰ πολλὰς συνδιαλέξεις κοινῶς καὶ κατὰ μέρος, ὑπεσχέθη ὁ Στέφανος ἐπὶ παρησίᾳ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τοῦ Π. Πατρῶν τοὺς τε αἰχμαλώτους καὶ ἐνέχυρα Ἑλλήνας καὶ ἑκατὸν χιλιάδας τάλληρα διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν μόνον τῶν χαρμιῶν, καὶ ἔμεινε ἡ ὑπόθεσις νὰ ἀποφασισθῇ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπὶ πλήρους συνελεύσεως, καὶ προσεκλήθησαν νὰ συνέλθωσιν ὅλοι οἱ τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι νὰ τὸ ἀποφασίσωσιν. Ἀλλὰ πρὸ ἑλπίδα, ἀφοῦ συνῆλθον, ἐνῶ περιεμένετο νὰ ζητηθῇ αὐξήσις τῆς ποσότητος τῶν χρημάτων, ἐφάνησαν οἱ πλείονες τῆς συνελεύσεως ἀντιτείνοντες καὶ ζητοῦντες ἐλάττωσιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι ἐγδεχόμενον νὰ μὴν τὸ δεχθῇ ὁ Χουρσὴτ Πασσάς. Ὅθεν, ἀφοῦ ἔγινεν ἀρκετὴ φιλονεικία περὶ τούτου, κατήντησαν εἰς τὰς ψήφους, καὶ εὐρέθησαν μόνον ὁ Ὑψηλάντης, καὶ ὁ Π. Πατρῶν καὶ Πανούτζος Νοταρᾶς, οἵτινες ἐπέμενον εἰς τὴν ποσότητα τῶν ἑκατῶν χιλιάδων τάλληρων, οἱ δὲ λοιποὶ, σχεδὸν ἅπαντες, ἐσυμφώνουν εἰς τὸ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ποσότης εἰς τὰς 80 χι-

λιάδας. Καί, ἐπειδὴ ἡ γνώμη τῶν πλειόνων ἦτον τοιαύτη, ἀπεφασίσθησαν ὀγδοῆντα χιλιάδες τάλληρα, καὶ οὕτως ἔγιναν τὰ γράμματα, καὶ ἐνεχειρίσθησαν τῷ Στεφάνῳ νὰ τὰ ἀποστείλῃ.

Οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Χουρσήτ Πασᾶ Ἰωαννίται, αἰφνης μαθόντες εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὅτι ὁ ἰατρός Στέφανος καὶ ὁ Μπενιζέλος μετέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Χαρεμιῶν, ἐκίνησαν κατόπιον καὶ ἐκεῖνοι μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἐφθάσαν εἰς τὸ Ἄργος ἐπιφέροντες καὶ γράμματα τοῦ Χουρσήτ Πασᾶ καὶ τοῦ Ἰωαννίνων Γαβριήλ πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Ἐπαρρησιάζθησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ παρεκάλουν νὰ τελειώσῃ δι' αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις, προβάλλοντες, ὅτι διὰ τούτου ἤθελε λάβουν παρρησίαν οἱ Χριστιανοὶ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ἤθελεν ἔχουν ἄνεσιν ὅπως οἱ ἐκείνων τῶν μερῶν κάτοικοι Χριστιανοί. Ἐλέγον δὲ καὶ περὶ τῆς ποσότητος τῶν ταλλήρων, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Χουρσήτ Πασᾶ ἦτον νὰ δώσῃ διπλασίαν τὴν συμφωνηθεῖσαν διὰ τὴν μεγάλην κλίσιν, ὅπου εἶχεν εἰς τὰ χαρέμιά του. Καὶ τέλος πάντων ἐπρόσθετον, ὅτι ὁ Στέφανος καὶ Μπενιζέλος ἠπάτησαν τὸ ἔθνος καὶ τὸ ἐζημίωσαν, καθὼς ἠπάτησαν καὶ ἐκείνους καὶ ἤρπασαν τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας των. Ἄλλὰ τὰ τοιαῦτα πλέον ἦτον ἀνωφελῆ, ἐπειδὴ τὰ γράμματα εἶχον ἀποσταλῆ. Διέτρεχε δὲ ὑπόνοια περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ταλλήρων, μήπως ἔγινεν ἕνεκα ἰδιωφελείας τινῶν.

Περὶ δὲ τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου ἦτον ἐλπίς νὰ συντελέσῃ ὁ Κιαμὴλ Μπεῆς, ὅστις κατ' ἀρχὰς τῆς αἰχμαλωσίας του ὑπεσχέθη ἐν τοιοῦτο, καὶ ἔγινε μία διαπραγματεύσις ἀτελής μεταξὺ του καὶ τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ Προκρίτων Πελοποννησίων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπελάμβανεν περιθώριον αὐτὸς καὶ ὁ υἱὸς του, ὁμοίως καὶ 200 περίπου ψυχαὶ ὁμογενῶν του ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, ὅπου εἶχον καταφύγει εἰς τὴν ἐπίσκεψίν του ἐν καιρῷ τῆς εἰς Τριπολιτζάν ἐφόδου τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν

ἀπεφασίσθη νὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς τὸ "Ἄργος καὶ ἐκεῖ νὰ γίνη ἡ τελεία μετ' αὐτοῦ συμφωνία περὶ τῆς παραδόσεως τῆς Κορίνθου. Τὸν μετέφερον λοιπὸν μὲ δλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ὁμογενεῖς του, καὶ ἄρχησαν νὰ διαπραγματεύωνται· πλὴν ἐκεῖνος, πανοῦργος ὢν, μετέβαλλε καθ' ἡμέραν σχεδὸν τὰ προβλήματα τού, καὶ δὲν ἀπεφάσιζε τι βεβαίον, ἐξαγοραζόμενος τὸν καιρὸν. Κατάρθρωσε δὲ νὰ πείσῃ καὶ τινὰς τῶν Καπιταναίων, ὅτι θέλει τοὺς κάμει μετόχους τοῦ πλοῦτου του, καὶ τοιουτοτρόπως ἔπαιξε τὴν ὑπόθεσιν, μῆτε ὑποσχόμενος, μῆτε ἀρνούμενος, καὶ ἀπολαμβάνων κάθε ἄνεσιν καὶ ὅλα του τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὰς ὑποσχέσεις του.

"Ἐφθασαν δὲ ἐκεῖ καὶ οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Παραστάται καὶ Συνήγοροι μετὰ τοῦ Νέγρη. Οἱ δὲ σύμμαχοι τῶν Ἑλλήνων Ἀγάδες τῶν Ἀλβανῶν ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τῶν Παραστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ συνδέσωσι στερεὰν συμμαχίαν· πλὴν, ἀφοῦ ἔφθασάν εἰς τὸ Μεσολόγγι, μὲ τὸ νὰ ἐγνώρισαν καλῶς ἐκ διαφόρων σημείων, ὅτι τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων δὲν γίνονται ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς βαρβάρου Ὀθωμανικῆς Διοικήσεως, μετεμελήθησαν, καὶ μὲ διαφόρους προφάσεις ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἄρταν, ἀνταπεκρίθησαν μὲ τοὺς Βασιλικούς, παρέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν θέσιν τῶν Πέντε Πηγαδιῶν, καὶ ἠνώθησαν μὲ αὐτοὺς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ δὲ Παραστάται τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Μκυροκορδάτου μετέβησαν εἰς τὰς Πάτρας τὴν 19' Νοεμβρίου, ὅπου ἔειπεν ὅς τρεῖς ἡμέρας ἐξ ἠλλείψεως τῶν ζώων. Ἐκεῖ δὲ εὐρισκομένων, αἴφνης ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς μὲ 200 περίπου στρατιώτας μετέβη ἐκ τοῦ Καστελίου διὰ θαλάσσης εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκυρίευσεν τὰ ἐκεῖ μαγαζεῖα. Ἐξῆλθον δὲ καὶ ἐκ τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν οἱ ἐχθροί, καὶ ἐκυρίευσαν θέσεις τινὰς, καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον. Οἱ δὲ Ἕλληνες θορυβηθέντες ἄρχησαν νὰ

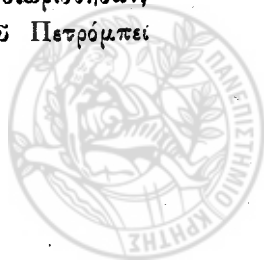
φεύγουν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ πρῶτος ὁ Σισίνης μὲ τοὺς Γαστουναίους ἐκίνησε διὰ τὴν Γαστούνην, κατόπιν καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἀτάκτως ἔφευγον, οἱ μὲν Καλαβρυτινοὶ διὰ τὰ Καλαβρυτά, οἱ δὲ Πατραῖοι διὰ τὰ ὄρεινά μέρη, ὥστε ἐβιάσθησαν οἱ ἐκεῖ Πρόκριτοι νὰ φύγουν, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ λάβουν τὰ πράγματά τους, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν μηδὲ τὰ ἄλογά τους. Ὁμοίως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετὰ τῶν παραστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἔφυγον σχεδὸν γυμνοὶ, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροὶ ἀμαχητὶ ἐκυρίευσαν πάλιν τὴν πόλιν, καὶ τὴν κατέκασαν ὅλην, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκουν πλέον καταφύγιον οἱ Ἕλληνες, ἐὰν ἤθελον ἀποφασίσουν νὰ ἔμβουν εἰς τὴν πόλιν πρὸς πολιορκίαν τοῦ φρουρίου τὸ ὅποῖον ἔμεινε διόλου ἀπολιόρητον. Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων, τῶν Πατρῶν, τῆς Βοστίτζης, μετὰ τῶν Παραστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ Καρατζᾶ καὶ Μαυροκορδάτου, μετέβησαν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου, πλὴν ὑποπτοὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιταναίων, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον εἰς τὴν συνουσίαν τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας.

Οἱ παραστάται λοιπὸν σγνήχθησαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πλὴν ἦτον ἀνάγκη νὰ περιμένουν, ἕως οὗτου νὰ συστηθῇ πρῶτον ἡ Τοπικὴ τῆς Πελοποννήσου Διοίκησις, τῆς ὁποίας ἀνεβλήθη ἡ σύστασις διὰ τὴν ἀπουσίαν τινῶν Πελοποννησιακῶν Μελῶν. Ὅθεν οἱ Πελοποννήσιοι ἐσύστησαν τὴν Τοπικὴν Διοίκησιν καὶ τὴν ὠνόμασαν Γερουσίαν τῆς Πελοποννήσου μὲ ἓνα διοργανισμὸν ὁμοιον σχεδὸν μὲ ἐκεῖνον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Μέλη δὲ αὐτῆς ἦσαν, ὅσαι καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου, καὶ Πρόεδρος αὐτῆς ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης. Ἡ δὲ Γερουσία εὐθὺς ἐκλεξε τὰ Μέλη τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς παραστατικά τῆς Πελοποννήσου μὲ ἔγγραφον πρόσκλησιν πρὸς ἕν ἕκαστον, τὰ ὅποια ἦσαν εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, κατὰ τὴν γενικὴν ἀπόφασιν, καὶ οὕτως ἄρχησαν νὰ σκέπτονται οἱ παραστάται τοῦ ἔθνους περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς.

Ἐν τοσούτῳ δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν ἀρμάτων τῆ. Ξηράς καὶ τῆς θαλάσσης ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ἔφοδον εἰς τὸ Ναύπλιον· καὶ οἱ μὲν θαλάσσιοι ἠτοίμασαν μερικὰ πλοῖα μεγάλα καὶ ὑπὲρ τὰς 100 μπέρακα κανονιέρας διὰ τὴν διὰ θαλάσσης ἔφοδον· οἱ δὲ τῆς Ξηράς ἠτοίμασαν τὰς ἀναβάθρας καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. καὶ διωρίσθη ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἐφόδου. Τὸ δὲ σχέδιον τῆς ἐφόδου ἔγινε τοιοῦτον. Ἐν μέρος τῶν τῆς Ξηράς στρατευμάτων νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ νὰ πυροβολῇ ἐκεῖ, διὰ νὰ βαστᾷ μίαν δύναμιν τοῦ ἔχθρου ἐνησχολημένην εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· τὰ δὲ λοιπὰ στρατεύματα νὰ ὀρμήσουν εἰς τὴν πόρταν τοῦ φρουρίου μετὰ τὰς ἀναβάθρας, ὅπου ἦτον εὐκολωτέρα ἡ ἔφοδος· αἱ δὲ τῆς θαλάσσης δυνάμεις νὰ πλησιάσουν μετὰ τὰς μπάρακα κανονιέρας εἰς τὸ μέρος τῆς Δογάνας καὶ ἐκεῖθεν νὰ κάμουν τὴν ἐφοδον εἰς τὸ τεῖχος, ἐνῶ τὰ μεγάλα πλοῖα καὶ νὰ πυροβολοῦν μακρόθεν. Ὅθεν τῆ δεκάτῃ Δεκεμβρίου ἐδόθησαν τὰ σημεῖα δύο ὥρας πρὶν ξημερώσῃ· καὶ οἱ μὲν τῆς Ξηράς στρατιῶται ἐπλησίασαν κατὰ τὸ σχέδιον μετὰ ὀρμὴν καὶ μέγα θάρρος, ὥστε ἔφθασαν εἰς τὴν πόρταν, καὶ ἔστησαν τὰς ἀναβάθρας, τοὺς ὁποίους ἐννοήσαντες οἱ φύλακες τῶν ἔχθρων ἀντέστησαν, καὶ ἄρχησε πεισματώδης πόλεμος· αἱ δὲ τῆς θαλάσσης δυνάμεις δὲν ἐπλησίασαν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ μακρόθεν ἐπυροβόλουν, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν εἶχον ἀρμόδιον ἀνεμὸν νὰ πλησιάσουν. Ὅθεν οἱ ἔχθροι βλέποντες, ὅτι ἐκεῖθεν δὲν εἶνε κίνδυνος, ἔτρεψαν ὄλας τῶν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν διὰ Ξηράς ἔφοδον, καὶ ἀντέκρουσαν εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ ἔφοδος ἐκεῖνη.

Οἱ δὲ παρὰστάται τοῦ ἔθνους, μὴ δυνάμενοι νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν ἐργασίαν τοὺς ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου θαυύβου, ὅπου τὰ στρατεύματα ἔκαμνον ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαιῶν, ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα ἄλλον τόπον ἡσυχότερον καὶ ἀσφαλέστερον· ὅθεν ἐκλεξάν μετὰ κοινὴν γνώμην τὴν Ἐπίδαυρον. Ἀλλὰ, πρὶν ἀναχωρήσῃσι, διωρίσθησαν, ὁ μὲν Ὑψηλάντης, ὁ Κρεββατᾶς καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πετρόμπεϊ

νά μεταβῶσιν εἰς τὴν Κόρινθον μετὰ τοῦ Κικυήλπει, διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὄργανον εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου ὃ δὲ Καλοκοτρῶνης νὰ μεταβῇ ἐκεῖ μὲ ἐν σώμα στρατιωτικόν, διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν πολιορκίαν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπῆλθον διὰ τὰ ἐκεῖ· οἱ δὲ παραστάται μετὰ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας μετέβησαν εἰς τὴν Ἐπίδαυρον περὶ τὰς εἰκοσι Δεκεμβρίου.

Ἄφου δὲ ἐφθασκν ἐκεῖ, ἀρχήσαν τὰς πρῆξεις τῶν. Καὶ πρῶτον μὲν διωρίσθη μία Ἐπιτροπὴ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα τῆς πληρεξουσιότητος ἐνὸς ἐκάστου τῶν παραστατῶν· εἶτα δὲ ἐκλέχθη Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, καὶ διωρίσθη εὐθὺς Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν κατάστρωσιν τοῦ Ὀργανικοῦ Νόμου. Ἐν τούτῳ, οἱ πληρεξούσιοι τῶν νήσων ἐπρόβηλον, ὅτι θέλουσιν διὰ τὴν ἀποζημιώσιν τῶν ἐξόδων τοὺς ὑπόσχεσιν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἡῦπόσχεσις αὕτη ἐξήτουν νὰ τεθῇ ἐν ἀρθρῶν εἰς τὸν Ὀργανικὸν Νόμον τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Ἄλλ' οἱ Πελοποννήσιοι ἀντέτεινον κατὰ τούτο προβάλλοντες, ὅτι ἔχουσι μὲν δίκαιον νὰ ζητήσουσιν τὴν εὐλογον ἀποζημιώσιν, πλὴν ἀπόδῃν γενικῶς τὴν Ἑλλάδα, ἐκείνοι ὅμως διῆσχυρίζοντο, ὅτι τὸ θέλουσιν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, ἢ δὲ Πελοπόννητος ἄς ἀκουσθῇ μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· καὶ, ἐν τούτῳ δὲν γίνῃ, αὐτοὶ μᾶτε πλοῖα θέλει ἐτοιμάσουσιν πλέον διὰ νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν, ἀλλὰ θέλει λάθῃν ἄλλα μέτρα. Ἐπεὶ σκοπὸς τοῦ ἐπιμόνου τούτου ζητήματος ἦτον μὲ τὸ νὰ ἐνίωσκον, ὅτι τὸ νὰ γίνῃ ἡ ἀποζημιώσις εἰς μετρητὰ ἦτον ἀδύνατον, καθότι κατὰ τὸν λογικισμὸν τοὺς ἀνέβαιεν ἡ ποσότης εἰς πολλὰ μιλιάωνια, καὶ ἐπομένως ἐπρεπε νὰ γίνῃ μὲ γαικῆς ἐθνικῆς ἢ ἀποζημιώσις· διὰ τούτῳ ἠβελον ὑπόσχεσιν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν ὁποῖαν, ὡς γειτονικὸν μέρος, ἐπεθυμῶσιν, νὰ ἔχουν κτήματα, καὶ μάλιστα τὸν κάμπον τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἀργαυοῦ, ὅπου τοὺς ἔχρησήμενε καὶ ὁ Ἀργολικὸς Κόλπος· διὰ τὸ Ναυτικὸν τοῦς. Μετὰ δὲ ἡμερῶν τινῶν λογοστρέβην περὶ τούτου, τὸ ἐδέχθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ σχίσμα καὶ διὰ

λυσίς τῆς Συνελεύσεως· καὶ τὴν μὲν ὑπόσχεσιν ταύτην κατεχώρησαν ὡς ἐν παράρτημα εἰς τὸν Ὀργανικὸν Νόμον τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἔλαβον δὲ ἔγγραφα ἀπὸ μέρους τῶν παραστατῶν τῆς τε Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος ὑποσχετικά, ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης νὰ ἀποκριθῶσι καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνάλογόν τους εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἀφοῦ δὲ εἰργάσθησαν ἱκανὰς ἡμέρας εἰς τὴν κατάστροφωσιν τοῦ Ὀργανικοῦ Νόμου καὶ ἐπιθεώρησιν αὐτοῦ, ἐνεκρίθη τέλος πάντων καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων τῆ ἀ΄ Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ. Εἶτα ἄρχησαν τὰς ἐκλογὰς εἰς τὰ Ὑπουργήματα· καὶ πρῶτον ἐκλεξάν τον Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοὺς ἑπτὰ Ὑπουργούς· εἶτα τὰ Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, πέντε τὸν ἀριθμὸν, καὶ Πρόεδρον τούτου τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ περὶ τῆς Προεδρείας αὐτοῦ ἐμεσολάβησαν ἱκαναὶ διενέξεις καὶ διαφιλονικησεις, μέχρις ὅτου νὰ ἀποφασισθῶσι.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης διέτριβεν εἰς Κόρινθον δυσανεστημένος, διότι τὸν ἀπέριψε τρόπον τινὰ ἡ Συνέλευσις, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τὴν Προεδρίαν τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας οἰκειοποιήθη. Εἶχε σχετὶν ὅμως ἱκανὴν μετὰ τῶν Καπιταναίων· καὶ, ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐγκριθῶσι καὶ παρὰ τῶν Καπιταναίων τὰ πρακτικὰ τῆς Συνελεύσεως διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ κἄμμία ἐκπτώσις ἀπὸ μέρους των, ἢ καὶ κἄμμία ἀνατροπὴ τῶν πρακτικῶν μὲ ἐνδεχόμενα προβλήματα περὶ τοῦ Ὑψηλάντη, ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως νὰ προσκληθῇ ὁ Ὑψηλάντης Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ Χώματος, τὸ ὅποιον ἔγινε καὶ ἐφάνη δεκτὸν εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ δὲ διετάχθησαν τοιοῦτοτρόπως τὰ πάντα, ἔγινε λιτανεία εὐχαριστήριος εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὁ ὅρκος τῆς πίστεως εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ ἄρχησε τακτικῶς νὰ ἐργάζεται ἡ Διοίκησις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ διέτριβεν εἰς τὴν πολιαρικίαν τῆς Κορίνθου, ἐκλέχθη Ἀντιπρόεδρος ὁ Πετρόμπεϊς. Ὁ ἴδιος ἐπεφορτίσθη ἐπιτροπικῶς καὶ ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Μινιστροῦ τοῦ

Πολέμου, επειδή ὁ εἰς τοῦτο διορισθεὶς Νότης Μπότζαρης δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν Διοίκησιν, καθότι ἦτον ἠναγκασμένος νὰ παρετρίσκειται εἰς τὸ Σουλι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφέθη καὶ ὁ Πετρόμπεϊς ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Μινιστηρίου τούτου, καὶ διωρίσθη ἐπιτροπικῶς ὁ Ἰωάννης Κολέτης.

Ἐν τοσοῦτῳ μετέβη καὶ ὁ Κωλοκοτρώνης ἐκ τῆς Κορίνθου εἰς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ νὰ προβάλλῃ σχέδιά τινα Στρατιωτικοῦ Διοργανισμοῦ, τὰ ὅποια ἐθεωρήθησαν καὶ ἐφάνησαν δεκτά. Ὑπεχρέωσαν δὲ οἱ ἐκεῖ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου αὐτόν τε καὶ τὸν Ἀναγνώστην Δελιγιαννόπουλον, διὰ νὰ συμβιδιάσωσι τὰς μεταξὺ των διχοφασίας καὶ νὰ εὐτακτήσωσι τὰ τῆς Καρυταίνης, επειδὴ ἐκεῖθεν ἐγενεῖτο σκάνδαλον, τὸ ὅποιον ἐτάραττεν ὅλην τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ἀπέλθωσιν ἐκεῖ καὶ νὰ τὰ συμβιδιάσωσι.

Συγχρόνως μετέβη ἐκεῖ εἰς τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη Ἡλίας καὶ ἐπρόβαλεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι ζητεῖται παρὰ τῶν πολιορκούντων τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ Ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας, πρὸς ὃν ἐδόθη ἡ ἀδεία καὶ ἔγγραφος δικταγὴ τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ εὐτακτήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα, τὰ ὅποια ἦτον εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐσχεδιάσαν ἄλλην ἐκστρατείαν μετὰ τοῦ θείου του Κ. Κυριακούλη καὶ μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Καρύστου, ὅστις ὑπέσχετο τοὺς μισθοὺς τῶν Μανιατῶν. Ἠκούσθησαν δὲ καὶ μετὰ τοῦ Κ. Ὀδυσσεῶς, διὰ νὰ πολιορκήσωσι καὶ νὰ κυριεύσωσι τὴν Κάρυστον, ὅθεν μετέβησαν εἰς τὴν Εὐρυπὸν καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν Κάρυστον καὶ ἐπέτυχον πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ἐκυριεύσαν ἐν χωρίῳ τῆς Καρύστου, ἐνφ' εὐρίσκοντό τινες τῶν ἐχθρῶν, ἐξ ὧν ἐφρόνευσάν τινας, καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὄχυρά ὀσπητία. Ἀλλὰ μαθόντες τοῦτο Καρυστινοὶ Τοῦρκοι, ἐστράτευσαν ἅπαντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος διὰ τινος στενῆς ὁδοῦ, ὥστε νὰ ἐπίπεσωσιν αἰφνης εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὸ ὀπίσθεν μέρος. Ὁ δὲ Καπιτὰν Κυριακούλης μαθὼν τοῦτο, ἐστράτευσε πρὸς ἐκεῖνο τὸ

μέρας, διά να ἐμποδίσῃ τὸ πέρασμα τῶν ἐχθρῶν πλὴν, μὲ τὸ να μὴν ἐπιρροθασεν, ἐβιάσθη να τραβιχθῆ μακρὰν τοῦ χωρίου· οἱ δὲ ὀλίγοι στρατιῶται Ἕλληνας, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ χωρίον διασκορπισμένοι, εἰδόντες τοὺς ἐχθρούς, ὅτι ἐπλησίαζον, ἔφυγον· ἔμεινε δὲ ἐκεῖ ὁ Πειζαδὸς Ἡλίας μὲ μόνους δεκατρεῖς στρατιώτας· ἀλλὰ, μὲ τὸ να περιεκύκλωσκον τὸ χωρίον οἱ ἐχθροί, ἐβιάσθη να κλεισθῆ εἰς ἕνα· παλαιόμυλον ἀσκεπῆ, κείμενον ἔξω τοῦ χωρίου, ὅπου συνήχθη ὅλη ἡ δύναμις τῶν ἐχθρῶν· καὶ οἱ μὲν κεκλεισμένοι ἀντεπολέμησαν ἰκανὰς ὥρας μὲ ἀνδρείαν καὶ ἐφρόνευσαν πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τέλος πάντων, ἐπειδὴ καὶ τὰ φυσικὰ τους ἐτελείωσαν, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐφρόνεύθησαν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐπλησίαζον να εἰσπηδήσωσιν εἰς τὸ μύλον, ὁ Πειζαδὸς Ἡλίας μὲ τοὺς λοιποὺς ὤρμησαν· ἔξω τοῦ μύλου μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰ χεῖρας καὶ ἔτρεχον διὰ μέσου τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρῶν, ὅπου ἐθανατώθη ἥρωικῶς ὅ, τε Πειζαδὸς Ἡλίας καὶ οἱ στρατιῶταί του, καὶ ὑπερήθη τῶ ὄντι ἡ Ἑλλάς ἑνὸς νέου μὲ ἀνδρείαν καὶ ἄλλα ἰκανὰ προτερήματα. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπλησίασεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ὁ Κ. Ὀδυσσεύς, καὶ ἀφ' οὗ ἐνταμώθη μετὰ τοῦ Κ. Κυριακούλη, μὲ τὸ να εἶδον, ὅτι δὲν δύνανται να κατορθώσωσι τι ἐπιβλαβές εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ θαλάσσης, ὁ μὲν διὰ τὴν Ἀγατολικὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης διὰ τὴν Πελοπόννησον.

— Εἰς δὲ τὴν Ἐπίδαυρον, πρὶν διαλυθῆ ἡ Συνέλευσις προὔβληθη, ὅτι εἶνε ἀνάγκη να ἐκλεχθῶσιν ἄνθρωποι, καὶ να ἀποσταλῶσι Πρέσβεις εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Αὐλάς· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἐχρηζέ σκέψους ἰκανῆς, ἀπεφασίσθη μὲν παρὰ πάντων, ἔμεινε δὲ να ἐνεργήσῃ κατόπιν ἡ Διοίκησις μεθ' ἡσυχίας, καὶ μὲ τοὺς τρόπους, ὅπου ἔπρεπε. Διωρίσθη δὲ καὶ μία ποσότης χρηματικὴ να συναχθῆ ἀπὸ τὰς τρεῖς μερικὰς Τοπικὰς Διοικήσεις διὰ τὰς κοινὰς χρείας τοῦ ἔθνους, καὶ οὕτω διελύθη ἡ Συνέλευσις, καὶ ἀπῆλθον τὰ Μέλη, τὰ μὴ ὄντα ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς. Ἡ δὲ Διοίκησις πρὸς μνήμην αἰώνιον τῆς Πρώτης τοῦ ἔθνους Συνελεύσεως ἐχάρισε προνομία τινα καὶ ἀσιδόσιαν εἰς τοὺς Ἐπίδαυ-

ρίους. Ἐθέσπισε δὲ τὸ νὰ χαραχθῶσι νομίσματα ⁽¹⁾ τόσα, ὅσα καὶ τὰ Μελῆ τῆς Συνελεύσεως, καὶ νὰ δοθῇ ἐκάστῳ ἐν, χωρὶς νὰ δύναται ἄλλος τις νὰ φορῇ τὸ τοιοῦτον νόμισμα. Ἐθέσπισε δὲ καὶ χρώματα διὰ τὰς ἔθνικὰς σημαίας, τὸ κυανοῦν καὶ λευκόν.

Τὸ δὲ Φρούριον τῆς Κόρινθου κατήντησεν εἰς πάντελῃ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἀρχήσαν οἱ πολιορκούμενοι νὰπραγματεύωνται περὶ παραδόσεως, ὅτε τινὲς τῶν Μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς ἤθελον νὰ μεταβῇ ἡ Διοίκησις εἰς τὴν Κόρινθον, διὰ νὰ παρευρεθῇ ἐκεῖ· καὶ μ' ὅλον ὁπεῦ ἄλλα τινὰ τῶν Μελῶν ἀνίσταντο προβάλλοντα, ὅτι ἡ Διοίκησις, ἀρτιπαγῆς οὔσα, δὲν πρέπει νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὸν στρατιωτικὸν θόρυβον, διὰ νὰ φυλάττῃ ὁ λαὸς μακρόθεν τὸ πρὸς αὐτὴν σέβας, πλὴν ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν πλείονων ἢ ἐκείσε μεταβάσις, καὶ ἤρχισαν νὰ μεταβαίνωσι τινες ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν τοσοῦτῳ παρεδόθη τὸ φρούριον περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον. Ἐκ δὲ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως οἱ μὲν μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον, ὡς εἴρηται, ὁ δὲ Μαυροκορδάτος καὶ οἱ Νησιῶται μετέβησαν εἰς τὰς νήσους Ὑδρας καὶ Σπέτζας, ἐπειδὴ ἠκούσθη, ὅτι ἐτοιμάζετο ἔχθρικὸς Στόλος νὰ ἐξέλθῃ· ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος ἦτον ἀνέτοιμος, διότι οἱ νησιῶται ἐξήστῶν χρήματα ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ τὸν ἐτοιμάσουν· πλὴν χρήματα τότε ἦτον ἀδύνατον νὰ συγχθῶν, καὶ διὰ τοῦτο μετέβησαν ἐκεῖ οἱ εἰρημένοι νὰ συσκέψωσι περὶ τοῦ πρακτέου. Τότε ἀνεκαλύφθη εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Ὑδραίων ἡ ἐπιβουλὴ, ὅπου μετεχειρίσθησαν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τῆς νήσου ταύτης ἐπειδὴ δὲ τινὲς προδοταὶ ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου ὑπεσχέθησαν τὴν εἰς τοὺς ἐχθροὺς προδοσίαν τῆς νήσου, καὶ εἶχον ἀνταπόκρισιν μετ' αὐτῶν διὰ τινος Κεφαληναίου Καπιτάνου, ὁστις τυπτόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότου οἰκτιροθελῶς ἐπαρρησιάσθη καὶ ὠμολόγησε τοὺς προδοτάς, καὶ οὕτως

(1) Ἐν τῇ ψα διορθοῦται ἀπαράσημα:

ἐπρόλαβον οἱ Πρόκριτοι καὶ ἐπροφύλαξαν τὴν πατρίδα τούς, ἐξορίσαντες ἐκεῖθεν τοὺς πρωταίτιους τοῦ κακοῦ τούτου σκοποῦ.

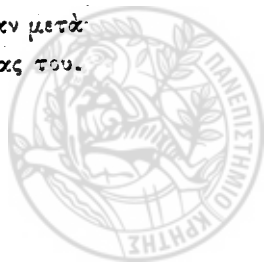
Ὁ δὲ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος μετέβη εἰς τὴν Καρῦταιναν, διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη διαφορὰς, ὅπου μετέβη καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κορίνθου, καὶ συνεβίβασαν ὅπως πρὸς καιρὸν τὰς ἐσωτερικὰς διακρίσεις τῆς ἐπαρχίας, μὲ τὸ νὰ διώρισαν Ἐφόρους καὶ ἐκ τῶν δύο φατριῶν καὶ τὸν μὲν Γερουσιαστὴν, τὸν ἀπὸ μέρους τῆς φατρίας τοῦ Κολοκοτρώνη, συγκατηρήθησεν ἡ Γερουσία εἰς τὰ Μέλη τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς παραστατικὰ τῆς Πελοποννήσου, ἐπειδὴ δὲν ἦτον πλήρης ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκοσιν ἄντ' ἐκείνου δὲ διαρίσθη Γερουσιαστὴς εἰς σχετικὸς τῶν Δελιγιανναίων.

Ἡ δὲ Διοίκησις, διατρίβουσα εἰς Κόρινθον, οὐδὲν σχεδὸν ἐργάζετο, καὶ διότι τὰ περισσότερα Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἔλειπον, καὶ διότι ὁ τῶν στρατιωτῶν θόρυβος ἦτον μέγας, ἐπειδὴ ἦτον συναγμένοι ἐκεῖ πλῆθος λαοῦ, καὶ ἕκαστος ἐζήτει δικαίωματα λαφυραγωγίας ὅθεν κάθε ὥραν σχεδὸν συνέβαινον νέαι ταρχαχί καὶ διαφιλονικίαι περὶ τούτου, ὥστε ἡ διοίκησις ἔμενον ἐν ἀμηχανίᾳ μὴ δυναμένη νὰ διορθώσῃ τὰ τοιαῦτα. Εὐρίσκετο δὲ εἰς ἀπορίαν καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων ἐπειδὴ καὶ τὸ ναυτικὸν ἐζήτει χρήματα, καὶ, διὰ νὰ ἐροδικασθῇ τὸ φρούριον μὲ τὰ ἀναγκαῖα, ἐχρειάζετο ἱκανὰ, καὶ διὰ τὴν καθημερινὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν ἐχρειάζοντο γεννήματα καὶ ἄλλα ἐξόδα καθημερινὰ ὁ δὲ Μινίστρος τῆς Οἰκονομίας δὲν εἶχεν οὐδὲ ὀβολόν. Ὅθεν περιέμενον ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Κορίνθου νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας ἄλλὰ τὰ λάφυρα ἀφοῦ κατεγράφησαν καὶ ἐκτιμήθησαν, διανεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ Καπιταναίους, καὶ μάλιστα διὰ τὸ Κοινὸν Ταμεῖον ἔμειναν, ὅσα τζεβαερικὰ εὐρέθησαν, ἐκτιμηθέντα γρ. διακόσιαι χιλιάδες καὶ ὅσα εἰς μετρητὰ χρήματα, γρ. 100 χιλιάδες καὶ τὰ μὲν τζεβαερικὰ εὐθὺς ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ὑδραν διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ ναυτικοῦ, τὰς δὲ 100 χιλ. γρ. ἔλαβον οἱ Γερουσιασταὶ διὰ λογαριασμῶν τοπικῶν

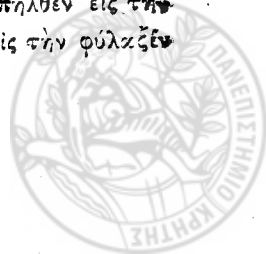

ἐξόδων τῆς Πελοποννήσου· ἡ δὲ Διοίκησις ἔμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπορίαν. Ἡ ἐλπίς ὄλων ἦτον εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ Κιαμῆλμπης περὶ οὗ διέτρεχε κοινὴ φήμη, ὅτι εἶχε κεκρυμμένα πολλὰ μιλούνια. Τὸν ὑπεσχέθη ἡ Διοίκησις τὸ ἐν τρίτον ὄλης τοῦ τῆς περιουσίας, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς ὄλης τῆς φαμηλίας του, καὶ ν' ἀπέλθῃ, ὅπου θέλει μετ' αὐτῆς· πλὴν δὲν ἠθέλησε νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι εἶχέ τι. Ἐπροσπάθησαν μὲ κολακείας, μὲ ἀπειλὰς, μὲ ὑποσχέσεις, πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ ἐκεῖνος πάντοτε μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔχει ἄλλο τι κεκρυμμένον, ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ὀλιγίστων, ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὸ Φρούριον εἰς χεῖρας τῆς μητρὸς του καὶ γυναικὸς του. Συγχρόνως ἦλθεν εἰδῆσις, ὅτι κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συμφωνίαν ἀπέστειλεν ὁ Χουρσιτ Πασὰς ἀνθρωπὸν του μὲ τὰ χρήματα, διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ χαρμίκα του εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ὅθεν εὐθὺς διώρισεν ἡ Γερουσία τὸν Χαραλάμπην Περούικαν καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖ· πλὴν οὐδὲν κατωρθώθη, διότι δὲν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἀπεσταλμένος τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ ἐνέχυρα Ἕλληνας κατ' αὐτὴν συμφωνίαν. Διὸ ἐπέστρεψεν ἀπρακτος, καὶ οὕτω κάθε ὑπόθεσις ἔμεινεν ἀνενέργητος διὰ τὴν χρηματικὴν ἔλλειψιν.

Προὔβληθη τότε εἰς τὸ Βουλευτικὸν περὶ ἐκλογῆς ὑποκειμένων νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης Ἰκέται, καὶ ἐγένετο περὶ τούτου γενικὴ συνέλευσις τοῦ τε Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ἐκλέχθησαν τὰ ὑποκείμενα· πλὴν ἔμεινε καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις νὰ ἀποφασισθῇ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Προέδρου καὶ τῶν ἀπόντων Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Μαθὼν δὲ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὁ Πετρόμπεις, ὅστις τότε ἔτυχε νὰ διατρίβῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν, περιμένων ἐκεῖ χρήματα διὰ νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Μάνην νὰ στρατολογήσῃ ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι θέλει καὶ αὐτὸς νὰ διορισθῇ Πρέσβυς διὰ τὴν Ρωσσίαν, ἢ ἕνας τῆς οἰκογενείας του. Ἡ δὲ Διοίκησις συσκεφθεῖσα περὶ τούτου ἀπεφάσισεν, ὅτι, ἐὰν ὁ ἴδιος θέλῃ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ρωσσίαν μετὰ τοῦ Π. Πατρῶν, εἶνε δεκτός, οὐχὶ δὲ ἄλλος τις τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ δὲ δύναμις τῶν ἔχθρῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἠϋξήσεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀφοῦ ἠνώθησαν οἱ Ἄλβανοὶ μετὰ τῶν Βασιλικῶν. Ὅθεν οἱ Καπιταναῖοι καὶ τῶν δύο μερῶν ἔγραφον συνεχῶς εἰς τὴν Διοίκησιν, ζητοῦντες βοήθειαν στρατιωτικὴν ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια μετὰ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων τῆς Κορίνθου καὶ ἐχρειάζετο ἀναβολὴ καιροῦ μέχρις ὅτου νὰ συναχθῶσι πάλιν, σκέψεως δὲ γενομένης, ἀπεφασίσθη νὰ ἐστρατεύσῃ ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Κ. Νικητᾶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ χρεία ἦτοτ μεγαλύτερα, οἵτινες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς μεγάλην ὑπόληψιν τῶν στρατιωτῶν ἤμποροῦσαν εὐκολώτερον νὰ συνάξωσι τινὰς στρατιώτας ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ νὰ συμπαραλάβωσιν ὅλους τοὺς Δερβενοχωρίτας διαβαίνοντας ἐκεῖθεν, ὁμοίως καὶ ἄλλους στρατιώτας εὐρισκομένους εἰς τὰς πλησίον τοῦ Ἰσθμοῦ νήσους· καὶ οὕτω νὰ γίνῃ μία δύναμις ἱκανή, ὥστε ἠνωμένη με τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Καπιταναίους νὰ ἀντιπαραταχθῇ με τοὺς ἔχθρους. Καὶ ὁ μὲν Ὑψηλάντης ἐδέχθη τοῦτο εὐχαρίστως· τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα ἀντέτεινε καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐμβῇ πάλιν εἰς τὰ στρατιωτικὰ ὁ Ὑψηλάντης· πλὴν, με τὸ νὰ ἐπέμεινε τὸ Βουλευτικὸν ἀποβλέπον εἰς τὴν χρεὶαν τῆς Πατρίδος, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους σκοποὺς τικῶν, ἀπεφασίσθη καὶ ἐστράτευσαν. Πλὴν ἡ στρατολογία δὲν ἐγένετο ἀλόγος με τὴν χρεὶαν καὶ με τὰς δυνάμεις τοῦ ἔχθρου, ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἔχθρους ἐπροσθέτοτο δυνάμεις ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν καὶ ἄλλα μέρη, καὶ συνηθορίζοντο ὅλοι περὶ τοῦ Ζητουρίου, διὰ νὰ ὀρμήσουν πάλιν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν. Ὅθεν διώρισεν ἡ Διοίκησις τὸν Κ. Παναγιώτην Γιατράκον νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Μιστράν, νὰ συνάξῃ τοὺς στρατιώτας αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα· ὁμοίως καὶ τὸν Κ. Παναγιώτην Ζαφειρόπουλον Ἀγιοπερίτην. Καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα· ὁ δὲ Κ. Γιατράκος, ἔχων εἰς τὴν φύλαξίν

του τὸν Κιαμήλμπεη, ἐζήτει νὰ τὸν πάρῃ μαζί του, διὰ νὰ τὸν φυλάξῃ εἰς τὸν Μιστράν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον δὲν ἐσυγ-
χῶρει ἡ Διοίκησις, αὐτὸς διέτριβεν ἐκεῖ ἰκανὰς ἡμέρας ἐπὶ δια-
φόροις προφάσεσι· τέλος πάντων ἐπέισθη νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὰς
χεῖρας τῆς Δινησίσεως ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τὸν δοθῇ τὸ ἐν πέμπτῳ
ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Κιαμήλμπεη, ὅπου ἤθελε φανερωθῇ, καὶ
οὕτως ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Μιστράν μετὰ τοῦ Κρε-
βατᾶ, διὰ νὰ στρατολογήσῃ.

Ὁ δὲ ἔχθρικός Στόλος, συνιστάμενος ἀπὸ ἑκατὸν περίπου πλοῖα
πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ, ἔφθασεν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους περὶ
τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου· καὶ τὰ μὲν Αἰγυπτιακὰ πλοῖα ἐπλη-
σίασαν εἰς τὰ τῆς Κρήτης φρούρια, καὶ ἐκεῖ εὐγαλιν ἓνα Πασᾶ
μὲ πέντε χιλιάδας περίπου στρατιώτας πρὸς βοήθειαν τῶν ἐντο-
πιῶν· ὁ δὲ λοιπὸς Στόλος, ἔχων περίπου ἕξ χιλιάδας στρα-
τιώτας μὲ τὸν Χασᾶν Πασᾶν, ἐπειδὴ ἀπέτυχεν ἀπὸ τὴν
προδοσίαν τῆς Ὑδρας, διευθύνθη εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ,
ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος, καὶ ἐφωδίασε τὰ ἐκεῖ
φρούρια Μοθώνην καὶ Κορώνην, ἔδοκίμασε νὰ κάμῃ προσβολὴν
εἰς τὸ φρούριον τοῦ Νεοκάστρου· πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορ-
θῶσῃ οὐδὲν, καθότι ὁ Γενεράλ Νορμάνδ, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμε-
ρῶν εἶχε φθάσει ἐκεῖ μὲ 80 περίπου τακτικούς στρατιώτας, διέ-
ταξε κελῶς τὰ τοῦ φρουρίου, ἐπεστάτησεν εἰς τὰ κανόνια, ἐμφύ-
χωσε τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους στρατιώτας, καὶ ἀντεπολέμησαν τοὺς
ἐχθροὺς μὲ ἀνδρείαν, ὥστε βλέποντες, ὅτι τὸ φρούριον εἶναι καλῶς
ἐνδυναμωμένον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν κατησχυμένοι καὶ τὴν 14ην
Φεβρουαρίου ἔφθασαν εἰς τὰς Πάτρας, ὅπου εὐγῆκεν ὁ Πασᾶς μὲ
τὰς ἕξ χιλιάδας στρατιώτας, διωρισμένους διὰ βοήθειαν τῶν ἐκεῖ
ἐχθρῶν.

Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος ἔτρεξε κατόπιν τοῦ ἐχθρικοῦ καὶ
ἔφθασεν εἰς τὸν Κόλπον τῆς Πάτρας μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ πε-
ριεφέρετο ἐκεῖ. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, μὲ τὸ νὰ ἐφοβοῦντο τὰ μπουρλότα,
εἰς μὲν τὸν Κόλπον ἀφῆσαν εἰκοσι δύο Τρασπόρτια πρὸς χρῆσιν

τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις Πασάδων, τὸν δὲ λοιπὸν Στόλον τῆ 20 Φεβρουαρίου διεύθυναν πρὸς τὴν ἐξοδὸν τοῦ Κόλπου, καὶ ἀμέσως συνητηθήθησαν ἔμπροσθεν τῶν Πατρῶν με' ἑπτὰ Ἑλληνικά, ὅπου συνεκροτήθη ναυμαχία φρικτὴ, καὶ τὰ μὲν ἔχθρικά, πολυάριθμα ὄντα, περιεκύκλωσαν τὰ ἑπτὰ Ἑλληνικά· ἀλλ' οἱ ναῦται Ἑλληνες, πολεμοῦντες ἀνδρείως, ἀντῴθουν πανταχόθεν τοὺς ἔχθρους· τὰ δὲ λοιπὰ Ἑλληνικά, εὐρισκόμενα μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπα καὶ τοῦ Μεσολογγίου, δὲν ἐδύναντο νὰ πλησιάσουν ἐξ αἰτίας τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἔπνεεν ἐναντίως. Ἀφοῦ δὲ ἐπολέμησαν ἱκανὰς ὥρας ἐπὶ ματαίῳ, ἐξηκολούθησαν τὰ ἔχθρικά τὸν δρόμον τους· τὰ δὲ Ἑλληνικά τοὺς ἐδίωκον κατόπιν, καὶ οὕτω πολεμοῦντες εὐγῆκαν καὶ οἱ δύο Στόλοι ἔξω τοῦ Κόλπου. Καὶ τὰ μὲν ἔχθρικά ἄραξαν εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὰ δὲ Ἑλληνικά ἀντικρὺ τῆς Ζακύνθου εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, καὶ παρεφύλαττον. Οἱ δὲ ἔχθροι, φοβούμενοι νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, μετεχειρίσθησαν μέσον τὴν Βρετανικὴν Δύναμιν, τῆς ὁποίας ἐν πλοίων ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Στόλον, καὶ τὸν εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι συγχαρημένον νὰ πολεμήσουν εἰς τὰς θαλάσσας τῶν Ἰονικῶν Νήσων, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ ἔχη τόπον νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ὁ ἔχθρικός Στόλος· ἔπειτα, ὅπου ἤθελε συναπκνηθηοῦν ἔξω τῶν ὀρίων, ἄς πολεμήσουν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἑλληνικός Στόλος ἐπέμεινεν ἐκεῖ, οἱ ἔχθροι παραφυλάξαντες ἀρμόδιον ἄνεμον, ἔφυγον διὰ νυκτὸς ἐκ τῆς Ζακύνθου, καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν δι' Ἀλεξάνδρειαν γραμμὴν. Οἱ δὲ Ἕλληνες, αἰφνης ἰδόντες τὴν φυγὴν τοῦ ἔχθρικοῦ Στόλου, εἰς μὲν τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον διώρισαν ὀκτὼ πλοῖα νὰ μείνουν διὰ τὴν πολιορκίαν, μετὰ δὲ τοῦ λοιποῦ Στόλου ἔτρεξαν κατόπιν τοῦ ἔχθρικοῦ· πλὴν, μετὰ τὸ νὰ μὴν τὸν ἐπέτυχον, ἐπανηήθησαν εἰς τὰ ἴδια· ἡ δὲ βλάβη εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἔγινε μικρά, διότι ἡ σφοδρὰ τρικυμία, ὅπου συνέβη κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, δὲν ἐσυγχώρει τοὺς πηδαλιούχους νὰ κυβερνώσι τὰ πλοῖα κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ πολέμου.

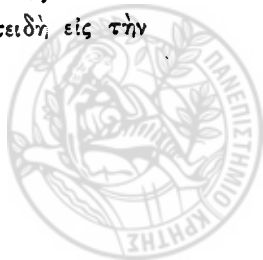
Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν ἐχθρῶν δύναμις ἠϋξήσεν εἰς τὰς Πάτρας, καὶ ὑπώπτευσεν ἡ Διοίκησις, μήπως προχωρήσωσιν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου, ἢ καὶ εἰς τὰς περαλίους γειτονικάς ἐπαρχίας, διώρισε τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰς Πάτρας ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας, ἔχων ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ τοῦ στρατιώτας τῆς Κερυταίνης. Ἄλλ' ὁ πρὸς καιρὸν συμβιβασμὸς τῶν διαφορῶν μεταξὺ Κολοκοτρῶνη καὶ Δελιγιαννικίων μὲ τὸ νὰ μὴν ἐχρησίμευτον εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ μετ' ὀλίγον μεγαλητέρας ἐριδας, καὶ νὰ γίνῃ διαίρεσις τοῦ Στρατιωτικοῦ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, οἱ μὲν ὀπαδοὶ τοῦ Κολοκοτρῶνη τὸν ἠκολούθησαν καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου συνήχθησαν καὶ οἱ στρατιῶται τῶν ἐπαρχιῶν Πατρῶν, Γαστούνης καὶ Πύργου ὁμοίως καὶ οἱ Καλαβρυτινοί, οἱ μὲν ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη καὶ Πανκγιώτου Φωτῆλα, οἱ δὲ ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τῶν Πετμεζαίων, καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαίας θέσεις. Οἱ δὲ ὀπαδοὶ τῶν Δελιγιαννικίων ἔμειναν ἄλλὰ, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ λαβὴν ὁ Κολοκοτρῶνης νὰ τοὺς κατηγορῇ, ὡς ἐγκληματίας, τοὺς ἐσύναξεν ὁ Κανέλος Δελιγιαννόπουλος καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ ἐστρατοπέδευσε εἰς τὴν θέσιν τῶν Καλαβρυτινῶν.

Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν ἐνδυναμωθέντες καλῶς ἐκεῖ, ἔδιδον αἰτίαν συνεχῶς εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐξέρχωνται πότε εἰς μίαν θέσιν, καὶ πότε εἰς ἄλλην, καὶ συνεκροτοῦντο μάχαι· πλὴν οἱ ἐχθροὶ μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν ὑπεχώρουν, οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον καὶ ἐφόνευον ἐξ αὐτῶν. Μία δὲ τῶν ἡμερῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου ἐξῆλθον οἱ ἐχθροὶ πανστρατιᾶ πρὸς τὸ μέρος Ῥωμανοῦ, καὶ ἐπροχώρησαν τόσον εἰς τὰς θέσεις τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ἐβιάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ τοὺς ἀφήσουν καὶ νὰ διασκορπισθοῦν· ὅτε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, εὕρισκόμενος εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκινδύνευσε νὰ συλληφθῇ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης ἔδειξεν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἀνδρείαν καὶ ἐπιδειξιότητα, ἐπειδὴ ἰδὼν ἀπὸ τοῦ Σαραβάλι, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρουν καταδιώκοντες τοὺς Ἕλληνας, εὐθὺς ἐκίνησε

μέ ὀλίγους στρατιώτας ὁποῦ παρευρέθησαν, ἐπλησίασεν εἰς τόν τόπον τῆς μάχης, ἐμφύχασε τοὺς φεύγοντας Ἕλληνας, ἐσύναξε τοὺς διασκορπισμένους, τοὺς ἐνθουσίασε τόσο, ὥστε ὤρμησαν ὡς λέοντες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῆς πόλεως, καὶ ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν 250 περίπου. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην δὲν ἐτόλμων πλέον οἱ ἐχθροὶ νὰ ἀπομακρύνωνται τοῦ Φρουρίου, καὶ ὅλη ἡ πεδιάς τῶν Πατρῶν ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐπλησίαζον ἀφόβως ἕως εἰς τὰ περίεξ τῆς πόλεως. Καὶ οὕτως ἐκεῖ μὲν ἡ πολιορκία ἐπρόβαινε καλῶς διὰ ζήτρως.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀφοῦ ἐφθασεν ὁ Ὑψηλάντης μὲ τὰς Πελοποννησιακὰς δυνάμεις, ἠνώθη μετὰ τῶν ἐκεῖ Καπιταναιῶν, καὶ συσκεφθέντες διήρθεσαν τὸ στράτευμα εἰς δύο· καὶ οἱ μὲν Κ. Ὀδυσσεὺς καὶ Νικήτας μετέβησαν διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Στυλίδα, τὴν ὁποῖαν ἐκυρίευσαν, καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ἐκεῖ εὐρίσκομένους ἐχθροὺς, καὶ οὕτω μετέβη ὁ Κ. Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Ἀγίαν Μαρίνα, διὰ νὰ στενοχωρήσουν τοὺς ἐν Ζητουνίῳ ἐχθροὺς. Οἱ δὲ λοιποὶ Καπιταναῖοι ἐπροχώρησαν εἰς τὸ Πατρατζίκι, διὰ νὰ φυλάττουν ἐκεῖ ἐνησχολημένον ἓν σῶμα ἐχθρῶν, ὁποῦ ἐκεῖ εὐρίσκειτο. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦτο τὸ στράτευμα τῶν Ἑλλήνων διεσκορπίσθη ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων, ἡ δὲ δύναμις τῶν ἐχθρῶν ὅλη ἐστράφη ἐναντίον τῶν εἰς τὴν Στυλίδα Ἑλλήνων, οἵτινες, καίτοι μὴ ἀναλογοῦντες ὡς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἔδειξαν ἥρωϊκὴν ἀνδρείαν ἀντιπολεμήσαντες εἰς διαφόρους μάχας τοὺς ἐχθροὺς. Μάλιστα οἱ Πελοποννήσιοι εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν διετέθησαν μὲ ἀκραν γενναϊότητα καὶ ὑπομονὴν, ἐπειδὴ καὶ τοὶ ὑστεροῦμενοι τῶν πρὸς τροφὴν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀπροβλεψίαν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, δὲν ἀπηύδησαν, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς μάχας ὁποῦ συνεκροτήθησαν, ἀντέκρουσαν γενναίως τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἐβιάσθησαν ν' ἀναχωρήσουν ἐκείθεν διὰ θαλάσσης, ἐπειδὴ εἰς τὴν

θέσιν εκείνην μὴ ἔχοντες συγκοινωνίαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἐκινδύνευον μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων, ἢ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ δὲ Ἀρεοπαγίται οὐ μόνον οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων ἐπρόβλεψαν, ἀλλ' ἀφοῦ μετέβη εἰς τὰ ἐκεῖ ὁ Ὑψηλάντης, εὐθὺς ἀρχησαν νὰ διεγείρουν δεσφωνίαν εἰς τοὺς Κριπτανάσιους, καὶ νὰ γράφουν ἀναφορὰς εἰς τὴν Διοίκησιν ἐναντίον του, ὅτι ἐκδίδει προσταγὰς, καὶ ὅτι τοὺς ἐναχλεῖ τὴν τοπικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐξήτουν ἐπιμόνως τὸ νὰ ἀνακαλεσθῇ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ εἰς τοῦτο ἐσυμφώνει καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα. Τὸ δὲ Βουλευτικόν, μὲ τὸ νὰ ἐγνωρίζε κελῶς, πόθεν πηγάζουν τὰ τοιαῦτα, δὲν τὸ ἐνέκραινεν, ἀλλ' ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Ὑψηλάντην καὶ πρὸς τοὺς Ἀρεοπαγίτας τὰ δέοντα (1).

Εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἠϋζήσανται δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἡ στρατιωτικὴ βοήθεια πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἔγινεν ἀναγκασιότατη. Ὅθεν διωρίσθη ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ὁ Κ. Θ. Κολοκοτρώνης νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ἐκεῖ μὲ δύο χιλιάδας στρατιώτας· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ὅτι μὲ τὴν ἀπουσίαν του θέλει λυθῇ ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ λόγῳ τὸ ἀπεποιήθη. Ὁ δὲ Κανέλος Δελιγιαννόπουλος ἔγραψεν, ὅτι μεταβάνει ἐκεῖνος μὲ δύο χιλιάδας, ἐάν τὸν δοθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ Στρατηγοῦ. Ὅθεν, σκέψεως γενομένης, ἀπεφάσισεν ἡ Διοίκησις ἐπ' αὐτῷ τῷ λόγῳ νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὸ ἔγγραφον τῆς Στρατηγίας. Ὁ δὲ τὴν μὲν στρατηγίαν ἔλαθεν, ἀλλὰ δὲν μετέβη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· ἀπεκρίθη δὲ εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι οἱ στρατιῶται του δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ διεστραπίσθησαν. Ἡ δὲ Διοίκησις βλέπουσα τὴν ἐκείσε ἀνάγκην, διώρισε τὸν μὲν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην, νὰ μείνῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, νὰ ἀποστείλῃ δὲ εἰς τὴν

(1) Ἐν τῇ ᾧ ὑπάρχουσι διαγεγραμμένα πλὴν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς : «οἷτινες περὶ μὲν τροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων τοῦ στρατεύματος οὐδόλωσ ἐφρόντιζον, ἀλλ' ἐνήργουν τὰ τοιαῦτα ἀηδῆ ἐπιχειρήματα ἕως καὶ μὲ τὴν ἄδειαν τινῶν τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος διὰ νὰ βλάψουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ὑψηλάντη καὶ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιρροήν του εἰς τὸ στρατιωτικόν».

Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀξίον τινα τῶν ὑπαδῶν του, μὲ ὅσους στρατιώτας δυνήθη νὰ συνάξῃ, ὅστις διώρισε τὸν υἱὸν του Γενναῖον μὲ 200 περίπου στρατιώτας, καὶ μετέβη ἐκεῖ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ποσότης αὕτη ἦτον μικρὰ ὡς πρὸς τὴν χρεῖαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, διώρισε ἡ Διοίκησις τὸν τε Κ. Παναγιώτην Γιατράκον νὰ μεταβῇ ἐκεῖ μετὰ 1500 στρατιωτῶν, καὶ τὸν Κ. Κυρικκούλην μετὰ 500 Μανιατῶν, καὶ τὸν Κανέλον Δηλιγιάννην μετὰ πεντακοσίων.

Ἐν τσοούτῳ ἐπέστρεψε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετὰ τῶν Παραστατῶν τῶν Νήσων εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ γενομένης προτάσεως περὶ ἀποστολῆς τῶν ἐκλεχθέντων Ἰκετῶν εἰς τὰς Αὔλας τῆς Εὐρώπης, δὲν ἐσυμφώνησαν νὰ τὸ ἀποφασίσουν· ἐπειδὴ οἱ μὲν ἤθελον νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς ὅλας τὰς Αὔλας, οἱ δὲ εἰς μόνην τὴν Ρωσσίαν, οἱ δὲ τὸ ἀπεδοκίμαζον διόλου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν τοὺς δέχονται, καὶ ὅτι χρειάζονται ἐξοδα πολλὰ· ὅθεν ἀνετράπη τὸ τοιούτον. Προὐβλήθη δὲ νὰ διορισθῇ μία Ἐπιτροπὴ πληρεξούσιος εἰς τὴν Λιβέρνον, διὰ νὰ πραγματευθῇ ἔθνικὸν δάνειον ἐνὸς μιλιοῦνιου Ταλλήρων, τὸ ὅποιον ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁ Ἄνδρέας Λουριωτης, νὰ παραλάβῃ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ ἐν μέλος καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν, τοῦ τε πρῶην Ἄρτης Ἰγνατίου, τοῦ Δημητρίου Περούκα καὶ ἐνὸς Ἑλβετοῦ, ὀνομαζομένου Γνέπερ. Διὸ καὶ ἐθεσπίσθη τὸ δάνειον τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐτελεσφόρησε. Ἐθεσπίσθη δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἐν δάνειον ἐξ μιλιοῦνιων γροσίων νὰ γίνῃ ἀπὸ τῶ ἐσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος μὲ Ἑλληνικὰς Ὁμολογίας, αἵτινες ἐτυπώθησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν Μινίστρον τῆς Οἰκονομίας.

Αἱ δὲ Τοπικαὶ Διοικήσεις δὲν συνυπακούοντο καλῶς μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως, ἀλλὰ κάθε μία ἐπραττε κατὰ δοκοῦν αὐτῇ, καὶ οὐδέλως προσεῖχον εἰς τὰς κοινὰς διαταγὰς· ὅθεν προὐβλήθη ἐπὶ συνελεύσεως ἡ κατάργησις τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων, καὶ μάλιστα τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας· πλὴν δὲν συνεφώνουν ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι εἰς τοῦτο, βλέποντες τὸ δύσκολον τοῦ πράγμα-

τος. Μ' ὄλον τοῦτο ἰκανῆς λογοτριβῆς γενομένης, ὑπεγράφη ἔν γράμμα ἑνορκον, ὅτι νὰ συντρέξωσιν ὅλοι εἰς τοῦτο. Τὸ οὐσιωδέστερον δὲ αἷτιον τοῦ τοιοῦτου παρὰ τινων ἐπιμόνου ζητήματος περὶ καταργήσεως τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας ἦτον οὐχὶ ἀπλῶς ἡ εὐταξία τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν ἦτον πρόχειρος νὰ ἀναπληροῖ ὅλας τὰς χρηματικὰς χρείας τοῦ Ἔθνους, τὰς διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης ζητουμένας, διὰ τοῦτο ἐφαντάζοντό τινες, ὅτι ἀφ' οὗ λάβωσιν ἄμεσον ἐπιρροήν εἰς τὰ Πελοποννησιακὰ πράγματα, νὰ κατορθώσωσι μίαν δύναμιν, ὥστε νὰ βιάζωσι τοὺς Πελοποννησίους νὰ καταβάλωσιν, ὅσας ποσότητας χρημάτων ἤθελε χρειασθῆ τὸ Ἔθνος.

Καὶ αἱ μὲν Τοπικαὶ Διοικήσεις ἐνήργουν ἀμέσως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος· ἡ δὲ Ἐθνικὴ Διοίκησις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ οὐδὲν ἀμέσως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐνεργῆ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ διότι οἱ κατὰ μέρος διοργανισμοὶ ἀπῆλθον τὸ τοιοῦτον, καὶ διότι δὲν εἶχεν ἐκτελεστικὴν Στρατιωτικὴν δύναμιν, καὶ τούτου ἕνεκα, ὅσαι ἐπιτυχαὶ καὶ ὅσα γράμματα ἐγκύκλια ἐξεδίδοντο ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Διοίκησιν εἰς τὸ Ἔθνος, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐγκριθῶσιν ἀπὸ τὰς κατὰ τόπον Διοικήσεις, εἰμὲ μὴ, ἔμενον ἄπρακτα, καθὼς συνέβη εἰς τὰ ἐγκύκλια γράμματα προτρεπτικὰ τὸ νὰ συνεισφέρῃ κάθε ψυχὴ ἀνὰ ἕν γρόσι πρὸς βοήθειαν τοῦ Γένους, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ νὰ ἐστοχάσθη ὁ Μινίστρος τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ τὰ ἀπρωστείλῃ ἀμέσως εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, τὰ ἐμπόδισεν ἡ Γερουσία καὶ ἔμενον ἄπρακτα ἰκανὸν καιρὸν. Ἔνεκα τούτων τῶν αἰτιῶν λοιπὸν, καὶ διὰ νὰ ἐνδυναμωθῆ ἡ Ἐθνικὴ Διοίκησις, ὥστε νὰ ἐκτελῆ μόνη τῆς τὰς ἀποφάσεις τῆς, ἐνεκρίθη νὰ συστήσῃ φρουρὰν χιλίων στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καπιτάν Νικολάου Σωλιώτου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὸν βαθμὸν τοῦ Χιλιάρχου. Ἄλλ', ἐπειδὴ ὁ Χιλιάρχος οὗτος δὲν εἶχε στρατιώτας, μὴδὲ νὰ συλλέξῃ ὑπομίσθους ἐδύνατο διὰ τὴν ἄλλειψιν τῶν χρημάτων, τὸν ἔδωσαν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐκ τῶν ἐδικῶν τους, καὶ ἐσύστησεν ἕν σῶμα ἕως τριακοσίων σχε-

δὸν τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀμέσως τὸν ἔστειλαν εἰς τὸν Πρακτὸν, διὰ νὰ συνάξῃ τὸν ἔρανον, ὅπου εἶχον διορίσει εἰς τοὺς ἐκεῖ εὐκαταστάτους· ἀλλ' οὐδὲν κατῴρθωσε, καὶ διότι ἡ Γερουσία ἐδυσχερестήθη, ὡς μὴ δι' αὐτῆς ἐνεργηθέντος τοῦ πράγματος, καὶ διότι τινὰ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ὑπερασπίσθησαν τοὺς Πρακτιῶτας.

Διέτρεχον λοιπὸν τὰ πράγματα ἀνωμάλως καὶ διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, καὶ διότι⁽¹⁾ τινὲς ἔργον εἶχον τὸν σπαρχμὸν τῶν Προκρίτων τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐντέχνως τὸν ἐνήργουν, διὰ νὰ λάβωσιν ἐπιρροὴν μόνοι αὐτοὶ εἰς τὰ πράγματα καὶ νὰ γίνωσι δυνατοί. Ὅθεν πολλὰ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ἀνεχώρησαν ἐκείθεν· τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν ἄνευ κοινῆς εἰδήσεως τοῦ Βουλευτικοῦ ἀπέστειλεν ἀνθρώπους μὲ γράμματα πληρεξουσιότητος εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ πραγματοποιῶσι μυστικὰ διπλωματικὰς ὑποθέσεις· καὶ διὰ μὲν τὴν Ρωσσίαν διώρισε κάποιον Ψωμᾶν λεγόμενος, ὅστις δὲν ἐδυνήθη νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' ἔμεινε εἰς τὴν Τοσκάναν· διὰ δὲ τὰ μέρη Γερμανίας καὶ Γαλλίας τὸν Μιχαὴλ Σχινᾶν· διὰ δὲ τὴν Ἀγγλίαν,⁽²⁾ Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν ἐδόθησαν γράμματα πληρεξουσιότητος εἰς τὸν Λουριώτην, οἵτινες εἶχον τὴν ἔδεικναι νὰ συνάξωσι καὶ συνεισφοράς φιλελευθέρων, ἢ καὶ δάνεια, ὧν ἐπιτύχωσι νὰ τὰ λαμβάνωσι· εἰς δὲ τινὰς ἐξ αὐτῶν ἐδόθησαν καὶ ἰκανῆς ποσότητος Ἔθνηκαὶ Ὁμολογιαί· διὰ νὰ τὰς ἐξαργυρώσωσι. Καὶ οὗτοι μὲν ἀπῆλθον.

Ὁ δὲ Ἄρσοπαγίτζι, ἀφοῦ διήρθεσαν τοὺς Καπιτάνους, ἐνήργουν κατ' ἐναντίον τοῦ Ἐψηλάντη καὶ ἐναντίον τοῦ Καπιτάν Ὀδυσσεῶς, καθήμενοι εἰς ἓν μέρος τῆς Ἐλπίτου· καὶ γράφοντες κατ' αὐτῶν συνεχῶς εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτε τὸ Ἐκτελεστικὸν

(1) Ἐπεταὶ τὸ ἐξῆς διαγεγραμμένον: «καὶ διότι ἀντέπρᾶττον οἱ ἰδιαιτέροι τοπικοὶ ὄργανισμοὶ μὲ τὸν γενικὸν τοῦ Ἔθνους διοργανισμόν».

(2) Διαγεγραμμένον πρὸς τὴν Ἰταλίαν.

ἀπεφάσισε τὸν Ἀλέξιον Νοῦτζον (ὅστις κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχε φθάσει εἰς Κόρινθον μετὰ τοῦ Κ. Μπαλάσκου) νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα, τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ διορθωθῶν, καὶ ἂν εἶναι εὐκολὸς ἢ ἐξωστὸς τοῦ Ὀδυσσεως. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασεν ἐκεῖ, τὸν μὲν Ὑψηλάντην παρεκίνησε νὰ ἐπικλέθῃ εἰς Πελοπόννησον, μ' ὄλον ὅτι ἦτον διωρισμένος παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ εὐτακτῆσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα· ἠκούσθη δὲ μετὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν· οἱ δὲ Ἀρεοπαγιταὶ ὑποσχέθιντες εἰς τινεὺς Καπιτανοὺς βεθμοὺς καὶ ἀξιώματα, καὶ τὸν τόπον τοῦ Ὀδυσσεως, ἔλθον γράμματα παρ' αὐτῶν, ὅτι εἶναι σύμφωνοι εἰς τὴν ἐξωσιν τοῦ Ὀδυσσεως, καὶ μετὰ τούτου τοῦ γράμματος ἐπίστρεψεν ὁ Νοῦτζος εἰς τὴν Κόρινθον, νομίζων, ὅτι εὐκόλως θέλει κατορθωθῆ τὸ τοιοῦτον. Ὁμοίως καὶ ἡ Διοίκησις ὡς εὐκόλον ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἐπιχειρηθῇ· δι' ὃ ἔδωκε γράμματα πληρεξουσιότητος πρὸς τὸν Ἀλέξιον Νοῦτζον νὰ δικτάξῃ τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, νὰ ἐξώσῃ τὸν Ὀδυσσεά, καὶ νὰ συστήσῃ ἀντ' ἐκείνου τὸν Κ. Χρῆστον Μπαλάσκον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀπῆλθεν ἐκεῖ.

Ἐν τοσούτῳ ἔφθασαν εἰς Κόρινθον δύο Ἀγγλικὰ πλοῖα φέροντα τοὺς ἀπεσταλμένους παρὰ τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν Χαρεμιῶν. Ἐν αὐτοῖς εἶχόν τινεὺς αἰχμαλώτους Ἕλληνας, καὶ ἐνέχυρα καὶ τὰ συμφωνηθέντα χρήματα. Ὅθεν εὐθὺς ἡ Διοίκησις ἔγραψεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Κόρινθον τὰ τε χαρέμια, καὶ τὸν Καϊμακκάμη καὶ Κεχαγιάν, τοὺς ὁποίους ἔφερον ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπει Γεώργιος, ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἦτον ὁ φύλαξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος εἶχεν ἀνὰ χεῖρας μίαν ὁμολογίαν τοῦ Ἰατροῦ Στεφάνου διὰ νὰ λάβῃ ἐκ τῶν πενήτην χιλιάδας γρόσια ἕνεκα τῶν χαρεμιῶν, ἐζητεῖ τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὁμολογίας πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ παραδώσῃ τὰ χαρέμια. Ὁ Στέφανος ἐπρόβαλεν, ὅτι, ἀφοῦ παραδώτῃ τὰ χαρέμια εἰς χεῖρας τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ, ἔν τὰ λάβῃ θέλει τὰ πληρώσει. Εἰς τοῦτο ἰσυμφώνει καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν· πλὴν

ὁ Γεώργιος ἐπέμενεν εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὀμολογίας, καὶ δὲν ἤθελε νὰ παρχωδῶσιν τοὺς αἰχμαλώτους. Ὅθεν ἠγέρθη ἕρις καὶ δυσαρρέσεια μεγίστη μεταξὺ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ τοῦ Γεωργίου, καὶ ἐπαπειλοῦσαν νὰ λάβουν βιαίως τοὺς αἰχμαλώτους ἀπὸ τὰς χεῖράς του· ἡ δὲ ἐτοιμάσθη νὰ ἀντισταθῇ μὲ τὰ ὄπλα· πλὴν τέλος πάντων διὰ συμβουλῆς καὶ προτροπῆς ἄλλων ἐπέειθη, καὶ παρέδωκε τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἐγένετο ἡ ἀνταλλαγὴ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ συμφωνία τῆς ἀνταλλαγῆς ἦτο διὰ μόνον τὰ χαρέμια, περὶ δὲ τῶν Πάιδων ἦτον ἐξ ἀρχῆς σκοπὸς νὰ γίνῃ ἄλλη συμφωνία ἰδιαιτέρα, τότε δὲ αἴφνης ἐδόθησαν καὶ αὐτοὶ ἐκτὸς τῆς συμφωνίας, διὰ τοῦτο διεσπάρη λόγος, ὅτι ἔλαβόν τινες μυστικῶς καὶ ἄλλας 40 χιλιάδας τάλληρα. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἄδηλα, τὰ παρατρέχομεν.

Ἐνῶ δὲ ὁ ἐχθρικός Στόλος, εὐρισκόμενος εἰς τὰ Δαρδανέλλικα, ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ πάλιν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, τινὲς ἐκ τῶν χωρίων τῆς Χίου ἐπροσκάλεσαν τοὺς Σαμίους νὰ υπάγουν εἰς βοήθειάν τους, διὰ νὰ λάβωσι καὶ ἐκείνοι τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὅθεν τρεῖς χιλιάδες περίπου Σάμιοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Λυκοῦργον, μετέβησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ πρόκριτοι τῆς Χίου, οἵτινες ἕως τότε ἐπολιτεύοντο καλῶς μετὰ τῶν Τουρκῶν, καὶ εἶχον ἐνέχυρα εἰς τὸ φρούριον ὑπὲρ τοὺς πενήτηκοντα τῶν ἐπισήμων πολιτῶν, καὶ τὸν Ἀρχιερέα τοὺς Πλάτωνα, ἰδόντες αἴφνης τὴν ἀπόβασιν τῶν Σαμίων ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπανάστασιν τῶν χωρίων, ἔμειναν εἰς ἀμηχανίαν περὶ τοῦ πρῶτου, ἐπειδὴ δὲν εἶχον προετοιμασίαν καμμίαν περὶ ταιούτου κινήματος. Οἱ Σάμιοι λοιπὸν μετὰ τῶν ἐνόπλων Χίων ἐπολιόρησαν τὸ φρούριον, ἀλλ' ὑστεροῦντο καὶ ζωοτροφῶν καὶ πολεμικῆς ὕλης· ἐζήτουν παρὰ τῶν Ἀρχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνοι πῶθεν καὶ πῶς νὰ τὰ οἰκονομήσωσιν ἐκ τοῦ προχείρου, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους ἐκείνῃ, ὅπου ἐδυνήθησαν νὰ οἰκονομήσωσι, τὰ κτεγρῶντο οἱ στρατιῶται, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ πλείονες τῶν πολιτῶν Χίων, ἐκπλαγέντες διὰ τὸ παρ' ἐλπίδα τοῦτο κίνημα, καὶ

ἀπελπισθέντες τρόπον τινά, δὲν ἐστοχάζοντο ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ διασώσωσι τὰς φαμηλίας των καὶ ὅσον πρᾶγμα δυνηθῶσι, χωρὶς νὰ θέλῃ τις ἐξ αὐτῶν νὰ καταβάλῃ οὐδ' ὀβολόν; Ἀνεφάνη δὲ καὶ διςφωνία μεταξύ Χίων καὶ Σαμίων, καὶ διέτρεχεν ἄκρα ἀταξία· ὅθεν οὐδὲν ὑγιᾶς ἐνηργεῖτο. Μετὰ δὲ παρέλευσιν εἰκοσι περὶ τοῦ ἡμερῶν ἔφθασεν ἐκεῖ ὁ ἐχθρικός Στόλος, καὶ συγχρόνως μετέβαινεν ἀπὸ τὸν Τζεσμὲν εἰς τὴν Χίον ἱκανὸν στράτευμα ἐχθρικόν, ὅτε ἀμέσως οἱ μὲν Σάμιοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν Σάμον, οἱ δὲ Χιοὶ διεσπάρησαν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τῆς νήσου, καὶ κατέφευγον πολλοὶ εἰς τὰ παράλια διὰ νὰ ἱμπαρκάρωνται εἰς τὰ ἐκεῖ περιφερόμενα Ψαρικιὰ πλοῖα. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, ἀφοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν, ἐτοιμάζοντο νὰ ἐξέλθουν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη κατὰ τῶν διςκορπισθέντων Χίων· ἀλλ' οἱ ἐκεῖσε εὐρισκόμενοι Κόνσολοι, ἡπατημένοι παρὰ τῶν Τουρκῶν, ἐξῆλθον εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, εἰς τὸν Ἀνάβαθρον καὶ τὸ Θωλὸν Ποτάμι, ὅπου ἦσαν πλῆθος Χίων πεφυλαγμένοι διὰ τὸ ὄχυρόν τῶν θέσεων, καὶ τοὺς παρεκίνησαν νὰ προσκυνήσωσι καὶ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ὑποσχόμενοι ἐγγράφως εἰς αὐτοὺς ἀσφάλειαν καὶ ἀμνηστειάν. Ὅθεν οἱ Χιοὶ, ἐμπιστευθέντες εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῶν Κόνσολων, καὶ εἰς ἓν φερμάνι ἀφέσεως, ὅπου τοὺς ἐνεφάνισεν ὁ Καπιτὰν Πασάς, παρεδόθησαν, καὶ ἀμέσως οἱ ἐχθροὶ τοὺς μὲν ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ ἰχμαλωτίσαν, καὶ ἐστράτευσαν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς νήσου, διὰ νὰ κἀμουν τὸ ἴδιον, ὥστε ἐφονεύθησαν καὶ αἰχμαλωτίσθησαν ὑπὲρ τὰς 40 χιλιάδας ψυχῶν. Οἱ δὲ διςσωθέντες διςκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη, καὶ οὕτω κατεστράφη ἡ περίφημος Χίος.

Αἱ δὲ λοιποὶ Νῆσοι Κυκλάδες καὶ Σποράδες, οὐσαι διόλου ἀδιοργάνιστοι, ἐδιοικοῦντο, ὡς ἔτυχε, χωρὶς νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τὴν Ἐθνικὴν, ἥτις τότε ἀπεφάσισε νὰ τὰς διοργανίσῃ, καὶ ἀπέστειλεν Ἀρμοστὰς μετὰ γράμματα πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ συστήσωσιν εἰς αὐτὰς Ἐπάρχους, καὶ Ἀντεπάρχους, οἵτινες ἀπελθόντες, περιεφέροντο εἰς μίαν ἐκάστην τῶν νήσων συ-

νιπτόντες τοὺς Ἐπάρχους καὶ Ὑπαλλήλους των, καὶ συνάζοντες εἰσοδήματά τινα, τὰ ὁποῖα ἀπέστελλον εἰς τὴν Ὑδραν διὰ λογαριασμόν τοῦ ναυτικοῦ των. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς νήσους ἠγέρθησαν διάφοροι ἔριδες, ἐπειδὴ ἄλλαι δὲν ἤθελον τοὺς διορισθέντας Ἐπάρχους, ἄλλαι ἐζητοῦσαν διάφορον ἐσωτερικὸν ὄργανισμόν, εἰς ἄλλας δὲν ἐσυμφώνουν μεταξὺ των οἱ κάτοικοι, καὶ διὰ ταῦτα ἤρχοντο σωρηδὸν αἱ ἀναφοραὶ εἰς τὴν Διοίκησιν, ἥτις φικονόμει τὰ πράγματα, ὅσον ἐσυγχώρει ἢ περίστασις.

Ἄλλ', ἐπειδὴ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ εἶχε λάβει τέλος πρὸ μηνῶν τιῶν, μὲ τὸ νὰ παραδῶθῃ καὶ ἰφονεύθῃ, ὁ δὲ Χουρσήτ Πασᾶς ἐπροστάχθη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον νὰ κτυπήσῃ ὅλαις δυνάμεσι πανταχόθεν τὴν Ἑλλάδα, συνηθοίζοντο ἱκαναὶ δυνάμεις ἐχθρικαὶ τόσον εἰς τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ εἰς τὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ὅπου ὁ ἴδιος Χουρσήτ Πασᾶς μετέβη εἰς τὴν Λάρισσαν, καὶ διὰ μέσου τῆς δραστηριότητός του καὶ τῆς μεγίστης ἐπιρροῆς, ὅπου εἶχεν, ἔβλεπεν εἰς ἐνέργειαν καὶ κίνησιν ὅλην τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν καὶ Θράκην, ἔχων καὶ τὴν εὐκολίαν τῶν ἐξόδων ἐκ τοῦ εὐρεθέντος πλούτου τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἄλλ' εἰς τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ νὰ ἠπέλουν τὴν Ἀκαρνανίαν τὰ εἰς Ἰωάννινα εὐρισκόμενα ἔτοιμα ἐχθρικά στρατεύματα, καὶ ἐκεῖ ἐχρειαζέτο ταχυτέρα ἢ βοήθεια ἀπὸ μέρους τῆς Πελοποννήσου, διὰ ταῦτα τὰ εἰς Κόρινθον εὐρισκόμενα Μέλη τῆς Διοικήσεως ἀπεφάσισαν νὰ ἀπέλθῃ πληρεξούσιος ἐκεῖ εἰς τε τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικά, ὁ Α. Μαυροκορδάτος, διὰ νὰ εὐθυδροπήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα· ὅστις συμπαρέλαβε τοὺς ὀλίγους Τακτικούς, ὅπου πρότερον εἶχεν ὁ Ὑψηλάντης, ὁμοίως καὶ ὅσους Εὐρωπαίους εὐρίσκοντο ἐκεῖ τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ἐν σῶμα ἕως 200 ἔχοντας ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Γενεράλ Νορμάνδ, καὶ τοὺς ὠνόμασαν σῶμα τῶν Φιλελλήνων καὶ οὕτως ἀνεχώρησε διὰ τὰ ἐκεῖ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἱκανὴν ποσότητα τῶν Ἐκτυπωμένων Ἐθνικῶν Ὁμολογιῶν καὶ μίαν σφραγίδα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, διὰ νὰ τὴν μεταχειρίζεται ὡς Πρόεδρος. Ἡ δὲ Διοίκησις ἐβίβασε διὰ

γραμμάτων τούς προδιωρισμένους Καπιτάν Κυριακούλην, Γιατράκον καὶ Δελιγιάννην, διὰ νὰ ταχύνωσι τὴν εἰς Μεσολόγγι μεταβάσιν τους.

Καὶ ὁ μὲν Μαυροκορδάτος ἔφθασεν ἐκεῖ μετὰ τῶν Τακτικῶν· ὁ δὲ Κ. Γιατράκος ἐστρατολόγησεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Μηστρός 1500, καὶ ἔφθασεν εἰς τὰς Πάτρας· καί, ἐνῶ ἐτοιμάζετο νὰ μεταβῆ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἐλειποτάκτησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ἐπιστρέψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔμεινε μὲ μόνους πενήτηντα, καὶ μετ' αὐτῶν μετέβη ἐκεῖ, ἠγαγκτησμένος ἐναντίον τοῦ Παναγιώτου Κρεββατᾶ, τὸν ὁποῖον ὑπέθετεν αἰτίαν τῆς λειποταξίας τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ οἰκειοποιηθῆ ἐκεῖνος ὅλην τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς Ἐπαρχίας. Ὁμοίως καὶ ὁ Κανέλος Δελιγιάννης μετέβη ἐκεῖ μὲ μόνους τριάκοντα στρατιώτας. Ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης μόλις κατῴρθωσεν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν 150 στρατιῶται. Μανιάται, ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ τοὺς πληρώσῃ τὸν μισθὸν τους εἰς τὸ Μεσολόγγι· οἱ δὲ λοιποὶ δὲν ἠθέλησαν, μὲ τὸ νὰ ἐζήτησαν τὸν μισθὸν τους πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ κινήσωσιν· ἀλλ' οὔτε ὁ Κ. Κυριακούλης εἶχε χρήματα νὰ τοὺς δώσῃ, οὔτε ἡ Διοίκησις. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ Μεσολόγγι, οἱ μὲν Μανιάται ἐζήτησαν τὸν μισθὸν, πλὴν ὁ Μαυροκορδάτος δὲν εἶχεν ἐξαργυρώσει ἔτι Ἐθνακὰς Ὁμολογίας, διὰ νὰ τοὺς πληρώσῃ· καί, μὲ τὸ νὰ τὸν ἐβίαζον, ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν παρκαπονοῦμενος ἀπὸ τοὺς Μανιάτας, καὶ ζητῶν νὰ τοὺς ἀνακλέσῃ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια. Οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται ὑστεροῦντο τῶν ἀναγκαίων, ἐπειδὴ πρόβλεψιν καμμίαν δὲν ἔκαμιν ἐκεῖ περὶ τούτων· Μ' ὄλον τοῦτο ἔγγραφον συνεχῶς ζητοῦντες καὶ ἄλλους στρατιώτας· ἡ δὲ Διοίκησις ἐβίαζε τοὺς Καπιταναίους, διὰ νὰ ἐστρατεύσουν τόσον διὰ τὴν Δυτικὴν ὁσον καὶ διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐστράτευσάν τινες, ὅχι ὅμως ἱκανοὶ ὡς πρὸς τὴν χρεῖαν.

Αἰτίον δὲ οὐσιωδέστερον τοῦ νὰ δυσκολεῖται ἡ ἐστρατεία τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Ρούμελην ἦτον ἡ διαφωνία τῶν Προεστώτων μετὰ τῶν Καπιτάνων, οἵτινες ἐπα-

τρίασαν ὄλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐκάστη φα-
 τρία ἐπροσεπάθει παντοίοις τρόποις νὰ ἀνατρέψῃ τὰ σχέδια τῆς
 στρατολογίας τῆς ἄλλης, ὥστε μῆτε τὸ ἓν μέρος, μῆτε τὸ ἄλλο
 ἐδύνατο εὐκόλως νὰ στρατολογήσῃ. Καὶ ὄχι μόνον κατὰ τοῦτο
 ἐχώλαινον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐκάστης
 Ἐπαρχίας κυβέρνησιν· καθὼς εἰς τὴν Καρύταιναν τότε διελύθη
 ἡ Ἐφορία, καὶ ἔμεινε ἡ Ἐπαρχία εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν·
 ὁμοίως καὶ ἡ Τριπολιτζὰ εἶχε μεγάλην ταραχὴν, ἐπειδὴ ἐζήτηι
 μία φατρία νὰ ἀλλάξῃ τὸν Γερουσιαστὴν Μπάρμπογλου. Κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κάμμια ἄλλη ἐπαρχία κατὰ τὸ μᾶλλον
 καὶ ἦττον δὲν ἦτον ἀτάραχος. Οἱ δὲ στρατιῶται τῆς Πελοποννή-
 σου, μ' ὄλον δοποῦεῖναι καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ εὐάγωγοι καὶ εὐπειθεῖς,
 ἔμενον εἰς ἀπραξίαν, διότι ἐσπαράττοντο ἀπὸ τὰς διχονοίας τῶν
 Προκρίτων.

Ἐκ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων λοιπόν, τῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐλ-
 λάδα, ἓν μέρος ἐστρατοπέδευσε· εἰς τὴν Ἄρταν, ἄλλο δὲ πρὸς τὸ
 μέρος τοῦ Σουλίου, διὰ νὰ τὸ πολιορκήσῃ. Ὅθεν ἀπεφάσισαν οἱ
 ἐκεῖ Ἕλληνες νὰ διαιρέσωσι καὶ αὐτοὶ τὰς δυνάμεις των, καὶ οἱ
 μὲν νὰ φυλάττωσι τὰς ἀναγκαίας θέσεις διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν
 πρόδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης
 μὲ τούτους ἐδικούς του στρατιώτας καὶ ἄλλους, συμποσομένους ὄλους
 περίπου 600, νὰ μετάβῃ διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Φανάρι καὶ νὰ
 συμβοηθῇ ἐξωθεν τοὺς πολιορκουμένους Σουλιώτας, ὅστις καὶ
 ἀπῆλθεν ἐκεῖ.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν ἐκ
 τῆς Κορίνθου εἰς τὸ Ἄργος, ἐπειδὴ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ἤγγιζεν
 ἡ πτώσις τοῦ Ναυπλίου, ὅθεν εἰδοποίησαν καὶ τὰ ἀπάντα Μέλη
 καὶ συνῆλθον ὄλοι ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐξηκολούθηον τὰς πρά-
 ξεις των. Πλὴν τὰ Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἔχοντα καὶ τινὰς
 τοῦ Βουλευτικοῦ ὀπαδοὺς, ἐνήργουν δεσποτικῶς, χωρὶς νὰ εἰδο-
 ποιῶσι διόλου τὸ Βουλευτικόν· καὶ, τὸ ἔτι τούτου χεῖρον, ἐνήρ-
 γουν ὄχι τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ κοινὴ συμφέρον καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν

του Ἐθνους, ἀλλὰ τὰ ἀφορώντα εἰς τοὺς ἰδικιτέρους σκοποὺς τῆς πατριᾶς των καὶ εἰς τὴν φρονιμότητα τῶν ἀτόμων των. Πολλὰ προβουλευμάτα τοῦ Βουλευτικοῦ κοινωφελέστατα ἀνετρέποντο καὶ ἄλλα παρεσιωπῶντο, καὶ εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις οὐδὲν ὑγιὲν ἀπεφασίζετο. Κατήντησαν δὲ οἱ ἐμπειρότεροι καὶ φρονιμώτεροι τῶν Βουλευτῶν, νὰ μὴ δύνανται νὰ προβάλλωσι διόρθωσιν τῶν καταχρήσεων, ἐπειδὴ ἄλλοι ἐκ τοῦ σώματος τούτου, ἀντὶ Ἐθνικῶν Παραστατῶν, ἔγειναν κατάσκοποι, καὶ παρησιᾶ μὲν οὐδὲν ἔλεγον, ἐπειδὴ δὲν εἶχον λόγον, κρυφίως δὲ διέβαλλον τὰ καλῶς ἔχοντα, καὶ ἐκίνουν πάντα λίθον νὰ διεγείρουν τὰ πάθη τῶν ἄλλων, καὶ νὰ αὐξάνουν τὰς διχονοίας· καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ διέτρεχε μεγίστη ἔρις μεταξὺ τῶν Πολιτικῶν καὶ τῶν Καπιταναίων, διεσπάρη λόγος, ὅτι συνώμωσαν οἱ Καπιταναῖοι νὰ ἀνατρέψουν τὴν Διοίκησιν· ὅθεν κάθε πατριώτης ὁποῦ ἤθελε προβάλλει τὰ δικαίωματα τῶν Καπιταναίων καὶ καταχρήσεις μερικῶν Πολιτικῶν, τὸν ἐσυκοφάντων ὡς σύμφωνον εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῆς Διοικήσεως. Συνεχῶς ἔγραφεν ὁ Κολοκοτρώνης ἐκ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, προβάλλων διάφορα ζητήματα καὶ ἀπαιτῶν παρὰ τῆς Διοικήσεως δικαίωματα τῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐνομιζετο ὡς πρῶτον ὄργανον, δι' οὗ τὸ στρατιωτικὸν μέρος κατήντησεν εἰς τελείαν δυσἀρέσκειαν ἐναντίον τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως, οὐδὲ ἀπόκρισις τὸν εἶδιετο· ὅθεν ἐκεῖνος διεκήρυττε μυρία ὄσα ἐναντίον τῆς Διοικήσεως, καὶ συνέδεσεν ἔγγραφον συμφωνίαν μετὰ τινων Καπιταναίων ἐναντίον τῶν Προκρίτων.

Τότε ἔφθασεν ἐκεῖ ἡ εἰδησις τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξίου Νούτζου καὶ τοῦ Κ. Μπαλάσκα, οἵτινες ἐθανατώθησαν μὲν ἀπὸ τὸν Κ. Ὀδυσσεά, πρωταίτιοι δὲ πρέπει νὰ νομιζῶνται τινες, οἱ ὁποῖοι θέλοντες νὰ ἔχουν τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὴν Ρούμελην, μὲ τὸ νὰ ἔβλεπον τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀλεξίου Νούτζου καὶ τὴν ἐπιρροὴν ὅπου εἶχεν ἐκεῖ, ὅτι τοὺς ἐγίνετο ἐμποδῶν, ἐμεθοδεύθησαν νὰ τὸν ἀποκαταστήσουν Πληρεξούσιον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἐξώσῃ τὸν Ὀδυσσεά· καὶ ἀπ' ἐτέρου μέρους εἰδοποιήτην

τὸν Ὀδυσσεά περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου, ὥστε τρόπον τινὰ τὸν ἐβίασαν νὰ πράξῃ αὐτὸ τὸ ἄτοπον διὰ τὴν ἀσφάλειάν του. Ἐφρονέθησαν δὲ καθ' ὁδὸν πλησίον τοῦ χωρίου Λαδίου, ὅπου τοὺς εἶχεν ἐνεδραν ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐκλείσθησαν εἰς μίαν παλαιὰν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ διαυθεντευθῶσι· πλὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον ἰκανὴν δύναμιν νὰ ἀντισταθῶσι, παρεδόθησαν, ἐλπίζοντες νὰ τὰ συμβιβάσωσι μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς· ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὄλα τὰ ἔγγραφα, ὅπου ἐπέφεραν, τοὺς ἐθανάτωσε.

Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο τοὺς μὲν Ἀρεοπαγίτας κατεφόβισε καὶ διεσκορπίσθησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν, τὴν δὲ Ἐθνικὴν Διοίκησιν κατετάραξε, μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευσεν, ὅτι τοῦτο ἦτον ἀρχὴ ἄλλων ἐνδεχομένων κακῶν. Ὅθεν μετεχειρίσθη τὸ Ἐκτελεστικὸν ὅλην τὴν δραστηριότητα, καὶ ἐξέδωκε γράμματα κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύς καθαιρετικὰ τῆς στρατηγίας του καὶ ἀμοιβὴν πέντε χιλιάδων γροσίων εἰς ἐκεῖνον, ὅπου ἤθελε τὸν φονεύσει. Τὸ Βουλευτικὸν σῶμα δὲν ἐνέδιδεν εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπρόβαλε τὴν διώρρωσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ πράγματος μὲ ἥσυχον τρόπον, διὰ νὰ μὴν ἐξαγριωθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ Καπιταναῖοι· πλὴν τὸ Ἐκτελεστικὸν, ἐπεριδόμενον εἰς τὸ γράμμα τῶν Καπιταναίων, εἰς τὸ ὅποιον ἔλεγεν, ὅτι εἶναι σύμφωνοι κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύς, ἐπέμεινε εἰς τὸ νὰ τὸν καταστρέψῃ ἀναφανδόν· ἀλλ' ἠπατήθη εἰς τὰς ἰδέας του, διότι οἱ μὲν τῶν ἐκεῖσε μερῶν Καπιταναῖοι, μὲ τὸ νὰ ἤλπιζεν ὁ καθεὶς ἀπ' αὐτοὺς νὰ λάβῃ τὸν τρόπον τοῦ Ὀδυσσεύς, καθὼς τοὺς ὑπέσχοντο οἱ Ἀρεοπαγίται, ἐνέδωκαν πρότερον εἰς τὴν ἔξωσίν του· ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδον, ὅτι ἀπεστάλη ὁ Κ. Παλάσκας μὲ δίπλωμα στρατηγίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἠνώθησαν. Ἄπαντες μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς. Ὁμοίως καὶ οἱ τῶν ἄλλων μερῶν Καπιταναῖοι ἠνώθησαν μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ὑπερασπίζοντο, ἐπειδὴ ὑπώπτευσεν, ὅτι οἱ ἀντικείμενοι εἰς αὐτοὺς Πολιτικοὶ σκοπεύουν νὰ τοὺς κατατρέξουν ἕνα, ἕνα, ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, μὲ τὸ νὰ ἐβλεπεν ἠνώμκλα τὰ ἐκεῖ, καὶ μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευσεν, μήπως ἡ δοθεῖσα πληρεξουσιότης τοῦ Μαυ-

ροκορδάτου ἔχει τινὰ ὑποκεκρυμμένον σκοπὸν κατὰ τοῦ ἀτόμου του, ἄφησεν ἐκεῖ τὸν Νικῆτα μὲ τοὺς στρατιώτας του, καὶ αὐτὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου· πλὴν τὸν ὑπέβλεπον τὰ πλείονα Μέλη τῆς Διοικήσεως ὡς ἔνοχον εἰς τὸν νόμον τοῦ Νούτζου καὶ Μπαλάσια, καὶ ὡς σύμφωνον μετὰ τῶν Καπιταναίων ἐναντίον τῶν Πολιτικῶν Προκρίτων, καὶ ἔκτοτε τὸ Ἐκτελεστικὸν ἔπαυσε σχεδὸν διόλου ἀπὸ τὸ νὰ κοινοποιῇ εἰς τὸ Βουλευτικὸν τὰς ἐθνικὰς ὑποθέσεις, ἐπειδὴ προέδρευεν ὁ Ὑψηλάντης· καὶ ἐγένοντο μὲν συνελεύσεις τοῦ Βουλευτικοῦ συνεχῶς, πλὴν οὐδεμίαν οὐσιώδους σκέψης ἐγένετο, εἰμὴ περὶ ἀπλῶν καὶ ἀδιαφόρων πραγμάτων· αἱ δὲ οὐσιωδέστεραι ὑποθέσεις ἐνεργοῦντο πρότερον παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ἔπειτα τὰς ἐμάθανε τὸ Βουλευτικόν. Ἐπρόβαλλον τινὰ τῶν Μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅτι τοῦτο εἶναι παράνομον καὶ ἄτοπον· πλὴν τότε τοὺς ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα τὸ Βουλευτικὸν νὰ λαμβάνῃ ἕκτακτα μέτρα· τότε ἐκοινολόγουν ὅτι εἶνε σύμφωνα τινὰ τῶν Μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ μὲ τοὺς Καπιταναίους διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν Διοίκησιν, τότε ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἔλεγε τὸ αἴτσι θέλω» καὶ οὕτω τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς ἀνωμαλίαν καὶ ἀκαταστασίαν.

Εὐρισκομένου δὲ τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου, οἱ Ἕλληνες ναῦται, οἵτινες παρεφύλαττον νὰ τὸν βλέψουν, ἐπέτυχον ἀρμόδιον καιρὸν, καὶ διὰ μέσον τῶν εἰς φυλακὴν διωρισμένων ἐχθρικῶν πλοίων διέβησαν διὰ νυκτὸς μὲ δύο μπουρλότα, τὰ ὁποῖα διεύθυνον ἐπάνω εἰς δύο Δελίνια, καὶ τὸ μὲν μπουρλότον τῶν Ψαριανῶν, ὀδηγούμενον ἀπὸ τὸν Καπιτὰν Κανάρην, εὐτύχησε καὶ κατέκαυσε τὸ Δελίνι, ἐν ᾧ εὐρίσκετο ὁ Καπιτὰν Πασάς, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Στόλου, οἵτινες ἦτον συνηγμένοι ἐκεῖ μὲ τὸ νὰ ἐξημέρωνεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Μπαϊρακμοῦ τους, καὶ συγκατεκάησαν ἀπαξάπαντες· τὸ δὲ ἄλλο μπουρλότον ἐπλησίασε μὲν, πλὴν ἐπρόφθασαν οἱ ἔνδον τοῦ Δελινίου, καὶ ἐμπόδισαν τὴν πυρκαϊάν· μ' ὅλον τοῦτο ἐβλάφθη καὶ ἐκεῖνο εἰς τὴν πρόρην

ἀρκετά. Ὅμοίως καὶ μία Φεργάδω, ὅπου ἦτον ἀρκασμένη πλησίον τοῦ κατακαέντος Δελίνιου Ἐκ δὲ τῶν διευθυνόντων τὰ μπουρλότα Ἑλλήνων ναυτῶν οὐδεὶς ἐβλάφθη. Ὅθεν οἱ ἐχθροὶ κυριευθέντες ἀπὸ μέγαν φόβον, εὐθὺς ἐκοψαν τὰς ἀγκύρας ἀπὸ τὰ λοιπὰ πλοῖα τοῦ Στόλου καὶ ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν μὴ τολμῶντες πλέον νὰ ἀράξωσιν εἰς κανὲν μέρος. Οἱ δὲ ναῦται τῶν μπουρλότων ἤλθον εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐτιμῆθησαν ἱκανά, καὶ ἔγινε λειτανία εὐχαριστήριος εἰς τὸν Θεόν.

Συγχρόνως ἐφθασεν ἐκεῖ καὶ ἡ εἰδήσις τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἀποστείλει ἡ Διοίκησις προλαβόντως δύο Πληρεξουσίους, διὰ νὰ πραγματευθῶσι τὴν παράδοσιν τακτικῶς, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς καταχρήσεις. Ἄλλ' οἱ ἐκεῖ στρατιῶται μετὰ τὰς συνθήκας ἐφόνουσάν τινας τῶν παραδοθέντων, καὶ διηρπάγη ὅλον τὸ πρᾶγμα τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ κατὰ τὴν συμφωνίαν, τὸ ὅποιον ἐδυσaráστησε καὶ τοὺς ἐκεῖ Κοινοὺς μὲ τὸ νὰ ἦτον τρόπον τινὰ ὡς μεσίται. Τοὺς δὲ ὀλίγους ἐνκομείνκντας τῶν Τούρκων ἰμβαρχάρισαν, καὶ μετεβίβασαν εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὸ δὲ κοινὸν ταμεῖον οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τῶν λαφύρων τοῦ Φρουρίου τούτου.

Οἱ δὲ ἐν τῷ Νκυπλίῳ ἐχθροὶ ἐφθικαν εἰς τελείαν σχεδὸν ἔλθειν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκάσιων, καὶ ἐζήτησαν πολλάκις Συνθήκας, διὰ νὰ παρκαδώσουν τὸ Φρούριον. Ὅθεν διωρίσθησαν τινὰ τῶν Μελῶν τῆς τε Ἐθνικῆς Βουλῆς, καὶ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας μὲ ἔγγραφον πληρεξουσιότητι, διὰ νὰ πραγματευθῶσι μετ' αὐτῶν καὶ νὰ ὑπογράψωσι τὰς Συνθήκας. Διώρισαν δὲ καὶ οἱ πολιορκούμενοι Πληρεξουσίους, οἵτινες ἐξῆλθον πολλάκις ἀπὸ τὸ Φρούριον, καὶ ἐπραγματεύοντο περὶ παραδόσεως. Καὶ τέλος πάντων συνεφώνησαν νὰ παρκαδώσωσι πρότερον οἱ ἐχθροὶ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λιμένος Μπούρτζιον νὰ εἰσέλθωσιν, εἰς τὸ Φρούριον οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τους νὰ δοθῶσι δέκα τρεῖς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων Τούρκων ἐνέχυρον εἰς τὴν Διοίκησιν· νὰ κατα-

γράφωσιν οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων ὅλην τὴν περιουσίαν τῶν Τουρκῶν, καὶ νὰ τοὺς ἀρήσωσι τὸ ἐν τρίτον, ἐκτὸς τῶν ὀπλων, τὰ ὅποια νὰ παραδώσωσιν ὅλα εἰς τοὺς Ἑλληνας, καθ' ἣν ὥραν ἰμβρακκαρισθῶσι· νὰ τοὺς δοθῶσι πλοῖα Ἑλληνικά, ὅσα εἶναι ἰκανὰ διὰ νὰ τοὺς μετακομίσωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν· νὰ τοὺς δίδεται ἡ καθημερινή τους τροφή μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἰμβάρκου των. Ταῦτα συμφωνηθέντα ὑπεγράφησαν, καὶ ἀμέσως οἱ Πληρεξούσιοι εἰσήλθον εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ἄρχησαν τὴν καταγραφὴν. Παρέλαβε δὲ ἡ Διοίκησις εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὸ Μπούρτζιον, ὁμοίως καὶ τὰ ἐνέχυρα, καὶ ἐστέλλετο ἐκ τοῦ Ἄργους ἡ καθημερινή τροφή τῶν Τούρκων. Πλὴν ἐδυσαρεστήθησαν ἅπαντες δι' αὐτὰς τὰς συμφωνίας, ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι, ἔνοπλοι, ἔμενον κύριοι τοῦ Φρουρίου καὶ ἐτρέφοντο ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, χωρὶς νὰ προσδιορισθῶσιν ἡμέραι, ἐν ᾧ ὁ καιρὸς καὶ ἡ περίστασις δὲν ἐσυγχῶρει πολλὴν ἀναβολὴν τοῦ πράγματος.

Συγχρόνως τότε ἐφωράθησαν τινες διαπραγματευόμενοι ἄνευ κοινῆς γνώμης μετὰ τοὺς Διοικητὰς τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, καὶ ζητοῦντες τὴν Βρεττανικὴν προστασίαν διὰ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ ἡ μὲν Γερουσία ἀνεκάλυψε τοὺς ἀδελφοὺς Ζαφειροπούλους ἐνασχολημένους εἰς ἓν τοιοῦτον, καὶ εὐθὺς ἐφυλάκωσε τὸν εἰς Τριπολιτζάν διατρίβοντα Παναγιώτην καὶ ἀπέστειλε στρατιώτας νὰ πιάσουν καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν, διατρίβοντα εἰς τὴν Ἀνδριτζαίαν· πλὴν ἐκεῖνος ἐφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου εἰδοποίησαν, ὅτι ὁ Πετρόμπεϊς ἀπέστειλεν ἐκ τῆς Καλαμάτας ἕνα Ἱερέα περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ὑποθέσεως. Ὄθεν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου μετέφερον εὐθὺς εἰς τὸ Ἄργος τοὺς Ζαφειροπούλους, διὰ νὰ τοὺς ἐξετάσωσι περὶ τούτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν εὖρον ὑγιές, ἀλλὰ παραλογισμοὺς καὶ κινήματα χωρὶς βάσιν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσιν εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπ' ἄλλῃ κίτῃ τὸν Ρέοντος καὶ Πραστοῦ, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν πηγὴν τοῦ πράγματος, ὅστις ἀπῆλθε μὲ ἐν ἀπλοῦν συστατικῶν πρὸς τὸν Πρωτοπαπᾶν τῆς Ζακύνθου

σχετικόν ὄντα μὲ τὸν ἐκεῖ Διοικητὴν· ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν ἐκεῖ, ἀνταμώθη μὲ τὸν Πρωτοπαπᾶν, τὸν ἐφανέρωσε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς του, καὶ τὸν ὑπεχρέωσε μεθ' ὅρκου νὰ τὸν πληροφορήσῃ, ἂν οἱ Διοικηταὶ τῶν Ἰωνικῶν Νήσων ἔχουν τοιαύτην ἀδειαν ἀπὸ τὴν Βρεττανικὴν Διοίκησιν, ὥστε νὰ δεχθῶσι προβλήματα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἂν ὑπόσχεται αὐτῇ τὴν προστασίαν της εἰς τοὺς Ἑλληνας μὲ συνθήκας, καὶ τίνι τρόπῳ. Ὁ δὲ Πρωτοπαπᾶς ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἐκεῖ Διοικητὴν, ὅστις τὸν εἶπεν, ὅτι καμμία ἀπόκρισις δὲν ἡμπορεῖ νὰ δοθῇ εἰς τοιαῦτα προβλήματα, ἂν δὲν ζητήσωσιν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου μὲ ἐπίσημον ἔγγραφον τὴν προστασίαν τῆς Βρεττανίας. τὸ ὅποιον ἔγγραφον θέλει ἀποσταλῆ εἰς τὴν Λόνδραν, καὶ ἐκεῖθεν θέλει ἐλθεῖ ἢ ἀπόκρισις. Τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀκούσαντες οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἰδόντες τοῦ πράγματος τὸ σαθρὸν, ἀδιαφόρησαν

Ἐν τσοσούτῳ, ἐπειδὴ αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις ἐπροχώρουν εἰς τε τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπαπειλεῖτο ἡ Πελοπόννησος, τὰ δὲ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἔμενον εἰς ἀπραξίαν διὰ τὰς εἰρημέναις αἰτίαις, γενικῆς συνελεύσεως συγκροτηθείσης, ἀπεφασίσθη μὲ κοινὴν γνώμην, ὥστε εἰς μὲν τὸ Βουλευτικὸν σῶμα νὰ μείνῃ μία Ἐπιτροπὴ ἑπταμελὴς νὰ ἐργάζεται τακτικῶς μετὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως, ὁμοίως καὶ τῆς Γερουσίας, ὄντες Πρόκριτοι τῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ ἔχοντες ἐπιρροὴν εἰς τὸ στρατιωτικόν, νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς Ἐπαρχίας των, νὰ στρατολογήσωσιν, ὅσον δυνατόν, ταχύτερον, νὰ συμπαραλάβωσι καὶ τοὺς προκρίτους τῶν χωρίων τοὺς ἔχοντας ἐπιρροὴν, καὶ νὰ ἐστρατεύσωσιν, οἱ μὲν διὰ τὴν Ἀνατολικὴν, οἱ δὲ διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Διωρίσθη δὲ καὶ ὁ Πετρόμπεϊς, διακρίβων τότε εἰς τὴν Καλαμάταν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, μὲ ὄσους Μανιάτας δυνθῆ νὰ στρατολογήσῃ. Καὶ οἱ μὲν διορισθέντες ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των νὰ στρατολογήσουσιν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, δυσσεσθημένος ὢν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, καὶ διότι πολλάκις ἐζήτησε χρήματα ἐπὶ λόγῳ στρατολογίας, καὶ

δὲν οικονομήθησαν νὰ τὸν δοθῶσι, καὶ διὰ τὰς ἔριδας ὅπου ἠκολούθησαν εἰς τὴν Κόρινθον μεταξὺ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἐσυμφώνησε κρυφίως μετὰ τοῦ Κωλοκοτρῶνη καὶ ἐδικαιολόγει τὰς προτάσεις του. Ἄφ' οὗ δὲ ἔμαθεν, ὅτι τὸ Ναύπλιον εἶναι ἐν τῷ παραδίδεσθαι, πρῶτα μὲν ἀπέστειλε τὸν Καδῆν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, αἰχμάλωτον ὄντα ἐκεῖ, ἐξυρισμένον τὸ γένειον, καὶ ἐνδεδυμένον φράγκικα φορέματα, διὰ νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ νὰ πείσῃ τοὺς ὁμογενεῖς του Τούρκους, ὥστε νὰ ζητήσωσιν ἐπιμόνως τὴν παρρησίαν τοῦ Πετρόμπετη, διὰ νὰ ἐμπιστευθῶσι νὰ παραδοθῶσι, καὶ οὕτω νὰ βιασθῇ νὰ τὸν προσκαλέσῃ ἡ Διοίκησις. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐρχόμενος διὰ θαλάσσης εἰς τοὺς Μύλους μὲ ἓνα Κεφκλωνίτικον πλοῖον, συνελήφθη ἀπὸ τοὺς ναύτας Ἕλληνας, καὶ ἀνακαλυφθεὶς μετεκομίσθη εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ὡμολόγησε τὴν αἰτίαν τῆς μεταμορφώσεώς του καὶ τῆς ἀποστολῆς του. Καὶ ἐπειδὴ ἔμεινεν ἄπρακτον αὐτὸ τὸ κίνημα, ἀφ' οὗ τὸ ἔμαθεν ὁ Πετρόμπετις, συμπαρέλαθε μερικὸς Καπιταναῖος Μανιάτας καὶ ἑπτακοσίους περίπου στρατιώτας, ἐπ' ἑλπίδι, ὅτι θέλει λαφυρῶσιν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ μετέβη εἰς τὸ Ἄργος.

Ἡ δὲ Διοίκησις, ἣτις εἶχε διωρισμένους τοὺς Μανιάτας διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὅπου ἐχρειάζετο συνδρομὴ στρατιωτικὴ ἐδυσχερῆσθη διὰ τὴν εἰς τὸ Ἄργος ἔλευσίν τους καὶ τοὺς ἐμήνυσεν, ὅτι ἐκεῖ δὲν εἶναι χρεῖα στρατιωτῶν, καὶ ὅτι δὲν οικονομοῦνται τροφί διὰ τόσον πλῆθος, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκστρατεύσωσιν ὅπου διωρίσθησαν. Πλὴν ἐκεῖνοι, εὐθὺς ὅπου ἔφθασαν, ἐζήτησαν νὰ ἀποστείλωσι καὶ ἐκ μέρους των Πληρεξούτους μέσῃ εἰς τὸ Φρούριον νὰ συμπράττωσι μετὰ τῶν λαιπῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις δὲν τὸ ἐδέχθη, ἄρχησαν νὰ ἀψηφῶσι διόλου τὴν Διοίκησιν, καὶ νὰ κάμνουν μυριάς ἀταξίας καὶ ἀρπηγίας. Ἐφάνεον, ὅσους Τούρκους εὕρισκον, οἱ ὁποῖοι ἦτον εὐχαλμένοι ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, καὶ περιεφέροντο ἐκεῖ ἐλευθέρως, ἐπερειδόμενοι εἰς τὰς Συνθήκας· ἐφροβέριζον νὰ εἰσπηδήσωσι διὰ νυκτὸς εἰς τὸ ὀσπήτιον

όπου εἶχεν ἡ Διοίκησις πεφυλαγμένα τὰ ἐνέχειρα τῶν Τούρκων καὶ νὰ τοὺς φονεύσωσιν. Ἄλλ' ἡ Διοίκησις ἐπρόλαβε καὶ ἀπέστειλε τὰ ἐνέχειρα εἰς μίαν Γολέτταν Ἑλληνικὴν ἀρρασμένην εἰς τοὺς Μύλους. Ἐπρόβλεπε τὸ Βουλευτικόν, διὰ νὰ οἰκονομηθῇ ἡ ὑπόθεσις τῶν Μανιατῶν, καὶ νὰ τοὺς δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ ἀποστείλωσιν ὀλίγους ἀνθρώπους εἰς τὸ Φρούριον διὰ νὰ παύσωσιν καὶ καταχρήσεις· ἀλλὰ τὸ Ἐκτελεστικόν δὲν ἐπέισθη εἰς τοῦτο, καὶ οὕτως εἰς τὸ Ἄργος ἠκολούθουν καθ' ἡμέραν ταραχαὶ καὶ ἄτοπα.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπὶ συνελύσεως προὐβλήθη, ὅτι, ἐπειδὴ προλαθόντως δὲν ἀπεστάλησαν Ἰκέται εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, νὰ ἀποσταλῇ καὶ μία Πρεσβεία εἰς τὸν Πάπα, διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τοὺς Μονάρχας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἀπεφασίσθη ὁ Π. Πατρῶν καὶ ὁ Νεόφυτος Βάμβας, οἵτινες τὸ ἐδέχθησαν· καὶ ἐμποδίσθη ὁ Π. Πατρῶν νὰ ἐκστρατεύσῃ διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἦτον διωρισμένος, καὶ περιέμενον ἐκεῖ νὰ γίνουν τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα. Ἄλλὰ τὸ Ἐκτελεστικόν εἶπε δι' ἄλλας αἰτίας, εἴτε διότι τότε ἴσως ἔμαθε παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὅτι ἐκεῖνος ἄνευ κοινῆς γνώμης ἀπέστειλεν ἐκ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὸν ἰατρὸν Τζαπραζλὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρεσβευτὴν εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Πάπα, διὰ νὰ κατορθώσῃ δάνεια ἐκεῖθεν, μετεμελήθη δι' αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀνέβαλε μὲ διαφοροὺς προφάσεις τὴν ὑπογραφὴν τῶν γραμμάτων.

Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποὶ Καπιταναῖοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, μαθόντες, ὅτι οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου στρατολογοῦσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσιν οἱ ἴδιοι, καὶ νομίσαντες ἴσως, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι στρατήγημα τῶν Πολιτικῶν, διὰ νὰ γυμνώσωσι τοὺς Καπιταναίους ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ὅπου εἶχεν εἰς τὴν πολιορκίαν, συμπεράνας τὸ τοιοῦτον, διότι οἱ μὲν Καλαβρυτινοὶ Πρόκριτοι ἐπροσκάλουν τοὺς Πετιμεζαίους καὶ τοὺς ἄλλοις Καλαβρυτινοὺς ὅπου εὐρίσκοντο εἰς Πάτρας, οἱ δὲ Δελιγιανναῖοι τοὺς Καρυτινοὺς καὶ καθεξῆς, ἀπεφάσισαν καὶ ἔλιυσαν αἰ-

φνης τὴν πολιορκίαν. Καὶ οἱ μὲν λοιποὶ Καπιταναῖοι ἤλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχεν ἐκεῖ, καὶ μὲ ὅσους ἄλλους ἐσύναξε καθ' ὁδόν, ἐφθασεν εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν, κηρύττων ἀσυδοσίαν εἰς τὸν Λαόν, διὰ νὰ τὸν ἐφελεύσῃ, καὶ κατηγορῶν τινὰ τῶν Μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως καὶ τῆς Γερουσίας, ὅτι σφετερίζονται τὰ κοινὰ, ἐνῶ στρατιῶται ὑστεροῦνται τῶν ἀναγκαιῶν· καὶ ὅτι θέλει μεταβῆ εἰς τὸ Ἄργος, διὰ νὰ κριθῆ μετ' αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ μετάβασίς του εἰς τὸ Ἄργος τὸ περισσότερο ἴσως ἀπέβλεπε, διὰ νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, καὶ νὰ ὠφελήθῃ ἐκ τῶν λαφύρων. Εἰς δὲ τὴν ἐν Τριπολιτζᾶ διατριβὴν του ἀπέβλαλε τὸν ἐκ Καρυταίνης Γερουσιαστὴν, καὶ ἀντικατέστησεν ἄλλον ἐκ τῆς φατρίας του. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκινεῖτο ἄνευ χαλινοῦ τινος. Διеспάρη λοιπὸν ἔτι μᾶλλον ἢ περὶ τῆς Διοικήσεως κακῆ ὑπόληψις, καὶ ὅλος ὁ Λαὸς κατεβόα ἐναντίον αὐτῆς, πλάττων κατὰ φαντασίαν μιλιοῦνια, ὅτι ἐσφετερίσθησαν ἀπὸ τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως, καὶ ἐπαπειλῶν τὰ πένδεινα κατ' αὐτῶν. Διὸ καὶ ἐπαράχθη ἡ Διοίκησις ἕνεκα τούτου, καὶ ἐφοβήθη, μ' ὅλον ὅτι αὐτὴ ἡ συκοφαντία ἦτον παραλογωτάτη, ὥσάν ὁποῦ οὐδὲν τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ἔλαβεν οὐδ' ὀβολὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ Ταμείου, ἐξαίρουμένων τινῶν Προκρίτων οἵτινες ἰδικιτέρως ὠφελήθησαν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των.

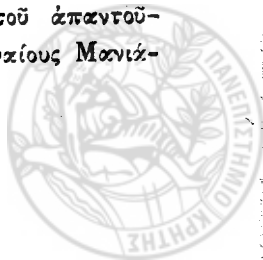
Οἱ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ πληρεξούσιοι, ἀφ' οὗ κατέγραψαν μερικὰ ὀσπήτια, βλέποντες ὅτι, διὰ νὰ γίνῃ ἐπὶ λεπτοῦ καταγραφή καὶ ἐκτίμησις τῶν πραγμάτων, χρειάζονται πολλοὶ μῆνες, ἐγνώρισαν τὸ λάθος των καὶ ἐπαυσαν τῆς καταγραφῆς, καὶ ἐζήτησαν παρὰ τῆς Διοικήσεως τὴν ἄδειαν, διὰ νὰ συμφωνήσωσι μετὰ τῶν Τούρκων μίαν ποσότητα διωρισμένην, χωρὶς νὰ καταγράψωσιν. Ὁθεν ἡ μὲν Διοίκησις τοὺς ἔδωκεν αὐτὴν τὴν ἄδειαν, καὶ τοὺς ἐβίασεν νὰ παραβλέψωσι καὶ νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ παραλάβωσι τὸ φρούριον ὅσον τάχος.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Ὁρλάνδος, εἰς ὧν τῶν Πληρεξουσίων, αἴφνης

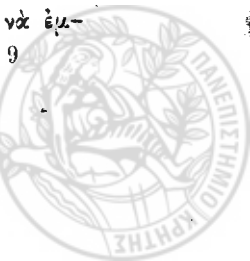
άνευ ειδήσεως άλλου τινός έφυγεν από τὸ Φρούριον, καὶ μετέβη εἰς ἓν πλοῖον. Τοῦτο ἐτάραξε τοὺς Τούρκους, καὶ ἐδυσκολεύοντο πλέον νὰ ἔμβωσιν εἰς συμφωνίας, προβάλλοντες, ὅτι δὲν ἔχουν τόπον κί συμφωνίαι, μὴ παρόντων ὄλων τῶν Πληρεξουσίων, καὶ ὅτι ἡ φυγὴ τοῦ Ὀρλάνδου τοὺς βάνει εἰς ὑποψίαν, μήπως οἱ ναῦται Ἕλληνες ἔχουν κακὸν σκοπὸν περὶ αὐτῶν, ἀφοῦ τοὺς παραλάβουν ἀόπλους. Ἐμηνύθη ὁ Ὀρλάνδος, διὰ νὰ εἰσελθῆ πάλιν εἰς τὸ Φρούριον, πλὴν δὲν ἠθέλησεν, εἴτε διότι ἐφοβείτο ἀπὸ τοὺς Ναυπλιώτας Τούρκους, μήπως παροξυνθῶσιν ἀπὸ τὰ κακὰ ὀποῦ ἔκκμον οἱ Μανιάται εἰς τοὺς ἔξω Τούρκους, εἴτε διότι ἔμαθεν, ὅτι αἱ ἔχθρικαὶ δυνάμεις ἐπλησίασαν εἰς τὸν Ἴσθμόν, ὅστις ἦτο ἀπροφύλακτος. Ὅθεν ἔγραψαν οἱ Πληρεξούσιοι εἰς τὴν Διοίκησιν νὰ τοὺς σταλθῆ ἄλλο ἔγγραφο Πληρεξουσιότητος άνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀρλάνδου, τὸ ὀποῖον τοὺς ἀπεστάλη. Πλὴν τίς ἡ ὠφέλεια, ὀποῦ μὲ τοιαύτας ματαιότητας εἶχον ἀπεράσει δύο ἐβδομάδες, χωρὶς νὰ κατορθώσουν τί; Ἐκτὸς τούτου ἐδυσκόλευε τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἡ ἀνὰβολὴ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, διὰ νὰ ἰμβαρκαρισθῶσιν οἱ Τούρκοι, ἐπειδὴ οἱ Πρόκριτοι τῶν Νήσων ἐζήτουν νὰ πληρωθῆ πρῶτον ὁ ναῦλος ἀπὸ τὴν Διοίκησιν πρὸς τριάκοντα γρόσια τὴν κάθε ψυχὴν καὶ ἔπειτα νὰ ἔλθουν τὰ πλοία. Ἄλλ' ἡ Διοίκησις δὲν εἶχεν οὐδ' ὀβολὸν εἰς τὸ Ταμείον τῆς. Καὶ οὕτω παρήρχοντο αἱ ἡμέραι ἀνωφελῶς, ἐνῶ ἔβλεπον ὄλοι, ὅτι κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὸ Ἔθνος ἀπὸ τὰς χεῖρας του τὸ Φρούριον.

Αἱ δὲ περὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν συσσωματωθέντων εἰς τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἐπτὰ Πασάδων, ἔχοντες καὶ πλῆθος ζῶων φορτηγῶν, ἔφθασαν εἰς τὸν Ἴσθμόν, χωρὶς νὰ ἀπαντήσουν καμμίαν ἀνθίστασιν. Ἐγραφε καθ' ἡμέραν ἡ Διοίκησις εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ τὰ χύνωσι τὴν ἔξοδόν τους οἱ Πρόκριτοι μετὰ τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ προκαταλάβωσι κἂν τὸν Ἴσθμόν· ἀλλ' ἐκείνοι μὴδὲ ἔχουν συνάξει εἰσέτι τοὺς στρατιώτας διὰ τὰς δυσκολίας ὀποῦ ἀπαντηῶσαν. Παρεκίνησε τὸν Πετρόμπεϊν καὶ τοὺς Καπιτανάκιους Μανιά-

τας, τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὸ Ἄργος, διὰ τὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν Ἴσθμόν· πλὴν καὶ ἐκεῖνοι ἐζήτουν μηνιαία πρὸς 50 γρόσια τὰ πληρωθῶσι πρῶτον καὶ ἔπειτα τὰ κινήσῃσι. Τοὺς ὑπεσχέθη μὲ μυρίους τρόπους, πλὴν δὲν ἐπέισθησαν. Μόλις ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν ἐξεκίνησαν χίλιοι περίπου στρατιῶται, ἔχοντες Ἀρχηγούς τὸν Γεώργιον Σέκερην καὶ τὸν Ρῆγαν Παλαμῆδην, οἵτινες ἔφθασαν ἐν καιρῷ εἰς τὸν Ἴσθμόν καὶ κατέλαβον θέσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ στρατιῶται ὀλίγοι ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ ἀπειροὶ διόλου τοῦ πολέμου. Οἱ δὲ ΔερβENOχωρῖται διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς περίξ νήσους καὶ εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, διὰ τὰ ἀσφαλίως τὰς φAMILIΆS των. Ὁ Καπιτὰν Τζαλαφακτίος, Μανιάτης ἔμπειρος τοῦ πολέμου, ἦτον ἐκεῖ, ἀλλὰ μὲ μόνους εἴκοσιν ἀνθρώπους· ὅθεν δὲν ἐδύνατο τὰ κατόρθωσῃ οὐδέν.

Ἦρθησαν λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν Ἴσθμόν, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν θέσιν τῶν Τριπολιτζιωτῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἰδόντες τὸ πλῆθος, εὐθὺς ἄφησαν τὴν θέσιν των καὶ ἔφυγον πρὸς τὸ μέρος τῆς Κορίνθου. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπροχώρουν χωρὶς ἀνθίστασιν, καὶ τέλος πάντων ἔφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον ἀναιμωτῖ, καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ τῇ 6 Ἰουλίου. Οἱ δὲ φεύγοντες Τριπολιτζιωτῖ, διεσκορπισμένοι ἐκ τοῦ φόβου εἰς διαφόρους δρόμους, διέσπειραν μέγαν τρόμον εἰς τὰ μέρη, ὅθεν διέβαινον, κηρύττοντες ἕκαστος εἰς τὸν Λαόν, ὅτι αὐτὸς μόνος ἐσώθη ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν ἐχθρῶν, καὶ κατήντησαν τοὺς χωριάτας εἰς τόσῃ ἀπελπισίαν, ὥστε κατέφυγον εἰς τοὺς δρυμοὺς καὶ σπήλαια. Αὐθημερὸν ἔφερε τὴν εἰδήσιν εἰς τὸ Ἄργος ὁ Χιλιάρχος Ἀγαλόπουλος, καὶ ἔγινε μέγας θόρυβος πρὸς ἀπάντας, καὶ ἤκούστο πανταχόθεν ὀλολυγμὸς τῶν γυναικῶν καὶ παιδιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων ξένων φAMILIΆΩΝ ἐκ τῆς Χίου, τῶν Κυδωνιῶν, καὶ ἄλλοθεν, οἵτινες ἤρπικσαν εἰς τοὺς ὤμους των, ὅτι ἐδύναντο ἀπὸ τὸ πρᾶγμα τοὺς καὶ ἔφευγον ἐξω τῆς πόλεως. Οἱ δὲ Μανιάται διετηρήθησαν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἀπανθρώπως, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν προκατέλαβον τοὺς δρόμους ἐξω τῆς πόλεως, ἐπὶ προφάσει διὰ τὰ ἐμ-

ποδίζουσαν τοὺς φεύγοντας ἐνόησαν, καὶ ἐγύμνωσαν πάντας τοὺς διαβαίνοντας ἀνδρας καὶ γυναῖκας, ἄλλοι δὲ ὤρμησαν εἰς τὰ ὀσπτήτια καὶ ἐργαστήρια καὶ τὰ ἐγύμνωσαν, ἐν ᾗ ἦσαν παρόντες ἔτι οἱ οἰκοκύριοι, πρὸς τοὺς ὁποίους, κλαίοντας, ἔλεγον, ὅτι, ἂν τοὺς τὰ ἀφήσουν, θέλει τὰ κυριεύσῃσι οἱ Γούρκοι· καὶ, ἀφ' οὗ ἔπραξαν τοιαῦτα ἄτοπα, οἱ πλείονες ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Μάνην, ἐνεργεῦντες καὶ καθ' ὁδὸν εἰς τὰ χωρία ὅχι ὀλιγώτερα.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως, χωρὶς νὰ συνέλθωσιν εἰς ἓν, καὶ νὰ λάβωσι κοινὰ μέτρα περὶ τοῦ ποιητέου, διεσκορπίσθησαν, ἐπειδὴ πρῶτον ἔδωκε τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ Ἐκτελεστικὸν Σώμα, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο μᾶλλον τὴν ὀρμὴν τοῦ Λιαῦ, ἢ τοὺς ἐχθροὺς πλησιάζοντας· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφρόντισεν ἄλλο εἰμὴ τίνι τρόπῳ νὰ διασωθῇ μέσα εἰς τὰ πλοῖα, ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τοὺς Μύλους. Τὸ αὐτὸ ἠκολούθησαν καὶ οἱ Μινιστροὶ καὶ τὰ Μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, Νησιῶται καὶ Ρουμελιῶται, ἐκτὸς τινῶν Ἡελοπόννησιων, αἵτινες ἀνέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν. Ἐφυγε καὶ ὁ Χιλιάρχος τῆς Διοικήσεως μὲ ὀλιγίστους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ τὸν ἀφῆσαν καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἐπροσπάθει νὰ συναθροίσῃ στρατιωτικῶς, καὶ νὰ συγκροτήσῃ ἓν σῶμα, διὰ νὰ προκαταλάβῃ μιᾶν θέσιν ὀχυρὰν πρὸς βλάβην τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' οὐδεὶς τὸν ἠκολούθει. Ὄθεν τὴν μὲν νύκτα ἐκείνην ἔμειναν εἰς τὸν ἄνωθεν τοῦ Ἄργους λόφον, τὴν δὲ ἐπαῦσαν μετέβη εἰς τοὺς Μύλους ὅπου εὔρε καὶ τὸν Πετρόμπειν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν μέρος τῶν ἐχθρῶν ἐφιπποὶ ἐπροχώρησαν, διὰ νὰ κατασκοπέυσουν τοὺς δρόμους· καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἠπάντησαν οὐδὲ ψυχρῆν, οἱ μὲν ἐπέστρεψαν εἰς Κόρινθον, διὰ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς Πασάδες· ἐδομήκοντα δὲ περὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐπλησίασαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἰδόντες τὴν πόλιν καὶ ὅλον τὸ πεδίου ἔρημον, διευθύνθησαν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ Φρούριον μετὰ μεγίστης χαρᾶς τῶν ἐντοπίων· ὅτε οἱ πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων ἔμειναν αἰχμάλωτοι. Τὴν δὲ ἐπαῦσαν ἡμέραν ἐφθασεν εἰς τὸ Ναύπλιον ὁ Ἄλῃ Πασᾶς, Ἄργεῖος, μὲ

700 περίπου ἵππεις, τὸν ὅποιον ἐδέχθησαν μὲ κρότους παμπληθεις πυροβόλων. Οἱ δὲ λοιποὶ Πασάδες μὲ τὰ στρατεύματά τους ἔμειναν τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Φρούριον χωρὶς πόλεμον· ἐπειδὴ ὁ διωρισμένος εἰς αὐτὸ Φρούραρχος, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχιλλέως ἀναξίως οἰκαιοποιηθεὶς, ἔχων καὶ 100 περίπου στρατιώτας, μ' ὄλον ὁποῦ εἶχε τροφὰς καὶ διὰ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ἐδύνατο νὰ φυλάξῃ τὸ Φρούριον, μὲ τὸ νὰ ἴηται εἰς μίαν θέσιν δυσανάβατον καὶ ὀχυρωτάτην, μέχρις ὅτου νὰ τὸν προφθάσῃ καὶ ἄλλη βοήθεια στρατιωτικὴ, αὐτὸς, χωρὶς νὰ βιασθῇ διόλου ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἀποφάσισε νὰ φύγῃ· καὶ, ἀφ' οὗ ἐφώνευσε μόνον τὸν Κιαμῆλπεγι καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχιμαλώτους Τούρκους ἔκλεισε μέσα εἰς ἓν μαγαζεῖον, ἀνεχώρησε διὰ νυκτός, καὶ ἄφησε τὸ Φρούριον ἔρημον, ἐφωδιασμένον μὲ ἱκανὴν ποσότητα πολεμικῆς ὕλης καὶ πυροβόλων ὄπλων. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, ἀφ' οὗ παρετήρησαν μακρόθεν καὶ δὲν εἶδον διόλου ἀνθρώπους εἰς τὸ Φρούριον, ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος τῆς πόρτας, τὴν ὁποίαν εὗρον ἀνοιχτήν. Μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευον δέ, μήπως τοὺς ἔχουν ἐνέδραν οἱ Ἕλληνας, ἔκαμαν δικόφρους δοκιμὰς· ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφ' οὗ ἐπληροφόρηθησαν, ὅτι τὸ Φρούριον ἦτον ἔρημον, εἰσῆλθον, καὶ ἀμέσως ἠλευθέρωσαν τοὺς ἐγκλειστούς Τούρκους, ἄφησαν τὴν ἀναγκαῖαν φρουρὰν ἐκεῖ, καὶ οἱ λοιποὶ ἐστράτευσαν διὰ τὸ Ἄργος. Διεδόθη τότε φήμη, ὅτι ὁ Φρούραρχος Ἀχιλλεὺς ἔλαβεν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, 1) διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ Φρούριον· 2) ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄδηλον.

Ἐφθάσαν λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄργους, χωρὶς νὰ ἀπαντήσουν ἀνθίστασιν. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχον προχωρήσει πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος εἰς ἓν χωρίον λεγόμενον Κουτζοπόδι, ὅ, τε Πάνος Κολοκοτρώνης μετὰ ὀλίγων στρατιωτῶν,

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ φράσις «ἀπὸ τὸν Κιαμῆλπεγι» τῆς φράσεως «ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς» τεθείσης κατόπιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

2) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ περικοπή: «καὶ ὅτι διὰ νὰ μὴ φανερωθῇ ἐφώνευσε τὸν Κιαμῆλπεγι μόνον».

καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Πετρόμπεϊ μετὰ τινῶν Μανιατῶν, καὶ τινες Ἀργεῖοι στρατιῶται, ἐπὶ λόγῳ διὰ νὰ καύσουν τὸν σίτον, ὅπου εὐρίσκετο ἐκεῖ εἰς ἀποθήκην. Ὅθεν τοὺς ἐπρόφθασαν οἱ ἔχθροί· καὶ, ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγοι οἱ Ἕλληνες, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἀντισταθοῦν, ἀλλ' ἔφυγον· οἱ δὲ ἔχθροὶ ἐριπποὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τινός, καὶ ἐφόνευσαν ὅσους ἐπρόφθασαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐκλείσθησαν εἰς μερικὰ ὀσπήτια,¹⁾ διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδὸν τῶν ἔχθρῶν. Ἀφοῦ ἔμαθον τοῦτο εἰς τοὺς Μύλους, ἐκίνησεν ὁ Ὑψηλάντης με ὀλιγίστους ἀνθρώπους ὅπου εἶχε, καὶ, ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ Ἄργος, βλέπων τὴν πληθὺν τῶν ἔχθρῶν, καὶ τὴν ὀλιγότητα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἰσοδὸς τῶν ἔχθρῶν, ἀνέβησαν ὅλοι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ παλαιόκαστρον τοῦ Ἄργους, διὰ νὰ φυλάξουν τὴν θέσιν ἐκείνην. Ἀλλὰ τὸ φρούριον τοῦτο κεῖται μὲν εἰς θέσιν ὀχυρωτάτην, πλὴν διόλου ἀνεφοδιάστον, καὶ μηδὲ τροφὰς εἶχον, μηδὲ ὕλην πολεμικὴν, ἐκτὸς ὅσον ρίζι καὶ βούτυρον εἶχον μετακομίσει ἐκεῖ οἱ Μανιάται ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τοῦ Ἄργους. Οἱ δὲ ἔχθροὶ νομίσαντες, ὅτι μέσα εἰς τὸ Φρούριον εὐρίσκονται διὰ τὰ πλοῦτῃ τῶν Ἀργείων καὶ ἀποθῆκαι με πλῆθος τροφῶν, ἐπολιόρκησαν εὐθὺς τὸ Φρούριον, καὶ ἄρχισαν νὰ προετοιμάζου ἡ καταρσίας, διὰ νὰ τὸ πολεμήσουν.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, ἀφήσας μέσα εἰς τὸ Φρούριον τοὺς λοιποὺς, ἐξῆλθε μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ μετέβη εἰς τοὺς Μύλους, ὅπου εἶχε φθάσει καὶ ὁ Παναγιώτης Κρεβατᾶς με 800 περίπου στρατιώτας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς ἔλειπον καὶ αἱ τροφαὶ διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ αἱ πολεμικαὶ ὕλαι, ἐπροσκάλεσαν ἀπαξ καὶ δις τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις, διὰ νὰ ἐξέλθωσι καὶ νὰ συσκεφθῶσι περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν ἀναγκαίων· πλὴν δὲν ἠθέλησαν. Ἐστοχάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ἐκείνην τὴν ἀνάγκην τὸ ἀσῆμι,

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ φράσις «ὁμοῦ καὶ τινες Ἀργεῖοι στρατιῶται».

πού είχε συνάξει πρότερον ἡ Διοίκησις ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας καὶ Μοναστήρια τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὁποῖον μόλις διέσωσαν ἀπὸ τὸ Ἄργος, καὶ τὸ μετεκόμισαν εἰς ἓν πλοῖον μὲ σημαίαν Ἀουστριακὴν· ἀλλ' ἀπέτυχον καὶ κατὰ τοῦτο, ἐπειδὴ οἱ Σπετζιώται ναῦται, μαθόντες, ὅτι τὸ ἀσῆμι εὐρίσκεται ἐκεῖ, ὤρμησαν μὲ πλῆθος βάρκας, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἤρπασαν τὸ ἀσῆμι, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τοὺς χρεωστοῦνται μισθοὶ μηνιαῖοι. Ἄλλη ἐλπίς λοιπὸν οἰκονομίας δὲν ἔμεινεν, εἰμὴ ἡ ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Τριπολιτζᾷ Πελοποννησιακῆς Γερουσίας· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ὀλίγα Μέλη εὐρίσκοντο, καὶ ἐκείνοι ἔμποδοι μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν καὶ μεμονωμένοι, ἐπειδὴ ἔφυγον ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς ἅπαντες οἱ κάτοικοι, καὶ τὴν ἄφησαν σχεδὸν ἔρημον, καὶ διὰ τοῦτο εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν οἱ Γερουσιασταί. Ἄλλ' ἐνθαρρυνθέντες ἀπὸ τὰ Μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅπου ἐκεῖ μετέβησαν, ἐπεχειρίσθησαν τὴν οἰκονομίαν τῶν ἀναγκαίων μὲ δραστηριότητα, καὶ θερμότητα, καὶ ἐπρόβλεψαν εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιμον περίστασιν καὶ τὰς τροφάς, καὶ τὰς πολεμικὰς ὕλας, καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα δι' ὅλα τὰ στρατεύματα.

Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης εὐρισκόμενος εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ πληροφορηθεὶς τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Κόρινθον, ἔτι μᾶλλον κατεβόα κατὰ τῶν Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τοῦ κινδύνου τῆς Πελοποννήσου εἰς αὐτοὺς, ὥστε οἱ στρατιῶται οἱ μετ' αὐτοῦ ἦσαν ἐξηγριωμένοι. Ἄλλ' ὁ Π. Πατρῶν, εὐθὺς ὁποῦ ἔφθασεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, μὲ τὸ νὰ εἶδεν, ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔλαβε μεγάλην ἐπιρροὴν ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν οὐδεὶς ἄλλος ἐδύνατο μᾶλλον ἐκείνου νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Πατρίδα, ¹⁾ ἠκούσθη μετ' αὐτοῦ, τοῦ ὑπέβρεψε τὴν φιλοτιμίαν, τοῦ ἔβαλε

1) Ὑπάρχουσι διαγεγεαμμέναι αἱ φράσεις «τὸν ἐμαλάκωσεν ὀπωσοῦν, τοῦ ἐπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς πατρίδος... νὰ δοξασθῇ καὶ νὰ μείνῃ τὸ ὄνομα του ἀθάνατον».

πὸ ἰφθαλμῶν, ὅτι ἐκείνη ἦτον ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἐμελλε νὰ ἐπιτύχη καὶ ὁξάν καὶ εἴτι ἄλλο ἐπιθυμῆση, ἐὰν τρέξῃ, μὲ ὄσους στρατιώτας ἔχει, εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος· καὶ οὕτως ὁ Κολοκοτρώνης, παραιτήσας ὅλα κατὰ μέρος τὰ παράπονα, ἔγραψε μετὰ τῆς Γερουσίας εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ τρέξωσιν οἱ στρατιῶται, καὶ αὐτὸς μετέβη εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, μὲ ὄσους στρατιώτας εἶχε. Τὸν δὲ Κ. Κολιόπουλον διώρισε νὰ προκαταλάβῃ τὸν στενὸν δρόμον, Πόρταϊς λεγόμενον, καὶ τὰ περίξ ἐκεῖ μέρη, οὓς δὲ Τριπολιτζιώτας στρατιώτας νὰ φυλάξωσι τὸν δρόμον τοῦ Τουρνικιοῦ.

Οἱ δὲ εὐρισκόμενοι εἰς τοὺς Μύλους Ὑψηλάντης, Πετρόμπεϊς καὶ Κρεβατᾶς, μαθόντες τὴν κατάβασιν τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, ἀνέβησαν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ διὰ νὰ συσχεφθῶσι περὶ τοῦ ποιητέου. Ὅθεν ἀπεφάσισαν διὰ τε τὸ ὄχυρόν τῆς θέσεως καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν τροφῶν, νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας, ὥστε νὰ συναχθῶσι καὶ ἄλλοι στρατιῶται, καὶ οὕτω νὰ καταβῶσι πλησίον τοῦ Ἄργους.¹⁾ Ἐκεῖ εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἀπέστειλαν μεσίτας ἐκ τῶν πλοίων, διὰ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως· ἄλλ' ὁ Πετρόμπεϊς καὶ Κολοκοτρώνης ἐζήτησαν, νὰ ἀποβληθοῦν ὁ τε Θάνος Κανακάρης καὶ ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος ἐκ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ὁ Θεόδωρος Νεγρῆς καὶ ὁ Ἰωάννης Κωλέττης ἐκ τῶν Μινιστερίων· οἱ δὲ λοιποὶ νὰ ἐξέλθωσι τῶν πλοίων, νὰ συναχθῶσι καὶ τὰ λοιπὰ Μέλη, καὶ νὰ διοικῶσι τακτικῶς, καὶ νὰ προμηθεύωσι τὰ ἀναγκαῖα, καὶ θέλει ὑποτάσσωνται ὅλοι εἰς τὴν Διοίκησιν. Πλὴν δὲν ἐξῆλθον, τὸ μὲν, διότι δὲν ἰδέχοντο νὰ γίνῃ μεταλλαγὴ ὑποκειμένων εἰς τὴν Διοίκησιν, τὸ δὲ, διότι ἐροβοῦντο τὴν ἀγανάκτησιν τῶν στρατιωτῶν.

1) Ἔπονται διαγεγραμμένα τὰ ἐξῆς: «διὰ νὰ ἐνδυναμώσωσι δὲ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Ἄργους κεκλεισμένους Ἕλληνας ἀπέστειλαν ἐκεῖ τὸν Πάνον υἱὸν τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τὸν Ἰωάννην υἱὸν τοῦ Πετρόμπεϊ μὲ μερικῶς στρατιώτας».

Οἱ δὲ ἔχθροί, γενόμενοι κύρισι ὅλης τῆς παιδιάδος Ναυπλίου καὶ Ἄργους, περιεφέροντο ἀνεμπόδιστως μετὰ τῶν Ναυπλιωτῶν εἰς τὰ χωρία καὶ ἐσυναζόν τροφάς - ὅθεν εὕρισκον· ἐπειδὴ οἱ τῶν χωρίων κάτοικοι Ἕλληνας μὲ τὸ νῆ ἐφυγον αἰφνιδίως, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ σηκώσουν ὅλον τὸ πρᾶγμα τους.

Ἄφ' οὗ δὲ συνήχθησαν εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἱκανοὶ στρατιῶται Ἕλληνας, ὥστε συνεποσοῦντο ὅλοι δέκα περίπου γιλιάδες ἀπεφάσιον οἱ Καπιταναῖοι νὰ καταβῶσιν εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ἄργους καὶ νὰ ἐνδυναμώσωσιν ἐκείνην τὴν θέσιν, ὥστε νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς ἔχθρους, ἂν ἐπιχειρηθῶσι νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους. Ὁ δὲ Κ. Κολιόπουλος, ἐνδυναμωμένος μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας, διαρίσθη νὰ φυλάττῃ τὸν ἄλλον δρόμον τὸν ἀπὸ μέρους τῶν Πορτῶν, καὶ οὕτω νὰ ἔχωσι τρόπον τινὰ πολιορκημένους τοὺς ἔχθρους εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄργους, ὅπου δὲν ἦτον δυνατόν νὰ μείνωσι διὰ πολὺν καιρὸν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν. Ἐκείθεν λοιπὸν οἱ Ἕλληνας συνεχρότησαν διαφόρους πολέμους μετὰ τῶν ἔχθρῶν, ὁρμώντες εἰς τὰ ταμπούρια τῶν ὡς λέοντες· ἀλλὰ τὸ ἱππικὸν τοῦ ἔχθρου ἐμπόδιζε τὴν πρόδον τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ πεδινὰ μέρη. Εἰς ἕνα δὲ πόλεμον, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνας ἦσαν νικηταί εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, καὶ ἔτρεψαν τοὺς ἔχθρους εἰς φυγὴν, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ὕστερον μὲ τὸ νὰ ἐπροχώρησεν ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κάμπον, τοὺς περιεκύκλωσε τὸ πόλυκρημον ἱππικὸν τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἐφόνευσαν περίπου 150 Ἕλληνας, ὅπου δὲν ἐπρόλαβον νὰ φύγουν.

Ἐπέμενον δὲ οἱ ἔχθροί εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Φρουρίου τοῦ Ἄργους, ἐλπίζοντες, ὅτι εὕρισκοντο ἐν αὐτῷ πολλὰ καὶ μεγάλα πρᾶγματα, καὶ ἐστενοχώρησαν τότε τοὺς ἐν αὐτῷ Ἕλληνας, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν καμμίαν συγκοινωνίαν μὲ τοὺς ἔξω καὶ ἐκινδύνουν, ἐπειδὴ τοὺς ἔλειπον καὶ τροφά, καὶ νερὸν καὶ ὕλαι πολεμικαί. Οἱ δὲ ἔξωθεν Καπιταναῖοι, ἀφ' οὗ ἐδοκίμασαν δις νὰ τοὺς δώσουν τὰ ἀναγκαῖα καὶ δὲν ἐδυνήθησαν, ἀπεφάσιον

νά πλησιάσουν διά νυκτός εις τὰς θέσεις τῶν πολιορκούντων, νὰ συγκροτήσουν πῶλεμον εις πολλὰ μέρη, διά νὰ βιάσουν τοὺς ἐχθροὺς ν' ἀφήσουν ἕν μέρος τοῦ Φρούριου ἐλεύθερον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ὀρμήσωσιν οἱ πολιορκούμενοι καὶ νὰ φύγουν, τὸ ὅποιον καὶ κατάρθωσαν καὶ τοὺς ἀπῆλλαξαν ὄλους χωρὶς καμμίαν ζημίαν. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλλήνων εἰσῆλθον οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ Φρούριον, καὶ, ἐπειδὴ δὲν εὗρόν τι εἰς αὐτὸ, τὸ παραίτησαν παρευθὺς, καὶ κατέβησαν εἰς τὸ Ἄργος. Ὅντες δὲ ὑστερημένοι τῶν ἀναγκαίων περιεφέροντο εἰς τὰ χωρία διεσκορπισμένοι, καὶ ζητοῦντες τροφάς· οἱ δὲ Ἕλληνες συνεχῶς ἔκαμον ἐνέδρας, καὶ ἐφόνευον, καὶ ἤχημαλῶτιζον ἐξ αὐτῶν· μάλιστα ὁ Καπ. Τζόκρης μὲ τοὺς Ἀργεῖους στρατιώτας, οἵτινες ἐγνώριζον κάλλιστα τὰς τοποθεσίας, τοὺς ἐπρόξενου καθ' ἡμέραν μεγίστην βλάβην.

Ἐντρομοὶ λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ ἐκ τούτου, καὶ βλέποντες τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων ἀκαταμάχητον, ἀπελπίστησαν ἀπὸ τὸ νὰ προχωρήσουν εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου· ἀλλὰ οὐδὲ ἐκεῖ νὰ μείνωσιν ἐδύναντο διά τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου διά θαλάσσης ἦτον εὐκολώτερον νὰ λάβωσι τροφάς, ἢ καὶ ἄλλην βοήθειαν, ἢ καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀχαιίας. Διὰ νὰ ἀπατήσωσι δὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἔχωσιν ἐλεύθερον τὸν διὰ Κόρινθον δρόμον, ἀπέστειλεν ὁ Μαχμουτ Πασῆς Δράμαλης τὸν Γραμματικὸν του εἰς τοὺς Μύλους μὲ προβλήματα τινα παράλογα, ὅτι νὰ προσκυνήσωσι, καὶ ὅτι αὐτὸς τοὺς ὑπόσχεται ἀμνηστίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἄφ' οὗ δὲ ἔλαβε περὶ τούτου τὴν πρέπουσαν ἀποκρίσιν, τοὺς ἐπρόβαλε μυστικὰ ὁ Γραμματικὸς, τάχα ὡς Χριστιανός, ὅτι νὰ μένωσιν προσεκτικοί, καὶ νὰ ἐνδυναμωθῶσι κελῶς ἐκεῖ εἰς τοὺς Μύλους, διότι οἱ Πασάδες ἔχουν ἀπόφασιν νὰ ὀρμήσωσιν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἀπάτη, διὰ νὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖ τὰ στρατεύματα, καὶ νὰ μὴ ἐμποδισθῶσιν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν δρόμον τῆς Κορίνθου. Οἱ Καπιταναῖοι λοιπὸν, μὴ ἐνωήσαντες τὴν ἀπάτην, τὸν μὲν Γραμματικὸν μὲ πρόφασιν, ὅτι πρέπει

νά συνομιλήσωσι καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν προκρίτων, καὶ οὕτω νά τὸν δώσωσιν ἐκ συμφώνου μίαν ἀπόκρισιν, τὸν ἐκράτησαν ἐκεῖ, αὐτοὶ δὲ ἐφρόντιζον νά ἐνδυναμώσωσι πρῶτον τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν Μύλων μὲ στρατεύματα ἰκανά, καὶ ἔπειτα νά ἀφήσωσι τὸν Γραμματικόν.

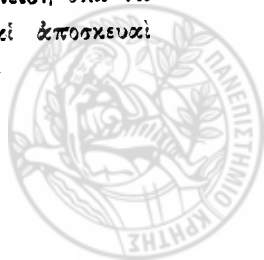
Οἱ δὲ ἔχθροί, χωρὶς νά περιμείνωσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Γραμματικοῦ, ἐκίνησαν τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν πανστρατιᾶ διὰ τὴν Κόρινθον, καὶ ἔφθασαν εἰς τὰ Δερβενάκια, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένοι ὀλίγοι στρατιῶται ἐκ τῆς Καρυταίνης μετὰ τοῦ Κ. Ἀντωνίου Κολοκοτρῶνῃ· εἰς δὲ τὰ χωρία, Ἀγινόρι καὶ Στεφάνι λεγόμενα, πλησίον τοῦ χωρίου Κλένια, εὐρέθη τότε ἀγαθὴ τύχη ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Καπ. Νικῆτα, καὶ μὲ 500 περίπου στρατιώτας, ¹⁾ οἵτινες ἐπήγαγον νά προκαταλάβουν τὰς θέσεις τοῦ Ἴσθμοῦ, καὶ νά τὸν ἐνδυναμώσουν, διὰ νά ἐμποδίσουν τὴν διόδον, τὸσον τῶν προεισελθόντων ἐχθρῶν, ὅσων καὶ ἄλλων ἐχθρικών δυνάμεων ἔξωθεν. Ὅθεν πρῶτον εἰς τὰ Δερβενάκια συνεκροτήθη ὁ πόλεμος, καὶ οἱ ὀλίγοι στρατιῶται, χωρὶς νά φοβηθῶσι τὴν πληθὺν τῶν ἐχθρῶν, ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἐφόνευον πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ὤρμουν νά περάσουν ἐκεῖνα τὰ στενά μέρη. Ἐφθασεν ἡ εἰδησις εἰς τὸ Στεφάνι, καὶ εὐθὺς ἔτρεξεν ὁ Κ. Νικήτας καὶ ἐπρόφθασεν ἐν καιρῷ ἐκεῖ, καὶ ἐπροξένησε μέγαν ὄλεθρον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ὅμοίως ἔτρεξαν καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη οἱ στρατιῶται, πλὴν δὲν ἔφθασαν ἐν καιρῷ· ἐπειδὴ οἱ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἐπρόλαβον καὶ ἐπέρασαν, παραιτήσαντες ἐκεῖ πλῆθος ζώων φορτηγῶν μὲ διαφόρους ἀποσκευὰς καὶ τῆς καθάλας· οἱ δὲ Πασάδες, ὅπισθεν ὄντες τοῦ στρατεύματος, καὶ ἰδόντες τὴν φθορὰν τῶν ἔμπροσθεν, ἐπέστρεψαν μὲ πέντε χιλιάδας περίπου ἵππεις· καὶ, μὲ τὸ νά ἐφοβοῦντο, μήπως τοὺς περικυκλώσουν οἱ Ἕλληνες, ὑπήγον ἔμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐστρατοπέδευσαν. Ἐμειναν δὲ

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ περιχοπὴ : «οἵτινες πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχον ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν Ροῦμέλην καὶ τότε εἶχον ἀπόφασιν νά ὑπάγουν...»

εις εκείνην τὴν μάχην πεφονευμένοι ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἔλαβον πλῆθος λαφύρων οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Κ. Νικήτας μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρώτην του θέσιν εἰς τὸ Στεφάνι· οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται ἐμβήκην εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους, καὶ εὗρον ὑπὲρ τοὺς 150 τῶν ἔχθρῶν πληγωμένους καὶ ἀρρώστους, καὶ πολλὰ ζῶα καὶ βαρέας ἀποσκευάς.

Οἱ δὲ Πασάδες, ἔμφοβοι διὰ τὴν φθοράν, ὅπου τοὺς ἠκολούθησε, καὶ διὰ τὴν διαίρεσιν τῶν δυνάμεών τους, καὶ ὑποπτεύοντες, μήπως τοὺς πολιορκήσουν οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ, καὶ τότε ἀφύκτως ἔμελλε καὶ αὐτοὶ ὅλοι νὰ χαθοῦν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὅσοι μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον μὴ ἔχοντες ὀδηγούς, ἀπεφάσισαν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν, καὶ ὀδηγηθέντες ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους ἠκολούθησαν τὸν δρόμον τῆς Κλένικας, τὸν ὅποιον, ὡς παράμερον, ἐνόμιζον, ὅτι εἶνε ἀπροφύλακτος. Ἄφου δὲ ἔφθασαν εἰς τὰ στενά, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ Νικήτας, ὅστις τοὺς ἄφησε καὶ ἐπροχώρησαν ἀρεκτά, διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ ὀπισθοδρομήσωσι, συνεχρότηθη ὁ πόλεμος, καὶ οἱ ἔχθροί, μὴ δυνάμενοι μῆτε νὰ διαφυλαχθοῦν, μῆδὲ νὰ φύγουν ἔριπτοι διὰ τὸ δύσβατον τοῦ δρόμου, οἱ μὲν ἄφησαν τὰ ἀλόγα τους, καὶ ἐδοκίμαζον πεζοὶ νὰ ἀποφύγουν τὸν κίνδυνον, οἱ δὲ ἔριπτον τὰ ὄπλα καὶ ἔφευγον, οἱ δὲ στενοχωρούμενοι μεταξὺ των εἰς τὰ στενά καὶ ἀπὸ τὴν πληθὺν τῶν ἵππων, ἐρίπτοντο κάτω εἰς τοὺς κρημούς, καὶ δὲν ἐφρόντιζον θεόλου, πῶς νὰ ἀντισταθῶσιν, ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῶσιν· ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐφόνεον πλῆθος ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Κ. Νικήτας μὲ τὴν σπῆθην εἰς τὰς χεῖρας διέσπειρε φρίκην εἰς αὐτούς, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται ὤρμησαν ὡς εἰς ἀγέλην ζῶων, καὶ τοὺς κατέσφαζον. Καὶ ἔμεινεν εἰς ἐκείνην τὴν μάχην ὁ ἡμῖς ἀριθμὸς τῶν ἔχθρῶν πεφονευμένος καὶ τινες τῶν Πασάδων· οἱ δὲ λοιποὶ διέβησαν κακῶς ἔχοντες καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον ὀδυρόμενοι καὶ γυμνοὶ, ἐπειδὴ ὅλα τὰ φορτηγὰ ζῶα, ἐν οἷς καὶ 200 κάμηλοι, καὶ ὅλαι αἱ ἀποσκευαὶ

τῶν ἐχθρῶν καὶ πλῆθος ἵππων τῆς καθβάλας, ἔγιναν λάφυρα τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὁ Ὑψηλάντης καὶ Κ. Νικήτας μετέβησαν εἰς τὸν Ἰσθμόν, καὶ ὠχυρώσαν ἐκεῖνας τὰς θέσεις, συνάξαντες καὶ τοὺς Δερβενοχωρίτας.

1) Ἡ δὲ πεδιάς τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἀργούς ἔμεινε πάλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀφήσαντες τὸν Καπιτὰν Νικόλαον Σταματελόπουλον, μὲ ὄσους στρατιώτας ἦσαν ἱκανοὶ διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, ἐνῶ ἔμεινε φρούραρχος ὁ Ἀλῆ Πασσας μὲ 600 περίπου στρατιώτας, οἱ δὲ λοιποὶ Καπιταναῖοι καὶ στρατιῶται ἔχοντες Ἀρχηγόν τὸν Κολοκοτρώνην, μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ πεδίον τῆς Κορίνθου.

Οἱ δὲ στρατιῶται Ἕλληνες ἐφθασαν εἰς τόσῃ ἀκμὴν γενναϊότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἤθελον ἐξακολουθήσουν τὸν βλαπτικὸν πόλεμον, καὶ ἤθελε προχωρήσουν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐὰν ὠδηγούντο καλῶς, καὶ ἐὰν δὲν τοὺς ἐσπάραττον αἱ ἀλλήλομαχίαι τῶν Προκρίτων καὶ Καπιταναίων.

Ἄλλ' ὅσον τὸ Στρατιωτικὸν μέρος τῶν Ἑλλήνων εἶχε καλῶς, τόσον τὸ Πολιτικὸν κακῶς καὶ ἀνωμάλως· ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἐθνικὴ Διοίκησις ἤπράκτει διόλου, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἦσαν διεσκορπισμένα· ἐκ δὲ τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων μόνῃ ἡ Πελοποννησιακὴ Γεβουσία ἐφαίνετο ἐνεργοῦσα, πλὴν καὶ ἐκείνη οὐσα ἐξηρητημένη ὄλωσ διόλου ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἄλλους Καπιταναίους δὲν ἐνήργει, εἰμὴ δι' ἐκείνων καὶ ὅσα ἤθελον ἐκείνοι. Ὁ δὲ Ἄρειος

1) Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐξῆς παραλειφθέντα εἰς τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις: «Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας μετέβησαν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἄ νᾶ καθησυχάσουν τὰς ἐκεῖ διαφωνίας, συνήχθησαν ἐκεῖ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ λοιποὶ καπιταναῖοι καὶ πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀφοῦ κατέκριναν ἅπαντας τοὺς ἀρεοπαγίτας, κατήγγησαν ἐγγράφως τὸν διοργανισμὸν ἐκείνον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἐσύστησαν ἐφορεῖας εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας».

Πάγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸ καιροῦ ἦτο διαλελυμένος· ἐσχάτως δὲ κατηργήθη διόλου, καὶ μόνον οἱ ἐκεῖ Καπιταναῖοι μετὰ τῶν Ἐφόρων ἐδιοικοῦν τὰς Ἐπαρχίας ὡς ἔτυχε. Ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Γερουσία διελύθη, ἅμα ὅπου μετέβη ἐκεῖσε ὁ Μαυροκορδάτος, ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἐγχαλπώθῃ τινὰς τῶν Καπιταναίων καὶ μάλιστα τὸν Κ. Μάρκον Μπότζαρην, καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ ἀνώτερον τῶν ἐντοπιῶν Καπιταναίων, ἔκαμε νὰ δυσανεστηθῶσιν οἱ λοιποὶ, καὶ μάλιστα ὁ Κ. Γεώργιος Βαρνακιώτης, ὅστις ἕως τότε ἦτον καὶ ἐγνωρίζετο παρὰ πάντων Στρατηγὸς τῶν Ἀρμάτων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴ προσηρμόζετο εἰς τὴν γραμμὴν τῆς τοῦ Μαυροκορδάτου πολιτικῆς, καὶ παρεμπόδιζε τὴν πρόοδόν της, ἐνηργεῖτο κατὰ πάντα τρόπον ἡ πτώσις του. Ὅθεν ἐξήψαν καὶ ἐκεῖ τὰ πάθη καὶ αἱ ἔριδες, καὶ οὐδὲν ἐκ συμφώνου ἐπράττετο. Ἐκ δὲ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἑλευθέρας Ἑλλάδος οὐδ' ὀβολὸς ἐδόθη εἰς τὸ Κοινὸν τοῦ ἔθνους Ταμείον, ἀλλ' ἠρπάζοντο ἀπὸ τοὺς δυνατωτέρους ἐκάστου τόπου. Μόνον ἐκ τῶν τῆς Πελοποννήσου Ἐπαρχιῶν συνήχθη ἐν μέρος εἰσοδήματος, πλὴν καὶ ἐκεῖνο, ὀλίγον ὡς πρὸς τὸ ὅλον, δὲν ἐξήρκει μηδὲ εἰς τὰ μικρότα ἐξοδα τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἥτις βιαζομένη ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας, ἐστοχάσθη νὰ ζητήσῃ ἔρανον ἀπὸ τοὺς εὐκατάστατους Πελοποννησίους, καὶ ἀπέστειλε τινὰς ἐκ τῶν Μελῶν αὐτῆς μὲ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, νὰ τὸν ζητήσωσι· πλὴν ἐκ μὲν τῶν δυνατῶν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ λάβωσιν οὐδὲν, ἐκ δὲ τῶν ἀδυνάτων ἔλαβον ὀλίγα τινά, καὶ ἐκεῖνα βιαίως, τὰ ὅποια ποῦ πρῶτον νὰ ἐπαρκέσωσιν; ἐπειδὴ καὶ οἱ νησιῶται ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐζήτουν χρήματα διὰ ναυτικόν, καὶ ἄλλαι ἀναγκαῖαι δαπάναι ἐκεῖθεν ἐζητοῦντο. Ὅθεν μὲ τοιαύτην κατάστασιν πολιτικὴν ἐξ ἀνάγκης ἦτον ἐπόμενον νὰ χωλαίνη καὶ τὸ πολεμικόν.

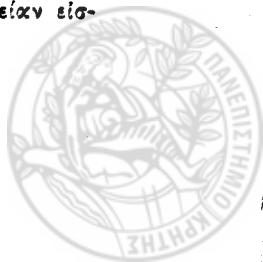
Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα λοιπόν, ἀφ' οὗ μετέβη ὁ Κ. Κυριακούλης εἰς τὰ παράλια τοῦ Σουλίου, ἐπροχώρησεν ἐκεῖ εἰς τὰ χωρία, καὶ ἔδωκε τρόμον εἰς τοὺς Ἀλβανούς, καὶ εἰς διαφόρους πο-

λέμου, ὅπου μετ' αὐτῶν συνεκρότησεν, ἔδειξεν ἀνδρείαν μεγίστην, καὶ πάντοτε ἦτον νικητὴς μὲ μεγάλην ζημίαν τῶν ἐχθρῶν· πλὴν τέλος πάντων ἐφρονεύθη εἰς μίαν μάχην, ἐπειδὴ ἀπροφυλάκτως εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ ταμποῦρί του, καὶ ἐπροξένησε μεγίστην θλίψιν εἰς τοὺς στρατιώτας. Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρὸς μετεκόμισαν εἰς τὸ Μεσολλόγγι καὶ τὸ ἐκήδευσαν ἐνδόξως· οἱ δὲ στρατιῶται διεσκορπίσθησαν καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια· τὸ δὲ Σοῦλι ἔμεινε πάλιν περιορισμένον ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ δὲ ἐστρατοπεδευμένοι εἰς Ἄρταν ἐχθροί, μαθόντες, ὅτι εἰς τὸ Πέτα ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες, ἐπροχώρησαν πανστρατιᾷ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ συνεκρότησαν πόλεμον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ πρῶτον μὲν ἀντέκρουσαν ἰσχυρῶς εἰς αὐτούς καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἡ θέσις των ἀνεπιτηδεῖα, δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τέλους νὰ ἀνθέξουν, καὶ ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν. Ἐμείναν δὲ οἱ Τακτικοὶ Φιλέλληνες εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς λόφου, ὅπου τοὺς περιεκύκλωσαν πανταχόθεν οἱ ἐχθροί· ἀλλ' ἐκεῖνοι οἱ γενναῖοι ἀντέκρουον εἰς αὐτούς μὲ ἀνδρείαν, καὶ σταθεροὶ εἰς τὴν θέσιν των, ἐφόνευσαν πλῆθος τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἐφρονεύθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 100, καὶ ὁ Γκενεράλ Νορμάνδ ἐπληγώθη, ὅστις μετὰ τῶν λοιπῶν διεσώθη εἰς τὸ Μεσολόγγι, καὶ ἐκεῖ μετὰ πολὺν καιρὸν ἀπέθανεν ἐξ ἀσθενείας ὁ φιλέλληνας καὶ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ. Καὶ οὕτω διελύθη ἐκεῖνο τὸ Στρατόπεδον τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μαυροκορδάτου· ἐπειδὴ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, οἱ δὲ Καπιταναῖοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὄντες καὶ ἄλλως δυσχεροῦσθημένοι, ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Οἱ δὲ ἐχθροί, μ' ὅλον ὅπου εὐκόλως ἐδύναντο νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν Ἀχαρναϊάν τότε, πλὴν ἀπεράσισαν ὅλας δυνάμεις νὰ ὑποτάξουν τὸ Σοῦλι πρότερον, τὸ ὅποιον τοὺς ἦτον πάντοτε ἐνοχλητικόν. Ὅθεν ἐπισσωματώθησαν ὅλοι περίπου εἰκοσιχιλιᾶδες καὶ ἐπολιόρκησαν στενὰ τοὺς Σουλιώτας, οἵτινες πολλάκις ἔκαμνον ἐξόδους ἐκ τοῦ φρουρίου, καὶ μὲ τὴν συνειθισμένην τους ἀνδρείαν εἰς-

εβαλλον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς ἐπροξένουν μέγαν ὄλεθρον, καὶ ἐφόνευσαν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν· εἰς διαφόρους προσβολὰς λαμβάνοντες καὶ ἀρκετὰς ἀποσκευὰς. Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ ἐπέμενον εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἐμπόδισαν τὴν συγκοινωνίαν τῶν Σουλιωτῶν μὲ τὰ παράλια, ὅθεν ἐλάμβανον τὰς τροφὰς τῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐπλησίαζον νὰ καταστήσωσιν εἰς ἔλλειψιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, μὲ τὰ νὰ ἐχρειάζετο ποσότης ἱκανὴ νὰ τραφῶσιν εἴκοσι χιλιάδες περίπου ψυχαὶ γυναικῶν καὶ παιδιῶν ὅπου εἰς τὸ Σούλι εἶχον καταφυγεῖ ἐκ τῶν ἐκεῖσε περίξ· μερῶν διὰ τὸν φόβον τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Πρόκριτοι λοιπὸν τῶν Σουλιωτῶν, συσχεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ἀσφαλίσωσιν εἰς ἄλλο μέρος τοὺς ἀδυνάτους, καὶ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ὅσοι στρατιῶται ἐξικανοῦσαν εἰς φύλαξιν τοῦ φρουρίου. Ὅθεν ἔγραψαν εἰς τὴν Διοίκησιν ζητοῦντες τόπον εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰς φαμηλιάς τῶν· ἀλλ' ἡ Διοίκησις, οὐσα τότε διεσκορπισμένη καὶ ἐν ἀπραξίᾳ, δὲν τοὺς ἀπεκρίθη εὐθύς· μετὰ δὲ ὀλίγον καιρὸν, ἀφ' οὗ πὰ Μέλῃ τῆς Διοικήσεως συνήχθησαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τοὺς ἔγραψαν, μὲ συγκατάνευσιν τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ὅτι τοὺς δίδεται τὸ Νεόκαστρον καὶ τὰ περίξ χωρία διὰ κατοικίαν τῶν φαμηλιῶν, ἐπὶ συμφωνίᾳ, ὅτι νὰ μείνωσιν ἐκεῖ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Σουλίου οἱ ἀναγκαῖοι στρατιῶται καὶ διὰ φύλαξιν ἐκείνου, τὸ ὅποιον εἶναι διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀναγκαιότατον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ νὰ μὲνῃ ἓνα μέρος ἐχθρικοῦ στρατεύματος ἐνησυχολημένον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἄλλ' οἱ Σουλιῶται, μέχρις ὅτου νὰ φθάσωσι τὰ γράμματα ἐκεῖ, μὲ τὸ νὰ κατήντησαν εἰς παντελῆ σχεδὸν ἔλλειψιν, καὶ μὲ τὸ νὰ διεσπάρῃ εἰς αὐτοὺς πνεῦμα διχονοίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ εἰς Πρέβεζαν Ἀγγλικὸς Κόνσολος Μέργιερ ἐμεισίτευσε διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὑποσχάμενος, ὅτι θέλει τοὺς δεχθῆ ἡ Διοίκησις τῶν Ἰωνικῶν Νήσων εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ θέλει τοὺς προμηθεύσει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ἐσυμφώνησαν νὰ εὐχωσιν ἀπὸ τὸ Σούλι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις μὲ τὰ ὅπλα τοὺς καὶ μὲ τὸ πρᾶγμα τοὺς, καὶ μετέβησαν ἅπαντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν.

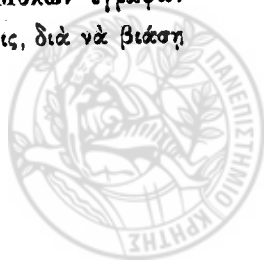
Οἱ δὲ ἔχθροί, γινόμενοι κύριοι ἐκείνης τῆς ὀχυρᾶς θέσεως καὶ ἀσφαλίσαντες τὰ ἐκείσε μέρη, ἀπεφάσισαν νὰ ἐστρατεύωσι κατὰ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας. Καὶ ἐκείνοι μὲν ἀφ' ἑνὸς μέρους ἠτοιμάζοντο καὶ συνηροίζοντο τὰ στρατεύματά τους εἰς τὴν Ἄρταν· ἀφ' ἑτέρου δὲ μέρους ἡ ἐξαφθείσα εἰς τοὺς Καπιταναίους Ἑλληνας ζηλοτυπία κατήντησεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὄχι μόνον δὲν ἐφρόντιζον νὰ ἐνδυναμωθῶσι πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ ἀπεφάσισάν τινες ἐξ αὐτῶν ἐν φρικῶδες καὶ ἀνομώτατον ἔργον, τὸ νὰ εἰσάξωσι εἰς τὴν Πατρίδα τοὺς ἔχθρους. Πρῶτος δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἀποτρόπαιον συνωμοσίαν ἦτον ὁ Βερνακιώτης, ὅστις εἶχε καταντήσει εἰς τόσῃ μανίαν, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὸν μὲν Κ. Μάρκον Μπότζαρη ἐνδυναμούμενον μὲ στρατιώτας Σουλιώτας, ὅπου συνεχῶς εὐγαινον ἀπὸ τὴν Κεφαλληνίαν, τὸν δὲ Μαυροχορδάτον, ὅτι τὸν ἐγκλωπῶθη ὅλως διόλου, καὶ ἐπέτυχε νὰ καταβάλῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Καπιταναίων, καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Κ. Μάρκον καὶ ἄλλους τινάς, ὥστε, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἀπεφάσισε τὴν τοιαύτην προδοσίαν, καὶ συμφῶνως μετὰ τοῦ Κ. Ἀνδρέα Καρρίσκου, τοῦ Κ. Ράγκου, καὶ ἄλλων τινῶν, ὅπου ἐφείλκεν εἰς τὸν σκοπὸν του, ἀρχήσαν νὰ πραγματοποιῶνται μετὰ τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ Βριώνη, ὅστις ᾤδήγει τότε τὰ στρατεύματα τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Ρεσῆτ Πασᾶ.

Ἐν ταύτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, εἶχον φθάσει εἰς τὸν Ἀργολικὸν Κόλπον μίᾳ Ἀγγλικῇ Φεργάτᾳ καὶ μίᾳ Γαλλικῇ, ἡ μὲν πρώτη ζητοῦσα ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τὴν πληρωμὴν τοῦ αἵτου, ὅπου ἔλαβον ἀπὸ ἑν πλοῖον μὲ Ἀγγλικὴν σημαίαν διευθυνόμενον εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου· ἡ δὲ δευτέρα ζητοῦσα τὴν πληρωμὴν μιᾶς Γολέττας μὲ Γαλλικὴν σημαίαν, ἥτις πρὸ καιροῦ τινος κατακράτηθη εἰς τὴν Μονεμβασίαν ἀπὸ τὸν ἐκείσε φρούραρχον Κ. Τζανετάκη μὲ τὸν αἵτον, καὶ εἰ τι ἄλλο πρᾶγμα εἶχεν ἐν αὐτῇ, μὲ τὸ νὰ ἐφορώθη ὁ Κεπιτάνος τῆς, ὅτι ἦτον ἀπεσταλμένος ἐπιτήδεος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς ἔχθρους μὲ γράμματᾳ πρὸς τινὰς ἐκεῖ, διὰ νὰ κατορθώσῃ συνωμοσίαν ἐκεῖ πρὸς παράδοσιν

τοῦ Φρουρίου. Ὅθεν τὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, τὰ εὐρισκόμενα τότε εἰς τοὺς Μύλους, ἐσυμβιβάσθησαν μετὰ τοὺς Κυβερνήτας τῶν Φεργάτων νὰ τοὺς πληρώσωσι μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα μιᾶς ἡμερῶν, καὶ μετὰ εὐχαρίστησιν τοὺς ἀνεχώρησαν.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις μετὰ τῶν Νησιωτῶν, συμφώνως καὶ ὁ Πετρόμπεϊς καὶ ὁ Κρεβατᾶς, βλέποντες, ὅτι μόνως τῆς Γερουσίας αἱ διαταγαὶ ἠκούοντο εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὅτι ἐκείνη ἠκολούθει τὴν ἀρέσκειαν τῶν Καπιταναίων, ἐστοχάσθησαν, ὅτι ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἡ Ἐθνικὴ Διοίκησις δύναμιν διοικητικὴν εἰς τὸ ἑσωτερικὸν τῆς Πελοποννήσου καὶ ὑπεροχὴν εἰς τοὺς Καπιταναίους, ἦτον τὸ νὰ καταργηθῇ ἡ Γερουσία, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος. Ὅθεν ἔγραψαν ἐντόνως περὶ τούτου εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀποστείλαντες ἐπίτηδες καὶ τὸν Κρεβατᾶν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, διὰ νὰ ὀργανίσῃ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πράγματος, τὸ ὅποιον εἶχε προβληθῆ καὶ εἰς τὸν Κολοκοτρῶνην, ὄντα εἰς τοὺς Μύλους, καὶ τὸ ἐδέχθη, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν, καὶ ἔγραψε περὶ τούτου καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Γερουσίαν. Ἄλλ' οἱ Γερουσιασταὶ δὲν ἐδέχθησαν κατ' οὐδένᾳ τρόπῳ τὸ τοιοῦτον, πρὸ βᾶλλοντες· Ἄ' ὅτι κατὰ τὸν Διοργανικὸν νόμον πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἐνιαύσιος ἡ Γερουσία, καὶ ἔπειτα ἡ πατρις ἕς διοργάνισιν τὰ πράγματα, ὅπως βούλεται· Β' ὅτι οὐ παρ' αὐτοῖς κεῖται τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ γενικῶς εἰς τὴν θέλησιν τῶν λαῶν τῆς Πελοποννήσου, οἵτινες ὡς Γερουσιασταὶ τοὺς ἔκλεξαν, καὶ ὄχι ὡς μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ· Γ' ὅτι, ἂν πράξωσιν ἐν τοιοῦτον, θέλει λογίζωνται ὡς παράνομοι, καὶ δικαίως ὁ Λαὸς ἠμπορεῖ νὰ τοὺς καταδικάσῃ εἰς ποινὴν. Καὶ τέλος πάντων ἔγραψαν εἰς τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἐκείθεν νὰ γράψωσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου περὶ τῆς ἐνώσεως ταύτης καὶ τῆς καταργήσεως τῆς Γερουσίας· καὶ, ἂν ἐγκριθῇ, θέλει τὸ ἀκολουθήσωσιν. Οἱ δὲ ἐκ τῶν Μύλων ἔγραψαν πρὸς τὸν Κολοκοτρῶνην ἀποστείλαντες καὶ πρέσβεις, διὰ νὰ βεβαιώσῃ

ἐκεῖνος τὴν κατάργησιν τῆς Γερουσίας· ἀλλὰ μαθόντες τοῦτο οἱ Γερουσιασταὶ ἀπέστειλαν καὶ αὐτοὶ ἓνα τῶν Γερουσιαστῶν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου, παρόντων καὶ τῶν ἀπὸ μέρους τῶν Μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς Ἀπεσταλμένων καὶ ὄλων τῶν ἐκείσε Καπιταναίων, ἔγινε μεγίστη λογοτριβὴ περὶ τούτου, καὶ τέλος πάντων ἐκανέστησαν ὅλοι οἱ Καπιταναῖοι καὶ στρατιῶται ζητοῦντες τὴν ἐνιούσιον διαμονὴν τῆς Γερουσίας, ὁμοίως καὶ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς ἐκτός τινων Μελῶν, τῶν ὁποίων ἐζήτουν ἐπιμόνως τὴν ἀποβολήν. Καὶ ὁ μὲν Κολοκοτρῶνης ἐζήτηε νὰ ἀποβληθῆ ὁ Θάναος Κανακάρης, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιάννης, ὁ Νέγρης καὶ ὁ Κολέτης· ὁ δὲ Κ. Παναγιώτης Γιατράκος δὲν ἤθελε τὸν Κρεβατᾶν· ὁ δὲ Κ. Βασιλείος Πετιμεζᾶς δὲν ἤθελε τὸν Ἀνδρέαν Ζαχάμην. Ὅθεν ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς Μύλους οἱ Ἀπεσταλμένοι ἄπρακτοι, ἐπειδὴ καὶ ἐκυρώθη μᾶλλον ἡ Γερουσία παρὰ τοῦ στρατιωτικοῦ κόμματος. Καὶ ἤθελεν ἦτον ὠφέλιμος ἡ ἔνωσις αὕτη τῆς Γερουσίας μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς καὶ εὐκατόρθωτος, ἐὰν ἤθελεν ἐπιχειρισθῶσι τὸ πρᾶγμα μὲ τὸν πρέποντα τρόπον, καὶ ὄχι μὲ βίαν.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις, συμφώνως μετὰ τῶν ἔξω εἰς τοὺς Μύλους, μετέβησαν εἰς τὸ χωριὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη, ὅθεν εὐρίσκοντο, διὰ νὰ συνχρῶσιν ἐκεῖ, καὶ ἀρχῆσαι νὰ συνάζωνται, καὶ ἐσχημάτισαν πάλιν τὴν Ἐθνικὴν Διοίκησιν, καὶ ἐξηκολούθουν τὰς πράξεις των τακτικῶς. Καὶ ἐπειδὴ πολλαχόθεν ἦτον πληροφορία, ὅτε ἐμελετᾶτο Συνέλευσις τῶν Μονάρχων εἰς τὴν Βερώνην, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσι Πρέσβεις μυστικούς ἐκείσε, οἵτινες νὰ μεταχειρισθῶσι κάθε τρόπον νὰ παρευρεθῶσιν ἐκεῖ καὶ νὰ ἐμφανίσωσιν εἰς τοὺς Μονάρχας τὰ ἔγγραφα τοῦ Ἔθνους, δι' ὧν ἐζητεῖτο ἡ φιλόανθρωπος συγκατάθεσις των εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους. Πλὴν, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀνεγκλίον νὰ μὴ κοινολογηθῆ αὕτη ἡ ἀποστολὴ, ἐνεκρίθη παρὰ πάντων νὰ ἀποσταλῶσιν ἄνθρωποι ξένοι, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐκινεῖτο περιέρ-

γεια. Ὄθεν διωρίσθη, ὁ Κόντε Ἀνδρέας Μεταξᾶς καὶ ὁ Πίκολος, εἰς Ὑδραν διατρίβων τότε. Μετὰ τὸ νὰ ἐζητεῖτο δὲ κοινῶς παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων νὰ ἀποσταλῶσι Πρεσβεῖαι εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπεφασίσθη, συγχρόνως νὰ ἀποσταλῆ καὶ εἰς τὸν Πάπαν μίᾳ Πρεσβεῖα φανερά, καὶ διωρίσθη περὶ αὐτῆς ὅτε Π. Πατρῶν καὶ ὁ Γεώργιος, υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη. Καὶ τὰ μὲν γράμματα διὰ τὴν Βερῶνην ἔγιναν ἐν κοινὸν πρὸς τοὺς Μονάρχας καὶ ἐν ἰδιαιτερον πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῶν Ρωσσιῶν Ἀλέξανδρον, μὲ διαταγὴν ἰδιαιτέραν πρὸς τοὺς ἀποστελλομένους, ὅτι, ἂν δὲν ἀξιώθωσιν ὑποδοχῆς, νὰ ἐκδώσωσιν ἐν τύποις τὴν πρὸς τοὺς Μονάρχας ἀναφοράν, ἐν ἣ διεμαρτύρητο τὸ Ἔθνος εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· τὰ ὅποια ἐδόθησαν εἰς τὸν Μεταξᾶν καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ὑδραν καὶ ἐκεῖθεν διὰ τὴν Ἰταλίαν μόνος του, ἐπειδὴ ὁ Πίκολος διὰ τινὰς αἰτίας ἐδυσκολεύθη. Τὰ δὲ διὰ τὸν Πάπαν ἐμελλε νὰ γίνωσιν παρακλητικὰ διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τοὺς Μονάρχας ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ἠνωμένος μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ καὶ τῶν Ἀφρικανικῶν πλοίων μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ ἐκεῖ Φρούρια, καὶ νὰ λάβῃ τὸν ἐν Πάτρας Χασάν Πασᾶ, τὸν ὅποιον ὁ Σουλτάνος ἐπροβίβασεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καπιτάν Πασᾶ, ἀφ' οὗ ὁ πρὸ αὐτοῦ κατεपुरπολήθη εἰς τὴν Χίον. Ἀφ' οὗ ἐφοδίασε λοιπὸν τὰ Μεσημβρινὰ Φρούρια τῆς Πελοποννήσου, ἐφθασεν εἰς Πάτρας καὶ ἐφοδίασε τὰ ἐκεῖ Φρούρια ὁμοίως ἔδωκε ζωοτροφίας καὶ εἰς τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὺς, οἵτινες ἄλλως ἤθελεν λιμοκτονήσωσιν ἐκεῖ· ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, ὄντες ἐστρατοπεδευμένοι εἰς τοὺς πρόποδας τῶν περὶ τὰ Λάφων, δὲν τοὺς ἀφίαναν νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ χωρία, ἣ δὲ πεδιάς τῆς Κορίνθου ἦτον ἀκαλλιέργητος καὶ κατὰζήρος, ὥστε μηδὲ χόρτον εὐρίσκατο εἰς αὐτάρκειαν διὰ τὰ ἄλογά τους. Καὶ μ' ὅλον ὅπου ὁ Στόλος τοὺς ἐπρομήθευσε διὰ θαλάσσης πολλὰ ἀναγκαῖα, μ' ὅλον τοῦτο ἦτον εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἄλογά τους καὶ ἀπέθνησκον πλῆθος ἐξ αὐτῶν. Ὅσακις δὲ ὤρμησαν εἰς θέσεις τῶν Ἑλ-

θησαν εἰς μίαν μάχην μετ' ἄλλους ἐξήκοντα ἐκλεκτοὺς στρατιώτας, ἐπειδὴ ἀπερισκέπτως ἐπροχώρησαν εἰς τὸ πεδῖον καταδιώκοντες τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες εἶχον ἑνεδραν εἰς ἓνα χεῖμαρρον, τὸν ὅποιον ἀφ' οὗ διέβησαν οἱ Ἕλληνες, ἐπέστρεψεν ἐκ τῶν φευγόντων ἐχθρῶν ἓν σῶμα ἰππέων, ἐξῆλθον καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τοῦ χεῖμαρρου, καὶ περιεκύκλωσαν τοὺς Ἕλληνας 500 περίπου τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες πολεμοῦντες ἀνδρείως καὶ φονεύοντες ἱκανοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οἱ μὲν ἔφυγον διὰ μέσου τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρῶν, οἱ δὲ εἰρημμένοι ἐφονεύθησαν.

Στενοχωρημένοι λοιπὸν ἐκεῖ οἱ ἐχθροί, ἐμβῆκαν εἰς τὰ φορτηγὰ πλοῖα τοῦ Στόλου, ὀκτῶ περίπου χιλιάδες, καὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν Περαιχώραν, εἴτε διὰ νὰ ἀρπάσουν τροφάς, εἴτε διὰ νὰ προχωρήσουν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ζητουαίου, ἂν δυνηθῶσιν, (ἐπειδὴ, ἀφ' ἧς ὥρας διέβησαν τὸν Ἴσθμόν, μήτε αὐτοὶ ἔμαθον περὶ τοῦ Χουρσῆτ Πασᾶ, ὅστις τοὺς ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει προφθάσει κατόπιν μετ' ἄλλας δυνάμεις, μήτε ὁ Χουρσῆτ Πασσᾶς περὶ αὐτῶν) εἴτε διὰ νὰ ἐφελέγουσιν ἐκεῖ τὴν προτοχὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ εὗρουν οἱ λοιποὶ τὰς θέσεις τοῦ Ἴσθμοῦ ἐλευθέρας, διὰ νὰ ἐξέλθουν ἐκεῖθεν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κ. Νικητᾶς, ἔτρεξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὁμοίως καὶ τινες ἄλλοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς γενναίως, καὶ ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν ἱκανοὺς, τοὺς λοιποὺς ἐβίασαν νὰ ἔμβουν εἰς τὰ ἴδια πλοῖα, καὶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Κόρινθον ἀπρακτοί. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης εἰς ταύτην τὴν περίστασιν μετέβη ἐκ τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸν Ἴσθμόν, διὰ νὰ ἐνδυναμώσων οἱ στρατιώται ἐκείνας τὰς θέσεις· ἀλλ' ἄφου εἶδεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔπαυθησαν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπληθῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Τριπολιτζάν.

φορτωμένα με διάφορα είδη ζωοτροφιῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασεν εἰς τὸ Τζιρίγον, περιέπλεεν ἐκεῖ περιμένων τὸν ἀρμόδιον ἄνεμον. Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος, ἕτοιμος κατὰ πάντα, περιεφέρτετο εἰς τὰς νήσους Ὑδρας, καὶ Σπετζῶν, καὶ εἰς τὸν Ἀργολικὸν Κόλπον· τὸ μὲν, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ ἐχθρικοῦ εἰς τὸν Κόλπον, τὸ δὲ, διὰ νὰ ὑπερασπίζεται τὰς δύο αὐτὰς Νήσους, μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευον, μήπως οἱ ἐχθροὶ σκοπεύουν νὰ κάμουν ἔφοδον εἰς αὐτάς, καὶ μάλιστα εἰς τὰς Σπέτζας, ὅπου δὲν εἶναι τόπος ὄχυρός· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Σπετζιῶται μετέφερον τὰς φαμίλιας των εἰς τὴν Ὑδραν καὶ Πελοπόννησον, τὴν δὲ πόλιν ὠχύρωσαν μὲ στρατιωτικὴν δύναμιν, ὅπου κατὰ ζήτησίν τους μετέβη ὁ Πάνος Κολοκοτρῶνης μὲ 500 στρατιώτας.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, παρ' ἐλπίδα ἔφθασεν εἰς τοὺς Μύλους ἡ Γαλλικὴ Φεργάτα μὲ ἄλλα δύο πολεμικὰ πλοῖα, καὶ εὐθὺς ὁ Διοικητὴς ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων ζητῶν νὰ ἀποσταλοῦν δύο τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήτῃ ἀναγκαῖά τινα. Ὅθεν διωρίσθησαν ὁ Θ. Νέγρης, ὁ Ἰωάννης Παπαδικμαντόπουλος καὶ ὁ Γκίκας Καρακατζάνης, τοὺς ὁποίους ἀφ' οὗ ἔφθασαν, ἐδέχθη ὁ Διοικητὴς Γάλλος μὲ μεγάλην αὐστηρότητα ζητῶν αὐθωρὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Γολέττας καὶ τοῦ πράγματος, καὶ ἰκανοποίησιν διὰ τὴν Γαλλικὴν σημαίαν ὅπου ἐπεριφρονήθη. Ἐπρόβαλον οἱ ἀπεσταλμένοι τὴν συμφωνηθεῖσαν διορίαν, ἐκ τῆς ὁποίας μόλις τὸ ἥμισυ ἦτον περασμένον, πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ ἐκεῖνος μῆτε εἰς τὴν εὐλογότητα ἐπέθετο, μῆτε εἰς τὰς παρακλήσεις, ἀλλ' ἐφοβέριζεν ὅτι θέλει διατελῆ ἐχθρικῶς εἰς τοὺς Ἑλληνας, καὶ ὅτι θέλει νὰ εἰσάξῃ τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐζήτη

νά κρατήσῃ ὡς ἐνέχυρον τοὺς Ἀπεσταλμένους. Μόλις μετὰ πολ-
 λὰς ὥρας ἐπέστη νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ἐπανέλθουν, καὶ τοὺς ἔδωσε
 διορίαν τριῶν ἡμερῶν, διὰ νὰ μετρηθοῦν τὰ χρήματα, καὶ νὰ
 ἐκτελεσθοῦν, ὅσα ἐζήτηι. Καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους ἐφέρετο ται-
 ουτοτρόπως, ἐχθρωδῶς καὶ ἀλόγως, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἔδωσε σχέδιον
 εἰς τοὺς Ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ γίνῃ ἐν γράμμα ἀπὸ μέρους τῆς
 Διοικήσεως καὶ νὰ τῷ ἐγχειρισθῇ, διαλαμβάνον, ὅτι οἱ Ἕλληνες
 εἶναι εὐγνώμονες κατὰ πάντα λόγον εἰς τὴν Γαλλικὴν σημαίαν,
 μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἠνόχλησε πώποτε κατ' οὐδένα τρόπον. Ὅθεν
 μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἀπεσταλμένων, τὸ μὲν ζητούμενον
 γράμμα ἔγινε κατὰ τὸν πρέποντα τρόπον, ἐπειδὴ δὲ τὰ χρήματα
 ἦτον ἀδύνατον νὰ οἰκονομηθοῦν τότε, διωρίσθησαν δύο ἄλλοι ἐκ
 τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως νὰ ὑπάγουν μὲ τὸ γράμμα καὶ νὰ
 τὸν παρακκλέσουν νὰ περιμείνῃ τὴν διορίαν.

Μόλις ἔφθασαν οἱ Ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν Γαλλικὴν Φρεγάταν,
 καὶ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐφάνη πλησίον τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου,
 συνιστάμενος ἀπὸ 90 περίπου πολεμικὰ πλοία· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ
 συμποσούμενα εἰς τεσσαράκοντα πέντε, ἀντεπαρατάχθησαν ἔσωθεν
 τοῦ Κόλπου, διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν τὴν εἴσοδον. Ἐκεῖ συνε-
 κροτήθη ναυμαχία φρικτὴ, ἣτις διήρκεσεν ἰκανὰς ὥρας, καὶ οἱ
 ναῦται Ἕλληνες χωρὶς νὰ φοβηθοῦν τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος
 τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ὠρμησαν ἐναντίον τους, οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐβιά-
 σθησαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω μετὰ ζημίας. Εἰς ἐκείνον τὸν
 θόρυβον τοῦ πολέμου ἐστοχάσθη νὰ ὠφεληθῇ εἰς τὸν σκοπὸν του
 ὁ Καπιτὰν Πασᾶς, καὶ ἄρῃσεν ἐν πλοίῳ μὲ Ἀουστριακὴν ση-
 μαίαν, φορτωμένον σιτᾶρι νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἄλλ' οἱ
 Ἕλληνες τὸ παρετήρησαν, καὶ ἀμέσως διώρισαν ἐν ταχύπλουν
 πλοίῳ νὰ τὸ προκαταλάβῃ· τὸ δὲ Ἀουστριακὸν, μὴ δυνάμενον
 νὰ ἀποφύγῃ ἄλλως τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ἐπλησίασεν εἰς τὴν
 Γαλλικὴν Φρεγάττα, καὶ ἄραξεν ἐκεῖ διὰ νὰ λάβῃ ὑπεράσπισιν·
 πλὴν τὸ Ἑλληνικὸν ἔφθασεν ἐκεῖ, τὸ ἔλαβε καὶ τὸ μετέφερον εἰς
 τὴν Ὑδραν, εἰς τὸ ὅποιον ἦτο καὶ ἄνθρωποι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ

διάφορα γράμματα. Περιφερόμενος δὲ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐκεῖ δύο ἡμέρας, ἐπέτυχε πάλιν ἀρμόδιον ἀέρα, καὶ ἐδοκίμασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Κόλπον· πλὴν τὰ Ἑλληνικά πλοῖα ἀντεπακρετάχθησαν γενναίως, συνεκροτήθη καὶ δευτέρα ναυμαχία καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐβιάσθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσι, φοβούμενοι μᾶλλον τὰ μπουρλότα, ἢ ἄλλο τι. Ἐδοκίμασαν νὰ εἰσάξουν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἄλλο πλοῖον μὲ σιτᾶρι· πλὴν μηδὲ τοῦτο ἐδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ, μὲ τὸ νὰ τὸ ἐπρόφθασκον τὰ Ἑλληνικά. Ὅθεν ἀπελπισθεὶς ὁ Καπιτάν Πασσᾶς ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Στόλου καὶ διευθύνθη πρὸς τὰ ἐπάνω μέρη, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ δώσῃ βοήθειαν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ Διοικητὴς τῶν Γαλλικῶν πλοίων, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου, ἀφ' οὗ ἤκουσε παρὰ τῶν Ἀπεσταλμένων, ὅτι πρὶν τῆς διορίας εἶναι ἀδύνακτον νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ χρήματα, ἐζήτησε δι' ἀσφάλειαν τοῦ τάχα νὰ λάβῃ τὰ ἐνέχυρα τῶν Ναυπλιωτῶν Τούρκων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Πολέτταν· καὶ, ἐπειδὴ ὁ Καπιτάνιος τῆς Πολέττας δὲν τοὺς ἔδωκε, προβάλλων, ὅτι δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐν τοιοῦτον ἄνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως, ἐπεχειρίσθη νὰ τοὺς λάβῃ βιαίως· πλὴν ἡ Πολέττα ἐφυγεν ἐκεῖθεν· ὁ δὲ τὴν κατεδίωξε κτυπώντας τὴν μὲ τὰ κανόνια, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσεν. Ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν οὐράττων κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν κινήματων τοῦ Γαλλικοῦ Διοικητοῦ εὐλόγως ἐσυμπέραναν πολλοὶ, ὅτι ἦτον ἀκουσμένοις μὲ τὸν ἐχθρικὸν Στόλον καὶ μὲ τοὺς Ναυπλιώτας, διὰ νὰ τοὺς συνδράμῃ, πλὴν δὲν ἐπέτυχεν.

Τὰ δὲ μεταξὺ τῶν Προκρίτων Πολιτικῶν καὶ Καπιταναίων ἐπρόβαινον εἰς τὸ χεῖρον· καὶ οἱ μὲν Καπιταναῖοι ἐζήτουν νὰ ἀφεθῶσιν ἀπὸ τὸ Στρατιωτικὸν οἱ Πολιτικοὶ, καὶ νὰ τὸ ἀφήσωσιν εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶν Καπιταναίων, ὡς εἰδημονεστέρων, αὐτοὶ δὲ νὰ περιορίζωνται εἰς μόνον τὰ πολιτικά· οἱ δὲ, ὑποπτεύοντες ἀπὸ τοὺς Καπιταναίους, ἔτι μᾶλλον τὸ οἰκαιοποιούντο καὶ ἐδυναμώνοντο, καὶ ἐσυμφώνησαν μεταξὺ τῶν νὰ μείνωσι σταθεροὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῶν Καπιταναίων. Ἰδιαιτέρως δὲ τὰ τοῦ Κολοκοτρῶν καὶ Δελιγιαννικῶν κατήνησαν σχεδὸν εἰς τὸ ἀσυμβίβαστον· ἐπειδὴ

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐζήτηε μὲ βίαν νὰ ἀποσπᾷ τοὺς στρατιώτας τῶν Δελιγιανναίων, καὶ νὰ τοὺς ἀραιρέσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἀρχηγοὶ στρατιωτῶν· καὶ τὸν μὲν Κανελλὸν Δελιγιάννην ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ ἔγγραφον διαταγὴν τῆς Γερουσίας, τῆς ὁποίας τὸ πλείστον μέρος ἐσυμφώνει μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη· τὸν δὲ Δημήτριον Δελιγιάννην ἀπέβαλεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Κορίνθῳ· οἱ δὲ ἐπικνελλόντες εἰς τὰ ἴδια ἐφύλαττον καὶ τοὺς στρατιώτας των περὶ αὐτούς· οἱ δὲ Καπιταναῖοι κατεβόων κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν Προκρίτων, ὅτι ἐμποδίζουσι τοὺς στρατιώτας, ἐν ᾧ ἡ Πατρίς ἔχει τόσῃν ἀνάγκην στρατιωτῶν. Συνέπιπτον δὲ καὶ ἄλλαι αἰτίαι καθ' ἡμέραν σχεδὸν τοῦ νὰ αὐξάνουν αἱ ἐρίδες, ἐπειδὴ αἱ ἐκ τῆς φατρίας τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ Κολιοπούλου, ἀντιφερόμενοι μὲ ἐκείνους τῶν Δελιγιανναίων, ἐζήτουν παρὰ τῶν Καπιταναίων τοὺς ἐκδίκεσιν· οἱ δὲ Καπιταναῖοι ἔγραφον εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ τοὺς φέρῃ, νὰ τοὺς κρίνῃ, καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃ. Ἐστελλεν εὐθύς ἡ Γερουσία προσταγὴν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔλθουν· ἀλλ' οἱ Δελιγιανναῖοι τοὺς ὑπερασπίζοντο καὶ ἀντέπραπτον εἰς τὰς τῆς Γερουσίας προσταγὰς. Ὅθεν κατήντησε τὸ πρᾶγμα, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ ὑποτάξωσι τοὺς Δελιγιανναίους καὶ τὴν φατρίαν των μὲ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλῶν, καὶ ἐτοιμάζετο κατὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

Ταῦτα μαθοῦσα ἡ Διοίκησις, καὶ φοβουμένη μήπως ἐπραγῆ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅστις ἀφρευκτικῶς ἔπρεπε νὰ καταντήσῃ γενικώτερος, παρεκίνησε τὸν Π. Πατρῶν καὶ τὸν Πετρόμπεϊν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, νὰ προσπαθήσουν νὰ τοὺς συμβιβάσωσι, καὶ ἐν ταυτῷ νὰ παρακινήσωσι καὶ τὴν Γερουσίαν νὰ εἰκονομήσῃ χρήματα διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους, μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἡ διορία τῆς πληρωμῆς. Μετέβησαν λοιπὸν ἐκεῖ· καὶ τὸν μὲν βρασμὸν ἐκείνων τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καθυσύχασαν, δὲν ἐδυνάθησαν ὅμως νὰ τοὺς συμβιβάσωσιν ἐντελῶς, καθότι ἦτον ἀδύνατον νὰ

συμφωνήσωσιν εἰς τὰ οὐσιώδη, δηλονότι εἰς τὸ περὶ τοῦ Στρατιω-
τικοῦ κεφάλαιον.

Ἀνεφάνη δὲ συγχρόνως καὶ ἄλλο αἴτιον σκανδάλου. Οἱ εἰς τὰ
Στρατόπεδον τῆς Κορίνθου Καπιτανάιοι, εἴτε οἰκοθεν, εἴτε ἐκ
συνεργείας τοῦ Κολοκοτρώνη, τὸν ἐκλεξαν Ἀρχιστρατήγον τῆς
Πελοποννήσου, καὶ τὸν ἐπροσκάλεσαν εἰς τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἐγ-
γράφως. Ὅμοίως ἔγραψαν καὶ εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερου-
σίαν ζητοῦντες νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν δυνάμει τοῦ δικαιοῦμα-
τος ὅπου εἶχε κατὰ τὸν Ὀργανικὸν τῆς Νόμον. Ὅθεν ἡ Γερουσία
ἐδέχθη τὴν ἐκλογὴν, καὶ ἔδωσε τὸ δίπλωμα τῆς Ἀρχιστρατη-
γίας εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, ἀφ' οὗ ἔλαβε καὶ αὐτὴ παρ' αὐτοῦ
ἔγγραφον τὸν ὄρκον τῆς πίστεώς του εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ τῆς
ὑποταγῆς εἰς τὴν Διοίκησιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαῖα ἡ ἐπι-
κύρωσις τούτου καὶ ἀπὸ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως, ἔγραψεν
ἡ Γερουσία ἀποστέλλουσα τὰ ἀντίγραφα τῆς ἐκλογῆς, καὶ ζητοῦσα
τὴν ἐπικύρωσιν. Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, ὅστις καὶ πρότερον ἔλαβεν
αἰτίας τινὰς δυσαρσεκειᾶς κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, μαθὼν τὴν
ἐκλογὴν ταύτην τῆς Ἀρχιστρατηγίας, τὴν ὁποίαν ἀνέκαθεν ἐζή-
τει δι' αὐτὸν, ἐν ἠρχύθη ἐναντίος του καὶ σύμφωνος μετὰ τῶν προ-
κρίτων Πολιτικῶν, καὶ ἀμέσως ἐνήργησε καὶ ἦλθε μίᾳ ἀναφορᾷ
ἀπὸ τὴν Μάνην εἰς τὴν Διοίκησιν, ἐν ἣ ἐζήτησαν νὰ δοθῇ ἡ Ἀρ-
χιστρατηγία εἰς τὸν Πετρόμπεϊν, καὶ ὅτι, ἐν δοθῇ εἰς ἄλλον
τινὰ, ὄχι μόνον δὲν θέλει ὑποταχθοῦν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ θέλει κη-
ρυχθοῦν καὶ πολέμιοι. Ἡ Διοίκησις λοιπὸν διὰ νὰ ἀποφύγῃ
τὴν ἐπικύρωσιν ὅπου ἐζήτηε ἡ Γερουσία ἐπρόβαλε τὴν ἀναφο-
ρὰν ταύτην ὡς ἐμπόδιον, καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν Γερουσίαν, ὅτι νὰ
μείνῃ κατὰ τὸ παρὸν αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, διὰ νὰ μὴ προξενηθῇ τὰν-
δαλον μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Μάνης. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης,
κεντηθεὶς εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ, ἐσκληρύνθη ἐτι μᾶλλον αἰκαιο-
ποιήθη ὁμοῦ τὸν Τίτλον μὲ μόνον τὸ δίπλωμα τῆς Γερουσίας, καὶ
ὑπεγράφετο Ἀρχιστρατήγος.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη τῆς Ἀρχιστρατηγίας ὠφέλησε τὰ μέγιστα

τοὺς Πολιτικοὺς Προκρίτους εἰς τὸν σκοπὸν τοὺς, ἐπειδὴ ὄχι μόνον ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὁ Πετρόμπεης καὶ οἱ Καπιταναῖοι, οἱ μὴ εὐρισκόμενοι ἐν Κορίνθῳ, ἐδυσσευστήθησαν μεγάλως κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τινες ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐκεῖ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ὑπογραψάντων, μετεμελήθησαν, καθὼς ὁ Κ. Παναγιώτης Γιατράκος, ὅστις μὲ τὸ νὰ ἦτον τότε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀδύνατος καὶ ὑστερημένος στρατιωτῶν, ἠκολούθει τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Κολοκοτρῶνη· μετὰ ταῦτα ὁμοίως, ἀφ' οὗ κατάρθρωσε νὰ λάβῃ ἐπιρροὴν πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μιστρός, ἐσυμφώνησε μετὰ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὴν Ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Κολοκοτρῶνη. Ὅμοίως καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Καπιταναίων ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας ἔκλιναν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, καὶ οἱ Πρόκριτοι εὗρον ἀρμόδιον καιρὸν νὰ διαλύσωσι τὴν συμφωνίαν τῶν Καπιταναίων, καὶ νὰ ἐξασθενήσωσι τὴν ἠνωμένην αὐτῶν δύναμιν τὴν ὁποίαν ἐφοβοῦντο πάντοτε.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἐν Ναυπλίῳ πολιορκούμενοι, οἵτινες ἠλπίζον βεβαίαν τὴν βοήθειαν ἀπὸ τὸν Στόλον τοὺς καὶ τροφὰς ἱκανάς, ἰδόντες, ὅτι ἀπέτυχον, ἀπελπίσθησαν μ' ὄλον τοῦτο ἀντείχον μὲ τὰς ὀλίγας τροφὰς ὅπου τοὺς ἔμεινον· καὶ διὰ νὰ τὰς οἰκονομοῦν, ἐξήρχοντο σχεδὸν καθ' ἡμέραν ἔξω τοῦ Φρουρίου καὶ ἐσύναζον χόρτα, καὶ εἴ τι ἄλλο εὕρισκον τρώφισμον. Πολλάκις ἐπροχώρουσαν καὶ εἰς τὰς ἀμπέλους διὰ νὰ συνάξουν σταφύλια· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον καὶ ἐφόνευον ἐξ αὐτῶν. Εἰς μίαν δὲ μάχην ὤρμησεν ἔφιππος ὁ Κ. Νικόλαος Σταματελόπουλος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐπλήγωσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐφονεύθη καὶ αὐτός. Ἦτον δὲ ὁ νέος οὗτος γενναῖος, ἀλλ' ὀρμητικὸς καὶ ἀπρόσεκτος.

Ὅμοίως καὶ οἱ πολιορκοῦντες τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὺς δὲν ἔπαυον καθ' ἡμέραν νὰ τοὺς βλάπτουν μὲ διαφόρους τρόπους· μάλιστα συνεχῶς ἐπλησίαζον εἰς τὸ στρατόπεδόν τοὺς διὰ νυκτός, καὶ ἐφόνευον ἐξ αὐτῶν καὶ ἠχμαλώτιζον, καὶ πολλὰ ζῶα τοὺς ἔπαιρνον.

Ἡ δὲ Διοίκησις ἠτοίμασε τὰ διὰ τὸν Πάπαν γράμματα, τὰ ὅποια ἐνεχειρίσθησαν τῷ Π. Πατρῶν, διὰ τὴν ἀπέλθῃ ἐκεῖ. Ἄλλ' οὕσα εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς Γερουσίας καὶ δι' ἄλλας προλαβούσας αἰτίας καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κολοκοτρῶνι, ἀπέστειλεν εἰς Τριπολιτζάν τινὰ ἐκ τῶν Μελῶν αὐτῆς, τὸν Σωτήριον Καραλάμπην, τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν, τὸν Π. Κρεβατᾶν, τρεῖς ἐκ τῶν Νησιωτῶν καὶ τὸν Φώτιον Καραπάνου Ρουμελιώτην, ἐπὶ λόγῳ διὰ τὴν συμβιβάζωσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κολοκοτρῶνι, ὃ δὲ σκοπὸς ἦτο νὰ ἐφελύσωσι τὰ σημαντικώτερα μέλη τῆς Γερουσίας εἰς ἐκυτούς, καὶ νὰ ἀνατρέψωσι τὴν ἐπιρροήν ὅπου ὁ Κολοκοτρῶνις καὶ οἱ ἄλλοι Καπιτναῖοι εἶχον εἰς αὐτὴν· ἀλλ' ἀφοῦ ἐπροσπέθησαν καὶ δὲν ἐκατέρωθωσάν τι, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι διὰ τὰς ἐπαρχίας των νὰ τὰς διοργανίσωσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην. Καί, ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις ἔμεινε μόνον ὄνομα καὶ τύπος, χωρὶς νὰ ἐνεργῇ τι, καὶ χωρὶς νὰ ἀκούεται, ἀπεφάσισαν τὰ ἐκεῖ Μέλη νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἐρμιόνην δι' ἀσφάλειαν τῶν ἀτόμων τους.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων ἐκεῖ, ὁ Χουρσὴτ Πασᾶς, διατρίβων εἰς τὴν Λάρισσον, ἐνήργει μὲ δραστηριότητα καὶ μ' ὄλον ὅπου ἦτον ἠγανακτισμένος, διότι εἰς τοσοῦτον διάστημα καιροῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ λάβῃ ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν εἰσελθόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον στρατευμάτων, ἠτοίμασεν ἄλλας ὀκτώ περίπου χιλιᾶδας καὶ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν· οἵτινες μὲ τὸ νὰ ἐφοβήθησαν νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸν Ἴσθμόν, διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σάλωνος, καὶ μὴ εὐρόντες ἀντίστασιν, ἐμβόηκαν εἰς τὴν πόλιν Σάλωνα. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες μὲ τὰς φαμίλιας των προλαβόντες κατέφυγον εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη καὶ ἐφυλάχθησαν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἔμενον ἐκεῖ ἡμέρας τινάς, καὶ ἐλεηλάτουν τὴν πόλιν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἔμαθον, ὅτι συνάζονται εἰς τὰ ἐκεῖ περίξ Στρατεύματα Ἑλληνικά, καὶ ὅτι μεταβαίνουνε καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου διὰ θιλάσσης ἀπὸ τὴν Βοστίτζαν στρατιῶται, ἐφοβήθησαν, μήπως τοὺς πολιορκήσουσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ

στενά, και άμέσως κατέκυσάν τινα όσπήτια, και έφυγον διευ-
θυνόμενοι προς τό Ζητοῦνι. 'Αλλ' ό Κ. 'Οδυσσεύς είχε προκτα-
λάβει ένα στενόν δρόμον, όθεν έμελλε νά περάσουν οι έχθροί, οι-
τινες, άφού έπλησίασαν, βλέποντες τόν κίνδυνον, έσυμβιβάσθησαν
μετά του Κ. 'Οδυσσεύς νά κάμουν άνκωχγήν του πολέμου μέχρι
του έλευσομένου 'Απριλίου, και νά τους άφήση έλευθήραν τήν
διάθασιν.

Είς δέ τήν 'Αυτικήν 'Ελλάδα ό Κ. Βαρνακιώτης μετά των
συνομητών του, συμφώνως και ό Καπιτάν Γώγος έβαλεν εις πρά-
ξιν τήν προδοσίαν τής Πατρίδος· έπειδή έπήγαν εις προσκύνησιν
των Πασάδων, έσυμφώνησαν νά συμμαχήσωσι μετ' αυτών, και
νά συμπράξωσιν εις τήν ύποταγήν τής 'Ακαρνανίας, τους εξήγη-
σαν τήν έσωτερικήν κατάστασιν των 'Ελλήνων, και τους ώδήγη-
σαν, πώς νά διατεθώσι, και διέσπειραν εις τους Λαούς, ότι είναι
άδύνατον νά τελεσφορήσῃ τό Κίνημα των 'Ελλήνων, και ότι, όσα
μέρη προλάβουν νά προσκυνήσουν, όχι μόνον θά είναι άνέπαφα
εις τήν ζωήν των, τιμήν των και ούσίαν των, αλλά θέλει τοίς
χαρισθῆ και άσυδοσία διά πολλούς χρόνους· εξ έναντίας, όσα μέρη
έπιμείνουν εις τήν άνταρσίαν, άφεύκτως θέλει εξολοθρευθούν. Τά
τοιαῦτα διασπειρόμενα έπιτηδείως εις τους Λαούς τής 'Ακαρνα-
νίας, ύστερημένους από οδηγόν, τους έκαμαν νά άποναρκωθούν,
και νά μένουν άλήνητοι, και άρχησαν νά προσφέρουν τήν ύποτα-
γήν τους εις τους Πασάδες, οιτινες χειραγωγούμενοι από τους προ-
δότας, έμβήκαν εις τό Βραχώρι μέ δεκαπέντε περίπου χιλιάδας
στρατόν, χωρίς πόλεμον, και υπέταξαν όλον εκείνο τό μέρος.
'Εκείθεν έπροχώρησαν εις τά παράλια τής 'Ακαρνανίας άνεμπο-
δίστως, και ό Βαρνακιώτης είχε σπουδαίαν φροντίδα νά προετοι-
μάζῃ τροφάς διά τό στρατεύμα· αλλά πόθεν; από τους πτωχούς
'Ελληνας, εις τους όποίους υπέσχετο πρότερον άσυδοσίαν. Και
τουτο δέν ήτον ίκκνον, αλλά τό τούτου χειρόν ήτον, όπου τό έχθρι-
κόν στρατεύμα, συνθεμένον ως έπί τό πλείστον εξ 'Αλβανών, ήθε-
λον λάφυρα. 'Όθεν διήρπαζον τά πράγματα των προσκυνησάντων,

καὶ τοὺς κατέθλιβον καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν. Τὸ τοιοῦτον μέγα δυστύχημα, διαδοθὲν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀκαρνανίας, προϋξένησε μέγαν τρόμον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν ἀγγεληδόν, καὶ νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἥτις τοὺς ἐδέχετο μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ ὄχι μόνον τοὺς Ἕλληνας ἐγύμνωσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Βραχωρίτας Τούρκους ὅπου εἶχε πεφυλαγμένους εἰς τὸ Δραγαμέστον ὁ Βαρνακιώτης, τοὺς ἐγύμνωσαν διόλου. Ἐπειτα αὐτὸς τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Πρέβεζαν. Οἱ δὲ ἔχθροὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Κατοχὴν, καὶ ἐκείθεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Μεσολογγίου κατακάυσαντες ὅλα τὰ χωρία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἦσαν φυγάδες, ὥστε οἱ ἔχθροὶ ἔγιναν κύριοι ὅλων ἐκείνων τῶν μερῶν, ἐκτὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Μεσολογγίου, εἰς τὰ ὅποια δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ ἐμβῶσιν· ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι νῆσος, καὶ πλοῖα δὲν εἶχον διὰ νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ· τὸ δὲ δεῦτερον εἶχεν ἀνέκαθεν ἕν χαράκωμα βαθύ πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, εἰς τὸ ὅποιον μία μόνον στενὴ εἴσοδος ἦτον, καὶ τὴν εἶχον ἐνδυναμωμένην ἀρκετά.

Οἱ δὲ Μεσολογγίται μέρους μὲν τῶν φαμιλιῶν τους μετεβίβασαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μέρος εἰς τὰς ἐκεῖ περίξ ἐρήμους νήσους, καὶ ἔμειναν εἰς τὴν πόλιν μόνοι οἱ ἔνοπλοι ἐντόπιοι, καὶ ὁ Καπιτὰν Μάρκος Μπότζαρης μὲ 300 περίπου Σουλιώτας, καὶ ὁ Κ. Μακρῆς μὲ 200 περίπου στρατιώτας, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, οἵτινες ἔγραφον καθ' ἡμέραν σχεδὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον ζητοῦντες στρατιωτικὴν βοήθειαν, καὶ ἐπαπειλοῦντες, ὅτι, ἂν δὲν τοὺς προφθάσῃ ἐν καιρῷ, θέλει ἀναχωρήσουν διὰ τῶν πλοίων, καὶ θέλει ἀφήσουν τὴν πόλιν ἐκείνην εἰς χεῖρας τῶν ἔχθρῶν, οἵτινες κύριοι ὄντες ἐκείνης τῆς θέσεως, εὐκόλως δύνανται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοὺς ἔγραψαν νὰ ἀνθέξωσι, καὶ ἀφεύκτως θέλει τοὺς ἀποσταλῆ βοήθεια, καὶ διωρίσθησαν ἀμέσως ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Ἀνδρέας Ζαχίμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Κανέλλος Δελγιάννης νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ μὲ ὄσους στρατιώτας δυνθῶσι νὰ

συνάξωσι. Καί οἱ μὲν ἠτοιμάζοντο· ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν Κόλπον ἐχθρικά πλοῖα ἐπολιορκήσαν καὶ διὰ θαλάσσης τὸ Μεσολόγγι καὶ Ἀνατολικόν, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐχρειάζετο θαλασσίαι δύναμις Ἑλληνικὴ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔγραψαν πρὸς τοὺς Νησιώτας νὰ ἀποστείλωσιν ἐκεῖ δέκα πλοῖα, τὸ μὲν, διὰ νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, τὸ δὲ, διὰ νὰ μεταβιβάσωσι τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, οἵτινες τὸ ὑπεσχέθησαν.

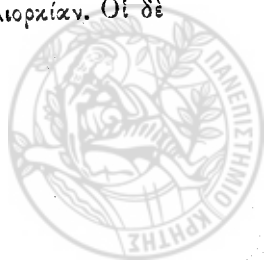
Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Κ. Μάρκος Μπότζαρης βλέπων, ὅτι μὴδὲ δύναμιν ἀνάλογον εἶχον ὡς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, μὴδὲ τὰ ἀναγκαῖα τὰ πρὸς τροφήν καὶ πόλεμον, καὶ ὅτι ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπενόησεν ἐν στρατήγημα ἀξιόλογον, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τοὺς Πασάδες, ὅτι θέλει παραδῶσει τὴν πόλιν, πλὴν ἐπάναγκες νὰ περιμείνωσιν ἡσυχοὶ ἡμέρας τινάς, ἕως ὅτου νὰ πεισθῶσιν εἰς τοῦτο καὶ τινες ἄλλοι τῶν Καπιταναίων ἐναντιούμενοι. Καὶ τοῦτο μετεχειρίσθη, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ νὰ μὴ δοκιμάσωσι τὴν ἐφοδὸν διὰ πολέμου, ἕως ὅτου νὰ προφθάσῃ ἡ ἐκ τῆς Πελοποννήσου βοήθεια, ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ νομίζοντες βεβαίαν τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κ. Μάρκου, ἡσύχαζόν καὶ εἶχον καθημερινὴν ἀνταπόκρισιν μετ' αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου τοῦ διαστήματος συνέπεσεν ἐν εὐτύχημα εἰς τοὺς ἐν τῷ Μεσολογγίῳ, ἐπειδὴ ἐν Ἱμπρίκι τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ, διευθυνόμενον ἀπὸ τὰς Πάτρας εἰς τὴν Πρέβεζαν μὲ 150 ἐπιβάτας Τούρκους, οἵτινες εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἰκανὴν ποσότητα χρημάτων καὶ πραγμάτων ἐκ τῶν λαφύρων, ὅπου οἱ στρατιῶται τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ ἔκαμον εἰς τὰς Πάτρας, ἐκάθησεν εἰς τὰς ριχὰς τοῦ Μεσολογγίου, εἴτε ἐξ ἀπειρίας τῶν νκυτῶν, εἴτε ἐκ περιστάσεως. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Μεσολογγίται καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ Κ. Μακρῆ, οἵτινες εἶχον τὴν φρουρὰν ἐκείνης τῆς πόλεως, ἔτρεξαν μὲ τὰ πλοίαρια, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Ἱμπρι, καὶ τοὺς ἐπιβάτας εὐγὰλον εἰς τὴν ξηρὰν δεδεμένους καὶ τοὺς ἐφόνευσαν, τὰ δὲ χρήματα καὶ τὰ πράγματα ὅλα συμποσούμενα εἰς ἐν ἡμισυ μιλιοῦνι χρήματα, κατὰ τὴν φήμην ὅπου διεδόθη τότε, μετεκόμισαν εἰς τὸ

Μεσολόγγι, καὶ τὰ διμοίρασαν. Πλὴν καὶ τοῦτο ἔγινεν ἐν αἰτίῳ σκανδάλῳ, ἐπειδὴ ἡ διανομὴ δὲν ἔγινεν ἀνάλογος, ἀλλ' οἱ δυνατοὶ ἤρπασαν τὰ τῶν ἀδυνάτων.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν οἱ εἰρημένοι Πελοποννήσιοι ἠτοίμασαν τρεῖς χιλιάδας περίπου στρατιώτας, ἔφθασαν μετ' αὐτῶν εἰς τὰ παράλια τῶν ἐπαρχιῶν Πάτρας καὶ Γαστούνης, ὅπου συγχρόνως ἔφθασαν καὶ ὀκτὼ Ἑλληνικὰ πλοῖα· καὶ τὰ μὲν ἐχθρικὰ ἀμέσως ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ κατέφυγον εἰς τὸν Ναύακτον· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ διεβίβασαν τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα εἰς τὸ Μεσολόγγι, καὶ εὐθὺς ὠχύρωσαν τὰς θέσεις καλῶς. Ὁ δὲ Κ. Μάρκος διέκοψε τὴν μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἀνταπόκρισιν, καὶ τοὺς ἐμήνυσεν, ὅτι τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ εἶναι ἔτοιμοι οἱ Ἕλληνες νὰ πολεμήσωσιν. Ὅθεν οἱ ἐχθροὶ δειλιάσαντες, ἔφοδον μὲν δὲν ἐτόλμησαν νὰ κάμουν, ἐπέμενον δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ ἔκαμναν συνεχεῖς ἀκροβολισμοὺς, ὅταν οἱ Ἕλληνες τοὺς ἔδιδον αἰτίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι δὲν εἶχον εὐκολίαν εἰς τὰ τῆς ζωτροφίας, τοῦτο μὲν, διότι ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀκαρνανίας ἐρήμωσαν, καὶ δὲν εὕρισκετο σχεδὸν ψυχὴ, ὅχι πρᾶγμα· τοῦτο δὲ, διότι καὶ ὁ Κ. Καραισκος, καὶ Ράγκος, καὶ ἄλλοι, ὅπου πρότερον εἶχον συμφωνήσει μετὰ τοῦ Βαρνακιώτου, ἐκήρυξαν ὅτι ἠπατήθησαν καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁμοίως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὅπου εἶχον προσκυνήσει εἰς τοὺς Πασάδες, βλέποντες, ὅτι ἐπίσης οἱ ἐχθροὶ μεταχειρίζονται καὶ τοὺς ὑπηκόους καὶ τοὺς πολεμίους, ἔλαβον πάλιν τὰ ὄπλα, καὶ ἐτραβήχθησαν τὰς τὰ ὀρεινὰ μέρη. Ὅθεν ἠναγκάζοντο οἱ ἐχθροὶ νὰ φέρουν τροφὰς μικροῦθεν ἐκ τῆς Πρεβέζης καὶ ἄλλων μερῶν· πλὴν καὶ κατὰ τοῦτο δυσκόλιον μεγίστην, ἐπειδὴ δὲν εὕρισκον ζῶα φορτηγὰ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ πρὸς τοῦτοις τοὺς ἐχρειάζετο καὶ μία δύναμις στρατιωτικὴ νὰ τὰ συνοδεύῃ, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, καταβαίνοντες ἀπὸ τὰ ὀρεινὰ μέρη τὰ ἤρπαζον. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ἐδοκίμαζον κηκουχίαν οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐγόγγυζον οἱ Ἄλβανοι ἐναντίον τῶν Πασάδων, μ' ὄλον τοῦτο ἐξηκολούθουν τὴν πολιορκίαν. Οἱ δὲ

Ἕλληνας ἐλάμβανον τὰ ἀναγκαστικὰ ἐλευθέρως ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐκ τῶν Ἰωνικῶν Νήσων.

Ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμάτων ἐκεῖ, οἱ πολιορκεῦντες τὸ Ναύπλιον ἐστενοχώρουν τόσον τοὺς ἔχθρους, ὥστε δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ προχωρῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα, διὰ νὰ συνάξωσι τι βρώσιμον, καὶ κατήντησαν εἰς ἔλλειψιν τῶν πρὸς τροφήν. Μεταξὺ δὲ τῶν πολιορκούντων Καπιτανείων ἦτον καὶ ὁ Κ. Σταΐκος, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, νέος γενναῖος, φρόνιμος καὶ καλὸς πατριώτης, ὅστις ἀνέλαθεν εὐρίσκειτο εἰς αὐτὴν τὴν πολιορκίαν. Οὗτος λοιπὸν φυλάττων νυκτερινὴν φυλακὴν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, ἐπέτυχε τὴν νύκτα δύο Ὀθωμανίδας γυναῖκας ἕξω τοῦ φρουρίου, τὰς ὁποίας ἐξετάσας ἔμαθε παρ' αὐτῶν, ὅτι τὸ Παλαμίδι ἦτον ἀπροφύλακτον ἀπὸ τοὺς ἔχθρους, ἐπειδὴ ὄλοι σχεδὸν ἦσαν εἰς τὴν πόλιν, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὁποῦ ἔμενον εἰς αὐτὴν τὴν Ἀκρόπολιν. Ὅθεν ὠφεληθεὶς ἐκ ταύτης τῆς εἰδήσεως, τὰς μὲν γυναῖκας διώρισε νὰ φυλαχθῶσιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, εὐθὺς συμπαρκαλαθόντες καὶ ἄλλους στρατιώτας μέχρι τῶν ἑκατῶν, καὶ τὰς ἀναβάθρας ὁποῦ εἶχον προετοιμασμένας, ἐπλησίασαν εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ τεῖχος ἀνεμποδίστως, ἐκυρίευσαν τὴν Δάπιαν τῆς Πόρτας, καὶ ἀμέσως ἀνοίξαν τὴν πόρταν, διὰ νὰ ἔμβουν καὶ ἄλλοι Ἕλληνας, οἵτινες μὲ ὀλίγον κόπον ἐκυρίευσαν καὶ τὰς ἄλλας Δάπιαι, ἐκτὸς τῆς Πεζεριανὴν Δάπιας λεγομένης, ἣτις ἐφυλάττετο ἀπὸ τινὰς τῶν ἔχθρῶν· ἀλλὰ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγην ἀνθίστασιν παρεδόθησαν καὶ ἐκεῖναι, καὶ οὕτως ἐκυριεύθη ἡ ὀχυρὰ ἐκεῖνη Ἀκρόπολις ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία τοῦ 30 Νοεμβρίου.

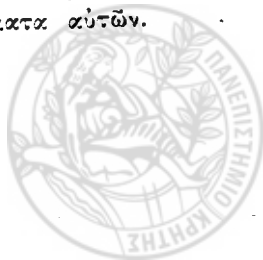
Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐδόθη ἡ εἰδήσις πανταχόσε, καὶ ἀμέσως ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας μετέβη ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς Κορίνθου εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ ἀρχησε νὰ πραγματεῦεται μετὰ τῶν ἔχθρῶν περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ περιμείνῃ μηδὲ ἀνθρώπους τῆς Διοικήσεως, μήτε τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Ὅθεν ἔγιναν αἱ Συνθήκαι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ

τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες παρέδωσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν Κολοκοτρῶνην· αὐτοὶ δὲ διεβήσαν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἔγινε κύριος τοῦ ὠραίου ἐκείνου Φρουρίου καὶ ὄλων τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων. Τοῦτο ἠύξησε τὴν κατακραυγὴν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ τὸν κατηγόρουν ἅπαντες ὡς πλεονέκτην καὶ ἄρπαγα, ἐπειδὴ ὄχι μόνον τὸ κοινὸν Ταμείον τοῦ Ἔθνους οὐδὲν σχεδὸν ὠφελήθη ἐκ τῶν πλουσιῶν λαφύρων ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀλλ' ἠδικήθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι Καπιταναῖοι καὶ στρατιῶται, οἵτινες εὐρισκόμενοι ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν πολιορκίαν ἐκείνου τοῦ Φρουρίου ὑπέφερον πολλὰς κακουχίας καὶ κινδύνους. Ἀφοῦ δὲ διέταξαν τὰ τοῦ Φρουρίου, ἔμεινε εἰς αὐτὸ Φρούραρχος ὁ Κ. Δημήτριος Κολιόπουλος· ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον διετέθη ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τοῦ Ναυπλίου, ἐδυσaráστησεν ἅπαντας τοὺς Προκρίτους πολιτικούς, ἐξαίρετως ὁμῶς τοὺς Νησιώτας, οἵτινες ἐσχεδίαζον ἄλλως πῶς τὰ περὶ τοῦ Φρουρίου τούτου. Ὄθεν ἀπεφάσισαν συμφώνως νὰ καταπολεμήσουσιν παντοίοις τρόποις τὸ ἀγέρωχον τούτου τοῦ ἀνδρός, καὶ νὰ τὸ καταβάλουσι.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησιάζει τὸ τέλος τῆς Α' ἐνιαυσίου Περιόδου τῆς Διοικήσεως, τὰ μέλη αὐτῆς, τὰ εἰς τὴν Ἑρμιόνην εὐρισκόμενα, μὲ τὴν γνώμην καὶ τῶν λοιπῶν Προκρίτων πολιτικῶν, ἀφ' ἐνός μὲν μέρους ἐξέδωκαν προκηρύξεις εἰς ὅλην τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ὅτι νὰ ἐκλέξωσι Παρυστάτας καὶ Ἐπαρχίαι διὰ τὴν Β'. Περίοδον, εἴτε νέους, εἴτε τοὺς ἰδίους τῆς Α'. Περιόδου, καὶ νὰ τοὺς ἀποστείλωσιν, ὅπου καὶ ἡ Διοίκησις· καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ προφθάσῃ ἐκεῖ περὶ τὰ μέσα Δεκεμβρίου, διὰ νὰ ἐκλέξωσι τὰ πέντε Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, εἴτε τὰ ἴδια τῆς Α'. Περιόδου, εἴτε ἄλλα, διὰ νὰ διοικήσωσι προσωρινῶς κατὰ τὸν ἐν Ἐπιδαύρῳ Ὅργανικὸν Νόμον. Ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχον οἱ Πρόκριτοι μυστικούς διοργανιστὰς εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ὥστε ἡ ἐκλογὴ νὰ γίνῃ εἰς τοὺς ἰδίους, ἢ εἰς ἄλλους συμφώνους μὲ τὰ φρονήματα αὐτῶν.

Ἄπ' ἐνκντίας δὲ ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, συμφώνως μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιταναίων, ἐξέδωκαν εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου ἄλλας προκηρῦξεις, προσκαλοῦντες Ἐθνικὴν Συνέλευσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ὁργανικοῦ Νόμου, καὶ ἐκλογὴν Μελῶν τῆς Διοικήσεως· εἶχον δὲ καὶ οὗτοι τοὺς διοργανίζοντας περὶ τούτου εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Μετὰ τούτων ἐσυμφώνουν καὶ οἱ Πολιτικοὶ καὶ Στρατιωτικοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ὅθεν ἐγένετο σχίσμα μέγα εἰς τὰς Ἐπαρχίας, καὶ οἱ μὲν ἤθελον τὴν ὀλιγαρχικὴν Διοίκησιν, κλίνοντες εἰς τὴν ἀρέσκειαν τῶν Προκρίτων· οἱ δὲ ἤθελον νὰ συγκροτηθῇ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, καὶ νὰ μορφωθῇ ἡ Διοίκησις εἰς τὸ δημοκρατικώτερον· καὶ ἐγένοντο ἐκλογαὶ καὶ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ διέτρεχεν ἕνας γενικὸς θροῦς ταραχῆς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀδιακόπως εὐρίσκοντο εἰς ἐνέργειαν καὶ τὰ δύο μέρη, οἱ μὲν προσπαθοῦντες νὰ διαιρέσωσι τὴν Γερουσίαν καὶ τοὺς Καπιταναίους, καὶ νὰ τοὺς ἐφεκλύσωσιν εἰς τὸ ὀλιγαρχικόν, οἱ δὲ νὰ ἐνώσωσι τὸ φρόνημα τῶν λαῶν εἰς τὸ δημοκρατικώτερον. Τὸ δὲ Βουλευτικόν, διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν τὸν Ὑψηλάντην, τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἐρμιόνην· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἀπεκρίθῃ, ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ παρουσία του ἐκεῖ, ἐνῶ μελετᾶται νὰ γίνῃ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἔγραψαν διακηρυκτικὰν κατ' αὐτοῦ, ὡς λειποτακτοῦντος.

Καὶ αἱ μὲν φατρίαι αὗται ἠγωνίζοντο ὅλαις δυνάμεσι, ποῖα νὰ καταβάλλῃ τὴν ἄλλην· οἱ δὲ ἐν Μεσολογγίῳ ἐχθροὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἐνηργήθῃ τι οὐσιῶδες, ἐκτὸς μικρῶν τινῶν ἀκροβολισμῶν εἰς ὄλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας, νομίσαντες, ὅτι οἱ Ἕλληνες μένουσιν ἀπρόσεκτοι, ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν τὴν ἔφοδον εἰς τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστοῦ Γεννῶν, καθ' ἣν ὥραν οἱ Ἕλληνες ψάλλουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸν Ὅρθρον, καὶ διέταξαν τοὺς στρατιώτας των καὶ εἶχον τὰ πάντα ἑτοιμα, ὥστε δοθέντος τοῦ σημείου νὰ ὀρμήσωσιν. Ὁ δὲ Κ. Γῶγος, ὁστις μ' ὄλον ὁποῦ τότε εὐρίσκετο μετὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐκυκλοφόρει ὁμῶς εἰς αὐτόν

τὸ Ἑλληνικὸν αἶμα, ἔδωκε κρυφίως τὴν εἶδσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀμέσως οἱ Καπιταναῖοι διέταξαν τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ μέρη τοῦ χαρακώματος, ὅθεν οἱ ἐχθροὶ ἔμελλε νὰ εἰσβάλωσιν. Ὁχύρωσαν δὲ μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας καὶ τὸ ἔνδον χαρακώμα, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως εἶχον κάμει, καὶ μετὰ μεγάλης σιωπῆς περιέμενον τὴν προσβολὴν τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες, κατὰ τὴν διωρισμένην ὥραν δοθέντος τοῦ σημείου, ὤρμησαν εἰς τὸ χαρακώμα, καὶ εἰσεπήδησαν ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ ἀμέσως οἱ Ἕλληνες ἀλλαλάξαντες πανταχόθεν, τοὺς ἐκτύπησαν μὲ τὰ πυροβόλα, ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἐκπλαγέντες, ἔμειναν ἐν ἀμηχανίᾳ· καὶ οἱ μὲν ἐξῶ τοῦ χαρακώματος, ἀφοῦ ἔπεσον νεκροὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, οἱ λοιποὶ ὑπεσύρθησαν εἰς τὰ ὀπίσω· οἱ δὲ εἰσπηθήσαντες ἐντὸς τοῦ χαρακώματος, μὴ ἔχοντες πλέον εὐκόλον τὴν ἐξοδον, ἐφρονεύθησαν ἅπαντες ἐκεῖ. Καὶ οὕτως ἐματαιώθη ὁ σκοπὸς τῶν ἐχθρῶν μετὰ μεγάλης των ζημίας.

Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ ἔμφοδοι καὶ τεταραγμένοι ἀπεμακρύνθησαν τῆς πόλεως ἱκανὸν διάστημα, καὶ ἐκεῖ ἐστρατοπέδευσαν, χωρὶς νὰ τολμοῦν πλέον νὰ πλησιάσουν. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ εἰς κακὴν κατάστασιν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν, καὶ εἰς ἀλληλομαχίαν οἱ Ἀλβανοὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ρεσίτ Πασᾶ, καὶ ἐβίαζον τοὺς Πασάδες νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἐκεῖνοι φιλοτιμούμενοι ἐπέμενον ἔτι.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, βλέποντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸ Μεσολόγγι εὐρίσκεται ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ ὅτι οἱ ἐχθροὶ μελετοῦν νὰ ὀπισθορμήσωσιν, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσι διὰ θαλάσσης, ὁ Πετρόμπεϊς καὶ ὁ Κ. Τζόγκας μετὰ χιλίων περίπου στρατιωτῶν εἰς τὸ Δραγαμέστον, καὶ διὰ νὰ βλάψωσιν, ὅσον δύνανται, τοὺς ἐχθροὺς ὀπισθορμοῦντας, καὶ διὰ νὰ ἐμψυχώσωσι τοὺς ἐκεῖ διεσκορπισμένους εἰς τὰ ὄρη Ἑλληνας, ὥστε νὰ συσσωματωθῶσι καὶ νὰ φυλάξωσιν ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέβησαν ἐκεῖ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, ὁ μὲν Βαρνακιώτης μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του ἐφυγεν εἰς τὴν νῆσον Κάλαμον, ὅπου εἶχε τὴν παρὰ

καταθήκην του· οἱ δὲ λοιποὶ Καπιταναῖοι, οἱ παρεκτραπέντες πρότερον, ἀποδώσαντες τὰς αἰτίας εἰς τὸν Βαρνακιώτην, ἠνώθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Ἀκαρνανές. Οἱ δὲ λοιποὶ Πελοποννήσιοι ὅ,τε Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ μαθόντες, ὅτι μετέβησαν εἰς τὸ Δραγαμέστον Ἑλληνικὰ στρατεύματα, καὶ ὅτι ἀφ' ἑτέρου μέρους ἐπλησίαζεν ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας, καὶ ὑποπτεύσαντες, ὅτι θέλει τοὺς προκαταλάβουν τὰ στενὰ, καὶ θέλει τοὺς ἀποκλείσουν ἐκεῖ, ὥστε νὰ ἐξολοθρευθῶσι διόλου ἀπὸ τὴν πείναν, ἔσπευσαν βιαίως νὰ φύγουν ἐκεῖθεν καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Βραχῶρι, παραιτήσαντες τὰ κανονικά τους καὶ ὅλας τὰς βαρέας ἀποσκευάς, τῶν ὁποίων ἔγιναν κύριοι οἱ Ἕλληνες.

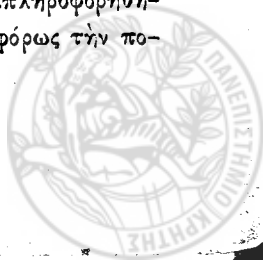
Ἐστρατοπέδευσαν λοιπὸν εἰς τὸ Βραχῶρι οἱ ἐχθροὶ, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐκεῖ ὑστεροῦντο τροφῶν, ἐπειδὴ οἱ τόποι ἦτον ἔρημοι. ὅθεν ἀπέστειλαν τὸν Ἰσμαῆλ Πασᾶ Πλιάσα μὲ τρεῖς χιλιάδας περίπου στρατιώτας, νὰ μεταβῇ διὰ τῶν ὄρεινῶν ἐκείνων μερῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγράφων, καὶ νὰ τοὺς προβλέψῃ τροφάς, μὲ τὸ νὰ ἐσκόπευον ἴσως νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ ἱκανὸν καιρὸν. Ἄλλ' ὁ Καρκαϊσκάκης, Καπιτάνιος τῶν Ἀγράφων, μαθὼν τὸ τοιούτον, προκατέλαβεν ἕνα στενὸν μέρος, ὅθεν ἔμελλον νὰ περάσουν οἱ ἐχθροὶ. τοὺς ἐκτύπησε μὲ ἀνδρείαν, ἐφόνευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τέλος τοὺς ἐβίασε νὰ ὀπισθορμηθῶσιν ἄπρακτοι, οἵτινες, ὡς κύνες λυσσῶντες, ὤρμησαν νὰ ἐκδικηθοῦν εἰς τινὰ χωρία, ὅπου ἦτον ἔτι εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν Τουρκῶν, τὰ ὅποια κατέκαυσαν, ἐληλάτησαν, καὶ ἐφόνευσαν ἱκανοὺς γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδία. Ὅτε ὅλοι οἱ ἐκείνων τῶν μερῶν Ἕλληνες εἶδον ἐμπράκτως, πόσον ἄπιστον καὶ αἰμοδόρον εἶναι τὸ Ὄθωμανικὸν Ἔθνος, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνωσι κάλλιον μὲ τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ, ἀποτυχόντες καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος τῶν τροφῶν, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πρέβεζαν, καὶ ἐκεῖ νὰ

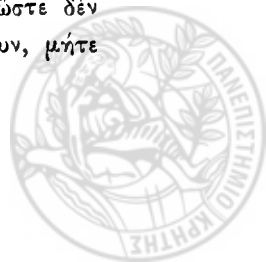

προχωρήσωσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἦτον πλημμυρισμένος διὰ τὰς ἀδιακόπους βροχὰς, περιέμειναν εἰς τὰς ὄχθας ὀλίγας ἡμέρας· πλὴν βλέποντες, ὅτι ἡ πλημμύρα διαρκεῖ, καὶ αἱ τροφαὶ ἐξέλιπον διόλου, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπλησίαζον εἰς αὐτοὺς πκνταχόθεν, ἐρρίφθησαν, ὡς ἀπελπισμένοι, εἰς τὸν ποταμὸν νὰ τὸν διαπεράσωσι· ὁ δὲ καλὸς κἀγαθὸς Ἀχελῷος ἐπνιξεν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς χιλίους, οἱ δὲ λοιποὶ διέβησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Πρέβεζαν κακῶς ἔχοντες, μόλις πέντε χιλιάδες περίπου ὄλοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀπήντησαν δυσκολίας, ἐπειδὴ ὁ φρούραρχος τῆς Πρεβέζης Μπεζκίρ Τζογαδόρος, δυσαρεστούμενος τὸ νὰ ἔμβουν οἱ Πασάδες εἰς τὸ Φρούριον ἐκείνο μετὰ τῶν στρατευμάτων τους, διήγειρε τοὺς ἐκεῖ Κονσόλους, καὶ ἔγραψαν εἰς τοὺς Πασάδες, ὅτι νὰ στρατοπεδεύσουν εἰς ἄλλο μέρος, διότι, ἂν ἀποφασίσουν τὴν εἰς Πρέβεζαν εἰσοδόν τους, θέλει φύγουν ἐκεῖνοι, μὲ τὸ νὰ φοβοῦνται τὸ ἄτακτον τῶν στρατιωτῶν. Οἱ δὲ Πασάδες τοὺς ἔγιναν ἐγγυηταὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας των, καὶ οὕτως εἰσῆλθον, καὶ ἀμέσως οἱ στρατιῶται ἄρχησαν νὰ πράττουν μυρία ὅσα κακὰ εἰς τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς· οἱ δὲ Ἀλβανοὶ κατ' ὀλίγον διεσκορπίζοντο, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πκτρίδα τους. Καὶ ἡ μὲν ἐκστρατεία ἐκείνη τῶν ἐχθρῶν τοιαύτην ἔκβασιν ἔλαβεν.

Οἱ δὲ Καπιταναῖοι Σουλιῶται μετὰ τῶν Στρατιωτῶν δι' ἀδειάς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἰωνικῶν νήσων, μετέβησαν ἐκ τῆς Κερκλληνίας εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· καὶ οἱ μὲν ἔμειναν ἐκεῖ, καὶ ἠνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν· μέρος δὲ ἐξ αὐτῶν μετέβησαν εἰς τὸ Ἀσπροπόταμον πρὸς βοήθειαν τοῦ Κ. Στουρνάρη, ὅστις τότε ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπολέμει ἐν σῶμα ἐχθρῶν ὅπου ἐπροχώρησεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐκ τῆς Λαρίσης, τὸ ὅποιον ἐδίωξαν ἐκεῖθεν κακῶς οἱ Ἕλληνες καὶ· μὲ μεγάλην του ζημίαν, καὶ ἐφύλαττον ἐν ἀσφαλεῖς ἐκείνους τοὺς πρόποδας τοῦ Πίνδου. Οἱ δὲ ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὶ, μὴ ἔχοντες πλέον ἐκ τῆς θαλάσσης ζωτροφίας, ἐπειδὴ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι αἱ Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης θεωροῦσιν ἀδιαφόρως τὴν πο-

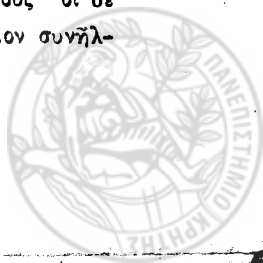
λιπορξίαν τῶν Ἑλλήνων, περιέπλεον ἐκεῖ, καὶ ἐμποδίζον ὅλα τὰ πλοῖα μὲ ὁποιανδήποτε σημαίαν καὶ ἂν ἦτον, νὰ πλησιάζωσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη μὲ τροφᾶς, κατήνησαν νὰ λιμοκτονῶσι καὶ νὰ τρέφωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ χόρτα, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέπεσεν εἰς αὐτοὺς ὀλεθρία νόσος, καὶ ἀπέθνησκον καθ' ἡμέραν πλῆθος ἐξ αὐτῶν, ὥστε μόνον ἔμειναν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ πέντε χιλιάδες περίπου, καὶ ἐκεῖνοι ἐστερημένοι προστασίας· ἐπειδὴ, ἐκ τῶν Πασάδων ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν, ἄλλοι δὲ ἀπέθανον, καθὼς καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγός τους Μαχμούτ Πασᾶς Δράμαλης εἶχεν ἀποθάνει πληγωθεὶς εἰς ἕνα πόλεμον. Ἦσαν δὲ ζῶντες ἔτι δύο Πασάδες με δύο Τούγια· αὐτοὶ λοιπὸν, μόνον τότε μαθόντες, ὅτι τὸ Ναύπλιον παρεδόθη, καὶ βλέποντες, ὅτι ὅλοι ἐμέλλε νὰ διαφθαῶσιν ἐκεῖ ἐκ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως, συσχεφθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν Μπελουκμπασάδων, ἀπεφάσισαν, νὰ προλάβωσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς Πάτρας, ἐν ὧσιν οἱ Ἕλληνες εἶχον παρημελημένην τὴν πολιορκίαν, καὶ δὲν τοὺς ἐμποδίζετο ἡ διάβασις. Ὅθεν ἀφῆκτοντες φρουρὰν πεντακοσίων στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον, οἱ μὲν Πασάδες, καὶ οἱ λοιποὶ Ἀξιωματικοὶ μὲ χιλίους περίπου στρατιώτας μετέβησαν διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Καστέλι τῆς Πάτρας, διότι τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἶχον ἀναχωρῆσαι ἐκεῖθεν· ἀλλ' ὁ Ἰσούφ Πασᾶς δὲν τοὺς ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ φρούριον, καὶ διὰ τοῦτο μετέβησαν εἰς τὰς Πάτρας· οἱ δὲ λοιποὶ, τέσσαρες χιλιάδες περίπου, ἐκίνησαν διὰ ξηρᾶς καὶ ἐφθασαν ἀνεμποδίστως ἕως εἰς τὰ Μαῦρα Λιθάρια. Ἐκεῖ πλησίον συνέπεσε νὰ εὑρίσκωνται τὰ Καλαβρυτινὰ στρατεύματα, διηρημένα εἰς δύο φατρίες, ἡ μὲν τῶν Προεστώτων, ἡ δὲ τῶν Πετιμεζαίων, καὶ ἦτον εἰς ἀκμὴν ἐμφυλίου πολέμου. Οὗτοι λοιπὸν, εὐθὺς ὅπου ἔμαθον, ὅτι πλησιάζουν οἱ ἔχθροί, ἀφῆσαν κατὰ μέρος ὅλα τὰ ἰδιαίτερα των καὶ ἐκ συμφώνου ὠρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς ἀπέκλεισαν εἰς ἐκεῖνα τὰ στενά. Ἐφθασαν κατόπιν καὶ ἄλλοι στρατιῶται ἀπὸ τὰ περίξ μέρη Βοστίτζης καὶ Κορίνθου, καὶ ἐνεδυνάμωσαν τὴν πολιορκίαν, ὥστε δὲν ἐδύναντο πλέον οἱ ἔχθροί μήτε ἐμπρὸς νὰ προχωρήσουν, μήτε

ὀπίσω νὰ ἐπιστρέψουν. Ἐδοκίμασαν ἅπαξ καὶ δις νὰ βιάσουν τοὺς Ἕλληνας διὰ νὰ τοὺς παραχωρήσουν τὴν διάβασιν, πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐφόνευσαν πλῆθος ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἀπελπισθέντες ἄρχησαν νὰ πραγματεύωνται περὶ παραδόσεως. Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασε καὶ ὁ Κ. Ὀδυσσεὺς ἐκεῖ μὲ τριακοσίους περίπου στρατιώτας, ὅστις μετέβη διὰ τοῦ Μεσολογγίου εἰς τὴν Συνέλευσιν· ὅθεν συνέπραξε καὶ οὗτος εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ἐχθρῶν, πλὴν ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ παραδοθῶν, ἔφθασαν ἐκεῖ εἰς τὸ παράλιον πλοῖα ἀπεσεκαλμένα παρὰ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμβαρκαρίσθησαν οἱ ἑναπομείναντες ἐχθροὶ, χίλιοι περίπου, καὶ κατέφυγον εἰς τὰ φρούρια τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου.

Τὰ δὲ ἐν Ἑρμιόνη Μέλη τῆς Διοικήσεως, μὲ τὸ νὰ εἶδον, ὅτι ἀναβάλλεται ἡ Συνέλευσις τῶν Παραστατῶν ἐξ αἰτίας τῶν διχονοῶν, ἐξέδωκαν καὶ ἄλλην προκήρυξιν, ὅτι ~~ἡ~~ Διοίκησις, καίτοι παρελθούσης τῆς προθεσμίας, θέλει ἐξακολουθεῖ ἐνεργοῦσα, μέχρις ὅτου νὰ συνέλθωσι τοῦλάχιστον τὰ δύο τρίτα τῶν Παραστατῶν, τοὺς ὁποῖους ἐπροσκάλουν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου καὶ ἐκεῖνοι ἐμελῆτων νὰ μεταβῶσι, καὶ εὐθὺς μετέβησαν ἐκεῖ. Πλὴν ὁ φρούραρχος Κ. Δ. Κολιόπουλος τοὺς ἐμήνυσεν ἔτι εὐρισκομένους εἰς τὸν λιμένα, ὅτι ὡς μὲν ἀπλοῦς πατριώτας τοὺς δέχεται νὰ ἔμβουν, οὐχὶ δὲ ὡς Διοικητάς, ἐπειδὴ παρῆλθεν ἡ ἐνιαύσιος περίοδος. Οἱ δὲ ἐπέμενον νὰ ἔμβουν ὡς Διοικηταί, προβάλλοντες, ὅτι πρὶν τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς ἐκλογῆς ἄλλων Μελῶν δὲν δύνανται νὰ ἀφήσωσι τὸ ἔθνος ἀνευ Διοικήσεως. Ἀφοῦ δὲ ἠκολούθησε λογοτριβὴ περὶ τούτου ἰκανὰς ἡμέρας, ἔφυγον τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως ἐκείθεν, καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν εἰς ὅλα τὰ μέρη προσκαλοῦντες νὰ γίνῃ ἡ Συνέλευσις ἐκεῖ.

Ἄρχησαν τέλος πάντων νὰ συνέρχονται ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν οἱ ἐκλελεγμένοι, καὶ οἱ μὲν Δημοκρατικοὶ συνήρχοντο εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου ἐπροσκάλουν καὶ ὅλους τοὺς λοιπούς· οἱ δὲ Ὀλιγαρχικοὶ εἰς τὸ Ἄστρος. Καὶ εἰς μὲν τὸ Ναύπλιον συνήλ-

θον οί τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Πολιτικοὶ καὶ Καπιταναῖοι, καὶ τινες τῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, σύμφωνοι μετὰ τῶν Δημοκρατικῶν ὁμοίως καὶ ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, Νικῆτα καὶ ἄλλων Καπιταναίων ὁμοίως καὶ οἱ ἐκλελεγμένοι παρὰ τῶν Δημοκρατικῶν Παραστάται τινῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου. Εἰς δὲ τὸ Ἄστρος οἱ Προεστῶτες τῆς Πελοποννήσου μετὰ τινῶν Καπιταναίων καὶ ἄλλων ὀπαδῶν τους, ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Μαυροκορδάτος, καὶ τινες τῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος σύμφωνοι μετὰ τῶν Ὀλιγαρχικῶν, καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν νήσων. Ὅπόσαι δὲ ἔριδες ἠκολούθησαν μεταξὺ τῶν δύο φατριῶν, καὶ πῶς ἐφελκύστησάν τινες ἀπὸ τὸ Δημοκρατικὸν εἰς τὸ Ὀλιγαρχικόν, καὶ τίνι τρόπῳ ἐπέισθησαν τέλος πάντων οἱ ἐν Ναυπλίῳ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ πόσα ἠκολούθησαν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῆς Συνελεύσεως, καὶ τίνι τρόπῳ ὑπεγράφη ὁ Ὀργανικὸς Νόμος πάλιν με ὀλίγην ἐπιδιόρθωσιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάμπολα ἀνήκει νὰ περιγραφῶσιν εἰς τὰ Ὑπομνήματα τῆς Β' Περιόδου. Ἡ ἐπισφράγις δὲ τοῦ παρόντος εἶνε ὅτι ὑπερίσχυσε τὸ Ὀλιγαρχικόν, ἐπειδὴ μὲ διαφόρους τρόπους δίκαιοποιήθη τὸ πλείστον μέρος τῶν ἐναντιῶν. Ἐκλεξάν τὰ πέντε Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ Πρόεδρον τούτου τὸν Πετρόμπεϊν· τὸν δὲ Ἰωάννην Ὀρλάνδον Πρόεδρον τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας παρητήθη τῆς Προεδρίας διὰ τὴν δυσἀρέσκειαν τῶν ἄλλων Νησιωτῶν. Καὶ ἐπεκυρώθη ἡ Διοίκησις τῆς Β' Περιόδου ἐνιαύσιος τῇ 18 Ἀπριλίου 1823· εὐθὺς δὲ μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, τὴν ὁποίαν ἐκλεξάν διὰ προσωρινὴν μονὴν τῆς Διοικήσεως.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

Τὸ αὐτόγραφον τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ αἰοδίου Μητροπολίτου Π. Πατρῶν Γέρμανοῦ, ἀποθετευμένον ἐν τῷ τμήματι τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀπὸ τῆς 12 Αὐγούστου 1838, ἐκ προσφορᾶς τοῦ τότε Ἱεροκλήρου Καλλιπικίου Καστόρχη, παρεβλήθη, παρακλήσει τοῦ ἐκδότου κ. Γεωργ. Ι. Παπούλα, ἐπιμελῶς πρὸς τὸ κείμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ παροῦσα ἔκδοσις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἀπριλίου 1900.

Ὁ Ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης
Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλου

ΓΕΡΜΑΝΟΣ Π. ΠΑΤΡΩΝ

Τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ, θέλει ζητηθῆ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν
(σελ. 180)

ΓΕΡΜΑΝΟΥ Η. ΠΑΤΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγή τῶν ἀρχιερέων, πνευματικῶν, ιεροκηρῦκων
καὶ ιερέων.

Διῆξον μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου.

Εἶναι ἀποδεδειγμένον ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ
βάσις καὶ τῆς θρησκείας, καὶ τῆς Πολιτικῆς κοινωνίας, καὶ τῆς
εὐδαιμονίας γενικῶς παντὸς ἔθνους, καὶ μερικῶς παντὸς ἀνθρώπου,
καὶ ἡ κλίμαξ δι' ἧς ἕκαστος δύναται νὰ ἀναβῆ εἰς τοὺς οὐρα-
νοὺς· ἀλλὰ. . . . δὲν ἤθελεν εἶναι περιττόν, ν' ἀποδείξωμεν
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐν ὀλίγοις· ἡ ἀρετὴ συνίσταται ἐκ τεσσάρων
ἀρετῶν γενικῶν λεγομένων, οἷον τῆς φρονήσεως, τῆς σωφροσύνης,
τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἀνδρείας, αἱ ὁποῖαι ἐμπεριέχουσιν ὅλας
τὰς ἄλλας ἀρετάς, καὶ ὡς ρίζα ἡ κάθε μία ἀπὸ τὰς τέσσαρας γεν-
νᾷ ὡς κλώνους πλῆθος ἄλλων ἀρετῶν αἱ ὁποῖαι στολιζοῦσι τὸν
ἐνάρετον ἄνθρωπον.

Ἡ φρόνησις, ἦτοι ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος γνωρίζει τὰ καθή-
κοντα εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀγαπᾷ πρῶτον
τὸν Θεόν ὅστις τοῦ ἔδωσε τὸ εἶναι, καὶ δεῦτερον τὸν πλησίον του
ὡς ἑαυτόν· ἀποφεύγει τὴν ὑψηλοφροσύνην, καὶ τὴν καταφρόνησιν
τῶν ἄλλων, ὅσον καὶ ἐν ἡ φύσιν ἢ ἡ τύχη ἤθελε τὸν κάμη
ἀνώτερον τῶν ἄλλων· ἔχει τὴν ὑπομονὴν εἰς κάθε ἐναντίον συμ-
βεβηκόσ, καὶ ὀδηγούμενος ἀπὸ τὴν φρόνησιν δὲν παρεκτρέπεται
εἰς ἄτοπα· γνωρίζει τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώ-
πων καὶ ἀναλόγως προσαρμύζει τὸν ἑαυτόν του εἰς κάθε περίστα-

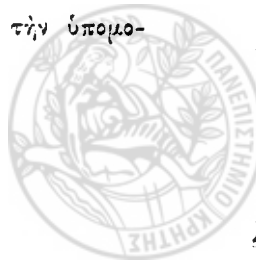

σιν· χωρίς να απομακρύνηται από τὸ τίμιον, καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν συμφέρον· καὶ γίνεται τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα πάντως τινὰς κερδίσῃ· ἔχει τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν μὲ τοὺς λοιπούς, διότι γνωρίζει ὅτι ἡ πολιτικὴ κοινωνία εἶναι δῶρημα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ δι' αὐτῆς ἔφθασεν ὁ ἄνθρωπος εἰς ἓνα ὑψηλὸν βαθμὸν γνώσεων, τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη τὸ ἐννόμως καὶ καλῶς ζῆν· ἔχει τὴν διάκρισιν καὶ δὲν κάμνει εἰς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνο ὅπου δὲν θέλει νὰ πάθῃ ἀπὸ ἄλλους· φροντίζει περὶ τῆς ψυχικῆς του σωτηρίας, διότι ἔχει πάντοτε κατὰ νοῦν τὸν θάνατον· δὲν ἐπιχειρίζεται κανένα πρᾶγμα χωρίς πρότερον νὰ τὸ σκεφθῆ καλῶς, ἐὰν εἶναι κατορθωτόν, τίμιον, καὶ συμφέρον· καὶ γενικῶς εἰπεῖν εἰς τὴν φρόνησιν ἀνάγονται τίσασι ἄλλαι ἀρεταί, τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατος ἡ περιγραφή.

Ἡ σωφροσύνη, ἥτοι ὁ σώφρων ἄνθρωπος ἔχει τὴν μετριότητα εἰς ὅλα τὰ πράγματα, καὶ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου ὅτι οἱ νόμοι συγχωροῦσι, καὶ ἀποφεύγει τὰ ἀπηγορευμένα· δὲν καταχρᾶται μῆτε τὰς σωματικὰς του δυνάμεις, μῆτε τὰς ψυχικὰς· εἶνε νηφάλιος, εἶνε ἐγκρατής, μεταχειρίζεται τὸ λογικὸν ὁδηγὸν τοῦ σώματος, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνώτερος τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὀρέξεων, καὶ δὲν κυλλεται καθὼς τὰ ζῶα εἰς τὰς ὀρέξεις τοῦ σώματος αἱ ὁποῖαι καταβάλουν τὸ λογικόν· ὁμοίως ἔχει καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους ἀρετάς.

Ἡ δικαιοσύνη, ἥτοι ὁ δίκαιος ἄνθρωπος εἶναι φιλαλήθης, εἶναι εἰλικρινής, δὲν ἐπιβουλεύεται τινα μῆτε εἰς τὴν τιμὴν του μῆτε εἰς τὴν ὑγείαν του, μῆτε εἰς τὴν ζωὴν του, δὲν φθονεῖ τοὺς ἄλλους, δὲν ἀρπάζει τὰ τοῦ ἄλλου, ἔχει τὴν ἐμπιστοσύνην ἀπὸ ὅλους· ἔχει τὴν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς εὐεργέτας του· προκρίνει τὴν δικαίαν πτωχικὴν ζωὴν ἀπὸ τὸν ἄδικον πλοῦτον· εἶναι ἀδωρόληπτος, μισεῖ τὴν κολακειάν· εἶναι ἐλεήμων ὅταν εὐπορῇ δὲν βλέπει εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου ὅταν πρόκηται λόγος περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἄλλας μυρίας ἀρετάς ἔχει ὁ δίκαιος.

Ἡ ἀνδρεία, ἥτοι ὁ ἀνδρεῖος ἄνθρωπος ἔχει τὴν ὑπομο-

νήν σταθεράν εἰς κάθε περίστασιν καὶ εἰς κάθε κατάστασιν ὅπου εὐρεθῆ, εἶ·αι ἀδιάσειστον τὸ φρόνημά του καὶ ἐν τῷ πλουτεῖν, καὶ ἐν τῷ πένεσθαι· εἶναι ἀνεξίκακος, καὶ πρᾶος· εἶναι συμπαθητικός εἰς τοὺς ἀδυνάτους καὶ τούναντίον ἀπτόητος εἰς τοὺς δυνατούς· δὲν ἀπορρίπτει τὴν φίλαν τοῦ φίλου δυστυχοῦντος· συνκινδυνεύει πολλάκις πρὸς ὑπεράσπισιν φίλου ἀδίκως πάσχοντος· δὲν εἶναι δόλιος, μηδὲ κατήγορος τῶν ἄλλων· εἶναι παρρησιαστικός εἰς τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἄλλαι πάμπολαι ἀρεταὶ ἔπονται εἰς τὴν ἀνδρείαν.

Ἄλλὰ τὰς τέσσαρας αὐτὰς γενικὰς ἀρετὰς δὲν πρέπει νὰ τὰς ὑποθέσωμεν ὅτι εὐρισκόμενα διηρημένως, δύνανται νὰ σημειώσωσι τὸ ἐνάρετον αὐτοῦ· ἐν ἄτομον, ὅταν ἔχη τὴν μίαν καὶ στερηθῆται τῶν ἄλλων τότε εἶναι μία ἀρετὴ συνηνωμένη μὲ τόσας ἄλλας κακίας, ὅθεν τὸ τοιοῦτον ἄτομον δὲν λέγεται ἐνάρετον. Ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος πρέπει νὰ μετέχη ὅλων τῶν ἀρετῶν, καὶ ἂν εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν εἶναι τελειότερος πλὴν δὲν εἶναι γυμνασμένος καὶ τῶν ἄλλων· τοιαύτην ἰδέαν πρέπει νὰ συλλάβῃ ἕκαστος περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἐναρέτου ἐν συντόμῳ.

Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἀρετὰς ἔχων ὁ διδάσκαλός μας Ἰησοῦς Χριστὸς θεμελιωμένον τὸ Εὐαγγέλιον, ἧ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἱεράν ἡμῶν θρησκείαν, λέγει ὅτι πύλαι Ἰαδου οὐ κατισχύσωσιν αὐτῆς· εἰς αὐτὰς τὰς ἀρετὰς εἶναι θεμελιωμέναι ὅλαι αἱ νομοθεσίαι τῶν ἐθνῶν καὶ εἰς αὐτὰς ἀποβλέπουν διὰ νὰ συστήσουν τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν· μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς στολισμένοι ἐπαινοῦνται εἰς τὴν ἱστορίαν τόσοι ἄνδρες, καὶ τὸν μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ζῶντα ἄνθρωπον ὀνομάζουσι οἱ σοφοὶ εὐδαίμονα.

Τὰς ἀρετὰς αὐτὰς ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοὺς ἀποστόλους του, καὶ ἐκεῖνοι τὰς ἄφησαν ἐγγράφους εἰς τὸ εὐαγγέλιον, καὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ τὰς διδάσκουν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅπου περιῆλθον, κηρύττοντες τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὰς ὁποίας ἐκθαμβοὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἐνγυκαλίζοντο τὴν ἀληθῆ πίστιν βλέποντες αὐτὴν θεμελιωμένην ὄχι εἰς ἐπιδείξεις πομπώδεις, ἀλλ' εἰς πραγματι-

κὴν ἀρετὴν· ἡμεῖς δὲ κηρύττομεν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον».

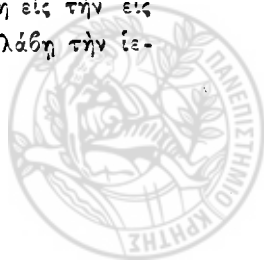
Οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων ἐκείνων αἰώνων προτιμῶντες τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἀφιερώνοντο ὅλως διόλου εἰς αὐτάς, καὶ εἶχον καταστήματα εἰς διαφόρους τόπους ζῶντες ὡς ἀδελφοί, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀφιέρωσαν εἴτι καὶ ἂν εἶχον εἰς τὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐτρέφοντο μεκοινὰ τῆς ἀδελφότητος ἐξοδα, καὶ ἦτον διωρισμένοι διάκονοι νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν ἀναγκαίων τοῦ ζῆν.

Εἶχον μεταξύ των ἔνωσιν τοιαύτην οἱ χριστιανοὶ τότε, ὥστε ὅταν τις ἐξ αὐτῶν ἤθελε πάσχη ἢ ἀπὸ καταδρομῆν τῶν τότε παρὰ νόμων διοικήσεων, ἢ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην περίστασιν, συνέτρεχον ὅλοι εἰς βοήθειάν του, καὶ τὸν ὑπερσπίζοντο καὶ με χρήματα καὶ με ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον ἐδύναντο· καὶ πολλάκις ἐτρέχον εἰς μακρυνούς τόπους δια νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἕνα ἀδελφόν τους χριστιανόν.

Οἱ ἀπόστολοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἦταν οἱ ὁδηγοὶ αὐτῆς τῆς ἀξιολόγου μηχανῆς, καὶ αὐτοὶ εἶχον μεταξύ των ἄκραν ἔνωσιν, καὶ ἐκυβέρνην τὸ κοινὸν πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας με συμφωνίαν, ἔχοντες τοὺς ὑπαλλήλους των πνευματικοὺς καὶ ἱερεῖς οὔτινες διευθέτουν τὰ κατὰ μέρος καὶ διεύθυνον ὅλα εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς ἀγίας πίστεως.

Εἶχον ἀνταπόκρισιν οἱτ' ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν, καὶ μόνοι ἐγνώριζον τὰ μυστήρια τῆς πίστεως, δίδοντες εἰς τοὺς λοιπούς ὅτι ἡ δύναμις ἐκάστου ἐχώρει· ἱμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς· οἱ δὲ πνευματικοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς ἀνέφερον τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ὡς πνευματέμφοροι ὡδήγουν νὰ πράγματα εἰς τὸν σκοπὸν τὸν σωτηριώδη.

Τοιουτοτρόπως με ἔνωσιν καὶ με ἀρετὴν κυβερνῶντες τὸ σκάφος τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῶν πρώτων αἰώνων, ἐφείλκυσαν ὅλα τὰ ἔθνη εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ τέλος πάντων κατώρθωσαν νὰ λάβῃ τὴν ἐ-

ρότητα ὄλου σχεδὸν τοῦ κόσμου, ἢ εἰς Χριστὸν πίστις θρησκευτικῶς τε καὶ πολιτικῶς καὶ νὰ βασιλεύσῃ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον, ὥστε ἡ σύστασις ὄλων τῶν χριστιανῶν βασιλείων ἐπήγαγεν ἀπὸ τοὺς ποιμένας τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας.

Μετὰ καιρὸν πολὺν συνήργησεν ὁ φθονερός δαίμων καὶ εἰσεχώρησε διχόνοια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τέλος πάντων διηρέθη εἰς πολλὰ τμήματα, τοῦτο ἐπέφερες μεγίστην βλάβην, καὶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς, ἡ ἀρετὴ ἐνοθεύθη, ἡ πίστις ἐψυχράνθη, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὑπέπεσαν εἰς πάθη, οἱ χριστιανοὶ ἔχασαν τὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐλάβειαν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ μὲν πρώτη παραδεχθεῖσα τόσας καὶ τόσας αἵρέσεις, καὶ διασχιθεῖσα εἰς τόσα τμήματα, κατήντησεν, ὥστε τὸ ἐν τμήμα νὰ νομίζῃ ἐχθρὸν ἄσπονδον τὸ ἄλλο, ἡ δὲ δευτέρα διαιρεθεῖσα εἰς τόσας μικρὰς δυνάμεις καὶ βασιλείας ἔπαθε τὰ πάνδεινα, πότε ἐξ αἰτίας τοῦ μεταξὺ των πολέμου. πότε ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων καὶ τέλος πάντων ἐκ τούτων τῶν αἰτιῶν ἐπροχώρισεν ὁ μαχηθεὶς θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἣτις διεφύλαξεν ἀπαραλλάκτως τὰς ἐξ ἀρχῆς δογματικὰς παραδόσεις τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων, καὶ δὲν ἐδέχθη καμμίαν καινοτομίαν, μισομένη ἀπὸ τὰς ἄλλας τῶν αἰρετικῶν ἐκκλησίας, ἐγκατελείφθη εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες ὑπέταξεν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ βασίλειον τῆς.

Οἱ τότε πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔμφοβοι ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ τυράννου καὶ μὴ ἐλπίζοντες ποθὲν βοήθειαν, εὐχαριστήθησαν μὲ τὰ ὀλίγα προνόμια ὅπου τοὺς ἔδωσεν ὁ κατακτητὴς, καὶ δὲν ἐφρόντιζον εἰμὴ περὶ μόνῃς τῆς ὑπάρξεως, τῶν δὲ ἐπιστημῶν ἡ καλλιέργεια ἐξέλιπε διόλου, καὶ κατήντησεν προϊόντος τοῦ καιροῦ οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἰς ἄκραν ἀμάθειαν· μόλις ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐφυλάχθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἐπειδὴ εἶχε τὰ βιβλία τῆς γραμμένα εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἱερατεῖον κατήντησεν εἰς τόσῃν ἀμάθειαν, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοί, ἔχασαν καὶ τὰς μυστικὰς παραδόσεις τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων, ἐξέλιπε διόλου ἡ ἀδελφικὴ ἔνωσις τῶν χριστιανῶν, ἐξηγηρώθη τὸ ἠθικόν, καὶ ὁμοιωθήσαν κατὰ τὰ ἦθη μὲ τοὺς τυράννους των, μόνην τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐφύλαττον μὲ ἀκρίθειαν· δὲν ἔλειψαν ὅμως ἀλληλοδιαδόχως ἐνάρετοι ἄνδρες ἐν παραβύστω ζῶντες εἰς τοὺς ὁποίους ἐφυλάττοντο τὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν ἡ' αἰῶνα ὅτε τὰ φῶτα τῆς μαθήσεως ἔφθασαν εἰς τὸν τέλειον βαθμὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἔτρεξαν πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν μας καὶ ἐφωτίσθησαν, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπρόχώρησαν εἰς τὰς μαθήσεις ἱκανά· αὐτοὶ ζῶντες ἐλεύθεροι εἰς τὴν Εὐρώπῃν καὶ θέλοντες νὰ ἐντείνωσι καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ὁμογενῶν τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, συνέγραψαν πολλὰ περὶ τούτου, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἠπατημέσοι εἰς τὰς ἰδέας των, ἐνόμισαν ὅτι ἐὰν ὑποψυχράνωσι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοὺς κάμωσιν ἀνεξιθρησκούς, θέλωσι τοὺς κάμει καὶ φιλελευθερωτέρους καὶ ἐναρετωτέρους· ὅθεν διὰ νὰ ρίψουν τὴν ὑπόληψιν τῆς θρησκείας ἀρχισαν καὶ ἐπεσώρευσαν γενικῶς κατὰ τοῦ ἱερατείου τόσας καὶ τόσας ἀδίκους κατηγορίας, ἔσφαλον ὅμως μεγάλως, ἐπειδὴ τὸ ἱερατεῖον εἶναι ἐκεῖνο ὅπου ἐχρησίμευσε μεγάλως καὶ θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν ἀνθρώπῃν τοῦ ἔθνους καὶ ἂν ἡ τυραννία τὸ ἐγύμνωσε τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος καὶ ἀρετῆς, πλὴν δὲν ἔλειψαν κατὰ καιροὺς μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἄνδρες ἐνάρετοι καὶ σοφοί, καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους ὠφέλιμοι εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους.

Ἐφθασε τέλος πάντων καιρὸς ὅπου τὸ ἔθνος μας ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων, καὶ τὰ πράγματα ἔδειξαν πόσον τὸ ἱερατεῖον συνετέλεσεν εἰς τοῦτο· καὶ ἤθελε συντελέσῃ πολὺ περισσότερον ἂν πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων δὲν ἐπέμενον εἰς τὴν πρώτην τους πλάνην κατὰ τῆς θρησκείας, καὶ τοῦ ἱερατείου, καὶ ἂν οἱ προκοριώτεροι τοῦ ἔθνους ἤθελεν ἐπιμεληθῶν ἐκ πρώτης ἀρχῆς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας διὰ νὰ λάβῃ

ἐπιρροὴν τὸ ἱερατεῖον εἰς τὸν λαόν, ἐπειδὴ τότε ἤθελεν εἰσαχθῆ εἰς αὐτὸν ζῆλος ὑπὲρ τῆς θρησκείας, καὶ ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ, ὠφελιμώτατα καὶ τὰ δύο διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ τὴν πολιτικὴν αὐταξίαν.

Ἠκολούθησε δὲ τριαντίον, διότι ἡ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς τὸ ἱερατεῖον ἀνευλάβεια τῶν μεγαλητέρων, ἔσυρε καὶ τὸν λαὸν εἰς τοῦτο, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἀπέριψε τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, ἀφηνίασε καὶ ἀπὸ τὰ εἰς τὴν ἱερὰν θρησκείαν χρέη του καὶ οὕτω κατήτησεν εἰς ἄκραν αἰωνίαν κακοήθειαν καὶ κακουργίαν· καὶ τὸ χεῖριστον παρεξέτράπησαν καὶ πολλοὶ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου.

Τὴν γενικὴν ταύτην διαφθορὰν εἰς ἀφίσωμεν οἱ ποιμένες τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ οἱ Ἀρχιερεῖς συνάμα καὶ οἱ πνευματικοὶ πατέρες, καὶ οἱ ἱεροκήρυκες καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ προβῆ πειραιτέρω θέλει καταντήτει εἰς τὸ ἀνίατον, ὥστε καὶ ἡ πίστις μας νὰ ψυχρανθῆ διόλου καὶ ἡ ἀρετὴ νὰ ἐξορισθῆ ἀπὸ τὸ ἔθνος, χωρὶς τῶν ὁποίων βᾶσιν σταθερὰν πολιτικὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβῃ κατὰ τοῦτο ἔχοντες χρέος καὶ νὰ κοπιᾶσωμεν, καὶ νὰ κινδυνεύσωμεν, καὶ νὰ ἐξοδεύσωμεν, καὶ νὰ ἐπιχειρισθῶμεν κάθε τι.

Εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ ἀνακαλέσωμεν τὴν ἀρχαίαν σεμνοπρέπειαν τῆς ἐκκλησίας, εἶναι καιρὸς νὰ ἐπισυναξῶμεν τὸ ἔθνος εἰς τὴν θερμότητα τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν ἀδελφικὴν σύμπνοιαν, καὶ ἔνωσιν· εἶναι καιρὸς νὰ εἰσάξωμεν εἰς τὸ ἔθνος τὰ φῶτα τῆς μαθήτεως, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος γίνεται εὐδαίμων.

Ἄλλὰ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο πρέπει νὰ ἐνωθῶμεν ἡμεῖς πρῶτον μὲ ἐκεῖνην τὴν πνευματικὴν ἔνωσιν μὲ τὴν ὁποίαν ἦσαν καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ ὅλοι οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας συνηνωμένοι, καὶ νὰ συνενώσωμεν καὶ ὅλους τοῦ σεμνοπρεπεῖς τοῦ ἱερατικοῦ· καὶ μὲ τὸ πραγματικὸν παράδειγμά μας νὰ ὠφελήσωμεν εἰς τὸ καλὸν τοὺς λαοὺς μας, καὶ νὰ τοὺς ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὸ νὰ γνωρίζωσι τὰ χρέη των εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον, καὶ τοιοῦτοτρόπως θέλει τοὺς κάμωμεν εὐτυχεῖς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀλέγει γάρ, ὅπου δύο ἢ τρεῖς σὴνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα

ἐκεῖ εἰμὴ ἐν μέσῳ αὐτῶν» κατ' ἀρχάς ἴσως ἀπαντήσωμεν δυσκο-
λίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν, καὶ συμβουθεύοντες ἀλ-
λήλους ὅλαις δυνάμεισι θέλει κατορθώσωμεν τῇ θεῖᾳ ἀντιλήψει τὸ
σκοπούμενον, καὶ ἔχοντες ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χρι-
στὸν, θέλει ὑπερπηθήσωμεν ὅλα τὰ ἀντιπίπτοντα καθὼς καὶ οἱ
ἅγιοι ἀπόστολοι, καὶ οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ὑπερεπηθήσαν τοι-
ούτους διωγμοὺς καὶ κινδύνους μεταξύ διαφόρων ἔθνων κηρύττον-
τες τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἄφου ἀναγνώσει μετὰ προσοχῆς ὁ κατηγῶν τὴν εἰσαγωγὴν,
πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τὸν κατηχούμενον ὅποια αἰσθήματα ἔλαβε
καὶ ἀφου τὸν ἴδῃ ὅτι ἔλαβε θερμότητα καὶ ζήλον ὑπὲρ τῆς ἐκκλη-
σίας, καὶ πρόθυμον, εἰς τὸ καλόν, τότε νὰ τὸν εἰπῇ «ἀδελφέ, ἔχω
νὰ σὲ εἰπῶ τι, πλὴν θέλω πρότερον νὰ ὑποσχεθῆς ὅτι τὸ φυλάτ-
της μυστικὸν ἐφ' ὄρου ζωῆς σου, καὶ διὰ νὰ πληροφορηθῶ κατὰ
τοῦτο, θέλω νὰ ἀναγνώσῃς αὐτὴν τὴν ἔγγραφον ὑπόσχεσίν σου
καὶ νὰ τὴν ὑπογράψῃς.»

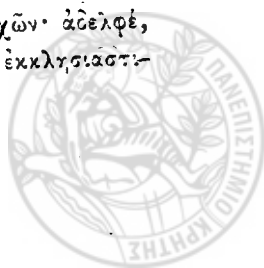
Τότε τοῦ παρουσιάζει τὴν ἐφεξῆς ἔγγραφον ὑπόσχεσιν τὴν
ὅποιαν ἀφου ἀναγνώσει, καὶ ὑπογράψῃ ὁ κατηχούμενος, τὴν λαμ-
βάνει ὁ κατηγῶν καὶ τὴν φυλάττει ὡς ὁμολογίαν.

Ἰ' υπόσχεσις

«Ἰπόσχομαι ἐνώπιον τῆς ὑπερουσίου θεότητος καὶ ἐνώπιον
τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης σου, ὅτι θέλω φυλάξει
μυστικὸν ἐφ' ὄρου ζωῆς μου ἐκεῖνο ὅπου μέλλεις νὰ ἀνακαλύψῃς
εἰς ἐμέ· καὶ ἂν παραβῶ ταύτην μου τὴν ὑπόσχεσιν νὰ εἶμαι ὑπεύ-
θυνος εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ ὑπόδικος εἰς
τὸ πῦρ τῆς γεέννης».

Κατήχησις εἰς ἀρχιερέα

Μετὰ τὴν ἔγγραφον ὑπόσχεσιν τὸν λέγει ὁ κατηγῶν· ἀδελφέ,
εἶσαι ἀρχιερεὺς καὶ δὲν εἶναι ἀλφειβολία ὅτι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστι-

κην ιστορίαν εἰξεύρεις τίνι τρόπῳ ἐξηπλώθη ἡ εἰς Χριστὸν πίστις εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τίνι τρόπῳ ἐσυστήθη ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· εἰξεύρεις πόσους κόπους καὶ κινδύνους ὑπέφεραν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῆς ἐκκλησίας περὶ τούτου, εἰξεύρεις ὅτι ἐκτός τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων, ἡ ἄκρα ἐπιμονή, ὅπου ἔδειξαν εἰς τὸ ἔργον τους, καὶ ἡ ἐνάρετος διαγωγὴ των καὶ ἡ ἀδιάρρηκτος ἐνωσις ὅπου εἶχον μεταξύ των, ἐφείλκυσε τόσα ἔθνη εἰδωλολατρῶν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ κατώρθωσαν νὰ βασιλεύσῃ ὁ χριστιανισμὸς εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον καὶ νὰ λάμπῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τόσους αἰῶνας. — Τώρα βλέπεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἔφθασεν ἡ ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· βλέπεις πόσον ἐκαταφρονήθη καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἱερατεῖον· βλέπεις ὅτι προχωροῦν τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ χειρὸν· καὶ ἐνῶ ἐπαρακινήσαμεν τὸ ἔθνος μας νὰ λάβῃ τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ τυράννου διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ν' ἀναλάμπῃ ἡ προτέρα τῆς δόξας, ἠκολούθησε τὸ ἐναντίον· καὶ κατήνησε τώρα εἰς κατάστασιν πολλὰ χειροτέραν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἦτον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Μωάμεθ. Ποῖα ἄραγε νὰ ἦναι ἡ αἰτία ἀδελφέ!

Ἰδοῦ. Εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος μας ἐπροχώρησαν ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωποι χωρὶς εὐλάβειαν διόλου εἰς τὴν θρησκείαν. Αὐτοὶ παρακινούμενοι καὶ ἀπὸ πολλοὺς αἰρετικούς Εὐρωπαίους, οἱ ὅποιοι πάσχουν νὰ νοθεύσουν τὸ ἀμώμητον τῶν ὀρθῶν δογμάτων μας, δὲν ἠθέλησαν νὰ βαλθῇ εἰς εὐταξίαν τὸ Ἐκκλησιαστικόν, μὲ ὅλον ὅπου πολλακίς τοὺς ἐπρεβλήθη. Αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπὶ προσχήματι τάχα ὅτι εἶναι κληροθεληταὶ τοῦ ἔθνους ἐσυμβούλευταν τοὺς προκρίτους τοῦ ἔθνους διὰ νὰ ἐνσπεύρουν τὴν ἀνεξιθρησκείαν εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ μὴ ἐννοοῦντες τὴν λέξιν ἀνεξιθρησκείαν οἱ πρόκριτοι διέσπειραν τὴν καταφρόνησιν εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὸ ἱερατεῖον, λέγοντες καὶ ποιοῦντες ἐναντίον τοῦ καθήκοντος εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ὁ λαός, ὅστις συνειθίζει πάντοτε νὰ μιμῆται τοὺς μεγαλητέρους καὶ εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὸ

κακόν, βλέποντες τοὺς ἄρχοντας, ὅτι καταφρονοῦν τὴν θρησκείαν, ἀφῆλσαν καὶ αὐτοί, καὶ μηδὲ ἐκκλησίαν θέλουσιν νὰ εἰξεύρουν οἱ περισσότεροι, μηδὲ ἱερατεῖον, καὶ ἀπεμακρύνθησαν διόλου ἀπὸ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθιμα, ἐκ τούτου τί συμβαίνει ;

Οἱ μὲν ἄρχοντες, οἱ διοικοῦντες τὰ τοῦ ἔθνους, μὴ ἔχοντες ὁδηγόν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Εὐαγγελίου, ὀηλονότι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινώσιν, τὴν σωφροσύνην κτλ. πράττουσιν ἀναισχύντως ὅσα κακὰ δύναται. Ὁ δὲ λαὸς ἀκολουθοῦντες τὸ κακὸν παράδειγμα τῶν ἀρχόντων, μὴ ἔχοντες δὲ καὶ τὸν χαλινὸν τῆς θρησκείας, κατήντησαν ὥστε νὰ τρώγωνται ὡσάν τὰ θηρία μεταξύ των, νὰ ἀρπάξῃ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ πρᾶγμα ἀναφανδόν, νὰ φονεύωνται, νὰ κατατρέχωνται, ν' ἀσελγαίνουσι, καὶ ὁ δυνατὸς νὰ πράττῃ εἰς τὸν ἀδύνατον ὅσα θέλει, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ «τυφλοὶ τυφλοὺς ὀδηγοῦντες, ἀμφότεροι εἰς βόθρον ἐμπεσοῦνται.»

Τὰ τοιαῦτα, ἀδελφέ, ὄχι μόνον κρημνίζουσι τὸ ἔθνος μας εἰς τὴν ψυχικὴν ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐὰν ἀκολουθοῦν τοιοῦτοτρόπως θέλουσιν τὸ κρημνίσουσι καὶ εἰς πανγενῆ καταστροφὴν τῆς πολιτικῆς του ὑπάρξεως, ἐπειδὴ ἡ διαφθορὰ τῶν ἡθῶν εἶναι ἐκείνη ὅπου κρημνίζει ὅλα τὰ ἔθνη. Ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ ἠλπίζομεν διόρθωσιν τῶν ἡθῶν μέ τὴν ἐλευθερίαν, βλέπομεν ὅτι ἀκολουθεῖ τὸ ἐναντίον ἐξ αἰτίας ὅπου κακῶς μεταχειρίζονται τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὅποια μόνη δύναται νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἔθνη τοῦ ἔθνους.

Ἄλλὰ τούτων οὕτως ἔχόντων πρέπει ν' ἀπελπισθῶμεν ἀδελφέ ; πρέπει ν' ἀφήσωμεν τὸ πρᾶγμα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ἀνίκτον ; πρέπει νὰ σταθῶμεν θεαταὶ ἀδιάφοροι τῆς πτώσεως τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως ὄλου τοῦ ἔθνους ; ὄχι ! διότι θέλει δώσωμεν λόγον εἰς τὸν Θεόν περὶ τούτου· διότι ἡμεῖς εἴμεσθα ποιμένες τοῦ λαοῦ τούτου καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ θέλει ζητηθῆ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν· — τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμωμεν ;

Πρέπει ἀναλαβόντες τὸν θώρακα τῆς πίστεως καὶ ἀναζωσάμενοι τὴν ῥομφαίαν τοῦ πνεύματος, νὰ μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα

τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, τῶν ὁποίων εἴμεθα διάδοχοι· καὶ πρῶτον μὲν νὰ ἐνωθῶμεν ἡμεῖς μὲ μίαν ἔνωσιν, τὴν ὁποίαν καμμία περὶστασις νὰ μὴ δύναται νὰ λύσῃ. Ἐπειτα νὰ συνενώσωμεν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν καὶ ὄλους τοὺς εὐλαβεῖς καὶ ἐχέφρονας Πνευματικούς καὶ ἱεροκήρυκας, ὁμοίως καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐπαρχιῶν μας, καὶ τῶν Μοναστηρίων, ὅσους γνωρίζει ἕκαστος ἀξίους τοιοῦτου μυστηρίου ὁμοίως καὶ τοὺς ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς· ἕκαστον τάγμα ὁμῶς θέλει ἔχει ἰδιαιτέρον τρόπον ἐνώσεως· διὰ δὲ τῶν πνευματικῶν νὰ συνενώσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὸν λαόν.—Εὐρίσκονται ἀκόμη πολλοὶ εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ εἰς τὸ ἔθνος μας, καὶ εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐπαναγάγωμεν καὶ τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ θρησκευτικὰ χρέη τους, καὶ νὰ ρυθμίσωμεν τὰ ἔθνη τους. Εἶναι ἀνάγκη ὁμῶς νὰ ρυθμισθῇ καὶ τὸ Ἱερατεῖον τὰ ἰδικὰ του ἔθνη· ἐπειδὴ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς πείθει περισσότερο τὸ δι' ἔργων παράδειγμα, παρά οἱ λόγοι. Καὶ ἐὰν καὶ οἱ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἄνθρωποι, ἔχοντες τὰς ἀδυναμίας των, ὡς ἄνθρωποι, πλὴν ἡ ἐπιφάνεια πρέπει νὰ ἦναι καθαρὰ πάντοτε, καὶ ὁ λαὸς νὰ βλέπῃ εἰς τὸ Ἱερατεῖον ὡς εἰς καθρέπτην.

Τοιουτοτρόπως ὅταν ἀκολουθήσωμεν πρῶτον θέλει συστήσωμεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἱερατείου, διὰ νὰ μὴν τὴν λακτίζῃ ὁ τυχών, ἔπειτα θέλει κατορθώσωμεν εὐκόλως νὰ ἐισαχθῶσιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους ἄνθρωποι εὐλαβεῖς δίκαιοι καὶ ἐνάρετοι, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν, θέλει ὀδηγοῦσι τὰ πράγματα ἐννόμως διὰ νὰ φθάσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν εὐτυχίαν, ὅπου ἐπιθυμεῖ.—Τὴν ἔνωσιν ταύτην ὠνομάσαμεν *ἱερὸν σύνδεσμον*, τοῦ ὁποίου ἡ βίασις μὲ τὸ νὰ ἦνε ἡ στερέωσις τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους μας καὶ γενικῶς εἰπεῖν ἡ ἀρετὴ «Πύλαι Ἄδου, οὐ κατισχύουσιν αὐτοῦ».

Ἄδελφέ, αὗτος ὁ ἱερὸς *Σύνδεσμος* συνετέθη ἀπὸ ἀδελφούς ἀρχιερεῖς πεπαιδευμένους φρονίμους, καὶ ζηλωτὰς τῆς πίστεως, τῆς ἐκκλησίας, τοῦ Ἱερατείου, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν εὐτυχίαν τοῦ

ἔθλους μας· τὸν διήρησαν εἰς ἑπτὰ βαθμούς· καὶ ἕκαστος τούτων ἔχει ἰδιαιτέραν κατήχησιν καθὼς θέλεις τὰς ἰδεῖ ἐπομένως· μόνοι οἱ ἀρχιερεῖς ἰξεύρουσι τὰ μυστήρια τοῦ *ἱεροῦ Συνδέσμου*, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναλόγως κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἕκαστος· εἰς μόνους τοὺς ἀρχιερεῖς εἶναι συγκεχωρημένον νὰ κατηχῶσι τοὺς πνευματικούς, τοὺς ἱεροκλήρυκας καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ λοιποὺς βαθμούς, ὄχι ὅμως τοὺς τυχόντας ἀλλ' ἐκείνους ὅπου εἶναι δοκιμασμένοι ὡς πιστοὶ τιμίῳ χαρακτήρος, καὶ ζηλωταί, καὶ ὅπου δὲν ἔχουν σχέσεις πολιτικὰς τοιαύτας ὥστε νὰ ᾔναι ὑποκτοὶ μήπως ἀνακαλύψωσι τὸ μυστήριον· τοὺς δὲ διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς, θέλει κατηχῶσι καὶ οἱ πνευματικοὶ κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ὀδηγοῦνται (τὸ ἱερόν ταμεῖον θέλει γίνεαι γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς ἀποβλέπον εἰς περιθάλψιν τῶν ἀσθενῶν, τῶν χηρῶν, καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ εἰς σύστασιν σχολείων, ἀλλὰ τὸ ἱερόν τοῦτο ταμεῖον θέλει χρησιμεύσῃ καὶ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, καὶ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεως τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου· ἐπειδὴ πολλάκις τὰ δυσκολώτατα πράγματα εὐκολύνονται διὰ τῶν χρημάτων)· τὸν *ἱερόν συνδέσμον* θέλει ὀδηγῶσιν ἀρχιερεῖς ἔμπειροί οὗς ἂν ἐκλέξῃ ἡ ἀδελφότης τῶν ἀρχιερέων, καὶ δι' ἐκείνων θέλει δημοσιεύονται εἰς ὅλην τὴν ἀδελφότητα ὅσον ἀναγκαῖα, ἥτις χρεὶς ἔχει νὰ ἐνεργῇ προθύμως, καὶ ἀόκνως τὰ δόξαντα. Ὅμοιος καὶ τὸ ἱερόν ταμεῖον θέλει οἰκονομεῖται παρὰ ἀρχιερέως ἔμπειρου, πιστοῦ καὶ τιμίου· καθ' ἕναστον ἔτος θέλει δίδεται ὁ λογαριασμὸς τοῦ ταμεῖου εἰς τὴν ἀδελφότητα καὶ θέλει ἐκλέγονται ἢ οἱ ἴδιοι, ἢ οἱ ἄλλοι ὀδηγοὶ καὶ ταμίαι.

Ἰδέ, ἀδελφέ, καὶ τὰ χρέη καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ *ἱεροῦ συνδέσμου* καὶ ἰδιαιτέρως τὰ τῶν ἀρχιερέων ὁμοίως καὶ τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα τὰ ὅποια πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται ὅταν κατὰ πρώτην φοράν γνωρίζονται δύο ἀρχιερεῖς· ἰδέ καὶ τὰς κατηχήσεις τῶν λοιπῶν ταγμάτων καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἀντιγράψῃς ἰδιοχειρῶς διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῆς ὅταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ μετ' ὅλην τὴν ἀκρίθειαν καὶ προσοχὴν.

Κατήχησις εἰς πνευματικὸν καὶ ἱεροκῆρυκα, καὶ ἑλλόγιμον ἱερέα.

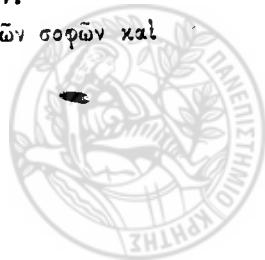
Μετὰ τὴν ἔγγραφον ὑπόσχεσιν τὸν λήγει ὁ κατηχῶν· εἶσαι πνευματικὸς (ἢ ἱεροκῆρυξ, ἢ ἱερεύς), καὶ δὲν εἶνε ἀμφιβολία ὅτι ἱεεῦρεῖς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τίνι τρόπῳ ἐξηπλώθη ἢ εἰς Χριστὸν πίστις εἰς ὄλον τὸν κόσμον, καὶ τίνι τρόπῳ ἐσυστήθη ἢ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία. Ἰεεῦρεῖς πόσους κόπους καὶ κινδύνους ὑπέφερον οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῆς ἐκκλησίας περὶ τούτου. Ἰεεῦρεῖς ὅτι ἐκτὸς τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων, ἢ ἄκρα ἐπιμὲνῆ ὅπου ἔδειξαν εἰς τὸ ἔργον τους καὶ ἡ ἐνάρετος διαγωγή των καὶ ἡ ἀδιάρρηκτος ἔνωσις· καὶ Σύνδεσμοι, ὅπου εἶχον μεταξύ των, ἐφέιλκυσε τόσα ἔθνη εἰδολωλατρῶν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ κατώρθωσαν νὰ βασιλεύσῃ ὁ χριστιανισμὸς εἰς ὄλον σχεδὸν τὸν κόσμον, καὶ νὰ λάμψῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τόσους αἰῶνας.

Τώρα βλέπεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἔφθασεν ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, βλέπεις πόσον ἐκαταφρονήθη καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἱερατεῖον, βλέπεις ὅτι προχωροῦν τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ χεῖρον, καὶ ἐν ᾧ ἐπαρακινήσαμεν τὸ ἔθνος μας νὰ λάβῃ τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ τυράννου διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἀναλάμψῃ ἡ προτέρα τῆς δόξα, ἠκολούθησε τὸ ἐναντίον καὶ τώρα κατήντησεν εἰς πολλὰ χειροτέραν κατάστασιν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἦτον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Μωάμεθ· ποία ἄριγε νὰ εἶνε τὰ αἷτια; ἰδοῦ, πρῶτον, αἷτιον εἶναι ἐπειδὴ ὁ σύνδεσμος τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τὸ πρέπον ἀφοῦ τὸ ἔθνος μας ὑπεδουλώθη εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι ἀρχιερεῖς εἰξευρον τὸ μυστήριον τοῦ συνδέσμου τούτου, καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὸν ἐφύλαττον μυστικὸν μέχρι τοῦδε καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἐπαναστάσεως τὰ συμβεβηκότα ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς πολλοὺς νὰ

ἀφηνιάσουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν μὲ τὸ νὰ ἔλι-
πεν ὁ χαλινὸς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου· δευτέρον, ἐπειδὴ οἱ περισσό-
τεροι ἀπὸ τὸ ἱερατεῖον εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἐπαναστάσεως
μὲ τὸ νὰ μὴ ἐνόησαν καλῶς τί πρέπει νὰ μεταχειρισθοῦν ὥστε
καὶ τὴν ἐκκλησίαν νὰ στηρίζουν, καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου
νὰ φυλάξουν, καὶ τὴν πατρίδα πολιτικῶς νὰ ὠφελήσουν, καὶ τὸ
ἔθνος ὁλόκληρον νὰ εὐεργετήσουν, διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν
ὠπλίσθησαν, καὶ συμμιγέντες μὲ τὸ στρατιωτικόν, διέφθειραν καὶ
τὰ ἐδικὰ των ἦθη, καὶ κακὸν παράδειγμα ἔγιναν εἰς τὸν λαόν, οἱ
δὲ, ἀποδειλιάσαντες δι' ὅλου ἐκρύβησαν ἔθνην κακεῖθεν, καὶ πα-
ρημέλησαν διόλου τὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν χρέη των, οἱ δὲ σχετι-
σθέντες μὲ διαφόρων ἐπαγγελμάτων ἀνθρώπους διὰ νὰ ἔχουν τάχα
ὑπεράσπισιν ἀπὸ αὐτοὺς ἐδόθησαν ὅλως διόλου εἰς ἰντερέσια ἐμπο-
ρικὰ, καὶ ἐξουθένωσαν τὸ μεγαλεῖον τῆς ἱερωσύνης καὶ γενικῶς
ἅπαντες κατεφρόνησαν τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ
κατεπάτησαν τοὺς κανόνας, καὶ πράττουν ὡς ἀποστάται εἰς τὴν
ἐκκλησίαν καὶ ἐξέσχισαν τὴν ἀλληλένδετον τῆς ἐκκλησίας τάξιν
μὴ ὑπακούοντες οἱ κατώτεροι εἰς τοὺς ἀνωτέρους· καὶ διὰ τοῦτο ὁ
λαὸς ἐσήκωσε διόλου τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀπεμαράνθη ἡ ἀγία ἡμῶν
πίστις, καὶ ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ τοῦ εὐαγγελίου ἐξέλιπε διόλου σχεδόν,
καὶ κινδυνεύει ὥστε ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ ἱερατεῖον νὰ νομίζωνται
ἀπὸ τὸν λαὸν ὡς παίγνια, οἱ δὲ καλοὶ καὶ φρόνιμοι, ὅπου εὐρί-
σκονται μεταξὺ τοῦ ἱερατείου διεσκορπισμένοι, ὅν ἐνώθησαν μὲ
ἀπόφασιν σταθερὰν νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν καὶ
τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου, ἐξ αἰτίας ὅπου δὲν εἴξευρον τὸν τρό-
πον τῆς τοιαύτης ἐνώσεως, καὶ τί προήλθεν ἐκ τούτου! μέγιστον
κακὸν καὶ ἐπειδὴ ἀπομακρυνθεὶς ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν ἱεράν τοῦ εὐαγ-
γγελίου διδασκαλίαν κατήνησεν εἰς ἄκραν κακοήθειαν, καὶ ἀθεο-
φοβίαν εἰς ἔχθρας καὶ πάθη μεταξύ των, εἰς δολοφονίας, εἰς ἀρ-
παγὰς, καὶ εἰς ἄλλα μυρία κακὰ ἀπὸ τὰ ὅποια ὅταν κυριεύηται
ἐν ἔθνος εἶνε ἀδύνατον νὰ συστήσῃ πολιτικὴν ὑπαρξίν.

Τὰ τοιαῦτα βλέποντες μὲ ἄκραν λύπην τινές τῶν σοφῶν καὶ

ἐναρέτων ἀρχιερέων, οἵτινες ἦναι μεμυημένοι τὰ μυστήρια τοῦ *ἱεροῦ συνδέσμου* τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων, ἀπεφάσισαν τώρα ὅπου θεῖα ἐλέει ἐλευθεροῦται τὸ ἔθνος μας νὰ μυσταγωγήσουν καὶ ἄλλους καὶ νὰ τοὺς εἰσάξουν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, διὰ νὰ ἀνακαλέσουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου καὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ ρυθμίσουν τὸ ἔθνος εἰς τὸ κρεῖττον καὶ νὰ τὸ ὠφελήσουν οὐσιωδῶς, ὃ δὲ τρόπος αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὃ ἴδιος ὅπου μετεχειρίζοντο τοῦτο καὶ εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες ἔχοντες τὴν μυστικὴν ταύτην πνευματικὴν ἔνωσιν, ἐσύστησαν μέγα βασίλειον καὶ μέγα ἔθνος, καὶ ἔλαμψεν ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον μὲ μεγάλην ὑπόληψιν τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἡ ἔνωσις αὕτη τοῦ ἱερατείου ὀνομάζεται *Ἱερὸς Σύνδεσμος*, ὅστις ἀποβλέπει, ὡς εἴπωμεν, εἰς τὴν στερῶσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερατείου, καὶ εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ἡθῶν τοῦ ἔθνους μας, καὶ διὰ τοῦτο εἰσάγονται εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, οἱ εὐλαθέστεροι, φρονιμώτεροι καὶ τιμιώτεροι τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, οἱ ὅποιοι εἰξεύρουν νὰ οἰκονομήσουν τὸ μυστήριον τοῦτο μὲ γενικὴν ὠφέλειαν, χωρὶς νὰ παρεκτρέπωνται ἀπὸ τὰ χρέη τους, τὰ ὅποια τοὺς δίδονται ἐγγράφως, καὶ χωρὶς νὰ παρατείνωσι κατ' οὐδένα τρόπον τὰς ὁδηγίας τῶν ἀνωτέρων ὅπου θέλει τοὺς δίδονται κατὰ καιρούς, καθὼς ἡ χρεία καὶ ἡ περίστασις τὸ καλέσει.

Ὁ *ἱερὸς σύνδεσμος* ὀδηγεῖται παρὰ ἀρχιερέων ἐμπείρων καὶ ζηλωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐκλέγει ἡ ἀδελφότης τῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτοὶ χρέος ἔχουν νὰ δημοσιεύουν εἰς τὸ κοινὸν τῆς ἀδελφότητος, ὅσα ἀναγκαῖα εἰς τὸν σκοπὸν, τὰ ὅποια θέλει ἐνεργῶνται προθύμως ἀπὸ τοὺς κατὰ μέρος ἀδελφούς.

Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος ἔχει ταμεῖον, « Ἱερὸν Ταμεῖον » ὀνομαζόμενον, τὸ ὅποιον ἀποβλέπει εἰς περίθαλψιν ἀσθενῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, καὶ μάλιστα εἰς ἐξοικονόμησιν τῶν πτωχῶν ἱερωμένων καὶ μοναχῶν, καὶ εἰς σύστασιν σχολείων, θέλει δὲ τὸ ταμεῖον οἰκονο-

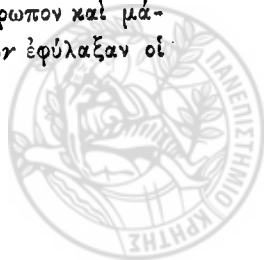

μείτται παρ' ἐμπείρων, πιστῶν καὶ τιμίων ὑποκειμένων τῆς ἀδελφότητος, οἵτινες θέλουν δίδουν λογαριασμὸν κατ' ἔτος τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων· ἰδὲ καὶ τὰ χρέη καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν πνευματικῶν, ἱεροκηρύκων ἢ ἱερέων· ὁμοίως ἰδὲ καὶ τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα θέλει μεταχειρίζονται, ὅταν κατὰ πρώτην φορὰν γνωρίζονται δύο ἀδελφοί· ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἀντιγράφῃς ἰδιοχειρῶς διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῆς, ὅταν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ μὲ ὄλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ προσοχὴν.

Κατήχησις Διακόνων καὶ μοναχῶν.

Τέκνον μου πνευματικόν, μὲ τὸ νὰ ἦσαι ἐσφραγισμένος μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ ἐμβῆκες εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ γνωρίζεις τὸ χρέος σου εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸ χρέος σου εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπιθυμεῖς τὴν στερέωσιν τῆς πίστεώς μας καὶ τὴν καλὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ σὲ ὁμιλήσω ὡς πνευματικὸς πατήρ, ὅχι τὰ συνειθισμένα ὅπου λέγομεν ὅταν ἐξομολογῶμεν τοὺς λαϊκοὺς, ἀλλὰ κάποια νοήματα ἀνώτερα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τοὺς παλαιούς πατέρας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐμπιστευόμεθα εἰς μόνους τοὺς ἐκκλησιαστικούς τοὺς εὐλαβεῖς καὶ φρονίμους, καθὼς εἶσαι καὶ σὺ τέκνον μου.

Ἰξεύρεις, τέκνον μου, πῶς ἐσυστήθη ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐξ ἀρχῆς καὶ πῶς ἐξηπλώθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον, δὲν ἦτον μόνον τὰ θαύματα καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἔσυραν ὅλα τὰ ἔθνη εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μαζὺ μὲ αὐτὰ ἦτον καὶ ἓνας σύνδεσμος μυστικός, ὅπου εἶχαν μεταξύ των οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀναμειξύ των ἐσυμβουλευόντο τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα δὲν ἦναι συγχωρημένον νὰ κοινολογῶνται εἰς κάθε ἄνθρωπον καὶ μάλιστα εἰς τοὺς λαϊκοὺς, αὐτὸν τὸν ἱερὸν σύνδεσμον ἐφύλαξαν οἱ

πατέρες τῆς ἐκκλησίας μας ἕως εἰς τὸν καιρὸν ὅπου οἱ Τοῦρκοὶ ὑπέταξαν τὸ Βασιλείον μας, ἀπὸ τότε καὶ ὕστερον διὰ τὸν φόβον τῶν τυράννων δὲν ἐτόλμα νὰ κοινολογήσουν τὰ μυστήρια εἰς πολλούς, ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι παιδευμένοι καὶ σοφοὶ ἀρχιερεῖς ἐφύλαττον μεταξύ των τὸν ἱερὸν σύνδεσμον. Τώρα ὅπου ἡ θεία πρόνοια μᾶς ἐλέησε μὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γένους μας, οἱ σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι ἀρχιερεῖς μας ἀπεφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν πάλιν τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν λαμπρὰν καθὼς ἦτον παλαιὰ καὶ νὰ λάβωσι πάλιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τὴν πρώτην των ἀξίαν καὶ ὑπόληψιν καὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας νὰ τὰ διδασθοῦν ὅσοι εἶνε ἐνάρετοι καὶ καλοὶ πνευματικοὶ καὶ ἐνωμένον ὄλον τὸ ἱερατεῦον μὲ τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, νὰ στηρίξουν τὴν πίστιν μας, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γένους μας, ὥστε νὰ μὴν ἠμποροῦν οἱ ἄθεοι καὶ κακοὶ ἄνθρωποι νὰ καταφρονοῦν τὸν Θεὸν καὶ νὰ κατατρέχουν τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ νὰ φέρουν εἰς κίνδυνον τὸ ἔθνος μας. Ὅθεν πνευματικόν μου τέκνον, ἐπιθεὶ καὶ σὲ ἐγνώρισα τίμιον καὶ ζηλωτὴν, ἰδοὺ ὅπου σὲ εἰσάγω εἰς τοῦτο τὸ σύστημα, καὶ ἂν φανῆς εὐδόκιμος καὶ μυστικός, θέλει διδασθῆς μὲ τὸν καιρὸν καὶ τὰ τελειότερα μυστήρια τῆς ἐκκλησίας· πρόσεχε ὁμως νὰ ζῆς κατὰ τὸ ἐπάγγελμά σου, νὰ ἀποφεύγῃς τὰ ἐλαττώματα καὶ νὰ ἦσαι πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

Ἰδοὺ τέκνον μου, καὶ τὰ χρέη καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ ἰδιαιτέρως τὰ τῶν διακόνων ἢ μοναχῶν, ἰδοὺ καὶ τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα, διὰ νὰ γνωρίζεσαι ὅταν τύχῃ νὰ ἀνταμωθῆς πρώτην φορὰν μὲ κανένα συνάδελφον τοῦ βαθμοῦ σου· καὶ πρόσεχε καλῶς μὴ παραμελήσῃς τὰ χρέη σου, διότι κολλάεις τὴν ψυχὴν σου καὶ θέλει νομίζεσαι ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἕνας προδότης.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα ἀρχιερέων.

Ὅταν ἀνταμωθοῦν δύο ἀρχιερεῖς καὶ θέλει ὁ εἰς νὰ γνωρισθῇ μετὰ

τοῦ ἄλλου, εὐθὺς ὁποῦ παρουσιασθεῖ τὸν λέγει·

ὁ α'. » ἐπιθυμία ἐπεθύμησα νὰ νὰ σὰς ἰδῶ·

ὁ β'. » σὰς εἶμαι εὐχάριστος.

καὶ εὐθὺς ἐμβάλει ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ ἀσπάζεται ἕκαστος τὸν δεξιὸν ὦμον τοῦ ἄλλου ἅπαξ· καὶ ἂν εἰς ἐξ αὐτῶν εἶνε ἐπίσκοπος, ἀσπάζεται καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ μητροπολίτου καὶ ἔπειτα κάθεται·

ἀφοῦ δὲ μείνουσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » Ἰδοὺ ὀη τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κα-
τοικεῖν ἀδελφούς ἅμα.

ὁ β'. » ἐν τούτῳ γὰρ κύριος ἐπηγγέλατο ζωὴν αἰώνιον.

ὁ α'. » ἱερός.

ὁ β'. » σύνδεσμος.

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως πλεόν ὁμιλοῦσιν ὅ,τι ἀναγκαῖον περὶ τοῦ Ἱεροῦ συνδέσμου.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα πνευματικῶν.

ὅταν ἀνταμωθοῦν δύο πνευματικοὶ καὶ θέλει ὁ εἰς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει·

ὁ α'. » πολὺς καιρὸς εἶναι ὁποῦ ἐζητοῦσα πνευματικὸν πατέρα.

ὁ β'. » δῶησαι κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου· καὶ εὐθὺς βάνει καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος τὴν δεξιὰν του χεῖρα εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον τοῦ ἄλλου καὶ ἀσπάζονται τρεῖς φοαῖς.

ἀφ' οὗ δὲ μείνουσι μόνοι τους λέγει.

ὁ α'. » ἠὐφράνθη μου τὸ πνεῦμα

ὁ β'. » συγχαίρει ἡ καρδία.

ὁ α'. » εἰς ποῖον βαθμόν;

ὁ β'. » εἰς τὸν δεύτερον.

καὶ οὕτως ὁμιλοῦσιν ἀνυπόπτως περὶ παντός πράγματος.

Συνθήματα και γνωρίσματα ιεροκηρύκων.

Όταν ανταμωθῶσι δύο ιεροκήρυκες και θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῆ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει

ὁ α'. » ὁ διδάσκαλος πάρεστι·

ὁ β'. » πρὸς τὸν εὐαγγελίου κήρυκα·

και εὐθὺς ἄπτονται τῶν χειρῶν σταυροειδῶς, ἡ δεξιὰ τοῦ ἑνὸς μετὴν δεξιᾶν τοῦ ἄλλου και ἡ ἀριστερὰ μετὴν ἀριστεράν, και ἀσπάζεται τὸ μέτωπον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

ἄφ' οὗ δὲ μείνουσι μόνοι τους λέγει,

ὁ α'. » καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὡς εἶνε·

ὁ β'. » ὁ ἔχων βαλάντιον λαβέτω και πήραν·

ὁ α'. » πολλαχοῦ·

ὁ β'. » πανταχοῦ·

και οὕτως ὁμιλοῦσιν ἀνυπόπτως περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα και γνωρίσματα τῶν ἱερέων.

Όταν ανταμωθῶσι δύο ἱερεῖς και θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῆ μετὰ τοῦ ἄλλου τὸν λέγει.

ὁ α'. » δέσποτα ἄγιε εὐλόγησον·

ὁ β'. » ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν·

και εὐθὺς ἐναγκαλίζονται, ὥστε ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἑνὸς νὰ ἦναι εἰς τὸν βραχίονα τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ἄλλου, και ἀσπάζονται ἅπαξ εἰς τὸ στόμα.

ἄφ' οὗ δὲ μείνουσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » ποιμενε τὰ πρόβατά σου·

ὁ β'. » ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων·

ὁ α'. » ἔχεις χάριν ἄνωθεν,

ὁ β'. » τὴν τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

και οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα διακόνων.

ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο διάκονοι καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει·

ὁ α'. » ἡ παρουσία σου με εὐφραίνει ἀδελφέ,

ὁ β'. » ἀδελφός ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά.

καὶ εὐθὺς ἐμβάλλει ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὰς ἐνώνουν ὀλίγον συσφιγγοντες αὐτάς.

Ἄφοῦ δὲ μείνωσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφαί

ὁ β'. » ὁ θέλων πρῶτος εἶνε, ἔστω πάντων ἔσχατος·

ὁ α'. » ἀφιερωμένος·

ὁ β'. » ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ·

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντός πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα μοναχῶν.

ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο μοναχοὶ καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει

ὁ α'. » ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι, πάτερ,

ὁ β'. » ὁ κύριος νὰ μᾶς ἐλεήσῃ·

καὶ ὅταν μείνουν μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » ἐπιθυμῶ τὴν σωτηρίαν μας.

ὁ β'. » τὴν εὐρήσωμεν βέβαια

ὁ α'. » ποῦ ;

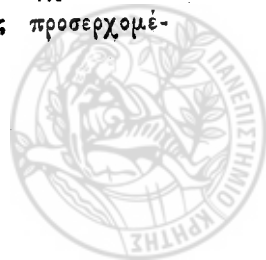
ὁ β'. » εἰς τὸν σύνδεμον·

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντός πράγματος·

Χρῆ καὶ δικαιώματα τῶν πνευματικῶν.

§ α'. — Δὲν δύναται τις νὰ ὑπάρχη πνευματικὸς, ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας.

§ β'. — Θέλει ἐξομολογεῖ ἱερωμένους, καὶ λαϊκοὺς προσερχομένους εἰς αὐτόν.

- § γ'. — Θέλει κατηχεῖ καὶ εἰτάγει εἰς τὸν *ιερόν συνδέσμον* τοὺς διακόνους, μοναχοὺς, καὶ λαϊκοὺς, πλὴν μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καὶ περατηρήσεως τῶν ὑποκειμένων ἐὰν ᾖναι ἄξιοι τοῦ τοιούτου, καὶ κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ τὸν ὁδηγεῖ ὁ *ιερός συνδέσμος*.
- § δ'. — Τοὺς πεπαιδευμένους ἐκ τοῦ ιερατείου ἢ λαϊκῶν, θέλει τοὺς ἀφίνει εἰς τὸν Ἀρχιερέα νὰ τοὺς κατηχῇ, ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ ἀπατηθῇ ὁ πνευματικὸς ἀπὸ ἀπατεῶνας, καὶ νὰ προξενηθῇ πειρασμὸς εἰς τὸ σύστημα τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου*.
- § ε'. — Ἀπαντας ἀπλῶς τοὺς ἐξομολογούμενους νὰ τοὺς παρακινῇ εἰς τὴν πρὸς τὸ ιερατεῖον εὐλάβειαν, καὶ ὑπακοήν, καὶ νὰ κανονίζῃ αὐστηρῶς τοὺς κακολογοῦντας, ἢ ἄλλως πῶς βλάπτοντας τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν.
- § ς'. — Θέλει ἐξετάζει μὲ ἐπιτήδειον τρόπον τὸν ἐξομολογούμενον περὶ πολιτικῶν πραγμάτων καὶ ὅταν ἀνακαλύπτῃ οὐσιώδη τινὰ πράγματα εὐθὺς νὰ τὸν ἀναφέρῃ εἰς τὸν Ἀρχιερέα ὁποῦ γνωρίζει ὅτι εἶνε ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου*. 1
- § ζ'. — Θέλει ἔχει κατάλογον, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ καταγράφη τὰ ὀνόματα καὶ τὴν πατρίδα ὧσων κατηχεῖ.
- § η'. — Θέλει δοκιμάζει πολλάκις τὸν ἐξομολογούμενον, καὶ ἀφ' οὗ πληροφορηθῇ ὅτι εἶναι τίμιος καὶ πιστός, τότε νὰ τὸν εἰσάγῃ εἰς τὸν *ιερόν συνδέσμον*.
- § θ'. — Νὰ προτιμᾷ πάσης ἄλλης ἐλεημοσύνης τὴν εἰς τὸ ἱερόν ταμεῖον συνεισφορὰν καὶ νὰ παρακινῇ κατὰ τοῦτο τοὺς ἐξομολογούμενους.
- § ι'. — Οἱ πνευματικοὶ θέλει ἔχουν τὴν προτίμησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἱερεῖς καὶ εἰς τὸ κάθισμα, καὶ εἰς κάθε συναναστρο-

1 Σημ. Ἐν τῇ ὄψι ζωγραφίζεται χεῖρ, ἄνευ τοῦ ἀντίχειρος, ἔχουσα τὴν παλάμην πρὸς τὰ ἔξω καὶ δεικνύουσα διὰ τοῦ λιχανοῦ, ἐξ οὗ ἄρχεται γραμμὴ, περιβάλλουσα τὰς ἐν τῷ κειμένῳ, διὰ κυρτῶν γραμμῶν γραμμμένας λέξεις.

φήν, καὶ θέλει γνωρίζονται ἀπὸ τὸν *ιερόν σύνδεσμον* δευτέροι κατὰ τὴν τάξιν.

- § ια'.—Οἱ πεπαιδευμένοι, καὶ ἄξιοι, πνευματικοὶ θέλει προβιβάζονται εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλῆ.
- § ιβ'.—Οἱ πεπαιδευμένοι πνευματικοὶ θέλει ἔχουν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἱεροκήρυκος εἰς τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκονται.
- § ιγ'.—Ὅταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως, νὰ ἐγχειρίζη τὰ ἔγγραφα ὅπου φέρει τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου* εἰς τὸν Ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ νὰ τὰ φυλάξῃ, καὶ ἂν δὲν εὐρίσκῃται ἄλλος ἀδελφὸς ἐκεῖ, νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.
- § ιδ'.—Νὰ προσέχῃ ὅταν μέλλῃ νὰ γνωρισθῇ μετ' ἄλλον ἀδελφόν, νὰ μεταχειρίζεται μετὰ ἀκριβείας τὰ διορισμένα γνωρίσματα, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῇ παρὰ τινος.
- § ιε'.—Τὰ χρέη καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἱερομονάχους πνευματικούς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν Ἱεροκηρύκων.

- § α'.—Θέλει ἐκτελοῦν τὸ χρέος τοῦ ἱεροκήρυκος μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.
- § β'.—Ὅσοι τῶν ἱεροκηρύκων εἶναι σεβάσμιοι καὶ ἱερεῖς, ἀφοῦ λαμβάνωσι πρῶτον τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ Ἀρχιερέως, θέλει ἔχουν καὶ τὸ ἔργον τῶν πνευματικῶν, καὶ ἐπομένως ὅλα τὰ χρέη καὶ δικαιώματα τῶν πνευματικῶν.
- § γ'.—Θέλει προσέχουν εἰς τὰς ἐπ' ἕμβωνος διδασκαλίας των νὰ μὴν εὐγαινουν ἀπὸ τὴν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, ἐκτὸς ὅταν ἤθελε διορισθῶσιν ἀπὸ τὸν *ιερόν σύνδεσμον* ἐπὶ ρητῇ ὑποθέσει.
- § δ'.—Θέλει ἐξετάζει περὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἰδιαιτέρως καὶ

μέ επιτήδειον τρόπον τοὺς γνωρίμους του, ἱερωμένους ἢ λαϊκοὺς καὶ ὅταν εἶναι οὐσιώδη θέλει τὰ ἀναφέρει εἰς Ἄρχιερέα ἐκ τοῦ συστήματος ὄντα τοῦ ἱεροῦ *συνδέσμου*.

§ ε'. — Θέλει προσπαθῶσι νὰ εὐρίσκωσι πόρους διὰ τὸ ἱερόνταμιον.

§ ς'. — Οἱ ἱεροκλήρικες θέλει ἀνάγονται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἄξιοι ὄντες.

§ ζ'. — Οἱ ἱεροκλήρικες ἔχοντες καὶ τὸ ἔργον τοῦ πνευματικοῦ, θέλει ἔχουν καὶ τὸν τύπον τοῦ δευτέρου βαθμοῦ.

§ η'. — Ὄταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως νὰ ἐγχειρίξῃ τὰ ἐγγραφα ὅπου φέρει τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου ὡς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ νὰ τὰ φυλάξῃ καὶ ἂν δὲν εὐρίσκηται ἄλλος ἀδελφὸς ἐκεῖ, νὰ τὰ καίῃ καὶ ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ θέλει λάβῃ ἄλλα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

§ θ'. — Νὰ προσέχῃ ὅταν μέλλῃ νὰ γνωρισθῇ μὴ ἄλλον ἀδελφὸν νὰ μεταχειρίζεται μὲ ἀκρίβειαν τὰ διωρισμένα γνωρίσματα διὰ νὰ μὴ ἀπατηθῇ παρὰ τινος.

Χρῆναι καὶ δικαιώματα τῶν ἱερέων.

§ α'. — Οἱ ἱερεῖς δὲν δύνανται νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς ἐνορίαν, ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.

§ β'. — Δὲν δύνανται νὰ ἐξομολογῶσιν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, ἐκτὸς ὅταν κινδυνεύῃ εἰς θάνατον ὁ ἀσθενῶν καὶ δὲν εὐρεθῇ ἐκεῖ πλησίον πνευματικός.

§ γ'. — Θέλουν προσφέρει σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιερέως καὶ θέλουν παρακινεῖ καὶ τοὺς λαϊκοὺς εἰς τοῦτο.

§ δ'. — Θέλει ἐπιμελῶνται διὰ τὰ κανονικὰ δικαιώματα τῶν Ἀρχιερέων τους.

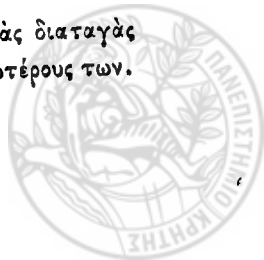
§ ε'. — Θέλουν καταγράφει ἕκαστος τοὺς ἐνορίτας του κατ' ὄνομα ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιὰ, καὶ τὸν κατάλογον νὰ τὸν δώσῃ εἰς τὸν ἀρχιερέα του.

- § ε' .—Θέλει βαπτᾶ δύο κατάστιχα καὶ εἰς τὸ ἓν νὰ γράφῃ ὅσους ἀποθνήσκουν μεγάλους καὶ μικροὺς, καὶ εἰς τὸ ἄλλο ὅσα βρέφη γεννῶνται, καὶ ποῖος τὰ ἐβάπτισε, καὶ πότε καὶ ποῦ, καὶ κάθε χρόνον νὰ δίδῃ τὰ κατάστιχα εἰς τὸν Ἀρχιερέα.
- § ζ' .—Νὰ μὴ ἀφορίζωσιν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὅταν εἶνε χρεῖα ἀφορισμοῦ νὰ γίνηται μὲ τὴν ἀδειαν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ μὲ τρόπον καὶ ἀρὰς φοβεράς, διὰ νὰ δίδῃ τὸν τρόπον εἰς τοὺς ἀκροατὰς καὶ νὰ συστέλλωνται νὰ κάμνουν τὸ κακόν.
- § η' .—Οἱ ἱερεῖς, ἄξιοι ὄντες θέλει προβιβάζονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πνευματικοῦ.
- § θ' .—Θέλει προσπαθῶσι διὰ τὸ ἱερὸν ταμεῖον.
- § ι' .—Ὅταν ἀσθενήσῃ τις τῶν ἱερῶν βχρέως, νὰ ἐγχειρίζη τὰ ἐγγράφα ὅπου φέρῃ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς τὸν Ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς χεῖρας λαϊκῶν καὶ ἂν δὲν εὐρίσκηται ἐκεῖ ἄλλος ἀδελφός, νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.
- § ια' .—Νὰ προσέχουν καλῶς, ὅταν γνωρίζονται μεταξὺ των οἱ ἱερεῖς, ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου, νὰ μεταχειρίζονται μὲ ἀκρίθειαν τὰ γνωρίσματα, καθὼς εἶναι διωρισμένα διὰ νὰ μὴ ἀπατῶνται.
- § ιβ' .—Τὰ χρέη καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἱερομονάχους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους ἱερεῖς.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν διακόνων.

- § α' .—Δὲν δύνανται νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐνορίαν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.
- § β' .—Θέλει προσφέρουσι σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιερέως, θέλει τιμῶσι τοὺς ἱερεῖς ὡς ἀνωτέρους των.

- § γ'. — Όταν φανῶσιν ἄξιοι, θέλει προβιβάζονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἱερέως χειροτονούμενοι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.
- § δ'. — Όταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως θέλει ἐγχειρίζει τὰ ἔγγραφα ὅπου φέρει τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ ἂν δὲν εὑρίσκηται ἐκεῖ ἄλλος ἀδελφός νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ του ἢ παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.
- § ε'. — Θέλει προσέχῃσιν ὅταν γνωρίζονται μὲ ἄλλον ἀδελφόν, νὰ μεταχειρίζηται μὲ ἀκρίβειαν τὰ γνωρίσματα ὅπου εἶναι διωρισμένα.
- § ς'. — Θέλει προσπαθοῦσι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ταμείου.
- § ζ'. — Τὰ χρέη καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἀγάμους διακόνους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους.

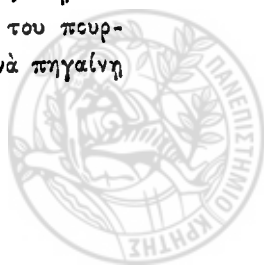
Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν μοναχῶν.

- § α'. — Θέλει προσφέρῃσιν σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιερέως.
- § β'. — Ἐν μοναστηρίῳ ὄντες, θέλει προσφέρουσιν ὑποταγὴν εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ λοιποὺς προεστῶτας τοῦ μοναστηρίου.
- § γ'. — Θέλει εὐλαβῶνται τοὺς ἱερεῖς καὶ θέλει φυλάττωσι τὰ καθήκοντα εἰς τὸν μοναχόν.
- § δ'. — Οἱ μονοχοὶ ἄξιοι ὄντες, προβιβάζονται εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης.
- § ε'. — Όταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως, τὰ ἔγγραφα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου νὰ ἐγχειρίζη εἰς τὸν πνευματικόν του, ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ του.
- § ς'. — Θέλει προσπαθῶσι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ταμείου.

**Τρόπος εξομολογήσεως, ὁποῦ πρέπει νὰ μεταχει-
ρίζωνται οἱ πνευματικοὶ εἰς τοὺς ἀπλοῦς
Χριστιανούς, διὰ νὰ τοὺς κίμουν
συστηματικούς.**

Ὁ πνευματικὸς πρέπει νὰ εἶνε ἐνδεδυμένος τὰ ἱερά ἄμφια, ὥστε ὅταν παρουσιασθῇ ὁ ἐξομολογούμενος, νὰ προσφέρῃ σέβας καὶ συστολήν, νὰ τὸν δεχθῇ μὲ ἰλαρὸν πρόσωπον, νὰ σταθῶν καὶ οἱ δύο ὄρθιοι καὶ ἀσκεπεῖς, καὶ μὲ τὰς χεῖρας ὑψωμένας, νὰ κάμῃ μίαν προσευχὴν σύντομον, ὁ πνευματικὸς, εἶτα νὰ τὸν ἀποδείξῃ μὲ λόγους ἀπλοῦς ὅτι στέκωνται καὶ οἱ δύο ἔμπροσθεν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, καὶ ὅτι οἱ πνευματικοὶ εἶνε ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων ἢ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ συγχωρεῖ τὰ ἁμαρτήματα τῶν καθιρῶς ἐξομολογουμένων καὶ μετανουμένων καὶ ὅτι ὅταν ὁ χριστιανὸς γελᾷ τὸν πνευματικόν, ἢ δὲν ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς του, γελᾷ τὸν ἴδιον Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς τοιοῦτους χριστιανούς τοὺς ἀποστρέφεται καὶ τοὺς κολάζει. Ἐπειτα νὰ ἀρχίσῃ νὰ τὸν ἐρωτήτῃ τακτικῶς, ἂν ἐξομολογῆται συνεχῶς, ἂν ἐξομολογῆται μὲ σκοπὸν νὰ κάμῃ ἀποχὴν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, ἢ κατὰ συνήθειαν. Ἐπειτα τὸν ἐξετάζει εἰς ποῖα ἁμαρτήματα ἐξέπεσεν ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ὀδηγήσῃ καὶ τὸν κανονίσει διὰ τὰ ἁμαρτήματά του καὶ τὸν παρακινήσῃ νὰ κάμῃ ἀποχὴν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ νὰ γίνῃ καλὸς χριστιανὸς καὶ καλὸς πατριώτης, τὸν ἐξηγεῖ πῶς γίνεται ὁ καλὸς χριστιανὸς λέγοντάς τον, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάττῃ ὁ χριστιανός, ἡ πρώτη καὶ μεγαλητέρα ἐντολὴ εἶνε ἡ ἀγάπη εἰς τὸν Θεόν καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τὸν πλησίον· ὅταν ἀγαπᾷ τις τὸν Θεόν, ἔχει καὶ πίστιν καθαρὰν εἰς αὐτόν, καὶ εἰς αὐτόν ἐλπίζει νὰ τὸν διαφυλάττῃ καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ τὸν ἀξιῶσῃ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, δὲν ἀμελεῖ νὰ κάμῃ τὴν προσευχὴν του πουνόν καὶ βράδῃ ταῖς καθημεριναῖς, καὶ ταῖς ἑορταῖς νὰ πηγαίνει

εις τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἀκούη τὴν θεϊαν λειτουργίαν, καὶ νὰ ἀγιά-
ζηται ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, δὲν παραβλέπει νὰ ἐξομο-
λογῆται τρεῖς καὶ τέσσαρας φορᾶς τὸν χρόνον καὶ νὰ μετα-
λαμβάνη τῶν ἀχράντων μυστηρίων, φυλάττων τὰς παραδεδομένας
νηστείας, ἐκτὸς ὅταν καμμία ἀνάγκη τὸν βιάσῃ νὰ τὰς χαλάσῃ,
φυλάττει τὸ σέβας εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ δὲν
ἀνοίγει ποτὲ τὸ στόμα του νὰ τοὺς κακολογῇ, διότι αὐτοὶ εἶνε
ὑπερέται τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κατὰρα τοὺς εἶνε ρομφαία δίστομος,
αὐτὰ ὅταν κάμῃ ὁ χριστιανός, τότε ἀγαπᾷ ἀληθινὰ τὸν Θεὸν καὶ
ὁ Θεὸς τὸν βοηθεῖ εἰς ὅλα του τὰ ἔργα.

Πάλιν ὅταν ἀγαπᾷ τις τὸν πλησίον του, δὲν ἠμπορεῖ ποτε, μῆτε
νὰ τὸν φονεύσῃ, μῆτε τὴν τιμὴν του νὰ ἐπιβουλεύθῃ, μῆτε νὰ
τὸν κλέψῃ, μῆτε νὰ τὸν ἀδικήσῃ, μῆτε νὰ τὸν δειρῃ, μῆτε νὰ τὸν
ὑβρίσῃ, μῆτε ἄλλο κανένα κακὸν νὰ τὸν κάμῃ ὥστε ὅταν ἔχη
τινὰς τὴν ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον,
ἦτοι εἰς τὸν ἀδελφὸν του χριστιανόν, ἐκεῖνος εἶνε ὁ καλὸς χρι-
στιανός καὶ ὁ καλὸς πατριώτης, ἐξ ἐναντίας ὁποῖος δὲν ἀγαπᾷ τὸν
Θεὸν καὶ δὲν τὸν πιστεύει, ἐκεῖνος ὅλα τὰ κακὰ τοῦ κόσμου τὰ
κάμνει, χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίζῃ ἡ συνειδήσις του, φθάνει νὰ ἡμ-
πορῇ νὰ κάμῃ τὸ κακὸν καὶ εἶναι ἔτοιμος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ
ἄλλου νὰ ἐπιβουλεύθῃ καὶ νὰ ἀρπάσῃ καὶ νὰ κλέψῃ καὶ νὰ προ-
δώσῃ καὶ νὰ φονεύσῃ.

Ἐπειτα τὸν λέγει, ἡξεύρεις, πνευματικὸν μου τέκνον, διὰ τί
ἐξομολογοῦνται ἕνας ἕνας οἱ χριστιανοὶ διότι εἶνε προσταγὴ τοῦ
Θεοῦ νὰ μὴν ἰξεύρῃ κανένας ἄλλος μῆτε ἐκεῖνα ὁ ποῦ ὁ ἐξομολο-
γούμενος εἰπῇ εἰς τὸν πνευματικόν, μῆτε ἐκεῖνα ὅπου ὁ πνευμα-
τικὸς εἰπῇ εἰς τὸν ἐξομολογούμενον καὶ ἂν κανένας παραβῇ τὴν
προσταγὴν τοῦ Θεοῦ τὸν παιδεύουν καὶ οἱ θεῖοι νόμοι καὶ οἱ ἀν-
θρώπινοι· ὅθεν ἐπειδὴ σὲ γνωρίζω εὐσεβῆ χριστιανόν καὶ θέλω
τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, σὲ λέγω, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸ
γένος μας μερικοὶ ἄθεοι καὶ μάλιστα τέρα ἀφοῦ ἄρχισεν ἡ ἐπα-
νάστασις ἐσυνάχθησαν ἀρκετοὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, οἱ ὅποιοι

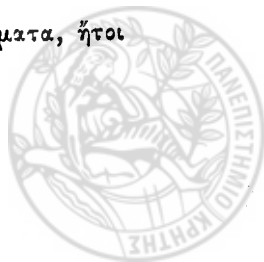
θέλουν νὰ σπείρουν τὴν ἀθείαν εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ μὴτὲ ἐκκλησίαν θέλουν νὰ ἰξεύρουν, μὴτε νηστείαν, μὴτε τὸν σταυρὸν τοὺς ποτε κάμνουν, μάλιστα βλασφημοῦν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, κατηγοροῦν τὰς νηστείας, κατηγοροῦν καὶ κατατρέχουν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ θέλουν νὰ κάμουν ὅλους τοὺς χριστιανούς ἀθέους καὶ τοὺς παρακινοῦν εἰς τὸ κακόν· ἐπὶ αὐτοὺς ἴσως εἶδες καὶ σὺ μερικούς, τέκνον μου, ὅθεν ἀπὸ τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους νὰ φεύγῃς μακριά, καθὼς φεύγεις ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ νὰ τοὺς ἀποστρέφῃσαι, καὶ νὰ τοὺς στοχάζεσαι ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καθὼς στοχάζεσαι καὶ τοὺς Τούρκους· καὶ καθὼς εἶσαι στρατιώτης διὰ τὴν πατρίδα, ἔτσι νὰ εἶσαι καὶ διὰ τὴν πίστιν μας καὶ καθὼς ἐξοδεύεις τὸ τίποτέ σου, καὶ χύνεις τὸ αἷμα σου διὰ τὴν πατρίδα, ἔτσι καὶ διὰ τὴν πίστιν, ὅταν ἡ χρεῖα τὸ κλήσῃ· ἂν τὰ ὑπόσχεσαι αὐτά, τέκνον μου, ἰξευρε ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ὅλα σου τὰ περασμένα ἁμαρτήματα, καὶ τὸν ἔχεις πάντοτε βοηθὸν σου, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἶσαι στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ· πρόσεχε ὅμως, τέκνον μου, καθὼς σὲ εἶπα καὶ ὅταν ἐδῶ ὀμιλοῦμεν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ νὰ τὰ ἰξεύρῃς σὺ καὶ ἐγώ.

Ἱερὸς Σύνδεσμος.

Ἐπειδὴ τὸ ἔθνος μας, κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος, ὑπέπεσεν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν τυραννίαν καὶ ἤδη Θεοῦ συναιρουμένου, συντρίβει τὰς ἀλύσεις του, ἀναλαμβάνει καὶ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὴν προτέραν τῆς λαμπρότητά καὶ ὑπόσχονται οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τοῦτο ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν του, καὶ κατὰ τὴν ὁδοθεῖσαν αὐτῷ χάριν τοῦ ἀγίου πνεύματος· μιμούμενοι τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν ὅπου γὰρ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκὶ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Χρῆθ καὶ δικαιώματα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ α'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος συνίσταται ἀπὸ ἑπτὰ τάγματα, ἧτοι

ἀρχιερεῖς, πνευματικούς, ἱεροκλήρικας, ἱερεῖς, διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς.

§ β'. — Πρῶτος βαθμὸς εἶνε τῶν ἀρχιερέων, δεύτερος τῶν πνευματικῶν, τρίτος τῶν ἱεροκλήρικων, τέταρτος τῶν ἱερέων, πέμπτος τῶν διακόνων, ἕκτος τῶν μοναχῶν καὶ ἕβδομος τῶν λαϊκῶν.

§ γ'. — Ἐκαστον τάγμα ἔχει ἰδιαιτέρα γνωρίσματα.

§ δ'. — Εἰς μόνον τὸ τάγμα τῶν ἀρχιερέων εἶνε συγκεχωρημένον νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς πνευματικούς, τοὺς ἱεροκλήρικας καὶ ἱερεῖς.

§ ε'. — Εἰς δὲ τὸ τάγμα τῶν πνευματικῶν εἶνε συγκεχωρημένον νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον τοὺς διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς.

§ ς'. — Ἐκαστον τάγμα χρέος ἔχει νὰ τιμᾷ καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἀνώτερόν του κατὰ τὸν βαθμόν.

§ ζ'. — Ἐκαστος τῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου, ἔχει ἔγγραφον μαρτυρίαν τοῦ βαθμοῦ του παρὰ τοῦ εἰσαγαγόντος αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον.

§ η'. — Εἶνε ἀπηγορευμένον πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐκκλησιαστικούς, ὅποιουδήποτε βαθμοῦ καὶ ἂν εἶνε, τὸ νὰ δείξωσι τὰ ἔγγραφα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς λαϊκόν, ἢ νὰ ὁμιλῶσι περὶ τούτου μὲ λαϊκοὺς· ἐκτὸς τῶν πνευματικῶν κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου τοὺς εἶνε διορισμένους.

§ θ'. — Εἶνε συγχωρημένον εἰς ὅλα τὰ τάγματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν νὰ συμβουλευῶσι τοὺς λαϊκοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακινῶσιν εἰς τὸ νὰ ἔχουν ζῆλον ὑπὲρ τῆς πίστεως, καὶ εὐλάβειαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς τὸ ἱερατεῖον.

§ ι'. — Ὁ ἱερός σύνδεσμος σκοπὸν ἔχει τὴν στερέωσιν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τὴν πρὸς τὴν πίστιν θερμότητα τῶν χριστιανῶν.

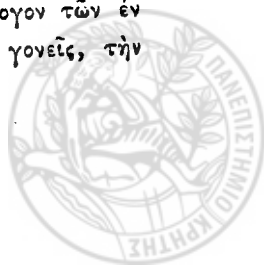
§ ια'. — Ὁ ἱερός σύνδεσμος ἔχει ταμεῖον, «ταμεῖον ἱερὸν» λεγόμενον.

- § 16'. — Τοῦ ἱεροῦ ταμείου ὁ πόρος συνίσταται ἀπὸ τὰς προαι-
ρετικὰς συνεισφοράς τῶν μελῶν τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ
ἀπὸ συνεισφοράς φιλανθρώπων καὶ φιλοκάλων χριστιανῶν.
- § 17'. — Τὸ ἱερόν ταμεῖον ἀποβλέπει εἰς περίθαψιν, ἀσθενῶν,
πτωχῶν, χηρῶν καὶ ὄρφανῶν καὶ εἰς σύστασιν σχολείων,
νοσοκομείων καὶ ἄλλων τοιούτων φιλανθρώπων καὶ κοινο-
φελῶν ἔργων.
- § 18'. — Τοῦ ἱεροῦ ταμείου ἡ οἰκονομία θέλει ἀφιερῶται εἰς ἄν-
δρας ἐναρέτους, τιμίους καὶ ἀξιούς, ὧν χρέος νὰ οἰδοῦν
κατ' ἔτος λογαριασμὸν εἰς τὴν ἀδελφότητα.
- § 19'. Ὁ ἱερός σύνδεσμος διορίζει νὰ γίνεται συνέλευσις τῶν ἀξιο-
τέρων μελῶν ὅταν πρόκηται ὑπόθεσις περὶ στερεώσεως
τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερατείου καὶ συσχεπτόμενοι νὰ
ἐνεργῶσι δραστηρίως τὰ δόξαντα συμβουθούμενοι καὶ
πρᾶ τῶν λοιπῶν μελῶν μὲ ὄλην τὴν προθυμίαν.
- § 20'. Ὁ ἱερός σύνδεσμος συγχωρεῖ εἰς ἓνα ἕκαστον ὅποιοι δῆποτε
βαθμοῦ καὶ ἂν εἶνε τὸ νὰ δεχθῆ νὰ γνωρισθῆ μὲ ἄλλον
ἀδελφόν ἢ ὄχι.
- § 21'. — Ὁ ἱερός σύνδεσμος εἰς μόνους τοὺς ἀρχιερεῖς συγχωρεῖ
νὰ μεταχειρισθῶσι καινοτομίας κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὰς
περιστάσεις.
- § 22'. — Ὁ ἱερός σύνδεσμος συγχωρεῖ εἰς τοὺς ἀνωτέρους κατὰ τὸν
βαθμὸν νὰ γνωρίζωσι τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα τῶν
κατωτέρου βαθμοῦ ὄντων, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν ἀρχιερέων

- § α'. — Οἱ ἀρχιερεῖς ἔχουν χρέος νὰ κατηγῶσι τοὺς πνευματικούς,
ἱεροκήρυκας καὶ ἱερεῖς, ὅσοι ἐδοκιμάσθησαν ὅτι εἶνε βίου
ἀνεπιλήπτου καὶ εὐλαβεῖς.
- § β'. Ἐκαστος τῶν ἀρχιερέων, θέλει κάμει κατάλογον τῶν ἐν
τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἱερωμένων; σημειῶν τοὺς γονεῖς, τὴν

πατρίδα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ποιότητα ἐκάστου· ὁμοίως καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ πόσοι εἰς ἕκαστον τούτων εὐρίσκονται ἱερωμένοι, διάκονοι καὶ μοναχοί.

- § γ' . — Θέλει ἔχει κώδικα περιεκτικὸν τῶν κατοίκων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, εἰς κάθε πόλιν καὶ χώραν καὶ χωρίον τῆς ἐπαρχίας των, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ σημειῶνται ὅσα βρέφη γεννῶνται κατ' ἔτος καὶ ὅσοι ἀποθνήσκουν κατὰ τὸν κατάλογον, ὅπου θέλει δίδουν οἱ ἐφημέριοι ἐκάστου τόπου.
- § δ' . — Θέλει ἀναφέρει εἰς τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀρχιερέων, ἐάν τινες τῶν λαϊκῶν, καταφρονούντες τὰ τῆς θρησκείας, φανλίζουσι καὶ κακολογοῦσι τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἱερατεῖον ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχιερέα ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρέη του.
- § ε' . — Ὅμοίως θέλει ἀναφέρει ἐάν προσταθῇ ἀπὸ τὴν διοίκησιν, νὰ ἐνεργῆσῃ τι ἐναντιούμενον εἰς δόγμα τι τῆς ἐκκλησίας ἢ εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθιμα.
- § ς' . — Θέλει προθυμοποιεῖται μὲ φρόνησιν καὶ προσοχὴν διὰ νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον πάντας τοὺς φρονίμους καὶ καλοὺς πνευματικούς καὶ ἱερεῖς καὶ δι' αὐτῶν τοὺς λοιποὺς χριστιανούς, διὰ νὰ συστηθῇ ὅσον τάχος ἢ τῆς ἐκκλησίας στερέωσις· θέλει ἀποκλείει δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου ὅσοι ἐκ τοῦ ἱερατείου περιφέρονται ὡς στρατιῶται ἐνοπλοὶ καὶ εἶνε ἕκτοτε εἰς τὰ πολιτικά.
- § ζ' . — Θέλει προσέχει νὰ χειροτονῇ ἱερεῖς ἀνδρας εὐλαβεῖς καὶ χρηστοθήεις καὶ ἐν καιρῷ τῆς χειροτονίας μέσα εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα μυστικά νὰ τοὺς λέγῃ, ὅτι νὰ εἶνε προσεκτικοί, διότι θέλει ἔμβουν εἰς μεγάλα μυστήρια, ἂν φανοῦν ἄξιοι.
- § η' . — Θέλει ἐπιμελεῖται περὶ τοῦ ἱεροῦ ταμείου, νὰ ἐφευρίσκη πόρον εἰς αὐτό, νὰ παρακινή καὶ διὰ λόγου καὶ ἐγγράφως τοὺς φιλοκάλους διὰ νὰ συνεισφέρωσι.
- § θ' . Ἐχει τὸ δικαίωμα ἕκαστος νὰ ἐμβαίνει εἰς τὴν οἰκονομίαν

του ταμίου, όταν κριθῆ ἄξιος παρὰ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀδελφότητος.

§ ι'. — Ὁ ταμίας θέλει δίδει λογαριασμόν κατ' ἔτος.

§ ια'. — Ὁ ταμίας δὲν δύναται νὰ ἐξοδεύσῃ τι, ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ διορισμένου ὀδηγοῦ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ ιβ'. — Ἐκ μόνου τοῦ τάγματος τῶν ἀρχιερέων θέλει διορίζονται οἱ ὀδηγοὶ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ ιγ'. — Ὄταν ἀσθενήσῃ τις τῶν ἀρχιερέων βαρέως, ν' ἀποστέλλῃ εὐθὺς ἐσπραγισμένα διὰ τὰ ἐγγραφα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς ἄλλον ἀδελφὸν ἀρχιερέα, καὶ ἂν τοῦτο εἶνε δύσκολον, νὰ τὰ καίῃ καὶ ἀφοῦ ἀναλάβῃ θέλει λάβῃ ἄλλα παρ' ἄλλου ἀδελφοῦ.

Τ' αὐτόγραφα ταῦτα παρεδόθησαν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις μηχανουργοῦ κ. Ἡλ. Οἰκονόμου ἐπαινέσαντος τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως, μετὰ τὴν δημοσίευσιν ὅμως τῶν προλεγομένων καὶ ὅτε τῶν ἀπομνημονευμάτων εἶχε προχωρήσει ἡ δημοσίευσίς.

Σημ. Τὸ πανομοιότυπον τῆς ἀνωτέρω ὑπογραφῆς τοῦ Π. Πατρῶν, ἐλήφθη ἐκ τινος συνοδικοῦ ἐπιτιμίου, ἐκδοθέντος κατ' Αὐγούστου τοῦ 1815, ὑπογεγραμμένου δὲ παρὰ τε τοῦ τότε Πατριάρχου Κυρίλλου καὶ ὀκτώ ἄλλων συνοδικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Π. Πατρῶν. ἐπέσυρε δὲ τὴν προσοχὴν μας, διότι τὸ κείμενον φέρει τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Π. Πατρῶν καὶ καταλήγει, ἕως οὗ ποιήσωσιν, ὡς γράφομεν * * Διάφορος δὲ οὖσα ἡ ὑπογραφή αὕτη τῆς ἐν δευτέρᾳ σελίδι τυπωθείσης, τὰ ἐν αὐτῇ σημεῖα, εἶναι ἀκατά-

ληπτα εἰς ἡμᾶς, πάντως ὅμως σχετίζεται μὲ τὸ κείμενον τῆς 191 σελίδος § 6' καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸ σημειωσὴν μας. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀπαγχονισθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου, νομίζομεν ὅτι σχετίζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δεικνύουσα τὸν μόνον καθηγητὴν καὶ διδάσκαλον.

Αὐτόγραφος ἐπιστολὴ

Τὴν περιπόθητόν μοι τιμότητα αὐτῆς ὀλοψύχως
ἐν Κυρίῳ εὐχόμενος ἠδέως προσαγορεύομεν.

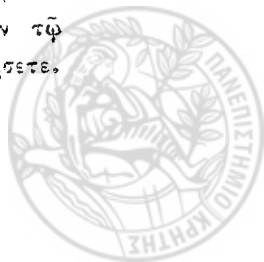
Τὸ ἀπὸ 6'. Ἰουλίου περιπόθητόν μοι γράμμα τῆς ἔλαβον, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκαταίας μοι ἀγαθῆς τῆς υἰείας, τὴν ὁποίαν εἶθε ὁ πανάγαθος Θεός, νὰ τῇ τὴν χαρίζῃ διὰ παντός συνδεομένην μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ἐφεξῆς εἶδον νὰ μοι γράφῃ περὶ τοῦ Σταμάτη, (;) ὅτι ἐπιμελεῖται διὰ τὴν προκοπὴν του, καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ κρεῖττον, καὶ ἔλαβον εὐχαρίστησιν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὡς συμπατριώτης καὶ ζηλωτῆς τῶν καλῶν, θέλει τὸν ἐπιμελεῖται, διὰ νὰ λάβῃ τὴν δυνατὴν προκοπὴν, διὰ τὸ ὅποιον τὴν παρακαλῶ καὶ θέλω τῆς μένει ὑπόχρεως. Περὶ δὲ τῶν ἐξόδων του εἶπον τοῦ ἰδικοῦ μας Γεωργίου, καὶ κάμνει τὸν τρόπον, ὅπου γνωρίζει, καὶ αὐτὸς θέλει φροντίσει. Ἠξέυρουσα ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἰδιάζουσαν κλίσιν καὶ ἀγάπην εἰς τὸ ὑποκαίμεγόν τῆς, μὴ διαλείπη νὰ μοι γράφῃ συνεχῶς καὶ νὰ μὲ χαροποιῇ διὰ τῆς ἀγγελίας τῆς περιποθήτου μοι ἀγαθῆς τῆς υἰείας, ἀξιουσά με καὶ εἰς τὰ δυνατά, καὶ θέλει εὔρει με πρόθυμον.

Τὰ δὲ ἔτη τῆς εἶσαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευτυχή.

1819 Ἰουλίου πρώτη ἐν Πάτραις.

τῆς τιμιότητός τῆς διάπειρος ἐν Κυρίῳ Εὐχέτης.
καὶ ὅλος πρόθυμος. Ὁ Πατρῶν Γερμανός:—

Καὶ αὖθις τῇ λέγῳ, ὅτι περὶ τῶν ἐξόδων παρηγγείλαμεν τῷ Γεωργίῳ, καὶ γράφει αὐτόθι, καὶ καθὼς γράφει θέλει ἀκολουθησέτε.

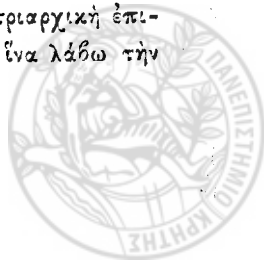

Σημ. Ἡ ἐπίστολὴ αὕτη, ἄνευ ἐπιγραφῆς, εὐρέθη μεταξύ ξένων καὶ ἀχρήστων ἐγγράφων, καὶ περὶ μὲν τοῦ Σταματίου ἀγνοούμεν, ὁ δὲ Γεώργιος ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλων ἐπιστολῶν τούτου, ὠνομάζετο Παναγιωτόπουλος, γνωστός ἐν Δημητσάνῃ ὡς Γκρινζόπουλος, ἐξ ἀδελφῆς τοῦ πατρός· τότε ὁ πατήρ τοῦ Γερμανοῦ διέμενεν ἐν Πάτραις ὑπογραφόμενος Ἰωάννης Δημητρίου, ὑσπέρων ἐκ στομαχικοῦ παθήματος, ἐξ οὗ καὶ ἀπεβίωσεν αὐτόθι. Ἐκ σημειώσεων δὲ τινων τοῦ Σταματίου Κόσσυβα, φαινομένου καὶ ὡς συνδρομητοῦ τῶν ἀπομνημονευμάτων τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἐκ τῶν ἐν Καίρῳ, μαθητόμεν ὅτι ἡ οἰκία ἐν ἧ ἐγεννήθη ὁ Γερμανός, ἦτο ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν δύο οἰκιῶν τῶν Σεργοπούλων ἢ Κοσσυβέων, παρὰ τὸν Ναύσκον τοῦ ἁγίου Δημητρίου· ὅτι δὲ οὗτος ὁ ναὸς ἄλλοτε ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη πυρίτιδος, ὡς τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τῆς ἐν γένε κατασκευῆς, ἔχων κλίσιν πρὸς μεσημβρίαν, μικρὰν μόνον θύραν πρὸς ἀνατολάς, ἄνευ ζυλίνων εἰκονοστασιῶν, ἀγιογραφιῶν, κονιαμάτων, καὶ πλακοστρώσεως. Εἰς τὴν εὐρείαν δὲ περιοχὴν τοῦ ναοῦ καὶ τῶν οἰκιῶν ἐργάζοντο ἑταιρικῶς ὅτε Γκάζιας καὶ ὁ Κόσσυβας πρὸς κατασκευὴν τῆς πυρίτιδος διὰ μετόχων ἀναλόγως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ παρ' ἑνὸς ἐκάστου καταβαλλομένου νίτρου. Γεώργιος Καλαμογάρτης ἐν Πάτραις, ἦτο γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἱεράρχου.

Αὐτόγραφος ἐπίστολὴ

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν κυρίῳ κατασπαζόμεθα, ἠδέως προσαγορεύω.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς υἰείας τῆς, δηλοποιῶ, αὐτῇ, ὅτι ἀναχωροῦντός μοι ἐκ βασιλευούσης διὰ τὴν ἐπαρχίαν μου, ἐνεχειρίσθη μοι παρά τε τῆς παναγιότητός σου, καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινῆς ἢ περικλειομένη ἦδη Πατριαρχικῆς ἐπίστολῃ πρὸς τὴν αὐτῆς Πανιερότητα μὲ διορισμὸν ἵνα λάβω τὴν

διαλαμβανομένην ἐν τῇ ἐπιστολῇ ποσότητα, ὀφειλομένην παρ' αὐτῆς εἰς τὸ κοινόν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἀποστείλω αὐτὴν ἀσφαλῶς. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀποστέλλεται πρὸς αὐτὴν ἡ ἐπιστολή, ἐξ ἧς πληροφορεῖται ὅποια τὰ ἐπιταττόμενα· τῇ συμβουλεύω δὲ καὶ ἐγὼ ἀδελφικῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ τὴν ποσότητα ταύτην ὅσον τάχος, διὰ νὰ ἀποσταλῇ, ὅτι τὸ κοινόν μας, ἀδελφέ, βεβαρυμένον ὑπὸ χρεῶν πολυαριθμῶν καὶ δυσοικονομητῶν, χρήζει τῆς παρ' ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν προθύμου, καὶ ἀνυπερθέτου ἀποπληρώσεως τῶν ὀφειλομένων, εἰ δὲ μὴ γε, κινδυνεύει εἰς τὸ πάντῃ ἀνοικονομητόν· καὶ διὰ νὰ μὴ ἀκούη ἡ αὐτῆς πανιερότης ἐπιπλήξεις καὶ λόγους δυσσήμεους παρὰ τε τῆς ἁγίας συνόδου καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ, ἅς μὴ ἀναβάλλῃ ἐπὶ πλέον τὴν ἀποστολὴν τῆς ποσότητος ταύτης.

Περιμένομεν δὲ ἀποτελεσματικὴν ἀπόφασίν τῆς, σὺν τῇ δηλώσει τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας τῆς· ἧς εἶεν τὰ ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα.

αἰς: Φεβρουαρίου α'. ἐν Πάτραις.

τῆς πανιερότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ὁ Πατρῶν Γερμανός:—

ἅς εἶσαι πληροφορημένος, ἀδελφέ, ὅτι διὰ τε τὸ ὀμοπάτριον, καὶ τὸ ἀδελφικὸν χρέος σώζωμεν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην εὐλικρινῆ, ὅθεν ἅς γράφῃ ἡμῖν συνεχῶς τὰ τῆς ὑγείας τῆς, καὶ εἴτι αὐτῇ μὲν χρήσιμον, ἡμῖν δὲ δυνατόν.

Σημ. Ἡ ἐπιστολή αὕτη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀκώβων Δανιήλ, ἐκ Δημητσάνης, Αἰμυαλίτην, πρῶτον διδάσκαλον, Διαμαντῆν Ἀνδρέου Παπαπαναγιωτόπουλον λεγόμενον ἐν τοῖς κοσμικοῖς, προχειρισθέντα ἀρχιεπίσκοπον, συστάσει τοῦ ἀναγνώστου Παπαγιαννοπούλου ἐκ Λαγκαδίων, διαμένοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων Γρηγορίου τοῦ Πελοποννησίου, ἐν ἔτει 1814, ἔδραν ἔχοντα τὰ Λαγκαδία, διαδεχθέντα τὸν ἀποβιώσαντα Σίλβεστρον, μετατεθέντα δ' ὑπὸ τοῦ Πα-

τριάρχου Γρηγορίου, τοῦ καὶ συγγενοῦς του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Τριπόλεως καὶ Ἀμυκλῶν ἐν ἔτει 1819, φυλακισθέντα ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ προϋχόντων τῆς Πελοποννήσου, ἐπιζήσαντα δὲ καὶ περιγράψαντα διὰ στίχων ἀνεκδότων τὰ ἐν τῇ φυλακῇ παθήματά του, καὶ ἀποδιώσαντα ἐν Τριπόλει ἐν ἔτει 1831.

Αὐτόγραφον

Εἰσαγωγὴ, δι' ἧς ὁ Π. Πατρῶν, κατὰ τὸ 1826 ὑπέβαλεν εἰς τοὺς συναδέλφους του ἀρχιερεῖς τὴν πρότασιν περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ.

Ὁδηγίαι

α'. Νὰ γνωρίζωνται ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος παρὰ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ ἔθνους ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, προσωρινῶς πρωτεύοντες εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά καὶ κυβερνητὰ ἀνεξάρτητοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου.

β'. Νὰ εὐτακτῆσωσι τὸν κλῆρον καὶ νὰ τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὰ χρέη του.

γ'. Νὰ παιδεύωσιν Ἐκκλησιαστικῶς τοὺς παρανομοῦντας καὶ παρεκτρεπομένους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

δ'. Ν' ἀναφέρωσιν εἰς τὴν διοίκησιν περὶ τῶν ἀπειθούντων, ἧς χρέος νὰ συμπράττῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἱερῶν κανόνων.

ε'. Νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν χηρευσῶν ἐπαρχιῶν διὰ νὰ μὴ μένωσιν ἐστερημένοι ἀρχιερατικῆς προστασίας.

ς'. Νὰ θεωρῶσι τὰς μεταξὺ τῶν κληρικῶν διαφορὰς κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας.

ζ'. Νὰ καθιργνύωσι τοὺς ἀπειθοῦντας κληρικούς.

η'. Νὰ θεωρῶσι διαφορὰς συνοικεσίων καὶ κληρονομικὰς ἀνεκκλήτως.

θ'. Νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς τῶν Μοναστηρίων εὐταξίας καὶ καλῆς καταστάσεως.

ι'. Νὰ ἐκδίδουν ἐγκύκλια γράμματα πρὸς τὸ ἔθνος ἠθικὰ καὶ παραινετικά.

ια'. Νὰ μετακαλῶσιν ἄλλοθεν ἢ παρεκτρεπομένους κληρικούς ἢ ἐναγομένους. Ὅμοίως καὶ Λαϊκοὺς, ἐναγομένους περὶ συνοικεσίου ἢ κληρονομίας.

ιβ'. Νὰ παρευρίσκωνται, ὅπου καὶ ἡ διοίκησις.

ιγ'. Νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως, μὴ ἐναντιουμένας εἰς τὸ δογματικὸν ἢ εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικούς νόμους καὶ κανόνας.

ιδ'. Νὰ ἔχωσιν ἀρχιγραμματεῖα καὶ τοὺς ἀναγκαίους γραμματικούς.

ιε'. Νὰ ἔχωσι σφραγίδας.

Δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ... ἐπισήμου γράμματος τῆς Σ. Ἐθνικῆς Γ'. Συνελεύσεως συνελθόντες οἱ ὑπογεγραμμένοι καὶ συνδιασκεψάμενοι περὶ ἀποκαταστάσεως καὶ βυθμίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ εὐταξίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καὶ διαφόρως βασανίσαντες τὰ περὶ τῆς ὕλης ταύτης, καθ' ὅσον δηλονότι ἀνάγεται εἰς τὸ δογματικόν, καὶ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὸ ἠθικὸν καὶ τὸ πολιτικόν, ἐνεκρίναμεν ἐκ συμφώνου, περὶ μὲν δογματικοῦ ν' ἀναφέρωμεν οὐδέν, ἐπειδὴ τοῦτο ἐπὶ στερεᾶς πέτρας ἐπιφοδομημένον, θέλει μένει ἀμετακίνητον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐδεὶς γὰρ δύναται θεῖναι θεμέλιόν ἄλλο εἰμὴ τὸ κείμενον. Περὶ δὲ ἠθικοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ μετακαλεσθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ νὰ γνωμοδοτήσωσι περὶ τοῦτου, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν μὴδ' ὁ καιρὸς, μὴδ' ὁ τόπος συχωροῦσι τὴν μετάκλησιν ταύτην, νὰ ἐκδοθῇ ψήφισμα παρὰ τῆς Σ. Ἐθν. Συνελεύσεως, ὅπως μετὰ τὴν σύστασιν τῆς νέας διοικήσεως τῆς Δ'. Περιόδου, νὰ μετακαλεσθῶσιν οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς διὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Θρησκείας εἰς τὸν τόπον, ὅπου καὶ ἡ διοίκησις, οἵτινες συνοδικῶς νὰ καταγράψωσι τοὺς ὅρους τῆς εὐταξίας

τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐπὶ τὰ βέλτιον ρυθμίσεως τοῦ ἠθικοῦ τῶν λαϊκῶν, ἐπὶ ταῖς ἐφεξῆς ῥηταῖς βάσειν.

α'. Νὰ μὴ δύναται τις νὰ μετακινήσῃ τὰ θεμέλια τοῦ δόγμα-
τος τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β'. Οἱ κανόνες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων
ἑπτὰ Συνόδων νὰ διατηρῶνται ἀμετάτρεπτοι.

γ'. Νὰ εἰσαχθῶσι γνήσιοι Ἀρχιερεῖς εἰς τὰς χηρευούσας ἐπαρ-
χίας κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν.

δ'. Νὰ μένωσιν ἐλεύθεροι οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Αὐλικῶν χρεῶν
ἀφότου τὸ ἔθνος ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων.

ε'. Νὰ διορισθῇ ὁ ἀνάλογος πόρος εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς περὶ
τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαιῶν διὰ τὴν ἀποτείνηται διόλου ἢ φροντίς
αὐτῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν χρέη.

ς'. Νὰ εἶναι ἀπαραβίαστοι παρ' ὀποιοῦδήτινος εἰς τὴν δια-
τήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, καθυποβάλλωσιν εἰς Ἐκ-
κλησιαστικὴν ποινὴν ἀνεμποδίστως τοὺς παραβάτας τῶν κανόνων
τόσον κληρικούς ὅσον καὶ λαϊκοὺς.

ζ'. Νὰ μὴ συγχωρῆται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν ἱερόν κλήρον νὰ
ὄπλοσφορῇ.

Σημ. Τὰ σχέδια ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Μ. Οἰ-
κονόμου, ὡς καὶ τὰ ἐν Σελίσιν 171—177, ἡμαρτημένως ὁμῶς
ἐν πολλοῖς.

Κρίσεις περὶ τοῦ Π. Πατρῶν.

Καὶ ἐγὼ δὲ μειράκιον ἔτι ὢν, ἐγνώρισα αὐτόν, τὸν Λόντον,
ὄντι μετὰ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ Ἀσημάκη Ζαῖμη,
τοῦ Ἀνδρέου Καλαμογάρτου, τοῦ Παπαλέξη, τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας.
Κύρ Γρηγόρη καὶ τοῦ ἐμοῦ πατρός, συνελθόντες εἰς τὴν κατὰ
τὴν Προποντιδὰ νῆσον Ἀντιγόνην ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Γεωρ-
γίου τοῦ Ἀκτῆμονος, διεβουλευόντο μακρὰν τῶν κρατούντων περὶ
τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰ δὲ καί, ὡς εἶπον, ἤμην τότε νεώτατος, τὸ

ἦθος ὁμως τῶν προϋχόντων ἐκείνων τῆς Πελοποννήσου ἐχαράχθη ζωηρόν ἐν τῇ μνήμῃ μου. Ὁ μὲν Παλαιῶν Πατρῶν ἦτο καθάριος, προσηνής, ἀστεῖος καὶ ἐτέρπετο ἐπιδιδόμενος συνεχῶς εἰς ἀλλείαν. Καὶ ἐπειδὴ ἠστέχει συνήθως περὶ τὴν ἄγραν ἐχλευάζον αὐτὸν οἱ λοιποί, ὁ δ' ἐμὸς πατὴρ καὶ δι' ἀρχαίων ἰάμβων ἔπεμπεν αὐτῷ παιδιᾶς χάριν συνταγὰς ἐρμηνεύουσας κατὰ Δειπνοσοφιστὴν τὸν τρόπον τῆς ὀψαρτυσίας τῆς ἀθηράτου θήρας.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ν. Δραγούμη)

Ὁ Φίνλαῦ, ὁ σπανίως, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ ὁ οὐδέποτε σχεδὸν ἐπαινέσας οὐδεμίαν πράξιν τῶν Ἑλλήνων, λέγει περὶ τοῦ Γερμανοῦ, ὅτι ἦτο τὸ ἐξοχώτερον μέλος τῶν ἐφόρων.

Ὁ δὲ Γόρδων τὰ ἐξῆς :

Ἡ μὲν ἐν Βερβαίνοις συνέλευσις διελύθη, ἀλλ' ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, ἣν δύνатаί τις νὰ ὀνομάσῃ κάλλιον Σύνοδον κοτσαμπάσιδων συνηθροίσθη εἰς Ζαρράκωβαν, καὶ ἐγένετο περιφανῆς καὶ δημοτικὴ ἔνεκα τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας καὶ συμπράξεως τοῦ Γερμανοῦ Μητροπολίτου Π. Πατρῶν. Ὁ Ἱεράρχης εὗτος εἶχεν ἐξοχὸν ἰκανότητα καὶ μεγάλην εὐγλωττίαν. Τὰ ὑψηλὰ ἐκκλησιαστικά του καθήκοντα καὶ ἡ δραστηριότης του ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνέπνευσαν εἰς τὸν λαὸν ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Πουκεβίλ, ὅστις ὡς πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Πάτραις ἐγνώρισε καὶ ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐπὶ πολὺ τὸν Γερμανὸν γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἐξῆς : Ὅτε ἐγένοντο γνωστοὶ οἱ πρῶτοι πολιτικοὶ ὀνισμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τὸ ὑπέρτατον ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα κατεῖχεν ὁ Γερμανός, ἀνὴρ ἐμβριθῆς καὶ ὅσον κάτοχος ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων, τοσοῦτον καὶ εἰδήμων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· εἰάν ὁ Γερμανός, τὸν ὅποιον πολλοὶ παρωμοιάζον κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς τὸν Σωκράτην. δὲν ἠύνοθη πολὺ ὑπὸ τῆς φύσεως δι' ἐξωτερικῆς καλλονῆς, εἶχεν ὁμως τὴν φρόνησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Σωφρονίσκου. Δημοτικὸς, ὡς ὁ φιλόσοφος τῆς Πνυκός, ἦτο κάτοχος καὶ

της γλώσσης του Πλάτωνος, ἣν ἐλάλει μετ' ἡδύτητα καὶ χάριν Ἀκαδημαϊκοῦ. Πλὴν δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἦτον ἐγκρατῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας. Αἱ ὁμιλίαι του ἦσαν πειστικώταται καὶ ἐφαίνοντο ὡς θεόπνευστοι· ἡ φαντασία του ἦτο ζωηρά, ἡ δὲ πίστις του ἀκράδαντος. Τοιοῦτος ἀθλητῆς ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀμείβει μόνον ὁ ἔνδοξος θάνατος ἐν τῷ μέσῳ ἁγῶνων ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος των».

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἀν. Γούδα)

Αὐτόγραφος ἐπιστολή.

Κύρ Χρυσοβέργη σοὶ εὐχόμεθα ὁμοίως τὴν Γερόντισσαν καὶ ὄλους τοὺς ἐδικούς μας.

Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς υἰείας σας, σᾶς φανερόνομεν, ὅτι τὴν περασμένην ἐβδομάδα, τὴν τετράδην, ἦλθον εἰς τὸ Μοναστήρι ὅπου ἡσυχάζομεν μερικοὶ στρατιῶται μετὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα, καὶ μετ' ἐπῆραν διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Γαστούνην ὅπου εὐρίσκεται καὶ ἡ ἐσχότης του· ὅθεν ἐκινήσαμεν τὴν πέμπτην, καὶ ἕως σήμερον τετράδην εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Δίβρη ἐξ αἰτίας τοῦ χειμῶνος· σήμερον μελετῶμεν νὰ κινήσωμεν σὺν Θεῷ ἁγίῳ· λοιπὸν σᾶς πληροφοροῦμεν μετὰ τὸ παρόν μας, ὅτι εἴμεθα καλὰ εἰς τὴν υἰείαν μας καὶ εἶπέ τὴν γερόντισσαν νὰ μὴ λυπηταὶ καὶ ἡ θεία Πρόνοια ὅλα τὰ οἰκονομεῖ καὶ τὰ διορθώνει, καθὼς πολλάκις τὰ οἰκονόμησε. Δὲν ἠξέυρομεν πῶς ἐπεράσατε αὐτοῦ καὶ ἂν ἐνοχλήθητε, καὶ μετὰ τὸν παρόντα πεζὸν δώσατέ μας νύξιν· ἀπὸ Γαστούνης ἂν εὐρωμεν κἀνενα διὰ τὰ αὐτῶν· θέλει σᾶς γράψωμεν πάλιν· Πλὴν εἶπέ τὴν γερόντισσαν ἄς μὴν ἐννοιάζεται· εἶητε υἰγιαίνοντες.

1825, Ἰανουαρίου 28, Δίβρη.

Ὁ Εὐχέτης σας

† Πατρῶν Γερμανός.

Ἐκ τῆς «Ἐστίας» ἔτος 1877, φύλ. 104.

Πρὸς δὲ τὴν Κυβέρνησιν ἔγραψε κατὰ Σπηλιάδην :

Αἴφνης σήμερον ἦλθον τινες στρατιῶται τοῦ Γκούρα καὶ με ἤρπασαν ὡς κατὰδικον· ἂν ἦναι διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως, (καθότι τοιαύτη δὲν μοι ἐπαρουσιάσθη) ἢ τοῦ Γκούρα, ἅς γράψῃ πρὸς τοῦτον νὰ με ἀφίση νὰ ἔλθω αὐτόσε, ἵνα ἀπολογηθῶ ἂν ἔσφαλα κατὰ τι· εἶδὲ μὴ νὰ με ἀφίση ἐλεύθερον.

Ἐπιστολή.

Αἰδεσιμώτατε Παπᾶ Ἀνδρέα σὲ εὐχόμεθα.

Τὸ αἶτιον τοῦ παρόντος μας εἶναι νὰ σᾶς φανερώσωμεν, ὅτι μερικὸν πρᾶγμα ὅπου αὐτοῦ εἶχομεν, οἱ καλοὶ πατριῶται μας εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ὁ Ἰμπραήμης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Καρύταιναν, τὸ ἤρπασαν ὅσον τὸ ἰδικόν μου καθὼς καὶ τῆς μακαρίτισσας τῆς Γερόντισσας καὶ τῶν παιδίων τῶν ἀνεψιῶν μου· διὸ ἅμα λάβητε τὴν παροῦσαν μᾶς, νὰ ὁμιλήσητε πνευματικῶς με ὅποιον τρόπον γνωρίζητε διὰ νὰ μᾶς δοθῇ τὸ πρᾶγμα μας, διότι ἀλλέως εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ δώσωμεν ἀναφορὰν εἰς τὴν οἰκίησιν καὶ θέλει σταλθῇ ἐκτελεστικὴ δύναμις, καὶ θέλει τὰ δώσουν με ζημιᾶν τοὺς τὸ ὅποιον δὲν τὸ θέλομεν, πρὸς δὲ τούτοις ὅσα πράγματα μας ἔχουσι χαλασμένα νὰ τὰ βάλ्लουν εἰς τὸν τόπον τοὺς, καθὼς μερικὰ ὅπου ἀκούω ὅτι ἐχάλασαν δηλ. ἓνα τζατῆρι τὸ ὅποιον εἶχον ἀγορασμένον ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν, πεντακόσια γρόσια καὶ τὰ φορτζέρια μου ὅλ' αὐτὰ παπᾶ ἀνδρέα ἐγὼ δὲν τὰ ἔκλεψα ἀλλὰ τὰ ἔχω ἀποκτήσει με κόπους καὶ ἰδρώτας καὶ τὰ θέλω καὶ ἂν παρέλθουν καὶ χίλιοι χρόνοι, φθάει μόνον νὰ ὑπάρξῃ ἡ πατρις, θὰ τὰ πάρω, καὶ ἅς μὴ τοὺς περνᾶ ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι θὰ ἀδιαφορήσω, Ἐλπίζω λοιπὸν εἰς τὴν ἀξιοτήτά σας διὸ ἔρρωσθε.

τῆ α'. Ἰανουαρίου αὐκς'. Νζύπλιον

† Πατρῶν Γερμανὸς εὐχέτης σου :—

Σημ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη γεγραμμένη διὰ ξένης χειρός, ἔπε-

γράφη παρὰ τοῦ Ἱεράρχου. Ὁ δὲ Ἀνδρέας Σπηλιόπουλος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ ἦτον ἐν Δημητσάνῃ.

Ὅχι μόνον ἀποθαμμένον, διὰ τῆς σαλατοποιήσεως τῶν ἀπομνημονευμάτων, ἀλλὰ καὶ ζωντανὸν ἐλήστευσαν τὸν ἱεράρχην οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, οἵτινες ὑπὸ τὸν Ψαρὸν, παραλαβόντες καὶ τὰς γυναῖκας των μὲ τὰ ταγάρια κενὰ πρὸς μετακόμισιν τῆς λείας, ἐπολέμησαν τοῦ Τούρκου πρὸ τῆς Τριπόλεως ἐν ἔτει 1770 (Σάββα Τσουρκ. Ἑλλάς 493). Φαίνεται ὅτι συνέβαινεν τοιαῦτα τινες ἀταξίαι καὶ ληστεῖαι ἐν Δημητσάνῃ, ὡς ἐκ τῆς ἀναρχίας. Δι' ὃ οἱ κάτοικοι συνελθόντες τὴν 6 Μαρτίου 1826 ἀπεφάσισαν, ὅπως μετακομίσωσι τὰς οἰκογενεῖας των εἰς τὴν Μοῆν τοῦ Φιλοσόφου, ἀνακαίνισμένης τῆς ἐν τῷ βράχῳ τῆς λεγομένης τοῦ Νεοφύτου, ὡς τοῦτο δείκνυται ἐκ τινος σωζομένου συμφωνητικοῦ ἐγγράφου φυλαχθέντος ὑπὸ τοῦ Παπανδρέου, μετ' ἀκριβοῦς σημειώσεως τῆς γενεμένης δαπάνης διὰ τὴν ἀνακαίνισιν καὶ τῶν ἐκεῖ φυλαχθεισῶν οἰκογενειῶν, ὑποχρεωθεισῶν εἰς συνεισφοράν. Ἀρχιμπουλοῦκμπασης καὶ Κισλάραγας, ἦτο ὁ Παπανδρέας ὅστις, κατέστρεψε, ὡς ἐκ τῆς ἀνακαίνισεως, πᾶν τυχὸν φυλαττόμενον ἐκεῖ μεσαιωνικὸν μνημεῖον, ἐπὶ ἀπεξέστη διὰ Τηνίων ἐργατῶν καὶ μαρμάρινος Λέων, Μακεδονικῆς τέχνης, κατὰ τὸν ἀρχιτέκτονα Κουταντζόγλου καὶ τὸν ἀείμνηστον Καθηγητὴν Εὐθ. Καστόρχην. Τὰ ἐν τῇ μονῇ συντελεσθέντα τότε ὑδραυλικὰ ἔργα ἐθεώρησάν τινες ὡς τοιαῦτα τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Τοιοῦτα ἀτοπήματα γεννῶνται ὅποταν ἀποκρύπτονται σπουδαῖα ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν ἱστορίαν.

Ἐπιστολή.

Παπᾶ κύρ Ἀνδρέα ἀσπάζομαί σε.

ὁ Πανιερ. ἅγιος Π. Πατρῶν, καὶ ὅλοι οἱ πατριῶται Σὲ ἀσπάζονται καὶ ὅλους τοὺς πατριώτας.

Μὲ λύπην μας ἐμάθαμεν ἐκ φήμης ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπέεσαν ἀπὸ

αὐτοῦ, τί ἔκαμαν ὄν ἡξυρόμεν· ἄθεν καί ἐπίτηδες σᾶς στέλλομεν νὰ μᾶς πληροφορήσητε ἀληθῶς, ὅ,τι ἔπραξαν χωρὶς νὰ διαστρέψητε κἀνενὸς τύχην κακὴν· διότι ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· χωρὶς ἄλλο νὰ μᾶς λεπτολογήσετε τὰ πρακτικά του.

Ἵπομείνατε ἀκόμη δέκα εἴκοσι ἡμέρας ὥστε νὰ ἐπιστρέψη ὁ Ἀμιλτὼν ἀπὸ Κωνστ. καὶ τότε ἢ θὰ γίνωμεν καλά, ἢ ὁ σῶζων σωσάτω τὴν ἑαυτοῦ.

Ἵγναίνετε

Ὁ Σὸς

τῆ 13 Μαιῶ Νὰύπλιον.

Καλλινίκος Καστόρχης.

φρόντισε καὶ διὰ τοὺς συγγενεῖς μας καὶ μὲ ὑποχρεῶνεται.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ εἰδοποίησέ με διὰ ὅλους τοὺς συγγενεῖς μου καὶ πατριότας μου ἂν εἶναι καλά.

ὁ ἀδελφός σας

Ἀνδρέας Παπαδιαμαντόπουλος.

Καὶ ἀνέμενον οἱ Δημητσανῖται, ἀλλ' ὡς κεραυνὸς ἐνέσκηψεν εἰς τὴν χώραν ἢ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετοδοθεῖσα εἰδῆσις τοῦ θανάτου τοῦ σεπτοῦ αὐτῶν ἱεράρχου. Ὁ δὲ σῶζων σωσάτω τὴν ἑαυτοῦ κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ τότε μὲν διδασκάλου, εἶτα δὲ ἱεροκέρυκος καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Φθιώτιδος Καλλινίκου, τοῦ ὁποίου εἶναι περίεργος ἢ λήθη διίσχυριζομένου εἰς τὴν πρώτην ἐκδοσιν τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὅτι ὁ Γερμανὸς ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 1827, Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐγενόμεθα μάρτυρες τῆς ἀγνίας τοῦ κ. Γούδα, ἐπικαλουμένου τὴν μαρτυρίαν τοῦ Αἰνιᾶνος, μὴ δυνάμενου δ' ὅπως ἀντείπη εἰς τὴν ἐπιμονὴν, ὅχι μόνον τοῦ Καλλινίκου, ἀλλὰ καὶ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου τοῦ καὶ καπετὰν Θεοδωράκη, διατελέσαντος καὶ διακόνου παρὰ τῷ Γερμανῷ.

Αὐτόγραφος ἐπιστολή.

Πρὸς τοὺς Πατριώτας Δημοτζίαντας
Εὐχετικῶς.

Τιμιώτατοι πατριῶται δημοτσίονίται σᾶς εὐχόμεθα πατρικῶς !

Ἐλάθωμεν εὐχαρίστως τὸ ἀπὸ 12 τρέχοντος γράμμα σας καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν υγείαν σας. Εἶδομεν ἐπομένως νὰ μᾶς γράψετε καὶ νὰ μᾶς ζητεῖτε συμβουλήν τί νὰ ἀκολουθήσετε, καὶ ἂν ἦναι ἐλπίς διὰ τὸ ἔθνος.

Σᾶς λέγομεν δὲ ὅσον περὶ ἐλπίδος, ὅτι ἡμεῖς κοντὰ ὁποῦ δὲν πρέπει νὰ σηκόσωμεν τὰς ἐλπίδας μας ἀπὸ τὴν θεῖαν πρόνοιαν, ἔχομεν καὶ ἐλπίδας εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, ὅτι θέλουσιν ὑπερασπισθῆ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν εἰδήσεις τινὰς δὲν ἤξεύρομεν τί νὰ σᾶς γράψωμεν.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς συμβουλῆς ὁποῦ μᾶς ζητεῖτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις μηδὲ καὶ ἡμεῖς τί νὰ σᾶς συμβουλεύσωμεν δὲν ἤξεύρομεν. ἡμεῖς λέγομεν, ἂν τὸ ἐγκρίνετε καὶ ἡ τιμιότης σας νὰ ἀσφαλῆτε τὰς φαμίλλιας σας εἰς ἓνα τόπον ὄχυρόν, φθάνει νὰ ἔχετε τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ ἦστε καὶ ἀρκετὰ ἄρματα, νὰ ἦστε προσεκτικοὶ καὶ εἰς μίαν ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ παρατηροῦντες μακρόθεν τὰ κινήματά του νὰ ἀντιπαραταχθῆτε ὅλοι ἐνωμένοι, καὶ ὄχι μόνον τὰς φαμίλλιας σας θέλετε διασώσει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς θέλετε τρέψει εἰς φυγὴν, μάλιστα ὁποῦ οἱ ἐχθροὶ δὲν διαμένουν πολὺ εἰς κανένα μέρος ἀλλ' ἦναι περαστικοί. τὸ νὰ καταφύγετε δὲ εἰς ἄλλο μέρος εἶναι καὶ δύσκολον καὶ διὰ τὰ θειὰ τοῦ δρόμου καὶ ἀχρεϊότητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς πατριώτας, δὲν θέλουν ἠμπορέσει νὰ ἀκολουθήσουν, ἐπειδὴ καὶ ὁ τρόπος καὶ ὅλα τὰ βοηθητικὰ μέσα λείπουν. αὐτὰ σᾶς λέγομεν κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἂν τὰ ἐγκρίνετε καὶ ἡ τιμιότης σας ἀκολουθήσατέ τα προσέτι πρέπει ὡς καλοὶ χριστιαν-

νοι ὅπου ἦστε, ἐπειδὴ καὶ μερικοὶ ἀπὸ τῶν πατριώταις καὶ λοι-
ποὺς Χριστιανοὺς εἶναι πτωχοὶ καὶ... δὲν ἔχουν μῆτε πόρον μῆτε
τρόπον οἰκονομίας, οἱ ἔχοντες νὰ τοὺς συνδράμωτε καὶ νὰ τοὺς βοη-
θήσετε εἴτι δύναται ἕκαστος εἰς αὐτάς τὰς περιστάσεις. Ἐρῶσθε.

Τῇ ιε' . μαΐ. αὐχς' . ἐν Ναυπλίῳ.

† Πατρῶν Γερμανὸς εὐχέτης σας.

Ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου βεβαιοῦται ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ
Μιχαὴλ Οἰκονόμου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τότε ἐν Ναυπλίῳ ἐκδιδο-
μένης Γενικῆς ἡμερηίδος ἀντίτυπον τῆς ὁποίας εὕρομεν μεταξὺ
τῶν ἐγγράφων τοῦ Μ. Οἰκονόμου, τὰ λοιπὰ μεταφέρομεν ἐνταῦθα
ἐκ τῆς ἱστορίας τούτου.

Τὴν 11 Ἀπριλίῳ 1826 ἔπεσε τὸ Μεσολόγγιον καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας ἐγνώσθη ἡ εἰδησις, ἣτις ὡς κεραυνὸς ἐπέπληξεν ἐν
μέσῳ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως. Τότε διωρίσθησαν ἐπιτρο-
παί, οἱ μὲν Κυβερνητικοὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ζαήμη, οἱ δὲ
τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Π. Πατρῶν. Ἀρχὰς
Μαΐου ἦλθεν ὁ Ἰμβραῆμ εἰς Πάτρας. Ὁ Ἱεράρχης δὲν ἐπέζησεν
ὅπως ἴδῃ τὰ κατορθώματα τοῦ Νενέκου.

Τὴν 16 Μαΐου ἦλθεν εἰς Ναύπλιον ἡ παιναλέα φρουρὰ τοῦ
Μεσολογγίου, ὁ Ἱεράρχης ἀπέθανεν ἐξ ὑπερμέτρου δόσεως ἰατρι-
κοῦ τῆς ἐμετικῆς τρυγός. Τὸ τοιοῦτον διήγειρεν ὑπόνοιαν κατὰ
τῶν οἰκείων περὶ δηλητηριάσεως, ἣτις ἐνισχύθη ἔπειτα καὶ ἐκ τοῦ
ὅτι ὁ Γιάννης ὁ καφφεντζῆς του, πιστὸς αὐτοῦ ὑπηρέτης, ἀπό-
λετο δολοφονηθεὶς μετ' οὐ πολὺ εἰς Γαστούνην ἀδελφον παρὰ τίνος
καὶ ἐκ τούτου ἐνισχυθῆ ἡ ὑπόνοια, ὅτι καὶ τοῦτο ἴσως ἐγένετο πρὸς
ἐψάλειψιν πάσης ἐνδεχομένης ἀποκαλύψεως. Ἀποθανόντα δὲ τὸν
Ἱεράρχην, ἐθρήνησε μέχρι κοπετοῦ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης, καὶ ὁ
πατὴρ αὐτῶν Ἀσημάκης, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀσθενῶν μετ' ὀλίγας
ἡμέρας ἀπεβίωσε.

Γενομένου δὲ λόγου περὶ τῆς κηδείας αὐτοῦ ὡς Προέδρου τῆς
Ἐθνοσυνελεύσεως καθ' ἡ δὲ καὶ Ἀρχιερεὺς, κατὰ τὰ διὰ τοὺς
τοιούτους ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα, νὰ κηδευθῆ εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν

τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἁγίου Γεωργίου. Πολλοὶ τινες φθονερῶς πρὸς αὐτὸν καὶ δυσμενῶς δι' ἀντιπολίτευσιν διακείμενοι κατέκρινον καὶ ἐμπόδιζον τοῦτο καὶ ἄλλοι ἠδιαφόρουν, ὥστε ἐκινδύνευε νὰ στερηθῆ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ τῆς ἐπιταφίου ἐκείνης συνήθους ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς καὶ ἡ κοινὴ γνώμη νὰ προσβληθῆ. Ἄλλ' ἐξαναστάντες οἱ ἐκ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ σώματος ἐν Ναυπλίῳ εὐρισκόμενοι καὶ ἀναδεξάμενοι αὐθόρμητοι καὶ ἔνοπλοι τὰ κατὰ τὴν κηδεῖαν του, παράταξιν, καὶ πομπὴν, ἐματαίωσαν πᾶσαν ἐναντίωσιν, καὶ ἐκηδεύθη ἐντὸς μάλιστα τοῦ ρηθέντος ναοῦ.

Τὰ περὶ τῆς ἐκταφῆς καὶ μετακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Γερμανοῦ Π. Πατρῶν, διέταξεν ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς πρώτης βασιλείας Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος Κύριλλος ὁ Βογάσαρης, ἐκ Δημητσάνης· οὗτος διὰ τοῦ γραμματέως του Ζιχαρίου Μαθῆ ἐξεφράσθη οὐχὶ εὐμενῶς κατὰ Κυρίλλου τοῦ Καρακάλου, ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν Πατριαρχῶν· κατὰ τινα δὲ ἐπιστολὴν τοῦ Καλλινίκου Καστόρχη ἐνήργησεν ὅπως διαλυομένης τῆς παρὶ τὴν Δημητσάναν Μονῆς τοῦ φιλοσόφου, διατηρηθῆ ἄλλη τις τῆς Ἐπαρχίας του,

Δρυὸς δὲ πεισοῦσης πᾶς ἀγὴρ ξυλεύεται.

Ἐκλιπόντος τοῦ ἐπὶ αἰῶνας διατηρουμένου ἀσκητικοῦ βίου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Μ. Βασιλείου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοσόφου συνεξέλιπον καὶ οἱ ἐνάρετοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οὔτινες ἐλπίζοντες διὰ τῆς πίστεως ἀνέστησαν τὴν πατρίδα.

Αἰωνία αὐτῶν ἡ Μνήμη!

Τ Ε Λ Ο Σ

Τιμᾶται δραχμῆς

**Πωλεῖται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Πρακτορείῳ τῶν Ἐφημερίδων
καὶ τοῖς Ὑποπρακτορείοις αὐτοῦ**

